

ELOFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDMÉREK:
4-hasábos példát sor egyeztet 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.
Nyitász példát sorra 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1911.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF

Vasárnap, április 16.

ARAD NAGY KÉRDÉSEI.

Arad nagy problémái! Ennek a városnak jövője az, mely leghűbb fiának elméjét szüntelen foglalkoztatja, a ki szíve minden dobbanásával érte él, aki szinte lázas türelmetlenséggel lesi és várja Arad nagyságát, virágzását jelentő fényesség felragyogását.

Urbán Iván főispánnál senki e várost jobban nem szeretheti, érdekeit odaadóbban nem szolgálhatja. Nagy, vagy kiesiny kérdés egyenlően latba esik előtte és ő pártok, osztályok és minden más alakulatok felett a közérdeket látva csak meg, szókimondóan, bátran áll amellé, a mi a városnak hasznos, s ami azt előbbre viheti. Ebből a tudatból kiindulva, kerestük őt fel, hogy Arad minden polgárát egyaránt érdeklő és hevítő aktuális városi kérdésekben véleményét megkérdezzük. A főispán szíveségéből módunkban van kijelentéseit az alábbiakban közre adni:

— Nagy feladatok megoldása előtt áll a törvényhatóság és ennek a tudata kell, hogy annak minden tagját munkára, alkotásra lelkesítse és az ő példája szuggesztív erővel fog hatni a tisztviselői karra.

— Nem lehet célo, hogy valamennyi kérdést minden oldalról megvilágosítsak és ezuttal csak a legnagyobbakat választom ki, melyek véleményem szerint messze évtizedekre, a jövő generáció részére is komoly és felelősségteljes feladatokat rónak mindazokra, akik Aradot nagygyá, széppé és virágzóvá óhajtják tenni. Induljunk ki a legközelebbi jövő legaktuálisabb problémájától: a közkórház kérdésének megoldásától.

— Mielőtt még a vármegye kórház-bizottsága foglalkozott volna az ügygyel Schill József vármegyei főjegyző urral együtt alaposan megvitatam, megfontoltam azt a momentumot, hogy a közkórház mai helyén többé nem felel meg a rendeltetésének. Nekem kedves ideám már évek óta — és így az eszme megszületésének apaságából a főjegyző urral egyetemben részt vindikálok — hogy ki kell okvetlenül telepíteni a kórházat. A kérdés hordereje a város szempontjából éppen olyan jelentős mint a vármegye szempontjából. A kórház körül elterülő városrész értéktelenedik. A Wesselényi utcai házak például az elmeógyógyintézet felépítésével devalválódtak.

Nem is szorul bővebb magyarázatra ennek az ügynek megértése. Habár a kórház mai helyén és belső életében a felügyelet, adminisztráció tekintetében megállja helyét, de a helye maga kritikán aluli. A vármegye öngyilkosságát követne el, ha beleölné azt az ötszáz ezer koronát, mely a legsürgősebb hiányok pótlására szükséges.

— A város részéről indokolt a kórház kitelepítése, mert csak nyerhet vele. A felszabaduló épületek, a rendőrség államosításával szükségessé váló összes adaptációkat teljesen kielégítik sőt a városi szegényház többé nem halasztható kérdésé is megoldaná a törvényhatóság.

— A hely kérdését illetőleg a vármegyei főjegyző urral folytatott tárgyalások alkalmával szintén mérlegeltem és véleményem szerint a tűzraktárnak megvett telek a legalkalmasabb. A pénzügyi része a dolognak sem okozhat nehézséget. A vármegye ötszáz ezer koronája, a város részéről a mai épületekért és telkekért fizetendő összeg, továbbá Spitzer Ignác nagylelkű hagyatéka fedezik az új kórház költségeit. A megye állandó választmánya már ki is jelölte azt a bizottságot, mely a tárgyalásokat lesz megkezdendő és azt hiszem, az a meggyőződés, hogy a város és megye kölcsönös egyetértéssel meg is valósítják ezt a messze jövőre kiható intézményt.

— Aradváros fejlődésének egy másik nagy problémája a vár. Nem csinállok titkot belőle, hogy mikor a vashidak helyének döntése forgott a napirenden, szomorúsággal töltött el az az óriási botlás és tévedés, melyet a törvényhatóság azzal követett el, hogy az egyik hidat az Eötvös-utcánál helyezte el. Nem kutatom most már az okot, mely ezt a végzetes hibát szülte. De most kötelességem hangsúlyozni, hogy Aradváros fejlődésének jövője a várterület anektálása. A város első sorban a középpontjából, sugár alakban fejlődik és a jövő generáció nekem ad igazat, ha eme szempont szigorú szemmel tartását a mai nemzedéknek szívére kötöm. A várbeli kaszárnyák állapota nem állja már meg a egyenlőbb bírálatot sem, ezt a hadvezetőség is tudja. Meg kell indulnia az akciónak és én hiszem, hogy a vár megváltása sikerrel vég-

ződik és a vár helyén modern városrész fog emelkedni.

— A mi horizontunk legfényesebb csillaga, a műegyetem is ebbe a gondolatkörbe tartozik. Nem félttem Arad városát, habár talán nem bírja ugyan a versenyt az anyagi áldozatok terén, mint a melyet az egyetemekért küzdő városok az ujságok tudóstásai szerint kifejtene. A kérdés felvetődésének pillanatától az volt a meggyőződés, hogy — habár a megvalósulás oly messzeségből int felénk, hogy a nagy konturok is alig láthatók, Arad nem maradhat le a versenyben. Olyan gócpont műegyetemre amely első sorban predesztinálja. A kormány jóakarattal viseltetik irányunkban és remélem, hogy a kormány fontolóra veszi mindezt, mi a második műegyetem helyének kijelölésénél megfontolandó. Ennek a mérlegelésnek csak az lehet az eredménye, hogy Aradot jelöli ki a főiskola helyül.

— A problémák tömege él még a lelkeimben, de én úgy a nagy mint a kevésbé jelentős városi kérdések megoldásánál első sorban is azt vizsgálom: miként oldjuk meg? És ennél a határnál elérkeztünk az adminisztráció, a városi közigazgatás meggyéjéhez. A modern közigazgatás a legégetőbb és leg hamarabb megvalósítandó közérdek.

— Igen sokat várok a vármegyére vonatkozólag Tisza István gróf tervének megvalósításától, melyet a status rendezésre vonatkozólag a parlamentben ismerttetett.

— A város közigazgatásában a jól dotált, nagy képzettségű, friss erejű és minden tekintetben munkaképes tisztikar olyan ideál, mely felé szüntelenül kell törekednünk. A város életében nincs megállás, nincs stagnáció és ezért mindenkinek, mindig teljesen a helyén kell lennie. Ezt maguknak a tisztviselőknél kell éreznük első sorban és minél hosszabb időt töltött valaki a város szolgálatában, annál világosabban kell látnia, annál elevenebben kell éreznie, hogy a nagy felelősséggel járó funkciók elvégzésében kifáradt igen tiszteletreméltó erőket, élettől duzzadó, tette kész és alkotni tudó erőkkel kell kicserélni. A közigazgatásban, mely majdnem egy az étellel, nem szabad fennakadást érezni. Még a kisebb jelentőségű nehézségek is azonnal eltávolítandók és leküzdendők.

— Én például úgy a vármegyénél

mint a városnál az első perctől kezdve helyteleníttem az egyhuzamos hivatalos órák rendszerét. Azt mondták a vármegyén, hogy csak próbaképen léptetik életbe. Sajnos, de megmaradt, mert az ilyen dolgoknak az a természete, hogy ha egyszer megszokták, változtatni rajtuk senki sem akar, mert az érdekelték személyes inzultusnak tekintik a régi rend helyreállítását. Magam tapasztaltam tiszteletbeli aljegyzői korontól fel a legmagasabb pozícióig, hogy kilenctől kettőig egyhuzamban szellemi munkát végezni nem lehet.

— Egész más elbírálás alá esik például a vasut és egyéb állami hivatalok, ámbar ott sem helyeslem az új rendszert. De azok ténykedési köre nem irányul direkte a közönség kiszolgálására. Magára, a tisztviselői karra is hátrányos. A kis tisztviselőre direkte anyagi károsodás, mert több kiadással jár, de valamennyiükre rossz a családi élet szempontjából. Majdnem kizárt dolog, hogy a családjával együtt ebédeljen. A gyermeket, aki iskolából jön, az ebéddel vártni nem lehet. Már pedig a családi élet szépségét feláldozni azért, hogy némelyek hamarabb kerüljenek a kávéházba, nem szabad.

— És mi az eredménye az új rendnek? Kivéve egyes ambiciózus tisztviselőket, senki sem tartja be a hivatalos órát és ha a főnök, akár én, akár az alispán vagy a polgármester szigorúan keresné a mulasztásokat, folyton büntethetné, folyton törvényszéket ültethetne. A közigazgatásnak pedig ennél azt hiszem sokkal fontosabb feladatai vannak.

Uj törvényjavaslat. Budapestről jelentik: A legfelsőbb szentesítés alá terjesztendő törvényjavaslatok átvizsgálására a házszabályokban előirt bizottság április hó 25. napján déli 12 órakor a képviselőházban, elnöki tanácskozó teremben ülést tart. Tárgy: „A szabadalmazható találmányoknak, a mintáknak és védjegyeknek kiállításokon való időleges oltalmáról” szóló törvényjavaslat.

A politikai tüzhelyről.

(Husvét után. — A képviselők fizetés-emelése. — A Duna-Tisza csatorna)

— Fővárosi levél. —

Budapest, április 15.

... Husvét után tehát folytatják a bécsi tárgyalásokat. És hogy ez kedden délelőtt eldőlt, meglepetésszámba esett. De nem eőtünk. Mi jól tudtuk, hogy a magyar kormány nem adja fel a pozícióját és ha nincs eredmény, ez csak azt jelentheti és mindig is azt fogja jelenteni, hogy az osztrákok még mindig be nem látták a mi igazunkat. Ám a függetlenségi párt sajtóbuzgalma nem tudott mit kezdeni a kedden reggel már feltálat „leszereléssel.” No természetesen szerdán odamódosítja ezt, hogy ha még meg nem történt, hát majd husvét után bekövetkezik a meghódolás osztrák uraimék előtt. Hát majd elvállik. Elvégre néhány napos türelmet még megérdemelnek Héderváryék azoktól, akikre ők négy esztendőn át váraoztak. Megérdemlik ezt a csipetnyi kis váraozást, annál is inkább, mert ma nem arról van szó, hogy szerződés formájába öntsük a vámszövevést, vagy nemzetiszínű szoknyával markirozzuk a sárgafekete bugyogót, hanem egész komolysággal arról folyik a szó, hogy a kormány a kilences bizottság programjából megvalósíthasson annyit, amennyi a katonai büntető perrendtartás reformjában a magyar nyelv jogára vonatkozik...

A képviselői fizetések felemelése kérdésében — tisztelet és becsület egyébként a fővárosi sajtónak — nem valami magas nívón fejtették ki a maguk véleményeit pro és kontra. Ám nehogy félreértéssünk, nem az állásfoglalásaik meritorius részeit kifogásoljuk csak azért mert nagyobbára ellenzik a fizetés-emelést. Hanem inkább azt, hogy nem hatoltak eléggé a kérdés mélyére. Befolyásoltatták magukat az elfogultsággal, mely a parlament egy része és a sajtó riporteri funkcionáriusai közt létezik. Nem kutatjuk most e kontroverzia jogosult vagy jogosulatlan voltát, mert a képviselő fizetés-emelés kérdése kell, hogy ettől függetlenül bíraltassák el. Annál is inkább, mert ha valóban demokratikus irányu fejlesztésre törekszünk a parlamentben is, úgy nem szabad ma abból a merev nézőpontból nézni a

magyar népképviselőt dolgát, mintha még mindig a homines bene possessionati generációjának szelleme volna uralkodó a politikában. Ez a visszafejlődésnek valóban beteges tünete volna. Hisz a demokracia bevonulása a parlamentbe (Kossuth Lajos volt talán az első, aki mint nem birtokos osztály tagja vezetős szerepre küzdött fel magát) azzal az újítással járt, hogy a tisztviselői pálya körén kívül is a politika hivatásszerű foglalkozás lett és ebből az következtet, hogy ezért a tevékenységért kártalanítás és fizetés jár. Vajon az arisztokrata-korszakban a miniszterek, kancellárok, ítélőmesterek megelégedtek-e a megélhetést biztosító fizetéssel és nem tartottak-e jogos igényt donációkra és pénzbeli adományokra? Metternich herceg, mint külügyminiszter az orosz cártól is elfogadott kegydíjat és Talleyrand pozíciójának nem ártott, hogy nagy pénzádományok csuszak a kezébe azoktól a külföldi államoktól, amelyekkel mint külügyminiszter tárgyalt. Az igaz, hogy ő olyan nagyuri dolyfős grandezzával tudta csinálni ezt a mesterseget, hogy ezek a pénzek hódolati tributumoknak látszottak. Ám helyes és szép, hogy a demokratikus szellem bevonulásával a közéletbe, a népért való küzdelemben az özetlenség és a minden anyagi jutalomról való lemondás lett egyik főkéllékévé a forumon szereplő egyének érvényesülésének. A francia forradalom Robespierrejei és Carnotjai valóban szerény viszonyok közt éltek, igaz ugyan, hogy a megélhetés drágaságaival sem kellett küzdeniök, viszont azonban ekkor is voltak már olyanok, akik a politikát a meggazdagodás jogos forrásának akarták volna tekinteni. A legtöbbször rajtavesztett, némelyike, aki szabadult a nyilvános leleplezéstől, közutálatnak örvendett. A helyzet tehát úgy alakult, hogy a demokratikus szellem áttörte ugyan a szegény ember előtt is a politikai pálya előtt meredező régi kínai falat, de viszont a feltételeivel megnehezítette, majdnem lehetetlenné tette a közszereplést. E közben azonban a gazdasági fejlődés olyan irányt vett, hogy a kormány nagy, azelőtt még nem is sejtett hatalmat nyert pénzügyi és ipari téren. Eleinte semmi gáncsolni valót nem láttak abban, hogy a közpályán szereplő egyén befolyását, a nagy vállalatok és intézetek érdekében érvényesítse és ez a tevékenység nem is vált éppen kárára a köz-

Hangulatok világa.

Irtta: Grallertné Martini Hilda.

Anyaság

Zengő jelszavaktól visszhangos a távol,
Vállvetre tülekszik négy-öt magyar tábor...
Jogot kérve zug a feminizmus tánca:
Nagy csörögve hullong rablekkeknek lánca...
Én ülök szobámban mesés-övé csendben:
Két borzas fejecske megbújik ölemben,
És szolgálók itthon — s jól szolgálók érzem,
Szép szomorú hazám, büszke emberlétem!
Pedig oly együttgyű, ósdi munkát végzek:
Sugaras boldoggá teszem gyermekésgyök.

Szomjas hajszáinkat mosolyogva nézem:
Az én jogaimat Isten adta nekem!
S mit éléni vélnék szörivág csatákban:
Nagyhalkán megívom kis gyermekszobámban.
Bele kerül ez is könybe, verejtékbe,
Lankadó karokba, piros szívevére...
Hatalmam: a csókóm, a mesém, a dalom,
Ebredező lelkek: az én diadalom.

S hosszú éjszakákért édes hit a bérem:
Itt, ennek a földnek vetem a vetésem

Ha rákerül sorja kérni tőlem fiát:
Ó, az anyaszíve megérti az anyát!
Megosztozunk rajtuk szeretettel, szépen:
Övé lesz egészen, enyém lesz egészen.
Mert hisz a szívükben egy érzésben remeg:
Haza, édesanya, dédelgető meleg.
Össze vagyunk forrva mint a lomb a törzsszel,
Mint törzs a gyökérrel, mint gyökér a földdel...
S vigyék el bár messze, zord észak homába:
Elpusztul, de nem lesz fenyővé a pálma.

— Valahol ha bolyong bús szárnyaszegetten,
Rögös utat róca távol, idegenben.
Szent lelkesedéssel bémáva csigázza.
Robotos hétköznap olomszürke szárnya —
Egyszerre valahol-valami utszérből
Rákacag egy emlék egy gyermek szeméből:
S reszketve bűg föl rá, mint templom harangja
Szívében egy szebb kor hívogató hangja —
Édes szüle csókja, lány ringató nóta,
Anyanótát termő napsütötte róca...

Mig csak a szemében honvágy gyöngye szalad:
Szép szomorú hazám, ne félj, miénk marad!

Időtlen ideje élek a világon,
Csalitos utamat réges-régen járom...
Minden korban, melyből nagy nevek maradtak,
Az én tüzem körül szent rügyek fakadtak
Ujjongtam, küzdöttem és szenvedtem mélyen
Asszonyalázattal, királynő kevélyen.
Minden szent tusából kivettem a részem,
Jogokat, címeket azért sohse kértem:
Istenadta rangom legszebb a világon,
Büszke címerpajzsom: édes anyaságom!

Imádság betegszobámból.

Leszállt a csend — mint lány fekete bársony
Fekszik az éjjel kis betegszobámon.
Lelkemben ég a szenvedések lángja:
Féled sir könyes, bús melódiákban,
S mint gyötrött mártír máglyalobogásban:
Dicső orzádat mosolyogva látja.

jónak. Utóbb a közvélemény ennek Európá-
szerte ellene fordult. De éppen jellemző, hogy
Angliában oly nagy a képviselői tekintély,
hogy az ilyen ténykedésben még ma is a tár-
sadművelés teljesen korrekt kihasználását
látják. Egy francia hírlapíró, amikor ott felme-
rült a képviselői fizetések rendezésének kér-
dése, formális ankétet rendezett, melynek so-
rán sokan ama terhekről panaszkodtak, ame-
lyeket a választók a képviselőkre rónak. A
választási költség átlag 15000 frank, ennek
törlesztésére havonként 310 frank esik, a fen-
maradó 440 frank nagy része rámelegy kocsikra,
sürgönyökre, levelezésekre, amelyeket a tisz-
telt választók ügyeinek elintézése igényel.
Marad summa summárum semmi. Hát ebből
természetesen nem lehet megélni. Mit csinál-
jon már most olyan képviselő, akinek sem
vagyon, sem egyéb kereseti forrása nincs aki
tisztán népképviselői funkciója teljesítésére utal-
tatván, cupán abból kénytelen megélni?
Avagy odaotthagytunk, hogy a drágaság fokozó-
dásával arányosan le kell végleg mondanunk
azokról a képviselőkről, akik nem lírtokosok
vagy ügyvédek és egyebek? Bizony a kérdés
nem könnyű és éppen jellemző, hogy Francia-
országban amikor a napidíj emelésére irányuló
indítványt terjesztették, (9000 frankról 15000
frankra akarták emelni), még azok sem mer-
tek az indvány mellett szavazni, akik azt
aláírták. I a munkáképviselők álláspontja
kerekedett felül (akiknek a 9000 frank nagy
pénz) és szintők a szegénység nem kompromi-
tálja az anyai méltóságot, sem a függet-
lenséget ne veszélyeztetni, ha nem jár nagy
igényekkel a meggazdagodás beteges vá-
gyával. Ha de itthon, nálunk másképpen
fest a dolog. Ugy pedig ahogyan ma fest, nem
lehet eltekinteni az eleven élet olyan jelensé-
gétől, amelyet a kérdést felvetette. Hogy ez
a kérdés ismerült és még fel fog merülni, ez
elvitathatlanná teszi, hogy valami majd tör-
ténik ebb a dologban, addig is amíg a nép
képviselőközé munkás elem kerül, akik így
aztán bizabban megőrizhetik a független-
ségüket gond nélkül ügyelhetnek arra, hogy
egy jövő élelvészázadon túl szó ne essék
többé — képviselők fizetésemeléséről...

A Duna-Tisza csatorna dolgát abból a
nagyobb spektivából kell néznünk, amint

éppen Hieronymi államférfiúi egyéniségét is,
nem lehet csak éppen szakminiszteri mérték-
kel mérni. Jellemző erre, hogy annak idején,
mikor Josika Samu báró udvariasságával az
erdélyiek egy királyhágóntul területbe édes-
gették Hieronymit, Mikszáth azzal aposztrofálta
ezt a csalogatást, hogy: „nagy kópék ezek a
Transylvánusok, hát nem észrevették ebbe a
mérnökbe ojtott ezermestert“... De marad-
junk a csatornánál. Mert éppen a csatorna-
törvény már akkor is motoszkált a Hieronymi
fejében, amikor még „csak belügyminiszter“
volt: ami ugyan nem volt meglepő, mert hisz
a belügyminiszter-mérnök ur, már akkor be-
szélt például arról is, hogy a víztereket a vil-
lamosságra kell felhasználni, amikor erről itt-
hozzá még halandó lélek nem is álmodott. És a
Hieronymi koncepciója a csatornáról, minden
oldalról megvilágítva, ismeretes volt párnázott
ajtók díszkrétebb szféráin belül, amikor a csa-
torna kérdés szükségéről a nyilvánosság előtt
elkezdtek a csatornázási-munkáról magasabb
szempontokból is beszélni. Azaz hogy, hiszen
ennek a tervnek minden szempontja egyaránt
jelentékenynek mondható, de ahogyan Vadnay
Andor, most tíz esztendeje „a magyarság
problémájába kapcsolta a Duna-Tisza csatorna
dolgát, kezdtek inkább észrevenni, hogy tulaj-
donképpen miről is van szó. Csakhogy azóta
kissé elfelejtették már Vadnayt. Ebben az egy-
szerű, tárgyilagos, a fajszeretést és hazafi-aggó-
dalom erős érzéseitől áthatott munkában Vad-
nay a kis-gazda anyaru helyzetén javító első
és legfőbb feltételként jelöli meg a csatorna
tervét. Ezért is nem érintem. Itt a csatorna-
terv közlekedési vonatkozású konturjait, amely-
nek pompás vonalairól már elrúlt egyet-mást
a megyei közutak fejlesztéséről jelzett hír. In-
kább csak a terv nagy agrikultur jelentőségei-
vel kapcsolatos vonatkozásokat érintem, annál
is inkább, mert a Hieronymi terve szerint meg-
határozott csatorna iránya éppen a Vadnay
aggodalmaiban markirozott száraz és televény
alföldi mesgyéken vonulna el. Ezen a legszá-
razabb, nedvesség nélkül való földrésznél
csak az ötven holdnál nagyobb gazdaság
tud gyarapodást felmutatni. A marhatenyésztés
még itt is pusztul. Amióta nincs rét, legelő
(és a Tiszaszabályozás által mélyebbre szállt
„föld árja“ folytán nincs): a kis-gazdák a mar-
hatenyésztéssel nem boldogulhattak. Ezen pedig

csak a csatorna segíthet. De egyébként is a
csatornával nedvességet nyerő legszárazabb vi-
lágunkban a buza és kukoricatermelés ki-
zárólagos uralma helyett ki lehetne fejleszteni
öntözéssel a kertészkedést is. Vadnay jól
mondja: „a magyarság boldogulása és terje-
dése az Alföldön ennek a sik televénynek
nagy mértékben való öntözésétől s a kerti
gazdaság meghonosításától függ.“ Hogy ez a
gazdálkodás milyen gazdagon fizetne, példa-
ként idézhetjük, hogy az Alföld folyói és csa-
tornái mentén letelepedett bolgár kertészek
évente négy-öt millió koronát visznek ki az
országból, amellet még a legnagyobb bért is
fizetik a föld holdjáért... Ime van hát an-
nak a csatorna-kérdésnek nem egy olyan ol-
dala is, amelyet némely szakszerűsködő sajtó-
bölcselem eddig meg nem látott...

Arad hanyatlása.

— A népszámlálás után. —

Irta: Műlek Lajos dr.

Arad, április 15.

Fájdalmasan érintette a város közönségét
a legközelebb megejtett népszámlálás ered-
ménye. Városunk a hasonló városok sorában
helyet cserélt. Nem tartotta meg a hetes posi-
tiót; vissza esett a tizedik helyre.

A polgárság erőfeszítése, a vezetőség igye-
kezete nem teremtette meg, a természetes, per-
centekben kifejezhető haladást, emelkedést.
A csekély szaporodás, stagnálás számba megy.

Keseregni a témák felett hiába való dolog.
Sokkal helyesebb kutatni az okokat és keresni
a jövőben a segítséget.

Elsősorban hibás az államnak politikája a
a városokkal szemben egyáltalán és hibás kü-
lönösen Araddal szemben.

Minden törvény, ami a városokra vonat-
kozik, magán hordja az állami gyámkodás ösz-
szes ismervét. Nem elég, hogy a vezetés az
államhatalom képviselőjének kezében van, —
nem elég, hogy csaknem az összes tisztviselő
a közgyűlésen szavazati joggal bírnak, ami
nem egy esetben az öszpolgárság érdeke
ellen érvényesül: minden úgy a kormány jó-
váhagyásától függ, a legcsekélyebb jelentőségű
dolog ki kell hogy nyerve a miniszteri sanetiót.
Hogy ez mit jelent, hogy ez mennyi kárral
jár, az időpocséklás mennyi bajt okoz, ezt ki-
vált nálunk nem kell külön hangsúlyozni.

Elkerülhetlen tehát, hogy az állam szakit-
son a kiskorúság politikájával. Teremtse meg
az igazi önkormányzatot, a valódi városi, ön-
tudatos, célirányos életet. Alkossa meg a tör-

Vesszőz az... Ó megérttem jószágod,
Ki lomboltál, napot és virágot
S a képzések búvájos hatalmát.
Ki álmodt és csókos kincsét benne,
S szelídperesz be látkelő szivemből
Rózsamosást tündér aranyalmát.

Zsoltár vé, reszketve lovalejtő
Szent csapásban föld baját felejtő
Suhantó szj az embersóhajtáson.
Nagy hirtodnak ujongó visszhangja,
Daltos lelek síró estharangja:
Zsoltár vé s Te vagy az orgonásom.

Mint fészerező madár fent kering
S feltő-pufészékére hull megint:
A boldogság röpte nem magas,
De visz ma tizesodákon át,
Mig el nem trónod zsámolyját:
A fájdalom büszke égi sas,
És megta: — szemeddel: szerelni,
Sziveddeli, csókoddal: szeretni,
Asszonyjai: megtanít kezeld.
A bábuállításpultrémények,

A törpe bűk, a játékszenvedések
Nem kérnek többé gyermekkönyveket.

Fölgyjtsz körültem száz sugáros fékljút,
Bús, mely titkoknak elszakított fátylát:
A meg nem értett bűnt ma megbocsátom...
Megistenítsz szent, forró szenvedésben —
Ember leszek nagy nyíjszületésben...
Zsoltár vagyok, Uram, s Te vagy az orgonásom...

Az aradi vár körül.

(Böcklin-kép).

Most surran le az álomváró földre
Tolvajhalkan a hamvas-kékes este;
Szemben velem a sötét kazematba
Hosszan elnyúló lomha szürke teste.
Közepén komor, boltíves kapu
Feketén távong gránitkockás szája.
Gögös mereven áll őt jobbról-balról
Két jegenyének sudárszép szálfája.
A fák acélos, kemény silhouett-je
Mögött most bukkant föl a teli hold:
Halványnarancsszín, bágyadt alapon
Vert vörösrézből nagy, kerekülő fölt.

Az országutnak sárga barázdája
Lankadtan vész el párás szürkeségbe,
Lezajlott élet robaja után
Rászáll az éjjel fáradt feledése...
Rekettyeboltrok fekete jala,
Mellette nyers, ormóttan kötőmeg
Tetején görcsös, fantasztikus vén fa
Ldtatlan szélben halkán megremeg:
Száz ág-boga mintha élő lenne,
Ezerkaru, zsákmányéhes polyp;
Vagy mintha mesék várörző sarkánya
Hegyeznél rám meggörbült harmait...

A Habsburg-Lotharingiai ház özanyja.

Liselotte és Maintenon*)

Irta: Kara Győző.

Fia házasságáért Liselotte első sorban Main-
tenon asszonyt okolta. XIV. Lajos udvarának
e nagyjelentőségű főszemélyével Liselotte állandó
hadilábon állott s ezt elég indoknak tartom,
hogy a két nő szenvedélyes küzdelméről kissé

Liselotte tulajdonképp Elisabeth Charlotte, Orleansi
Fülöp neje, XIV. Lajos sógorneje, a Pálzi választófej-
dalm leánya; gyermekei révén özanyja volt az Orleansi
és a Habsburg-Lotharingiai uralkodó házának. E közle-
mény egy róla készülő nagyobb tanulmányunk egyik rész-
letét képezi.

gyalásának módját meg kellene változtatni. Itt az az eszme lépett előtérbe, hogy bizonyos államszükségletekre nézve, melyek önmaguktól visszatérők, s melyek az állammal szemben bizonyos szerzett jogokon alapulnak, a költségvetés függetlenítessék az évről-évre való megszavazástól, s így ezen államszükségletek megszavazása függetlenítettnek a napi politika esélyeitől.

A gondolat nem új, de a felvetett eszme nagyon is megszívlelendő, különösen a mi politikai viszonyaink között.

Az elmélet szerint a budget megszavazásának kettős alapja van. Az egyik alap a gazdasági, a másik a politikai.

Ámde a gazdasági, pénzügyi résznek, a politikai részzel való szoros kapcsolatba hozatala igen gyakran direkte gazdasági károkkal jár, mert az ország gazdasági életének megakasztása politikai motívumok alapján sohasem lehet jogosult, s ha a budget politikai bizalom hiányából tagadtatik meg az igen sok esetben az ország gazdasági jólétének kárára történik, holott a politikai bizalmatlanság kifejezésének száz és száz módja áll rendelkezésére a törvényhozásnak. anélkül, hogy ezért a köznek gazdaságilag szenvednie kellene.

A mi speciális viszonyainkat tekintve, különösen az utolsó évtized politikai életének szemlélete mellett nagyon is életbevágó kérdésnek kell tekintenünk azt a felvetett eszmét, hogy a költségvetések tárgyalása reformálásra szorul.

Rövid időn belül három törvényen kívüli időszakot éltünk meg, olyan időszakot, mely alatt államháztartásunk sem költségvetéssel, sem felhatalmazási törvénnyel nem rendelkezett.

Nem is szólva azon óriási, milliókra és milliókra rugó gazdasági kárról, melyet az adóknak be nem hajlésa és behajthatatlanná válta által az ország szenvedett, főleg azon etikai kár veendő figyelembe, mely az országot az által éri, hogy a közönség beleszokik a törvényen kívüli állapotba. A világ folyik, az államélet rendje meg nem akadhat, az államok tisztviselőit és szolgálóit fizetnie kell: s ha a lakosság látja, hogy a kormány — törvény hiányában — alkotmányos felhatalmazás nélkül, kénytelen az ország hajóját kormányozni, ez kétséget kizárólag a nemzet alkotmányos érzésének, s a

törvényes állapotok szentségébe vetett bizalmának lefokozásával kell, hogy járjon.

S ha visszaemlékezünk arra a cinizmusra, melynek eredményeképpen az ország ismételtén a törvényen kívüli állapotba sodortatott, s ha láttuk azt a felelősség nélküli időfecsérlést, melylyel a magyar parlament a közelmúltban minden gyakorlati cél nélkül a bankkérdést kezelte, s ebben is az ex-lex egy nemét idézte elő: akkor csak azt kell óhajtánunk, hogy minél előbb következék be a költségvetések tárgyalási módjának egy gyökeres és okosabb reformja.

Az indemnitások gyakori ismétlődése kisebb baj, de szintén nem egészséges állapot. Itt a hiányzó és meg nem alkotott költségvetést, a felhatalmazási törvény pótolja, tehát nem lehet szó törvényen kívüli állapotról.

Ámde, ha megfontoljuk azt, hogy korunk lázas fejlődése évről-évre újabb és újabb reformokat, tehát költségvetési alapokon nyugvó beruházásokat igényel, ha figyelembe vesszük, hogy hány üdvös reform, ha nem is maradt el, de alaposan elkésett megszavazott költségvetési fedezet hiányából, úgy befogjuk látni azt, hogy a gyakori indemnitásokkal való kormányzás, csakis az államélet és állam egészséges fejlődésének rovására eshetik.

Egy mód mindenestre volna, az ilyen költségvetésbeli folytonossági hiányok eltüntetésére. Ez a mód a törvényhozási tényezőknél belátása s a kicsinyes pártkeretek fölé való emelkedése volna. Ha politikai életünkben a belátás és a magasabb tekintetek kultusza győzedelmeskedni tudna, ha politikai életünket elsősorban az államra irányítaná, ha politikai pártjaink felül tudnának emelkedni a kicsinyes torzsalkodásokon, ha a politikusaink küzdelmeikben kevesebb üres szalmát csépelnének: akkor a magyar törvényhozásnak tán több ideje maradna fontos, életbevágó alkotásokra, akkor tán kevesebb volna az ex-lex, kevesebb az indemnitás és a törvényhozási munka is eredményesebb volna.

Nem az eszmék harcát akarjuk lenyűgözve látni, amidőn azért szállunk sikra, hogy a költségvetési tárgyalások menetét meg kell reformálni és az országot meg kell szabadítani a budgetviták szőáradatától; hanem igenis azt akarjuk elérni, hogy az ország gazdasági fejlődésének folytonossága biztossá tartsék s parlament ideje felszabadíttassék, üdvös és gyakorlati politika megbeszélésére és megcsinálására...

Tolnai János dr.

Az orvosi Berlin.

Irtá: Werner Sándor dr.

Esteledik... A Friedrich Wilhelm universitas aulájából sárga fény szüremkedik elő és benn a tarka, összefont betűs diákeimerek alatt az emberek tömege forog, zúg. Egyre szaporodik a tömeg, ontja az embereket az emeleti nagy terem, hol egy nevezetes hosszú német ur tartott metafizikai kollégiumot. Ismert dolgokról beszélt, de szokatlan világításban. A lét, a fejlődés és visszafejlődés folyamata — mondta. A mit a világegyetemben egyik helyütt anyagban és erőben veszt a lét, a másik helyütt újból visszanyeri. Amíg az első összejt fejlődésében elért a tökéletlen emberhez tudjuk, sejtjük száz világ katasztrófális veszte, szörnyű bukása folyt le a mindenségben és a míg az orthognat ember eljutott műveltsége mai fokáig, fajtájából sokan hullottak el a lét forgatagok küzdelmében... les sont seultant les petits tragedies de la vie... kicsiséggek ezek egészében, melyek talán nem is a metafizikust, a filozofust, hanem az elegikus poetát kell, hogy érdekeljék. Odakünn a kertben hulló leveleket sodor a szél, mintha mindent oda akarná vinni a Mommsen fehér szobra elé, — a sárgult levelek a szobor előtt állanak meg, hogy felkiáltssanak hozzá:

— Miért nem élsz, miért nem írod meg a mi történetünket is, a mi életünk is volt olyan fontos, mint azé a pózoló nációé, a melynek nagy krónikása voltál. Oh, mikor a rügyből fakadtunk és megcsókolt először a tavaszi szellő, éltető chlorophyll szemeséink, hogy lázba jöttek. És kifejlődtünk pompás zöld levellé, lüktetett, buzgott bennünk az anyaföld éltető nedve, ereje, friss illatot terjesztettünk szét. Azután küzdöttünk a bős szél, a perzselő nap, az unalomból vagdalkozó diáksapkás pálcája ellen... És mikor eljött a dekadencia, akkor is tartottuk magunkat hősieken... Nem gloriosus egy történelem? A fehér meggörnyedt szobor mintha megnyugtatólag intene. On reviens toujours. A tömeg hömpölyög kifelé a kapun, a hány európai náció, a nyelvük mind hallatszik és Azsia is beszél, de van itt vak is, meg két ember, a kit a jóakarójuk vagy talán fizetett emberük hozott el a hátán, — lábuk nem lévén. „Cvejter Virkov“ állapítja meg az előadóra a diagnózist egyik japáni. És oszlunk gyorsan szét, elnyeli a tömeget az „Unter den Linden“ homálya, elnémitja a taxiautók, a kraftomnibusok, droskék lármája. Elvegyülünk hamar mi hangulatosak a hangulat nélküli emberáradatban, az internacionális zajos rohanásban.

Egy nagy csoport most ismét összeverődik, befordul Friedrich-strassén, a Spree folyó felé, élénken tárgyalva, gyorsan vágna át a folyó hidján, mely alatt csöndesen folydogál a pici víz, azután ismét ki jobbra, ki balra. Már ott-

bántottnak képzelte magát; pedig akárhányszor ad is kifejezést haragjának nem valami szalonképes módon vagy vonul vissza durcásan, azért egyszer sem volt képes tudunkra adni, hogy Maintenon tulajdonképp mivel bántotta meg őt, s ha ő azt meg is mondja, a józan ész nem mindig képes azt megérteni. Erre csak az lesz képes, aki némi elfogultsággal tudja követni lelki életének egyes mozzanatait azoknak minden erősebb felindulásában, de azért még ez sem fogja helyeselni Maintenon iránti gyűlöletét s a vele szemben használt kifejezések hangját és modorát.

Ezzel szemben Maintenon mindenkor előkelően és óvatosan viselkedett. Leveleiben, melyeket legbizalmasabb barátjához, Ursini hercegéhez írt, soha egyetlen bántó szóval nem illette Liselottét. S minnél hidegebben s előkelőbben, minél hallgatagabban s tartózkodóbban fogadja Maintenon a Liselotte támadásait, annál erősebben dül ennek lelkében a féltékenység és bizalmatlanság. Még Wille J. is, aki annyi szeretettel írta meg egy nagyon értékes és gyönyörű szép könyvben Liselotte életrajzát, minden fentartás nélkül elismeri, hogy Maintenon asszony legbizalmasabb leveleiben is mindenkor előkelő kímélettel nyilatkozik Liselotteről, míg emez Maintenonról minduntalan nagyon is pórias gorombasággal ír és igazságtalanul gyanúsítja meg és vádolja őt.

A két nő elkeseredett versengése alatt két ízben állott be nagyjelentőségű fordulat, az egyik Liselotte férjének Monsieurnek, a máso-

dik XIV. Lajosnak halála alkalmával. Az első alkalommal Marnienon, a másodikkal Liselotte kerekedett fölül. — Az előbbinek diadalmas felülkerekedését és Liselotte megalázását érdekesen írja le Saint-Simon, de megírta azt maga Liselotte is Hannoveri Zsófiához intézett egyik levelében. Három nappal Monsieur halála után az egész udvar együtt volt Versaillesben. Liselotte a Maintenon látogatására készült, de ez azt izente, hogy ebéd után ő szándékozik ellátogatni Liselottehoz, akivel bizalmasan óhajtana beszélni; csak Ventadour hercegnő lehetett jelen. A találkozás megtörtént s Liselotte elpanaszolta a királynak iránta való közömbösségét. Maintenon tolmácsolta a király azen izenetét, hogy Monsieur halála után minden haragja megszűnt, feltéve, hogy Liselotte ezentul viselkedésével nem fog újabb haragra okot szolgáltatni. Eddigi haragját egyrészt fia eljegyzésekor tanúsított viselkedése, másrészt sok olyan körülmény okozta, amikről eddigelé szólni nem akart. Liselotte lármázva tiltakozott a gyanúsítás ellen, mert ő semmitsem tett, ami visszatetszhetnék, sőt neki lehetne oka panasza. Erre Maintenon egy levelet huzott elő s azt Liselotte elé tartva kérdezte tőle, hogy ráismer-e az írásra. Liselottenek egy levele volt ez, Hannoveri Zsófiához intézve, melyben megvető szókkal írt Maintenon és XIV. Lajos házasságáról, körülményesen leírta az országos nyomort s némi indiszkrétcióval árult el udvari titkokat. E levelét, mint egyéb leveleit a postán kinyitották, s any-

nyira bántónak találták, hogy nem mint a többieket kivonatban, hanem egészében adták át a királynak. Liselotte a levél láttára sirva fakadt, miulatt Maintenon felvilágosította a külföldnek szánt eme levél borzasztó voltáról. Liselotte egyebet nem tehetett, mint hogy bocsánatért esdeklét s javulást ígért.

Most Maintenon saját személyére terelte a beszélgetés tárgyát. Panaszkodott, hogy Liselotte, aki valamikor az ő barátságáért könyörgött, egy idő óta különösen viselkedik vele szemben. Liselotte azt felelte erre, hogy éppen ellenkezőleg áll a dolog, Maintenon volt az, aki vele szemben megváltozott, amire ez kijelenté, hogy erre alapos oka volt, mert tudomására jutottak mindazok a sértő nyilatkozatok, miket róla tett; és hogy mindaddig erről nem szólt, annak az volt az oka, mert a tíz év előtt elhalt trónörökösnének, akitől e nyilatkozatokat megtudta, mélységes hallgatást ígért volt. Liselotte, aki a trónörökösnével igen bizalmas barátságban élt, e kijelentésre bálványra meredve állott meg, majd újra sirva fakadt és másodsor is bocsánatért könyörgött. Le volt törve, meg volt alázza s ezt sohasem tudta Maintenonnak megbocsánítani. Manet alta mente repostum!!! Végül mégis kibékültek s megőelve egymást, kölcsönösen megígérték, hogy fátyolt vetve a multakra ezentul jó barátságban fognak élni. Liselotte jól tudta, hogy Maintenonnak csak egy szavába került volna s neki nyomban zárdába kellett volna vonulnia.

XIV. Lajos értesülvén a két nő kibékülé-

nak, hol 1903-ban Vilmos császár állította fel az „Abteilung für Erforschung der Krebs krankheit“-ot. A Charitéban áll az a híres, nevezetes kórtani intézet, a hol Virchow ajkáról először hangzott el az ige: omnis cellula e cellula — minden sejt sejtből lesz. Ez a ház a világosság háza. Mintha a fénysugarak, melyek laboratóriumainak ablakából kivilágolnak a sötét éjszakába a tudomány felfedezetlen sötét berkeibe akarnának betörni, bevilágítani, a késő éjjel se hagyja nyugodni itt a kutatás szellemét. A fehér ruhás alakok csöndesen ülnek a mikroszkop előtt és fakad, árad az áldás az emberiségre a tudósok „elvonat” laboratóriumi munkájából! Itt ismertette a mester és reformátor Virchow a „sejtkórtant” és evvel megalapította a modern orvostudományt. Itt élte le életének mindkét periódusát, a teremtőt és a kritikait a nagy patológus, melyek közül az ember nem tudja melyiket tartsa fontosabbnak, vajon a gízsi induktív teremtő erőt vagy a jellemző szigorú kritikát, melylyel a tudomány tévelygéseit és tulkapásait ostromozta, megmutatván a biztos alapokon nyugvó helyes utat, a melyet az orvosnak és az embernek követni kell az új tudásban. A fehér vérszék kilépésének módozatait a véredényekből itt állapította meg Cohnheim; a visszatérő láz okozóját, a spirillumot, itt fedezte fel Obermayer és Liebreich itt találta ki a chloralhydrat altató hatását. Johannes Müller, az alapító és Recklinghausen működtek még itt a tudomány korifeusai körül.

És most ha az ember végig gondolja, hogy itt ebben a városban, a hol lobogó lánggal ég az orvosi tudomány fényesen világító fáklyája a kuruzslás, vajakolás, ráolvasás szabadon folyik ez igazán furcsának tetszik. Nem is képzelni, hogy itt hiányzik a kellő ellenőrzés. Egy reggelen fogkefét vettem az egyik Friedrich-strassei gyógytárban és mialatt szerény igényű fogkefémel megválasztottam az én patikusom két szemrendelést és egy bőrgyógyászati rendelést „intézett el”. Hiába, a fény nyomán ott jár az árnyék.

Az őszi ködös párázat csökönyösen üli meg a szűk Friedrichstrasse reggeli levegőjét, a taxi-autók, a megrakott kraftomnibusok, nagy uti csomagokat cipelő lovas járművek, terhes katonai motorkocsik rohannak és ontják, szállítják „nord”-ba és „weszt”-be, és kifelé az emberanyagot meg Berlin szükségletét és fölöslegét. Az „Unter den Linden” kereszteződésénél a forgalom fél kilenckor a tetőpontra hág. Egyszerre mintha feloszlana a köd és oszlana a tömeg, a „Brandenburger Tor” felől a széles közúton három szürke, bűgő automobil jön.

— Az Imperator!

nek: „Mikor a lompos banya megtudta, hogy a termés gyenge, az összes piacokon ő vásárolt meg mindent. Végtelen sok hasznot húzott ebből, de hány ember halt emellett éhen.” Sőt még halála után is az udvari etikette hanyatlását neki rózza fel bűnül és élő tanura is hivatkozik, aki csak most, Maintenon halála után meri bevallani, hogy fültanuja volt annak, mikép feketítette be az elhunyt állandóan Liselottét a király előtt s ő csak most érti, hogy miért mondta a király halálos ágyán neki magának is: „Mindent elkövettek, hogy Ont gyűlöletessé tegyék előttem, ám hiába fáradoztak.”

Maintenon 1719. április 15-én szombati napon este 4 és 5 óra közt halt meg. Husz napig tartó láz ölte meg, melyhez az utolsó napokon piros kúteg járult. Halála napján menydörgéstől kísért tavaszi zivatar viharzott el Sainte-Cyr fölött. Liselotte vasárnap kora reggel értesíti erről Lujza grófnőt és sajnálkozik, hogy miért nem történt ez harminc évvel előbb. Két nappal később a walesi hercegnőnek is küld örömtől ujjongó értesítést egy józsi, kacagtató adomával fűszerezve a levelet. És Liselottenak nem imponál még a halál néma nagysága és méltósága sem. Három évtizeden át magába fojtott dühe, az egykori megaláztatás keserű emléke és anyyi — képzelt — sérelem után jóleső bosszuvágya szenvedélyes kitorésre ragadja őt; egy leküzdhetetlen nyersség vesz erőt egész lényén és diadalmas, mámoros örömmel, de finomérzűnek éppen nem mondható ujjongásba tör ki: „Ein Donnerwetter hat ihr die Röteln, so sie hatte, einerschlagen machen... Die alte Schrupp ist verreckt.” (A menykő beléje fojtotta a piros kúteget... A vén szatyor kiadta párját.)

Mindennapi dolog, a járókelők tisztelettel néznek utána. Nézem az egyre nagyobbodó gépkocsit és a kibontakozó alakokat, a császárt szürke köpenyével, mint egy gubbaszkodó Napoleont, a fekete fővegű hadsegédet és a soffört. Világosabb lesz, a délelőtti ködöt napsugarak törnek át és sugározónban fürdenek a kopasz fák.

A mint a szürke automobil eltűnik, valami meghatottság felét érzem. Asszociációk dorengenek az agyamban... A németek polyhistor császára és az orvostudomány nagy fellendülése között érzem a szoros kapcsolatot. Miért ne lehetne ez nálunk is így?

AZ ARADI GOLGOTHA.

— Milyen emléket állítsunk a tizenhárom vértanunak. —

Művészek terveit.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, 1911. április 15.

Hónapok óta kutatnak az aradi hősök földi maradványai után. Az a terv, hogy a vértanuk porladó csontjait összegyűjtik és újból elhantolják egy nagyszerű, országos temetés pompája között. A szent hamvak fölé monumentális emléket akar emeltetni Arad, amely a gyönyörű cselekedetével örökké megszerezne magának a Vértanuk városa főséges nevét.

De milyen legyen ez a korszakos jelentőségű emlék? Templom legyen-e, amelyben az idegen zarándokok az isten nevének áldásával együtt emlegetnék a hősi halált halt táborosokat is? Vagy mauzoleum legyen, amelynek hatalmas méretei arányban álljanak a hazáért meghalt vértanuk cselekedetének dicsőséges nagyságával? A város polgársága nem tudhat ezekre megfelelni. Művészi fantázia és az alkotó művész csodás elméjének teremtő ereje adhat választ e néma töprengésre.

Az Aradi Közlöny megakarja könnyíteni e terv keresztülvitelét. Az ország leghíresebb építő és tervező művészeihez fordultunk véleményért, hogy miképen örökíthetné meg Arad legméltóbban a vértanuk emlékét. Alább közöljük a művészek terveit és véleményeit, amelyek valószínűleg megkönnyítik Arad eme fontos és országos jelentőségű ügyének legmegfelelőbb megoldását:

Alpár Ignác

a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet elnöke.

— Ha Arad városa monumentális alkotással akarja megörökíteni a vértanuk emlékét, úgy bizonyára impozáns emléket terveznek, amely örök időkre biztosítja a városnak azt a színezetét, hogy Arad a vértanuk városa.

Én, aki töviről-hegyire ismerem Arad városát, magam is sokat töprengtem már azon, hogy miképpen lehetne méltó módon megörökíteni a szabadságharcnak azokat a gyászos napjait, amelyek Arad városát emlékezetessé tették. Én semmi esetre se tartanám helyesnek, okosnak, vagy célszerűnek, ha a város templommal akarna operálni. A templom mint emlék legfeljebb 15—20 esztendőre szóló érvénynyel bír, már ez alatt az idő alatt romladozni, roskadozni kezd, tatarozásra szorul, szóval nem az a monumentális emlék, amelyet a vértanuk megérdemelnek.

Ha a város ott, künn a mezőn, a hol állítólag a vértanuk csontjai porladoznak, akarna mauzoleumot vagy arkádós emlékművet, akkor a mező arányaihoz képest olyan méreteken kellene építeni, mondjuk, azt az arkádós sirloltot, amelyben akár a vértanuk mellszobrát, akár nevüket feltüntető táblákat elhelyeznék, hogy ez *minimálisan belekerülne egy millió kornába*. Én azt tartom, hogy ha Arad városa ekkora összeget szán erre a célra, a minthogy kevesebből monumentális emléket létesíteni nem is lehet, nem volna okos dolog, ha a város

határán kívül olyan helyre tenné, amely az új aradi hid megnyitása óta teljesen félreesővé vált, úgy, hogy csak olykor-olykor látogatná egy-egy tulbuzgó hazafi, vagy éppen arra vetődő sváb és román paraszt.

Viszont azonban azt se tartanám helyesnek ha azon a helyen létesítenék az emlékművet, ahol most Zala szabadságszobra áll. Gyakran jártam Aradon és mindannyiszor bántott, valósággal sértette szépérzékemet ennek a gyönyörű szobornak az elhelyezése. Az a tér, amelyet egyébként is piacnak is használ a város, egyáltalán nem alkalmas arra, hogy ott egy nagyméretű emlék létesüljön. Aradi utamban ötlött még eszembe, hogy a város gyönyörű sugárutjának, az Andrassy-térnek széles arányai mennyire nincsenek arányban az utvonalon álló hazakkal. Az ut szélessége valósággal elnyomja a házakat és nem érvényesülhet azaz összhang amely ilyen ut kiépítésénél elsősorban számbaveendő.

Ezért nagyszerű dolognak tartanám és legelőbravezetőbb megoldásnak, ha Zala szabadságszobrát elvinnék arról a helyről, ahol most van és odatennék az Andrassy-ut tengelyébe, akár a minorita-templom elé, akár a Városház-térre és köréje építenének arkádókat masszív anyagból, amely évtizedekig épségben maradna. Ezekben az arkádókban helyeznék el akár a vértanuk mellszobrát, akár a vértanuk nevét feltüntető emléktáblákat.

Képzelve el, mennyire emelné annak a gyönyörű utnak összhangját, ha annak tengelyében feküdne a vértanuk emléke, ami azután biztosítaná azt is, hogy Aradvárosa örökre a Vértanuk Városa maradjon.

Ami pedig azt a kérdést illeti, hogy ne maradjon jeltelenül az a hely se, ahol a vértanuk csontjai porladoznak, azt feltétlenül *kertészetileg oldanom meg*. Köröskörül azon a helyen magas fákat ültetnék, fenyőket, olyanokat, a melyeknek Schönbrunnban vannak; a fák között nagy kőpadokat helyeznék el és csinálnék az országutról egy odavezető allét. Ez által magasztos ájtatos hangulatot nyerne az a hely, a hol a pihenés percei alatt mindenki visszaidézhetné annak a nagy korszaknak gyönyörű és meghatározó eseményeit.

Mindez belekerülne közel egy millió kornába, de ezzel azután Arad városa valóban artisztikus és monumentális emléket állíthatna a nemzet dicső vértanuinak.

Bálint Zoltán,

építőművész.

— Igen tisztelt szerkesztő ur, hozzám intézett szíves kérdésére, milyennek képzelném én azt az emléket, amely az aradi vértanukat volna hivatva dicsőíteni és hogy hol gondolnám az emléket felállítandónak a belvárosban-e vagy a vesztőhelyen — őszintén szólván csak sok habozás után adhatok valamelyes választ is. Elsősorban mindjárt egy vallomással kell kezdenem és nem minden röstelkedés nélkül,

hogy t. i. sohasem voltam Aradon! Következésképen nem ismerhetem a miljót, amely szoba jöhet és amelynek ismerete elsősorban fontos egy emlék elhelyezésének kérdésénél.

Én azt tartom, hogy nem egy irodalmi ankét, hanem hivatott képzőművészek fantáziája a műhelyben munkaközben teremtheti meg csak azt az emléket, amely a vértanuk dicsőségéhez és a nemzet kegyeletéhez egyaránt méltó. Ha hivatott művészre fogják bízni a feladatot, az megfogja találni a formákat!

Természetesen az irányítás más dolog, ez végre is azok dolga, akik az emléket feállítják és miután ez az irányítás, amit tervezési programnak is nevezhetnék, végzetes befolyással lehet magára a létesítendő emlékre, az egyetlen praktikus tanács, amit adhatok, az: *méltóztatassék határozathozatal előtt meghívni Aradra néhány kiváló művészt, építészt és szobrászt*, tessék azokkal megismertetni az Önök szempontjait, alkalmat adni nekik, hogy a várost megismerjék és azután velük együtt megvitatni a kivitellel megbízandó művészek adandó — vagy esetleg pályázati programot.

Ellentmondásba kerülök önmagammal, ha ezek után mégis rátérek, hogy milyennek képzelem én a vértanuk emléket. Noshát én — persze mindig a hely ismerete nélkül — a veszthelyre képzelem az emléket — nem pedig a belvárosba. Az az érzésem, hogy úgy mint Arad belvárosában, úgy Budapesten is felállíthatnák az emléket. Azután nem képzelem az emléket szobornak. Ennek az emlékeknek nagy távolságra kell hatnia, szobor emléknél ez majdnem lehetetlen, kolosszális szobor veszedelmes művészi probléma és talán anyagi eszközök tekintetében sem valósítható meg. Míg egy *építészeti emlék*, valamelyes monumentális architektúra, lehet plasztikus vagy festett díszrel, nagy formákkal, kint a veszthelyen úgy, hogy talán a vasutól is látható legyen az átutazóknak; ez képzeletem szerint lehetne olyan, hogy megdöbbenesse az érkező szívet és anélkül, hogy önmagában szimbolikus volna, gondolatokat keltsen és elmélyedésre indítson.

Talán többet is mondtam, mint a mit művész ember a hely ismerete nélkül mondhatott.

Baumhorn Lipót

műépítész.

— A vértanuk iránti kegyelet megőrkítését feltétlenül csak egy a veszthelyen felállítandó, méreteiben hatalmas, részleteiben monumentális emlékműben vélem legméltóbban kifejezésre juttatni.

Nem emberi kéz emelte templom határolt méreteinek alárendelve, de a megszentelt területen, Isten szabad ege alatt, ég felé törő hatalmas alkotás legyen az, építő- és szobrászművész együttes alkotása.

Mesterségesen emelt szikladombon képzelem az emlékművet, egyszerű, de monumentálisan tagolt és méretezett nagy vonalakban, menten minden kicsinyes, elaprózó részletekről, a legidőtállóbb anyagból.

Legyen az emlékmű a kegyelet zárandó káinak nagy távolságról látható, messziről felismerhető nemzeti kálváriája.

Kasza Miklós

műépítész.

— A fogadalmi templom tervet lehetetlennek tartom, mert nagy ellentmondás rejtőzik a gondolatban. A krisztusi idea önmegadó, földi dolgok fölé emelkedő askétikus hangulatát hogy kavarjuk össze a vitéz fegyverforgatók önkénytelen martiriumának bár tragikus, de heroikus és marciális hangulatával? Az ilyen éles kontroverziák, melyek felett talán elsiklik a közfelfogás, hangosan szóhoz jutnak a művész érzésében. Szubtilis érzésű, izlésű művész-

embernek egyenesen pervers színben tűnik fel ennek megvalósítása.

Véleményem szerint csak heroikus jellegű emlékművet adhatunk a heroszoknak. Én így képzelem:

Büszke és szomorú gusztusu architektura. — Tágas ligetben szomorufüzek és délceg jegenyék között félkörben 13 szarkofág, arcképlakettekkel. Gyászhangu protodor izü architektura adna keretet. Középen egy magas, lendületesen vonalozott obeliszkszerű építmény. Általános impresszió gyász és heroikus büszkeség.

Lajta (Leitersdorfer) Béla

műépítész-tervező

a felállítandó vértanuk emlékműre vonatkozólag a következőket mondotta.

— A vértanuk emlékének *templommal való megőrkítését nem tartom alkalmasnak*, mert ez bizonyos felekezeti szint kölcsönözne az emlékeknek. Lehet azonban zárt helyen, mondjuk pantheonban a vértanuk szobrát felállítani. A pantheonnak természetesen monumentális hatásának kell lennie és azt olyan helyen kell felállítani, ahol a nagy eszmét hirdető fenséges emlékmű kellőképpen érvényesülhet. Erre *legalkalmasabb volna a Veszthely*, amely jelenleg ugyan kopár terület, de amelyet a város az emlékmű kedvéért megfelelően elrendezhet. Lehetne a szobor környékét befásítani, fákkal szegélyezett utat készíttetni odáig stb., aminek az volna az eredménye, hogy az emlékművet uralná az egész környék és a mű hatását semmi sem zavarná.

— Ha szabadban álló emléket, obeliszket, vagy szoborcsoportozatot állítanának annak is a Veszthely volna a legalkalmasabb. Ebben az esetben olyan emlékművet képzelek, amelyben a szobrászi munka arányban áll az architektónikus résszel, mert monumentális hatást csak így lehet elérni. Az emlékműnek pedig ilyen hatásának kell lennie. Valami nagyszerű gondolatot kell emlékebe rögzíteni, ami méltó a vértanuk emlékéhez. Valami olyan nagyszabású emléket képzelek, mint a hamburgi Bismarck szobor, mert hiszen a vértanuk kultusz nálunk van akkora jelentőségű, mint Németországban a Bismarck kultusz.

A tervezőművészek nesztora

Lechner Ödön,

aki munkáiban állandóan a magyar stílus apostola, a felállítandó emlékműről s ezzel kapcsolatban a magyar képzőművészetről általában a következőket mondotta.

— Hogy milyen legyen a felállítandó emlékmű, azt így ötletszerűen eldönteni nem lehet. A templommal való megoldás közel feküdne ahhoz az imádat-szerű rajongáshoz, amely a vértanuk emléke iránt minden magyar ember lelkében él, de ritus kérdése biztosan surlódásokra adna okot. *Lehetne azonban egy nemzeti pantheon felállítani, amely nem szolgálna felekezeti célokat és ez a jelleg a formákban is ki volna domborítva.* Azért lehetne itt isten tiszteletet tartani bizonyos nemzeti ünnepek alkalmával.

— De lehetne méltó emlék a vértanuk kultusz megőrkítésére emléktoronny, szoborcsoportozat, emlékoszlop, vagy obeliszkszerű is. Hogy melyik megoldás volna adott esetben legalkalmasabb, azt eldönteni egyelőre nem lehet.

Eppen azért én azt tanácsolnám, írjon ki a város előbb eszmei pályázatot és a legjobb eszmére tüzzön ki terepályázatot.

Ha ugyanis a város eszmei pályázatot tűz ki, a pályázó művészek tüzetesen tájékozódni fognak a területi viszonyokról és más körülményekről is, ami nélkül most határozott véle-

ményt én se mondhatok. Ezzel aztán meg volna oldva a hely kérdése is. A pályázó művészek ugyanis az emlékmű eszméjét már a szerintük erre legalkalmasabb helyen dolgozhatnák ki, ami feltétlenül szükséges minden emlékműnél.

— Rendkívül fontos dolognak tartom, hogy a város megfelelő pártatlan és tisztán a művészi célokat szem előtt tartó zsűrit állítson össze, nehogy ezt a szoborpályázatot is kortescélokra használják fel, mint már sokszor megtörtént. Mert Magyarországon rendszeren úgy szokott történni, hogy még a művészeti kérdéseket is felhasználják kortescélokra. És a példák mutatják, hogy néha még a pártatlannak látszó külföldi zsűrit is néha annyira presszionálják, hogy kizárólag sőt elsősorban sem a művészi szempontok érvényesülnek.

— Sőt az én véleményem szerint a külföldi művészekből álló zsűri még ekkor se alkalmas a magyar művészek alkotásainak, különösen a hazafias emlékművek elbírálására ha tisztán a művészi szempontokat akarják érvényesíteni. Mert a külföldi művészek és műbírálok mindnyájan más-más kialakult nemzeti művészeti filozófia szerint bírálják el a művészi alkotásokat. Hiszen jól tudjuk mennyi különbözőség van az angol, spanyol, német, francia stb. nemzetek művészi alkotásai között, ami természetes, mert hiszen más-más minden egyes nép művészeti filozófia, amelynek meg kell nyilatkoznia a művészi alkotásokban. Éppen ezért minden pályázatnál rendkívül fontosnak tartanám, hogy a pályaművek elbírálásánál egyik főszempont legyen a ma még csak kialakulóban levő magyar művészeti filozófia szempontja. Ezt általános művészi szempontból is rendkívül fontosnak tartom, mert csak így tudunk szakítani a ma még uralkodó idegen hatásokról. És magamról tudom, hogy ennek milyen nagy jelentősége van. Németországban tanultam és annyira belémrögződött a német filozófia, hogy csak hosszú franciaországi tartózkodás után tudtam annak a hatása alól megszabadulni, hogy így a bizony eléggé szegényes magyar művészeti filozófia alapján induljak tovább. Mert bizony az alap nálunk nagyon kevés volt és kevés még ma is; a külföldi hatásokat még ma se tudja magába olvasztani és egységesíteni.

— Ezért az emlékmű minémisége mellett rendkívül nagy súlyt kell helyezni majd a városnak a zsűri megválasztására is.

Pogány Móric

műépítész.

— Igen tisztelt szerkesztő ur! Megtisztelve érzem magam b. felszólítása által, melyben az aradi Vértanuk emlékének jövődi megőrkítése dolgában tőlem is kér tanácsot. Legközvetlenebb válaszom erre az lenne, hogy: leülnek és lerajzolnám, mit e tizenhárom nagygyal, mint „egységes fogalommal” szemben lelkembem látok, érzek. Lehet, hogy eltalálnám azt a formát, megjelenést, mely tömegek érzéseit visszahangozná, lehet, hogy nem, de az az egy bizonyos, hogy kerékkötője lenne minden művészember alkotókétségének az, ha a t. Bizottság egy ilyen abszolút művészi feladatnál valamelyes előre meghatározott formát, megjelenést (Pantheon, templom, emlék, szobormű) kényszerítene phantasiája elképzelései elé.

Tiszteletteljes nézetem tehát az, e magasztos feladat helye és megoldását illetőleg:

1. Tartsa meg a Bizottság az emlékmű helyül azt a darab földet, amelyhez eddig is zárandokolt kegyelettel

2. Írjon ki e helyre nyilvános pályázatot művészek körében az elképzelések legnagyobb szabadságával.

3. Ne irassék ki e pályázat (ugynevezett csak eszmei pályázatnak, ne fárasszák, ne tegyék alkotóképtelenné a művészeket fővárosi minta szerint (lásd Erzsébet szobor) többszöri próbálgatásokkal pályázatásokkal, legyen ez az első pályázat komoly kiírása által, komoly várakozása a Bizottságnak a megoldás felől, én erősen hiszem, hogy e lelkes belekezdéssel, lelkes munkára készítenek vele minden magyar művészt s e nagy forrongásban, valahonnan előkerül, kipattan az igazi gondolat, az igazi eszme, mely tartalmában, megjelenésében nem lesz adósa annak a nagy Tizenháromnak, kik dicső halálukkal fogalommal váltak szívünkben.

Strobl Alajos,

a kiváló mester műtermében éppen egy monumentális emlékmű egyik mellékalakját egy kétszeres életnagyságu hódoló munkás alakját mintázta. Mechwartnak a Ganz-gyár felvirágzótatójának készít nagyszabású szoborcsoportozatot annak egyik alakja lesz az óriás férfisobor.

Nagyon megörült, mikor megmondtam javetelem célját.

— A legnagyobb örömmel adok véleményt, vagy utbaigazítást, sőt ha meghívnak a zsűriben is a legnagyobb örömmel fogok részt venni. Pályázni úgy sem akarok, mert van elég sok tehetséges fiatal szobrászunk, akik a versengésben megállhatják helyüket.

— Ami az emlékmű helyét illeti, véleményem szerint más hely, mint a vesztőhely alig jöhet kombinációba. Ezt a hősök halálával megszentelt helyet kell az egész nemzet bucsujáró helyévé avatni valami az ő dicső emlékükhöz méltó művel.

— Hogy mi lenne ez a méltó emlékmű, azt a művészek fantáziájára kell bízni, mert a művészre semmi sem hat bénítóbban, mint a kötött marsruta. Szabadjára kell engedni a művészek fantáziáját és ha a nemzeti vértanúság nagyszerű eszméje megihleti őket, bizonyára több nagy értékű és megfelelő pályázatot fognak kapni. Hiszen ezeknek a félisteneknek a szent emléke kell, hogy minden magyar ember és különösen minden magyar művész lelkében felséges gondolatokat ébreszsen. Az én életem legnagyobb meghatottsága is az ő emlékükhöz fűződik, mert soha lekezebb meghatottságot, rajongó hódolatot nem éreztem mint Aradon, mikor a Szabadság-szobrot lelepleztük. A közönségben se láttam soha hazafiasabb lelkesedést, mint amikor a szabadság hőseinek emlékére leluhott a lepel.

— A templomot nem tartom alkalmasnak a vértanúk emlékének megörökítésére, legalább az ilyen templomot nem, amelyben valamely vallásfelekezett ritusa szerint tartanak istentiszteletet. Hanem igenis szerencsés megoldásnak tartanám ottárt építeni a hazafiúi önfeláldozásnak és hazaszeretetének, egy monumentális panteont s abban helyeznék el a vértanúk szobraikat.

Igy a rendes szobrok behatárolt helyen sokkal inkább érvényesülnének, mint nyílt helyen. Az egész emlékműnek monumentális dacára volna bizonyos intim karaktere. Ezt annál inkább helyesnek tartanám, mert különben az ilyen monumentális emlékműnél a szobrászi munka háttérbe szorul az építész kompozíció mellett.

— Lehet azonban megoldást találni szabadon álló emlékművel is. Talán valami szoborcsoporttal körülvett obeliszkkal, vagy másképen is. Csak hogy ennek imponálóan hatalmasnak sőt fenséges hatásának kell lennie. Valami olyan óriási szabásúnak mint a Cleopatra tüje. Egyébiránt majd meglátjuk a pá-

lyázat eredményét. Szabadjára kell bocsájtani a művészek alkotó képességét és én azt hiszem a pályázat eredményes lesz.

Vágó József

műépítész

a következőket mondotta a munkatársunknak.

— A felállítandó emlékmű helyének megválasztásánál két szempontot kell figyelembe venni: a kegyelet és esztétika szempontját. Az esztétikai szempont azt diktálja, hogy valami erre alkalmas szép tere, vagy parkban állítsák fel az emlékművet. Nem ismerem eléggé Aradot, de úgy hiszem az Andrassy-tér tengelyében lehetne alkalmas helyet találni.

— A kegyelet szempontja szerint az emlékművet a Vesztőhelyen kellene felállítani csak hogy ennek a város szempontjából nem sok értelme van. A Vesztőhelyre úgy is elzárandóknak hazafias ünnepeken.

— Már most, hogy az emlékmű milyen legyen azt csak a hely megállapítása után lehet eldönteni. Az én véleményem szerint azonban az emlékmű templom nem lehet. A vértanúk nem a vallásnak, hanem a szabadságeszmének voltak a bajnokai. Vallás és szabadság pedig az én véleményem szerint egymással homlok-egyenest ellenkező fogalmak.

— Hogy formailag milyen legyen az emlékmű? Semmi esetre sem valami nyugodt zsánerű dolog.

A vértanúk emlékének valami magasra törő piramis vagy obeliszk szerű monumentális alkotásnak kell lennie valami emlékeztető felkiáltásnak, megrázó momentumnak. Valami szimbolikus megoldást kellene keresni.

Például mondjuk az anyagba belesüppedő akasztófán logó embereket egy oszlopköteg talapzatán úgy, hogy az oszlopköteg mintegy az akasztófától emelkedne fel a magasba. Ez azt hiszem egyszerűségében is megrázóan fenséges volna, de ezt úgyis tudom nem engednék megcsinálni.

— Egy fontos dologra azonban előre is figyelmeztetnem a város közönségét, hogy ha jó dolgot akarnak, ne adják ki az emlékművet a tervező művészek vállalatba, hanem adjanak az elkészítéseért megfelelő honoráriumot. Mert hogy milyen hálátlan mikor a művészeknek adják a tervet vállalatba, arra a budapesti millenáris emlékművön kívül még sok hasonló elrontott alkotást említhetnek.

„Ha tiz koronám lenne.“

— Hetven aradi gyermek írása arról, hogy mit csinálna, ha tiz koronát találna. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 15.

— A gyereket az életnek kell nevelni az iskolában — mondják az elavult pedagógiai rendszer ostromozói.

— Helyes, nekünk is ez a véleményünk, — felelgetik az újabb irányú gyermeknevelés hívei, a felvilágosult és lelkiismeretes tanárok és tanítók. — Ámde mi hiába akarjuk a praktikus életre nevelni a gyereket. A tanítás középponti irányítói egész sereg olyan tantárgy tanítását követelik meg, amelynek a gyerek soha életében nem veszi hasznát és így az elemi iskolában és a középtanintézetekben eltöltött esztendőik egyrésze pusztán időfecsérlés, keynetlen szellemi tortúra, amely miatt a növendékekkel meggyüldöztetik az iskolát.

A gyerek főnöke az elemi iskolában és ha a szülőjének nincs pénze tovább taníttatni, vagy neki nincs kedve erre, akkor olyan pályát választ magának, melyen néhány év múlva már a megélhetését biztosítja. Az utóbbi eset-

ben a gyerek csakugyan egész tapasztalatlanul jut z élet forgatagába. Azt se tudja jóformán: mi a pénz, nem ismeri annak értékét és néhány fillérért kibaszlatja a munkáerejét, ifjúságának egész tapasztalatlanságával mohon kap azon a pár krajcáron, amit a munkájáért odadobnak neki. Mert hiszen nem ismeri a koronának, a fillérnek vásárló értékét és boldog ha egy napi munkáért egy csillogó pénzdarabot kap.

Az Aradi Közlöny szerkesztősége a napokban megszólaltatott hetven aradi gyereket, egy elemi iskola negyedik, ötödik és hatodik osztályának növendékeit olyan kérdésben, amely alkalmas, hogy az arra kapott feleletekből megállapíthassuk: mennyire ingerli a serdülő gyermek fantáziáját a pénz. Meg akartuk tudni: mennyire ismeri a gyerek a pénz értékét és vásárló erejét? Arra kértük Gyovay Pál urat, a Fürj-utcai állami elemi iskola igazgatóját: adja föl lecke gyanánt ezt a kérdést: „mit tennél ha tiz koronát találnál és azt nem kellene visszaadni?“ A leckére néhány sorban megfeleltek a negyedik, ötödik és hatodik osztály növendékei, akik között vannak hivatalnok, kereskedő és munkás ember gyerekei is. Alább közöljük a több mint hetven válaszból a legérdekesebbet. Kiderül a feleletekből, hogy a gyerekeknek csak kevés része tudja: mi és mennyi vásárolható tiz koronából. Van olyan gyerek, aki kétszáz fillérből lovat akar venni, 30 fillérből repülőgépet; de sokan a mozi és a színház után vágyakoznak, még mások a pénzt a szegényeknek, vagy az anyjuknak adnák, hogy vegyen rajta — cipőt. Nem egy van közöttük, aki a takarékbába hordaná a pénzt; a rakoncátlanok viszont ruhát vennének a talált tiz koronából, hogy azonnal — eltéphessék.

A gyermek lelkébe és gondolkodásába bevilágító feleleteket itt közöljük:



Én találtam tiz koronát a vásárbán, azon vettem volna 50 k egy labdát, és 15 k mezes kalácsot, 15 k elmentem a színházban 10 kr gyöngyöt vettem, 60 krajcárért egy bugyellárist, és 36 krajcárért 6 db zsebkendőt és 2 koronáért meséskönyvet, 3 K. egy babát, és egy méter szövetet kötöknek 1 K. Arad, 1911. év április hó 3-án. Erdélyi Erzsébet. IV. o. t.

Én tanáltam 10 koronát veszek rajta amit akarok. Veszek 2 koronáért egy pár fülbavalót, 11 m szallagot 40 fillérért, 1 pár cipőt 3 koronáért, és egy képes könyvet 90 fillérért, és a többi amit marad 1 labdát. Mákos Margit IV. o. t.

Én találtam 10 K az utcán a pénz nem. Kel vissza adoi hatúdom is kijé. Veszek egy pár cipőt 1 K. Veszek egy labdát 1 K. Veszek 3 darab tácsa kendőt 2 K. Veszek egy gyűrűt 10 fill. Veszek egy mesés könyvet 90 fill. Hudak Hermina IV. o. t.

Én tanáltam tiz koronát az utcán. Én ha tudom is hogy kijé nem adom senkinek. Ami a legjobban tetszik azt veszek rajta veszek 250 krajcárért egy pár koresóját és veszek egy gumi labdát 2 koronáért. Veszek cukrot tiz fillérért. Veszek egy babát baba kocsiival együtt az volt 5 koronáért mást nem vettem. Behán Mária. IV. o. t.

Én találtam az utcán tiz koronát és azt nem kell vissza adni akár tudnám hogy kijé most vásárvan vehetek rajta a mit akarok veszek rajta szallagot labdát poharat labdát játékot képes könyvet. Beck Hortenzia IV. o. t.

Vetem egy pár papucsot 2 k. egy labdát 3 K. 1 poharat 28 f. egy méter szallagot 22 f

egy virág vázát 30 f. egy tolltartót 20 f. egy láncot 2 k. 6 darab zsebkendőt 1 K. Körnöczy Mária IV. o. t.

Megyek az Urániába, veszek labdát, veszek ruhát, szalagot, megyek a színházba, veszek kerikát, veszek zongorát, nagy babát, kézimunkát pamutot és selymet veszek csokoládét veszek korcsolyát, veszek gyűrűt, veszek cipőt, veszek mesékönyvet, veszek láncot és orát veszek csipkét. Hirth Ilon. IV. o. t.

Veszekrajta. egy könyvet. ötméter szalagot, mesékönyvet, labdát, órarendet, táblát, edényt, térképet: Paladics Margit. IV. o. t.

Veszek kapátot, 3 pár cipőt, két kalapot, egy számoló gépet, szalagot, ruhát, táskát, labdát, egy pár piros bársony papucsot, hajtűt, 3 fésűt, egy kalapot, 3 koronát a takarékból teszek, egy könyvet. Gyurkovits Irma IV. o. t.

Vettem egy labdát 1 K. 20 fill. vettem 4 m. szövetet 8 K. és vettem fésűt 29 fill. és egy darab sajtot 51 fill. Bányai Margit IV. o. t.

Veszek egy gyűrűt 6 K. Veszek egy mesés könyvet 3 K. Veszek egy nyak láncot 20 fill. Veszek egy iront 5 fill. Veszek egy noteszt 14 fill. Veszek egy labdát 70 fill. Veszek egy térképet 20 fill. Veszek egy levelező lapot 5 fill. Szabrák Erzsébet IV. o. t.

Veszek. fésűt, kalapot, gyűrűt, szalagot, zongorát, vilát, kenyeret, narancsot, cukrot, körtét, virágot, csapot, ruhát, cipőt, kését, kötött, láncot, hajtűt, fülbevalót. Báha Zsely IV. o. t.

Veszek rajta gyöngyöt, gyűrűt, labdát, karperecet, poharat, képekönyvet, babát, cukrot, zsebkendőt, papucsot, hajtűt, fülbevalót, szalagot más semmit. Nacsá Ágnes. IV. o. t.

Veszek a 10 K. vásárfiát és elmék a színházban, meg a bazárba. veszek labdát, irkatar-tott, babát, locsolót, a kertésztől veszek virágot és a tóhi pénzért veszek nyátor, kerékorcsolyát. Sambara Juliska. IV. o. t.

Veszek rajta egy öltözet ruhát 5 Kor. és amennyi pénzem maradt azért veszek 1 Kor. Testvéremnek és egy koronáért Bányának vásárfiát és a három koronát oda adom az édes anyámnak. Lövev Margit IV. o. t.

Veszek rajta mesés könyvet, labdát, ruhát, láncot, táskát, játékokat, szalagot, egy pár piros bársony papucsot, virágot. Müller Róza IV. o. t.

Veszek ruhát, cipőt, kalapot, könyvet, táskát, labdát, harisnyát, festéket, szallagot, virágot, mesés, könyvet, kötött babát, locsolót. Bild Teréz IV. o. t.

És nem kérdezek senkit hogy el szabad e költeni. Hanem megyek a vásárba és veszek magamnak 3 méter szövetet 4 koronáért. 2 Koronáért 5 méter szalagot. Labdát 3 koronáért. Láncot 1 koronáért. Örményi Gizella. IV. o. t.

Én veszek egy mesés könyvet és anak az ára 3 korona és marad még 7 koronám azért pedig veszek egy muzsikát és anak az ára 6 korona és azután veszek egy bicskát és anak az ára 50 fillér és veszek 50 fillérel csokoládét Markovits Jenő IV. o. t.

Vennék egy mesékönyvet, egy Koronáért. Egy térképet, két koronáért. Egy noteszt tizenkét filléért. Ót koronát félre tennék. Egy tolltartót nyolcvan filléért. Egy ceruzát négy filléért. Egy tolszarat tíz filléért. Egy tucát tollat huszonnégy filléért. Egy füzetet, hetven filléért. Megyeri Gyula IV. o. t.

Én veszek egy fokbált az 7 korona színházba még 50 fillér, veszek egy dicskót az 1 korona. veszek egy puskát 1 korona veszek egy játékot az 50 fillér. Regéci Jenő IV. o. t.

Veszek egy pár cipőt, egy kalapot, egy pár harisnyát, egy noteszt, egy mesés könyvet, egy fodbált, egy pisztolyt, egy tíz filléres ceruzát. Simai Antal. IV. o. t.

Én 2 koronáért vennék Hegedűt, 1 Koronáért,

babát 5 Koronáért, bugyelárist, 1 Koronáért repülőgépet, 1 Koronáért, Herminikát. Erdélyi Miklos. IV. o. t.

Én venék 1 K vásárfiát. 2 kr. ceruzát. 1 K Koronáért. Gólyót. 10 kr. Sárkány Papir 1 K. spárgát. 5 K. meg takarítók. 1 K 1 labdát. 38 kraj. egy száz muzsikát. Ifj. Ballner Mátyás. IV. o. t.

Vetem, 6 K cipőt. 50 harisnyát. 20 f. zsebkendőt, 2 K kalapot, 10 f. cukrot 20, narancsot, Szilágyi Imre. IV. o. t.

Veszek. Egy lámpát. 2 koronáért. Egy rend ruhát 5 koronáért. Egy pár cipőt 2 koronáért. Egy képet 1 koronáért. Muntján György IV. o. t.

Veszek egy új öltönyt 5 koronáért még marad 5 korona. egy lámpát veszek 1 koronáért, még marad 4. K. 5-ször még a moziba, veszek 1 koronáért mézes kalácsot, veszek egy mesékönyvet. Kocsis István IV. oszt. tan.

Én akérok veni egy hegedűt és egy rend ruhát, és veszek egy zseborát és megyek a színházba, és veszek 35 selyemcukrot, és stiltartót, és veszek narancsot. Nagy József. IV. o. t.

Én találtam 10 koronát én vennék rajta játékokat. Puskát, 16 gőzhajót, 30 kardot, 10 repülőgépet, 40 kabátot 4 kor. nadrágot 2 k. térképet, 70 labdát, 28 kalapot, 4 kor. cukrát 60 cipőt 4 kor. Tremmel János IV. o. t.

Én veszek egy pár cipőt 4 egy kalapot 1 és egy rend ruhát 4 és veszek egy sátabotót 30 és elmegyek a moziba 20 és fizilérért sejem cukrot és 10 fill egy trombitát és 30 fill. mogyorót. Maczkásy Gyula. IV. o. t.

Veszek először is egy játék repülőgépet. És veszek nyári korcsolyát. És veszek három poharat emlékül. És veszek játék vonatot. És veszek labdát és labdaverót. És veszek pisztolyt meg képszlit Blum János. IV. o. t.

Én veszek egy pár kisnyulat 80 fill. Én veszek egy levat 60 filléért. Én veszek egy kájhát 5 korért. Én veszek egy térképet 60 fill. Én veszek egy táblát 1 koronáért. Én veszek egy pár begyest 1 koronáért. Sere Lajos. IV. o. t.

Vetem lovatt 70 voltam a moziba 70 és vettem babát megyek a színházba 22 filléért és mentem a Béla-tére hintáznai 10 filléért és a rinlispére 3. Aztán utaztam 60 filléért. Vettem stil tartott 20 filléért. És vettem szappant 20 filléért. És motrott 70 filléért. Ingett Vettem 200 filléért. Berce József IV. o. t.

Veszek 10 darab selyem zsebkendőt 2 Kor. veszek egy rend ruhát 5. Kor. És veszek egy kalapot 1. Kor. veszek egy pár cipőt 2 Kor. Farkas Béla IV. 6. t.

Elutaznak Zámba 3 K. 40 f. Venék egy rend ruhát egy sárga cipőt 5 K. Elutaznak Székelyudvarhelyre. Haller Dezső IV. o. t.

Veszek egy nagy labdát 2 koronáért, 3 koronáért méreskalácsot. Egy puskát 2 koronáért, és egy skatulya puská golyót 3 koronáért Denczig Sándor IV. o. t.

Én veszek magamnak egy öltöny ruhát és még egy kalapot. egy pár cipőt vettem magamnak korcsolyát vettem. ha haza még nem mondom hogy vettem. Drágos Vazul. IV. o. t.

Veszek, egy pár csizmát 3-40 Kor. Veszek egy doboz szardellát. 56 fill.-ért. Veszek egy kalapot 2.60 koronáért. Veszek 44 fillérel ftakanalat. Veszek 3 koronáért sajtot. Czvetin Borisz IV. o. t.

Veszek két dab narancsot 8 krajcárért, 1 K ér labdát, 1 forintér vona ot, 10. zér sarkány papírt, 5. K. vadász fegyvert, 25. poharat, 15. csokoládét 2 K. cipőt, 25. huzen tragert, 2 fill gyűrűt, 7. bicskát, 5 kávét. Dászek János. IV. o. t.

Ha találok 10 koronát akkor abból a 10 koronából vennék ruhát, cipőt s ami meg marad azt cikora költeném. Berce Mariska VI. oszt. tanuló.

A talált pénzt szüleimnek adom, a sok jószágukért amit velem tesznek. Ha a pénzel senkinek sem keltszámolni. Cservenka Ilonka V. osztály tanuló.

Ha találok 10 koronát, édes mamámnak oda adom, hogy vegyen rajta ruhát, cipőt stbit. Yordán Ilona V. osztály.

Ha találok 10 koronát nem mutatom senkinek elteszem. Blaha Mária V-ik osztály tanuló.

Ha találok 10 koronát, akkor felviszem a város házára és átadom a bírónak hogy fordítsa a szegény embereknek. Szuperics Weronka V oszt. tanuló.

Hozatom fél évig a Lányok lapját a mellékelt füzetek, mely 4 korona s veszek több kézimunkának valót s hozzá pamutot. Bozzay Irén V. osztály.

Veszek rajta egy imakönyvet, hogy a jó Istennel beszélgethessek. Hirsch Sarolta. V. oszt. tanuló.

Ha találok valahol 10 koronát. Senkinek sem mutatom meg hanem zsebre vágom. Fövényi Ilona. V oszt. tan.

Én nem találtam 10 Koronát. Deha találnék vennék rajta ami nekem szükséges mégpedig egy tolltartót és ami kell bele. egy táskát hajba szallagot és egy pár sárga cipőt és egy pár harisnyát. De tennék hozzá még pénzt. Heltmann Anna V-dik oszt. tanuló.

Ha találok 10 koronát senkivel sem számolok el, veszek egy ruhát és eltépek. Matéffy Ilonka V osztály tanuló

Ha találok 10 koronát felét oda adom egy öreg dologképtelen koldusnak felét pedig édes anyámnak, hogy vegyen rajta az édesémnek ruhát. Germánusz Elekka V oszt.

Ha találok tíz koronát cipőt, és ruhát veszek 7 koronáért. könyvet, irkát, tollat, ceruzát, veszek 3 koronáért. Fekete Eszti V oszt tan

Veszek egy kis kocsit. 8 K. egy. térképet. 2 K. Török, Jo V. o. t.

Én venék egy öltöny ruhát a többi szüleimnek adnám. Molnár János V osztály tanuló.

Találtam tíz koronát vettem egy mesés könyvet. Schaarecz M V osztály

Ha találok 10 koronát, nem kell vissza adni senkinek az enyém a pénz, nem kell be számolni senkivel. Mit csinállok a pénzzel? Akor eldugom. Kálló József. V oszt. tan.

El tenném a takarékpénztárban. Igaz József V osztály tanuló.

Találtam tíz koronát. Bevittem a takarékpénztárba. Gundersdorf Gyula V oszt.

A talált tíz koronást betennem a posta takarékpénztárba Ugerman Izidor. V oszt. tanuló.

Én oda adnám anyámnak hogy tegye el. Janovitz Antal V oszt. tan.

Találtam 10 koronát oda adtam az anyámnak. Szász Pál V oszt tanuló.

Elmennék a ruhásboltba és vennék egy szép öltönyt, Rahuschán Vilmos V oszt. tanuló

Be tenném a takarékpénztárba. Lebovits Dezső. V osztály.

Tegnap amint az országuton halladtam, találtam egy erszényt melyben tíz Korona volt. Haza mentem és a Szüleimnek átadtam. Szüleim a talált pénzből hatot ruhára elköltöttek és négyet megtartottak. Dávidorits Lajos V-ik oszt. tan.

Én azon pénzen vennék egy jó 10 Koronás könyvet. Sere Ferenc V o tan.

Én a tíz koronát kalapra cipőre és iskolai tanszerekre költeném el. Mencez Sándor V o.

Haza vittem az édes anyámnak és vett egy pár, korcsolyát. Ádámovits Kornél V osztály tanuló

Oda haza elteszem. Hajlaner Antal V osztály tanuló

Ha én találok 10 koronát 5 koronát a szegényeknek adnám a többiért vennék a mamámnak cipőt. Kröpfler Róza VI oszt tanuló.

Ha találók 10 koronát a takaréka teszem az ott kamatozik és arra fordítom ami szükséges. Román Erzsé VI oszt. tan.

A szegényeknek adom. Paul Erzsé VI oszt. tanuló.

Ha találók 10 koronát a szegényeknek adom. Molnár Júlia VI oszt. tan.

Betenném a takarékpénztárba, hogy gyara podjék. Janovits Imre VI osztály.

Vennék rajta ruhát. Baralovits Aladár. VI osztály.

Veszek 4 fillérel cukrot 20 fillerrel egy poharat 5 koronaár láncot vanék egy arany láncot 3 koronaár egy kalapot 1 koronaár méter szalagot 26 fillérelt egy zsebkendőt Muntyán István VI o. t.

A műhely.

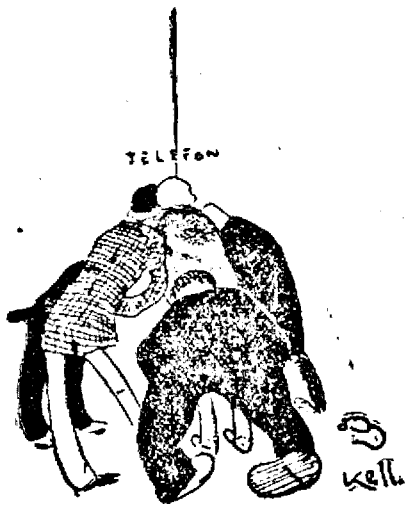
Ahogy az újságot csinálják.

*

Délután négy órakor megszólalt a telefon. Élesen vészesen bugott, haragosan zötyögött, aztán türeimetlenül sirt, mint Krausz a szabóm, aki minden hónap elsején pontosan benyöghozzám egy ivnyi hosszú papírlappal a számlámmal a kezében.

Felütöttük a fejünket. A szerkesztő idegesen ugrott fel:

— Vidék — mondotta izgatottan — úgy érzem valami nagy esemény készül. Két nap óta nyilatlik az oldalam és amikor bejöttem egy kéményseprővel és egy cukrásszal találkoztam egymásután.



Csöngetett és felvette a kagylót. Feszült várakozással állottuk körül. A szenzáció izgalmanak láza vett erőt mindannyiunkon.

A telefonból egy vékony női hang szólalt meg:

— A szerkesztőség? Kérem sziveskedjenek megmondani, érkezett-e válasz a „Sárga Szemölcs” jeligére?

A szerkesztő dühösen csap a le a kagylót.

— Ez hallatlan! Ma már a negyedik eset. Először a hosszú szőrű orosz agár, aztán Mandl bácsi a kencével, aztán a „Tövises Lotusz” és most megint ez a szamárság. Az ember megpuhíthat a dühtől ennyi bornirtság felett. Nem tudják megérteni, hogy a szerkesztőség és a kiadóhivatal két különböző dolog.

A szerkesztő ingerülten járt fel és alá. Egyszerre csak felém fordult:

— Csőr ur, ugy-e magának nincsen dolga?

— Nincs, feleltem szolgálatkészen.

— Majd adok. Nézze Csőr úrja le a szerkesztőséget. Hogy itt mint dolgoznak, hogyan készül az újság, mi tartozik ide és mi nem tartozik ide, írjon le mindent részletesen. Elvégre itt az ideje, hogy véget vessünk annak, hogy az apróhirdetéseket ide küldjék be és nálunk érdeklődjenek a névjegyek árai iránt. Ezt a nagyfokú tájékozatlanságot csak így lehet eloszlatni. De nehogy valami szamárságot írjon. Hasssa át az ügy fontosságának érzete. Hiszen a nyugalomunkról, az idegeink békességéről van szó. Ezt tartsa szem előtt Csőr.

Leikesen ragadtam meg egy csomó kéziratpapirost,

bevonultam a mellékterembe és irtam. Leírtam, hogy mit csinálunk és mit nem csinálunk, leírtam a mi apró örömeinket és kis szenvedéseinket és bepillantást engedtem a mystikus és tejtélyes modern barlangba, amelynek „Redakció” a neve. A nyájas olvasó olvassa el és okuljon rajta. És hogyha a kedves nagymamájának valódi orpington fajtyukokra lesz szüksége, vagy minden áron ismeretséget akar kötni avval a zsüpköltös barna mollett hölgygyel, akit a Kecse-utcai omnibusz-megállónál megfigyelt, és e lapra ismételtlen figyelmeztetett, ne zaklasson többet bennünket a mondanivalóiva, hanem forduljon egyenesen a kiadóhivatalhoz.

Elsősorban ismertetjük meg az olvasót azzal, hogy mi is

A szerkesztőség.

A szerkesztőség köztudomás szerint az a hely, ahol a lap szellemi része készül. Redakciónak is hívják és a hetvenes évek végén „műhely” is volt a neve. Szerénytelen, de tehetséges alhirlapírók körében ez a szólásmód ma is erősen divatozik.

— Tudja kedves kisasszony a „műhely” az ropant érdekes valami — szokta megtenni a kijelentést az alhirlapíró, a további faggatásra azonban kiterő választ ad, vagy sokat sejtetően mosolyog.

— Elzácská ne kívánjon lehetlent. Nekünk éppen úgy kell hallgatnunk a „műhelyről”, mint ahogy például a szabadkőműveseknek sem szabad a páholy titkait feltárni.

Ilyen választ ad az alhirlapíró, aki a Könyves Kálmánál, vagy az Aufrecht és Goldschmidtnál szerkeszt. A kedves Elzácskák és Margitkák pedig tovább gyöttrik az agyukat azon, hogy milyen lehet a modern csodabarlang, a „műhely”, ahonnan a tárcák, versek, a mulattató kárcolatok, a szenzációs riportok és a komoly elmé kedő fejeik kikerülnek. A kedves Elzácská bizonyosan bórampalogokat és kényelmes kipárnázott fotelket képzel el a nyitott márványkandalló elé, ahol kek langnyelvecskek szeszélyes alakú abrakadabrák rajzolnak, a borzashaju bohémek pedig kényelmesen elterülve illatos cigareta füstöt fujnak a levegőbe.

A dolog nem egészen úgy van. A levegő füstös ugyan, sőt talán kicsit tulfüstös is, nem ugyan egyiptomi cigarettától, hanem csak főpincéri gyártmánytól, amelyből hatot adnak egy hatosért, meleg is van, mert a kifutó fiú, aki születéstől fogva aljas gazember és egész télen át nem fűtött, most hogy a tavasz elérkezett keltős ambícióval rakja a fát a vaskályhába, de bórampalogokat és kipárnázott fotelket sehol sem láthatsz nyájas olvasó. Négy vagy öt egyszerű puhafasztal sorakozik egymás mellé, szerényen, mint öreg nyugdíjasok a hó elsején a hivatali előszobákban, pár szék áll el tük, a falakon pedig hiába keresel Max Klinger rajzokat vagy Monet képeket. A fal azért nem üres, figyelmeztető írárok és szellemos megjegyzések integetnek le róla. Ilyenformák:

— Gyerünk, gyerünk, az idő pénz!

— Ne tessék az udvariaskodást komolyan venni.

— Ön úgy látszik azt hiszi, hogy mi lopjuk az időt.

— A munkatársak kéretnek, hogy szerelmi ügyeiket a kávéházban beszéljék meg.

— Marha miért nem iszol Salvator sört?

— Az osztrak-magyar hadseregben csak 16 huszárezred van. Gyöngéd figyelmeztetés a katonai munkatársnak, aki egy izben ezt írta: Gróf X. I. tábornok a 48. huszárezred parancsnoka megérkezett.

— A sakálók hivatalból hü'yék!

És a többi és a többi. A szerkesztőségi fal kiapadhatatlan forrása a humornak, a gunynak, az elmélkedésnek. Mert ha más nincsen is, a tréfa mindenfajta formájában bőven megterem a porlepte falak között, ahol békés pókok türelmes serénységgel fonják a fonalat, mit se törődve azzal, hogy az első Dreadnoughtot júniusban vízrebocsátják.

Hogy készül a lap?

— Összehazudják, meg összenyirják.

A lapkészítés technikájáról ez a vélemény alakult ki az emberekben: De különösen az utóbbi rész. A nyájas olvasók legnagyobb része a szerkesztőséget olyannak képzei el mint aminő egy fogorvos műtőszobája, azzal a különbséggel, hogy a műszerek helyét itt ollók foglalják el. A szerkesztő vezetésével aztán a munkatársak mindenike megragad egyet a szerszámokból, nekiáll a lapoknak, kinyirja az érdekességeket, aztán megy a kávéházba, hogy folytassa az alsós vagy billiárd partitját, amelyet a szerkesztés idejére félbehagyott.

Az emberek általában az újságírást amolyan egész könnyű mesterségnek tartják és távolról sem tulajdonítanak neki komolyságot.

Az újságíró „mind lump gazember”, aki a nappalt átalussza, este kel fel, pár órát dolgozik, aztán szalad vissza a kávéházba, ahelyett, hogy egyszer kialudná magát.

Nos a dolog nem így van. Az újságíró igaz ugyan, hogy pár órával később kerül ágyba, mint az egyéb foglalkozást űzők és ennek megfelelően később is kel, de azért tíz-tizenegy órakor minden valamirevaló újságíró talpon van. Talpon is kell lennie. Mert a közigazgatási ülések, a törvényszéki tárgyalások, a bankgyűlések s száz és száz más fontos és érdekes ügy nem vár addig, míg a reporter kitörli az álmat a szeméből. Egyébként is az anyag „felhajtása” délelőtt történik. A hirlapíró, mint szorgalmas méhike száll hivatalról-hivatalra és gyűjti a mézet. Már ha van. Pedig milyen ritkán van. És azt is milyen nagy leleményességgel, körülnézéssel ez utánjárással kell összeszedni, mennyit kell szimatolni, szaladgálni, udvariaskodni, kedveskedni. A tisztelt olvasó gyakran hallhatna ilyen párbeszédeket a különböző hivatalokban:

— Hogy van kedves Csipek bátyám?

Csipek bácsi, aki egy nagy könyv felett iktat vagy lajstromoz, bosszusan dörmög egyet a bajusza alatt és belemerül a számtengerbe. Csipek ur bal lábával kelt ma fel és semmi kedve nincs eszmecserét folytatni a „szerkesztő” urral. A ripi azonban nem esik kétségbe. Cigaretta vesz elő.

— Valódi egyiptomi Csipek bácsi. Csémpézett. Kóstolja meg. Ilyet még a király sem sziv.

Az iktató mord arccal nyul a cigaretta után és ezt az alkalmat megragadja az újságíró.

— Igaz is kedves Józsi bátyám, mi van azzal a Blau féle ügygyel. Megjött-e már a határozat?

Csipek bácsi egyszerre visszahúzódik. Az arca elkomorul és mérgeesen szivja a cigaretta.

— Nem tudok semmit. Hagyjanak engem békében az urak. Mindig molesztálnak. Persze aztán a fegyelmet én kapom a nyakamba, ha elámulom a hivatalos titkoka!

Az újságíró nem veszi el a türelmét.

— Hát jól van Józsi bácsi. Ha nem akarja jó szántából, hát én nem erőszakoskodom. De szép kis unokája van Csipek bácsinak. Aranyos egy kölyök. Tudja, hogy tegnap egy óra hosszat eljatszogatam a kis ligetben avval a gyönyörűséggel?

Az iktató arca felderül:

— Ugye édes jószág? Olyan nincs több a világon. Hát eljatszogatott vele a szerkesztő ur? No ez kedves. Mit is kérdezett csak? A Blum ügyét? Persze, hogy megjött a határozat Ki is hozom mindjárt. Itt van, olvassa szerkesztő ur.

Es Csipek bácsi meg van hódítva. Persze a míg az újságíró ennyire jutott, hogy kiismeri az embereit, de sokszor „lehozta” az ellenlap. Addig csak azt tudta meg, hogy a loavató bizottság mikor tart ülést, meg hogy Breketttyefelvánn egy gyerek, mialatt az anyja odavolt, beleesett a forró vízbe és összeegutte magát, vagy legfeljebb a földművelésügyi miniszter körrendeletét adták ki neki a te-

nyezsbikák táplálásáról. „A nagy ügyekhez“ azonban csak az iktatók, kiadók és lajstromozók szívén át juthat az ember. Persze ha aztán egyszer már alaposan megbarátkozott a hivatalokban és megnyerte a bizalmat, akkor könnyebb a dolga. A hónapokon át nap-nap után történő fürkészes, puhatolozás és érdeklődés átmelegíti a hivatalnokokra. Mindannyiukkal valóságos ujságíró lesz, az újdonság hejhászás láza rajtak is erőt vesz és elárastja a riporter olyan hírekkel, amelyeket ők érdekesnek tartanak ugyan, a valóságban azonban ennek teljességgel híján van. Az ujságíróknak ilyenkor nincs más dolga, mint hogy válogasson és a megadott nyomon tovább fürkészen.

Persze a többi kartársak, akik nincsenek enygyire bent a hivatalnokok szeretetében, szívesen egyesülnének a szerencsésebb és előnyösebb helyzetben levővel, akinek csak ki kell nyújtani a kezét, hogy az összanyagot zsebredugja. A szövetkezés azonban nem mindig sikerül. Csak körülbelül egyenlő erők állnak össze. Az újonc és a viszonyokkal nem ismerős kollega kérését a befentes gunyos sajnálkozással utasítja vissza.

— Igazán sajnálom kollega ur, de „kartellről“ nem lehet szó. A szerkesztőm nem engedi.

A kartell.

Itt meg kell magyarázni, mi is az a „kartell.“ Ugyanez, mint a kereskedelmi életben, azzal a különbséggel, hogy míg ott a szövetkezés a harmadik fél a közönség rovására történik, addig az ujságírók kartelljének csak az a célja, hogy megkönyvitse a hírlapíró dolgát. Az ellenlapok egy-egy rovatának vezetői összeállnak és megegyeznek abban, hogy mindenik átadja az általa szerzett anyagot a másiknak. Így a „lehúzás“ veszélye megszűnik. Persze a kartell csak arra jó, hogy be ne tartsák. Mielőtt az egyik lap munkatársa olyan érdekes riportot szerez, amelyről tudja, hogy a többieknek nem lehet meg, felborítja a megegyezést. Persze a kartellársak másnap rárohannak és számon kérik tőle az árulást. Az áruló ilyenkor himez-hámoz:

— De becsületeszavamra fiuk halvány dunsztem se volt az egészről. Göbolyi szerezte a dolgot, ő is írta meg. Szavamra mondom!

Egy-két esetben még elnézik a dolgot, de aztán a kartell, amely két-három hónapnál nem igen tart tovább, felbomlik és kezdetét veszi a harc és háború. Ebben a harcban azután az győzedelmeskedik, aki ügyesebb, leleményesebb, több szimattal rendelkezik, jobb az összeköttetései. A riporter ilyenkor mindig fülét hegyezve, kémlelő szemekkel figyeli az ellenlátsakat és ha csak a legkevésbé gyanus jelet is látja, azonnal akcióra lép.

— Kedves előljáró ur, legyen szives megmondani miről beszélgetett az előbb Sörényivel, az ellenlap munkatársával?

— Egy nadrágtisztító szer után érdeklődött — feleli a városi ember, de a ripi nem hiszi el.

— Mondja meg édes előljáró ur — ostromolja, halából megígérem, hogy legközelebb kiemelem Csaport Pruncit, ha fellép.

— Igen, igen szerkesztő ur, nagyon lekötelez, emelje csak ki. Nagyon tehetséges nő. Most szerdán is fellép. „A kétlábú őrgórné“-ban egy apródot játszik. Trikóban. Hanem a Sörényi szerkesztő ur igazán csak a nadrágtisztító iránt érdeklődött.

Ilyen sikertelen utakat és beszélgetéseket számtalant el kell tennie az ujságíróknak, hogy valamilyen „le ne maradjon“ érdekes dologgal. A közönség ugyan nem veszi észre. A közönség minden lapot ezzel tesz le:

— Milyen üres megint ez az ujság.

Hanem a kollegák ezek szigorúan ellenőriznek minden sort és jaj a szerencsétlennek, ha neki nincs meg, az ami a többi lapnak. Első sorban a szerkesztő veszi elő:

— Barangh ur ez nem járja. Mindennap lemaradunk valamivel. Persze sose jár fel a városházára.

A sarokbaszorított ilyenkor két módszer közt

választ, Vagy hallgat, vagy pedig vakmerően kivágja:

— De kérem szerkesztő ur, hiszen az hasdolog, ami a másik lapban van. Sikkasztásról szó nincs. Az egészről csak annyi igaz, hogy a pénztáros magához vette a kulcsokat és elutazott Budapestre az anyósához, aki haldoklik, de kiderült, hogy az anyósa egy kis táncosnő a „Moulin Blanche“-ból és már várják minden percen haza. Az egész egy felfújott dolog. Nimolay azért dühöng mert tegnapelőtt lehuatam a *Fillinger* ügygyel. Biztosítom a szerkesztő urat, hogy has az egész.

— A *Bencsik*-tárgyalás? Három hónappal ezelőtt megírtam. Persze ha a szerkesztő ur nem olvasta akkor...

És ilyenkor még a szerkesztőnek kell szabadkoznia.

Kellemetlen csak az, ha valódi nagy szenzációval marad le az ujság.

Szenzációk.

A szenzációk háromfélék. Szenzációk, amiket az illető munkatárs tart annak, aki reabukkant. Csöndes szürke délutánokon, amikor a redakció ujságoivására merül és a szerkesztő komor gondokkal gyötri magát, a hólnapi lapot illetőleg, hirtelen nagy robajjal felnyílik az ajtó és a rendszerint még ifju munkatárs lelkesedve rohan be:



— Óriási! Ilyen még nem volt. Szenzáció! Hólnap lefőzzük a lapokat! Szerkesztő ur, szerkesztő ur,...

A szerkesztő fanyar arccal néz fel az ujságok közül:

— Nem kell azért úgy üvöltöni. Az embernek a dobhártyája megreped. Biztosan megint valami vak ügy lesz. No nyögje ki hamar.

— Szépen vak ügy. Szenzáció. Feltelefonálhatjuk Pestre. Még a Pressének is.

— Csak nem az egyik Dreadnoughtot készítik itt? — érdeklődik az egyik fiatal erő, az „őregek“ azonban nyugodtan szívják a szivarjukat tovább.

— Dreadnoughtot? Annál is több. Mindjárt elmondom. Ismerik ugye a *Schliefer* Gusztit?

— No mi van vele?

— Feltalált egy repülőgépet. Valami óriási. Nagy titokban kísérletezett vele mostanig. Ma délután aztán meghívott engem és bemutatta. Bámulatos! *Legagneux* meg az a másik *Poiret*, vagy hogy hívják...

— *Porty* maga egy marha, — vág közbe a rendőri riporter, — hisz *Poiret* egy párisi női szabó.

— Bánom is én — türelmetlenkedik a szenzáció felhajtója, — a név meilékes. A fő az, hogy a kísérletek nagyszerűen sikerültek.

Az érdeklődés halk mozgása rezzenti meg a levegőt.

— Repült? — kérdi a szerkesztő várakozással.

— Még nem, — mondja *Porty* — de gurult. Határozottan gurult. És azt mondja, hogy a jövő héten okvetetlenül repülni fog.

— És ezt nevezi maga szenzációnak — dühösködik a szerkesztő. — Maga sakál! Menjen mert mindjárt maga repül innen.

A szenzáció másik fajtája az, amit az

ellenlap tart annak. A többi lapok gunyos lenézé mosolygással számolnak le az ilyen szenzációkkal.

— A „Hirnöknek“ megint szenzije van. *Kulacz* doktort meginterjvolták a *Mehrlich* szerről. Akiről mindenki tudja, hogy Szilasböckényen végezte az egyetemet és halvány dunsztja sincs arról, hogy hol van Köln. Ugy volt é asszisztens a nagy tudós mellett, mint *Kulacsos*, aki az interjút csinálta. Mégis hallatlan, hogy ez a piszok lap mire vetemedik.

A szenzáció harmadik fajtája az, amikor tényleg történik valami komoly nagyszabású dolog. Valami nagy gyilkosság, vagy sikkasztás, tüz, háboru vagy meghal egy-egy nagy ember. Ilyenkor lázas izgalom uralkodik a szerkesztőségben. Mindenki izgatottan lótfut, tesz-vesz egyedül a szerkesztő intézkedik nyugodtan:

— *Zammer* — maga elmegy a *Teve* utca 125 alá, ott lakik az elhunyt nagynénjének egy unokaöccse. Huzzon ki belőle valamit, *Piti* ur a mosónénál fog interjút folytatni, ő szemtanuja volt a dolognak. Te öreg felmégy a rendőrségre és itt tudakolod meg a részleteket.

Nagy világszenzációk esetén pedig a telefont veszi körül a szerkesztőség apraja-nagyja. A pesti vagy bécsi tudósítót ilyenkor kemény ostrom alá veszik:

— Kollega ur, ha istent ismer, adjon le mindent részletesen. Tudja, hogy a cár közeli vonatkozásban van a városunkkal.

A közeli vonatkozás az, hogy huszonhárom év előtt a városban állomásozott egy zászlóalj, amely a cár nevét viselő ezredhez tartozott.

Ez azonban mellékes, a fődolog az, hogy minél többet tudjon az ember képréseini a tudósítótól, aki már eredetileg igen felületes ember és képes lemarasztalni a lapot a legérdekesebb dolgokkal. De kap is elég szemrehányást.

— Kérem kollega ur ma megint lemaradtunk egy fontos dologgal. A buldogpelédiek háromtagu küldöttsége járt fent a miniszteriumban selyemhernyót kérni. Hát nem tudja, hogy Buldogpelérd a megyénkben van?

A szegény tudósítónak bizony sokat kell nyelni, de különösen akkor, ha nagy az anyaghiány.

Amikor nincs mit írni...

Ez az eset bizony gyakran előfordul. A cárokat manapság nem igen robbantják fel és a Halley üstökös is csak hetvenhat évben egyszer tér vissza és akkor sem ütközik össze a földdel. Azonkívül a híres emberek nem szeretnek meghalni és háboruk híján a Dreadnoughtokat is hasztalan építik. Gyakran meg éppenséggel nem történik semmi. A munkatársak lecsüggesztett fővel és hallgató ajakkal ülnek a rozoga székeken, a szerkesztő pedig a haját tépi, ha van. Valahányszor kopogtatás hallatszik az ajtón a remény halovány sugara éled fel a szemében. Talán most. Talán ez lesz a megmentő. De nem. Csak a mozgófénykép színház szolgálja hozta a kommunikét. A szerkesztő verejtékező homlokkal fordul a munkatársakhoz.

— No senkinek sincs egy ötlete?

Nincs, nincs. Honnan vegyünk ilyen ötletszegény világba. A szerkesztő elkeseredetten nyul az íróasztal alsó fiókjába, a raktárba, ahol gondosan félretett cikkek sorakoznak egymás felett. Bismarck ifjuságától egészen a halikra tenyésztés módszeres fejlesztéseinek fontosságáig. Semmi, semmi. De végre is lapot csak kell csinálni. A szerkesztő sötét arccal fordul a munkatársakhoz:

— Kemény írjon egy karcolatot hólnapra. *Stormer* majd egy elmélkedő cikket fog összeütni a földmelegség kisugárzásának fogyásáról. Gunár maga a külföldi lapokra fekdjön rá.

A munkatársak savanyu arccal veszik a tollat a kezükbe, az olvasó pedig bosszankodva csapja le a lapot másnap:

— Disznóság! Mit érdekel engem, hogy a föld melege fogy. És hogy merik azt állítani, hogy kétezerháromszázhuszonnyolc év mulva a

szücsárak drágábbak lesznek mint ma a feleségem butonja.

Ilyenkor jelennek meg másnap a „párisi levelek“ mely „buonosayresi levelezők“ küldeményei a preri élet gyönyöreiről.

Este a pesti tudósító kettős ostrom alá kerül:

Az apagyilkosoknak is megbocsáturk. Ha istent ismer könyörüljön, kollega ur.

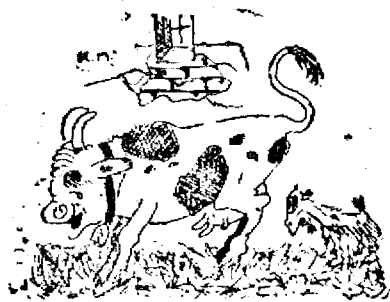
A tudósító megerőlteti magát, szorgalmasan átböngészi az esti lapokat le is ad mindent, de a végén tépelődve áll meg egy pillanatra:

— Nem tudom, le adjam-e azt is? Nagyon valószínűtlen história.

— Csak le vele — hangzik a válasz. —

Most minden jó. Nincs anyagunk.

A tudósító erre bemondja és az olvasó másnap bizonyos álmélkodással vegyes megdöbbenéssel olvassa a következő hirt:



„Tehénből kecske.“ Hagedoogból (Hollandia) jelentik: Érdekes és eddig még megfejtethetlen természeti jelenséggel állanak szemben a Hagedoog község-

béliek. Egy itteni parasztgazda tehene a múlt éjjel legnagyobb meglepetésre jól kifejlett kecskebagnak adott életet. Érdekes, hogy a tehén minden ellenszegülés nélkül engedi, hogy a kecske belőle táplálkozzék. A különös természeti csoda megtekintésére több hollandi állattani professzor már bejelentette érkezését. A kecskek a körülményekhez képest jól érzik magát.



Ezek a fantasztikus hírek nem sokáig tartják magukat. A rejtélyes körülmények közt világra hozott bakkecskéről rövid időn belül kiderül, hogy nem is volt kecske hanem egyszerűen „kacsa.“

Ilyenkor a szerkesztő mindenkint buzdít: „Dolgozni, dolgozni. Ilyenanyaghiány mellett azért mégis remek kis lap ígérkezik.“

A színházi kritikus, aki legtöbbször hallja a „röviden, tömören“ vezényszót, ilyen-

kor megkapja az ordret a szerkesztőtől:

— Pancsák ur, sokat írjon ma. Rózsamáji kisasszony, a felsővárosi birtokos lánya bontogatta ma szárnyait a színpadon. Első fellépése. Láttam a kisasszonyt. Hihetetlenül rossz volt, de azért írjon róla vagy 50 meleg sort.

Örs.

SPORT.

+ Ünnepi labdarugó mérkőzések. Mig Budapest közönsége az ünnep két napján angol és német csapatok mérkőzéseiben gyönyörködik, addig városunk sportszerető közönségének viszonyított örömet szerzendő bajnoki football csapatunk mindkét napon fővárosi egyesületek csapataival veszi fel a küzdelmet s igyekszik feledhetetlen sport izgalmaktól gazdag látványban részesíteni a football rajongó hivat. Vasárnap délutáni Ferenc városi Sport Club Budapest tudás és ügyesség tekintetében teljesen egyenlő értékű a hétfőn délután szereplő Újpest Rákospalotai Athletikai clubbal. Ha a kétnapi mérkőzések egyikéből is győztesen kerül ki az Aradi Athletikai club csapata, úgy azt legértékesebb győzelmei közé sorozhatja. Mindkét nap a mérkőzés délután fél négy órakor kezdődik. Helyárak: Páholy 7— kor., tribünülöhely 1 kor., állóhely 60 fillér, diákjegy 20 fillér. Jegyek a verseny színhelyén, a Török Gábor-utcai sporttelepen válthatók.

Egy uri család végzete.

Ha az asszony éhezik. — Lopások után válópör.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 15.

Két hete egy előkelő, fővárosi ügyvéd irodavezetője jelent meg Greén Nándor aradi főkapitány előtt. Bemutatkozás után így szólt:

— Válópört indítunk egy igen magas állású tisztviselő felesége ellen. A férjnek adatokra van szüksége és úgy informált bennünket, hogy az aradi rendőrségen bőven fogunk találni. Az az ok, mely miatt a férj a válókeresetet megindítja, olyan természetű, hogy a főkapitány urat bizonyára nem lepi meg, mert az asszony ismét olyat cselekedett, a mi miatt itt Aradon, mikor férje még e városban szolgált az államot, a rendőrség avatkozott az ügyükbe. Akkor tudomásom szerint a főkapitány ur volt az, aki megtudta értetni a férjvel, hogy a tragédiának nevezhető affér keletkezéséhez az ő súlyos hibái is rugókkal szolgáltak és a férfi megértve a helyzetet, nejjének, aki bár mélyen bukott, megbocsátott és a családi élet egéről, habár hosszú idő multával, de elvonult a fekete felhő. Most azonban, mondjuk, hogy a lelki betegség recidivált és újból karasztrófa elé került a házaspár. A férj gyökeres operációval, válással akar örökre megszabadulni és hogy keresetét elfogadhatóvá tegye, szükségünk van az Aradon lejátszódott első felvonás részleteire is.

— Uram — felelte a főkapitány — a rendőrség csak bíróságoknak szolgáltat ki iratokat betekintés céljából. Sajnálom, de kérését nem teljesíthetem.

Az ügyvéd távozott. Vagy neki, vagy magas kliensének azonban hatalmas befolyással és jó összeköttetésekkel kell birnia, mert a héten már megkeresés érkezett a budapesti törvényszéktől és a bíróság a válókeresettel megtámadott asszony ellen a súlyos bizonyítékokat tartalmazó iratokat hivatalos használatra felkérte. A meglepő gyorsaság hátterénél is sokkalta érdekesebb az a megrázó esemény, melynek tárgyilagos tanúi azok az akták, melyek a válópör szomorú hősnőjének sorsát már eleve megpecsételik és a melyek alapján a bíróság egyebet nem tehet, mint hogy a házassági köteleket feloldja és a főváros legmagasabb állami tisztviselői körében igen népszerű férfiúnak visszaadja szabadságát.

Elmondjuk ennek a perdöntő eseménynek lefolyását, anélkül, hogy neveket említenénk. A szereplői már évek óta nem élnek Aradon és épen azért költöztek el a városból, hogy az itt eltöltött napok emlékét is elhantolják, elfeledjék és elfeledtessék. Az életben azonban vannak végzetes események, melyek részint megismétlődnek, visszatérnek és mint az árnyék, az embertől soha el nem válnak. Még az is közös tulajdonságuk az árnyékkal minél ragyogóbban süt a napfény, annál inkább nőnek, míg végre annyira elhatalmasodnak az ember felett, hogy már csak az árnyék látszik és feledve van a fényforrás, mely azt szülte. A természet törvényei kérélehetetlen szigorúsággal logikusak. A régi görögök ezt ananké-nek, a latinok fáturnak nevezték. A modern dráma író nem hisz a végzetben. Az élet azonban ugylátszik nem törődik az új dramaturgiával. Dolgozik a maga esztétikája szerint.

Három esztendeje annak, hogy egy aradi ur beállított Greén főkapitányhoz és elpanaszolta, hogy eltűnt az üveg szekrényből a felesége ékszer doboza.

— Reggel még a helyén volt — mondotta

— de délben, mikor hazamentem a hivatalomból, a feleségem pedig a Maros-fürdőből, egyszerre konstataituk, hogy az ékszeres dobozt ellopták. Tüvé tettük az egész lakást, nem találtuk sehoh. Egy cselédünk van, akit kérdőre is vontunk, de az égre-földre esküdzik, hogy egész délelőtt a konyhában foglalatostkodott és át sem lépte a szoba küszöbét. Mindezek ellenére én a cselédet gyanitom, sziveskedjék főkapitány ur ellene az eljárást megindítani.

— Nem járt idegen a lakásban?

— Senki, — volt a felelet. — A cselédnek senkije sincs.

A rendőrség kötelességének megfelelően megindította az eljárást. A főkapitány kiküldötte legügyesebb detektívjét, hogy a helyszínen tájékozódjék és a cselédet vallatásra fogja.

A cseléd tagadott. Alhatatosan megmaradt a mellett, hogy mikor a gazdája és urnője el távoztak hazulról, kenyérdagasztáshoz látott és a kenyeret a pékhöz vitte, a lakást bezárta, mikor visszajött vasalni kezdett és délig az elkülönített folyosón vasalt és csak néhány percre ment a konyhába, ahol vizet ivott. A házaspár vendéglőből érkezett, főzni nem kellett. A szobákban lábnyom nem volt megállapítható és a lakásba csak a konyhán át lehetett bejutni.

— Nem beszélt maga senkivel egész délelőtt? — kérdezte a detektív.

— Senkivel. Mikor dagasztottam itt volt a szomszéd nagysága, aki tegnap este az én nagyságamtól kérte kölcsön a látcsövet, visszahozta, de az én kezeim tésztások voltak és azt mondtam vigye be a szobába a gukkert és tegye az asztalra. Bement de egy félpercig sem volt bent. A gukkert délben az ur az asztalon meg is találta.

A detektív gyanut fogott, de szólni nem mert. Ismerte a szomszéd lakásban lakó urinőt. Tudta, hogy jó állásban levő állami tisztviselő neje, aki rendezett sőt bőséges anyagi viszonyok közt él és elképzelhetetlen oka sem lehet arra, hogy idegen tulajdonhoz nyuljon. De a cseléd elbeszélése, az ékszerek misztikus eltűnése a legkisebb nyomot is megbecsülő vérbeli detektívot, többé nyugton nem hagyta.

Elmondott mindent hűségesen Greén főkapitánynak és hosszadalmas köntörfalazás után elrebbentek ajkáról a súlyos szavak:

— En ezek után csak a szomszédban lakó urinőt gyanusíthatom.

A főkapitány leszidta a könnyen hevülő embert és utasította, hogy másfelé nyomozzon.

Néhány nap mulva ugyanakkor a háznak egy másik lakója jelent meg a rendőrségen és jelentette, hogy a padláról eltűnt többféle fehérneműje és kérte a tettes kézrekerítését.

— Ezzel is az urinőt gyanusítja meg? kérdezte nevetve Greén a detektívjét, aki röstelkedve vallotta be, hogy véleménye szerint egy tolvaj dolgozhatott mindkét helyen, de a tények előtt meghajol és most már gondolni sem mer arra, hogy bárkit is meggyanúsítson.

Az ékszereket kereste tovább. A zálogházakat bujta, mert azt hitte, hogy egy közönséges besurranó tolvajjal van dolga, aki bizonyára elzalogosítja az aranyeműt. A cseléd valószínűleg elment valamelyik szomszédba trécselni és míg odajárt a tolvaj besurran, de félve a kövekezményektől nem merte ezt bevallani a kihallgatása alkalmával — gondolta a detektív.

Érdeklődése, kutatásai közben azonban csak visszatért első gondolatához. Sokat tárgyalt a panaszt tévő tisztviselővel és feleségével, akitől beszélgetés közben megtudta, hogy a lopást megelőző nap estéjén a szomszédban lakó urinő átjött és kölcsön kérte a színházi látcsövet, amelyet abból az üvegszekrényből kellett kivenni, ahol az ékszer doboz állott.

— Annak az urinőnek nincs látcsöve és látta, hogy a kölcsönkért gukker mellett feküdt a doboz!

Ez az első gyanut újra életre ébresztette, sőt meg is erősítette. De ki merészelné ilyen parányi és véletlenül egyébnek nem látszó tény alapján akár csak egy további lépést is tenni?

Másnap véletlenül ismét találkozott a panaszossal. A detektív merész lépésre határozta el magát. En a lopással az ön szomszédjában lakó urinőt gyanusítom — mondotta. — Arra kérem, hogy figyelje meg feltűnés nélkül. Intim viszonyban vannak önökkel és így feltűnés nélkül figyelhet.

— Ugyan mi jut eszébe — szólt felháborodva a panaszos — ma utazott el beteg anyja meglátogatására Torontálba; én adtam neki kölcsön az utiköltségét, mert a férje nincs Aradon.

A detektív megszerette volna csókolni a vele beszélőt ezért a jó hírért. Nyomban jelentette ezt Green főkapitánynak.

— Főkapitány ur — mondotta — most már esküszöm, hogy az uri nő a tolvaj. Azért utazott el, hogy a szülő városában adjon tul az ékszeren. Sziveskedjék az ottani rendőrséget megkeresni, hogy néhány napon át figyelje a zálogházakat és érdeklődjék az ékszerészeknél.

A főkapitány nem térhetett ki emelögikus okfejtés elől és ártit az említett rendőrséghez. Onnan egy hét múlva megjött a válasz, hogy a megkeresésben leirt ékszereket ott senki el nem zálogosította sem el nem adta. Ez lesújtó volt, de az aradi rendőrség nem szokott csüggedni. Tudja, hogy nem mindenütt van olyan nívón a nyomozás, mint Aradon és ezért a válasz vétele után Green főkapitány nyílt parancsossal elküldte a detektívet a többször említett városba.

A detektív reggel érkezett meg és azonnal a rendőrségre ment. Ott melléje adtak egy polgári biztost, akivel együtt felkerestek két pénzintézetet, melyek zálogüzlettel foglalkoznak. Egyikben sem emlékeztek, hogy a leírásnak megfelelő ékszert zálogosítottak volna el. Mikor erről az ottani rendőrkapitánynak az aradi detektív jelentést tett ez nagy hangon kiktattta, hogy máskor elégedjék meg az aradi rendőrség a küldött írásbeli jelentéssel ne akarjon okosabb lenni mint a többi.

Azonban a véletlen, a rendőr legjobb barátja ezuttal sem vált hűtlenné. A detektív a város utcáin járva egy ékszerüzlet fölötti cégtáblán azt olvasta, hogy az ékszerész egyik zálogház becsüse. Tudniillik ott az elzálogosítandó tárgyakat elébb el kell vinni az ékszerészhez, aki azt megbecsüli és egy erről kiállított jegyzékkel viszik a zálogházba. A detektív beállított a becsüshöz, aki előtt igazolta magát és kérte, hogy mutassa meg a becsüs könyvét. Ez készségesen eleget tett a kérésnek, de abban nem találtak utbaigazítást.

— Fáradjon el a kollégámhoz — mondotta az ékszerész, a másik bank becsüse, hátha annál járt valaki a keresett ékszerrel.

A másik ékszerész becsüs könyvének legutolsó tételének olvasván örömkönyvek fakadhattak volna a detektív szeméből, ha egy detektív előre tudna örülni a sikerének.

— Két nappal előbb járt itt egy öreg ur — mondotta a becsüs — és becsü jegyet vett. Valószínűleg zálogba is tette a keresett órát.

A detektív azonnal a zálogházba ment és ott erőlyes fellépése után vett magának az egyik tisztviselő annyit fáradságot, hogy kikeresse az órát, amelyet a detektív egy elismervény mellett magához vett.

Most az elzálogosító öreg urat kellett kikutatni. Egy öreg rendőr segítségével az is sikerült, mert annyit megtudott már a becsüs-nél, hogy az öreg ur bukott kereskedő, aki egy nagykereskedőnél most raktáros.

Az aggastyán elájult, mikor a detektívtől megtudta jövele célját. Eszméletre térítették. — Igen, a leányom adta nekem az órát, hogy zálogosítsam el, mert — ugymond — pénzre van szüksége. Az ura mellett éheznek és lerongyolódik. Halvány sejtelmem sem volt arról, hogy bűnös uton került az órához. Otthon van a többi ékszere is, mert úgy hagyta meg, hogy akkor tegyük zálogba, ha ir.

Az öreg ur elvezette a detektívet a lakására, a hol egy balandó öreg asszonyt talált. Az ékszerek átvétele után megrendülve távozott a szomorú helyről. Green főkapitányt még onnan sürgönyileg értesítette az eredményről.

Green másnap reggel maga elé idéztette a tettes urinőt. És ennek a vallomása volt a legmeggrázóbb jelenetek egyike, melyek a bűnügyi osztályon valaha lejátszódtak.

— Loptam — rikácsolta az őrzöngéshez közel álló asszony — mert még arra sem kaptam pénzt, hogy egy pár harisnyát vegyek magamnak. Loptam a szomszédjaim fehérne-

műjét a padlásról, mert azokból az ingekből készítettem magamnak zsebkendőket. Nézz meg főkapitány ur az alsó ruhámat, nincs bennem szemérem érzet, megmutatom — csupa folt és rongy, mert már varrni sem lehet őket. Soha egy krajcár pénzt nem kaptam kezemhez, az édes anyám haldoklásáról értesítettek és nem kaptam pénzt, hogy haza utazzam. Három vagyunk és egy adag ételt hozatunk a vendéglőből, de az uram minden este étteremben vacsorázik. Loptam, mert már a suszter nem akarta megfodrozni a cipőmet, loptam, mert már eladtam mindent azonkívül, ami rajtam van.

Síró görcsökben vonaglott a sokat szenvedett asszony.

Az ügy elkerült a rendőrségről a nyomozás befejeztével. Nem tartozik ide, milyen befejezést nyert. Soha egy szó ebből a családi tragédiából nyilvánosságra nem került. A férj megbocsátott és kinek lett volna joga még csak hangos szóval emlékezni is róla.

* * *

A házaspár elkerült Aradról. A férj előkelő összeköttetései és képességei révén kariert csinált Budapesten, most igen magas állású tisztviselő. A külső körülmények lényegesen megváltoztak, de egyéb semmi.

A leányukat egy előkelő fővárosi kereskedő vette el. A múlt hónapban az anyós megjelent veje üzletében, amelyet a főváros előkelő hölgyközönsége szokott zsufolásig megtölteni, mert a cég első rendű cikkeinek nagy vevőköre van. Az anyós távozta az utcára lépve, tavaszi mantilla alól egy vég selymet ejtett ki. Egy rendőr észrevette, igazolásra szólította fel, majd pedig előállította a kerületi kapitányságon. Erthetően kínos bűnügy keletkezett, a mely azonban felmentéssel végződött, mert az orvosok kleptomániának nyilvánították a szerencsétlen urinőt, aki most is azt vallotta, hogy nem kapott az urától pénzt, azért lopott.

A férj megindította a válópert és a hajlott koru házaspárt elfogja választani a — végzet.

A miniszterelnök nyilatkozata.

(A magánorvosokról. — A városok segélye. — A vármegyei tisztviselők. — A rendőrség államosítása. — A katonai kérdések. — Beszélgetés Khuen-Héderváry gróffal.)

— Budapesti munka:ársunktól. —

Budapest. április 15.

A belügyi költségvetés vitájáról folyt a szó és a kormányelnök nagyszabású, annyi reményteljes perspektívát nyújtó beszédéről, melylyel a belügyi igazgatás parlamenti vitáját lezárta. Héderváry gróf nemcsak hozzáértéssel, hanem igaz szeretettel beszél közigazgatási intézményeink fejlesztéséről és szavaiból kiérzik az a becsületes törekvés, hogy a közigazgatás minden ágának erőteljes felvirágoztatásával igyekszik megalapozni a modern Magyarországot.

— Jól tudom én azt, — ugymond a miniszterelnök — hogy a közigazgatásnak minden ágában mennyi a javítani való. Ha nem tehetek eleget ez idő szerint minden jogos kívánságnak, ugy ennek ez az oka, hogy ebben engem az ország pénzügyei akadályoznak. Vessünk egy pillantást az állam finansziára! Közismeretű, hogy a jelenlegi kormány mintegy százötven milliónyi deficitet vette át az ügyek intézését. Nagy óvatossággal, nagy önmegtartózással sikerült nekünk a múlt esztendőben ezt a deficitet leszorítanunk hat-hét millióra. Nagy eredmény ez, de azért kétségtelen, hogy még a múlt esztendőben tényleges deficitet kellett számolnunk. Az idej költségvetést sikerült végre olyképen összeállítanunk, hogy abból a deficitet teljesen kiküszöböljük. Az csak természetes, hogy ez bizony másképen nem sikerülhetett, mint úgy, hogy az állam kiadásait nagy körültekintéssel irányoztuk elő. Elvégre is az országnak legelső érdeke az ál-

lam pénzügyeinek egyensulya, mert ha a pénzügyi egyensulyt megbolygatjuk, ugy ebből az országra is, minden egyes polgárára is mérhetetlen kár háramlik. Egyáltalában, ha az elmult esztendők budget-politikáját nézem, meg kell állapítanom, hogy a költségvetési előirányzatnak az a horribilis, ötszáz millióval való emelkedése, egy és más inkonvenienciát eredményezett. Tagadhatatlanul előtérbe tolt igen sok kívánalmat, melyet jobb lett volna kisebb mértékben felkelteni. Széles körben olyképen okoskodtak, hogyha az állam budgetjét egyszerűre ilyen hatalmas mértékben lehet szaporítani, ugy joggal várhat az államtól kielégítést sokféle egyéb anyagi igény, mely egyébként talán nem jelentkezett volna olyan vehemenciával. Még nagyobb bajnak tartom azt, hogy a költségvetésnek az az ugrásszerű emelése még inkább erősítette a magyar társadalomnak azt a szerencsétlen tendenciáját, hogy mindent az államtól várjon és mindig csak az államhoz forduljon. Sokkal nagyobb kára ez az országnak, mint az a néhány száz millió, amivel a költségvetés megnövekedett.

A beszélgetés itt a közigazgatás konkrét jogos és istápolandó óhajaira fordult és a kormányelnök fejtegetéseiből mihamar kiderült, hogy a fentiekben ismertetett általános természetű megjegyzései dacára korántsem helyezkedik a rideg fiskalitás alapjára, hanem ellenkezőleg az állam anyagi erejével segélyére szándékozik sietni a közigazgatási intézményeinknek mindazon a téren, ahol akár maguknak az intézményeknek, közérdekű modernizálása, akár pedig a közigazgatási tisztviselők anyagi helyzetének indokolt megjavítása azt teszi szükségessé.

— A magánorvosok nyugdíjintézményének létesítése pl. csakis az államnak bizonyos hozzájárulásával lehetséges — mondta a miniszterelnök, — Ez elől elzárkózni semmiképen nem lehet és nem is szándékozom. Parlamenti beszédemben elmondottam, hogy ez idő szerint éppen az intézmény finansziális megalapozásáról tárgyalok és csak ismétlem, hogy ennek a kérdésnek a megoldása a jövő évi budgetben benne lesz. Hasonlóképpen nem zárkozhatik el az állam attól sem, hogy támogassa a városokat új kórházak létesítésében. Képtelenség volna, hogy a kormány a városoknak új kórházak építésére irányuló tevékenységét ne támogassa.

— Egy további igen fontos kérdés, melyet parlamenti beszédemben is kifejtettem, a városok segélyezésének kérdése. Tudvalévő, hogy a városok segélyezésére az idej költségvetésben egy millió koronával többet állítottunk be. Hogy a városok segélyét, amint azt óhajtottam volna, egy további millióval nem emeltem, ebben szintén csak pénzügyeink egyensulyának domináló szempontja vezetett. Erre a második millióra azonban, nézetem szerint a városok bizton számíthatnak. Eppen azért, mivel mi igen nagy körültekintéssel készítettük az előirányzatot, reméljük is, hogy a tényleges eredmények túlhaladják a preliminarét. Akkor pedig a városok segélyét nyomban fel fogjuk emelni. A kormány ezt már határozottan számba vette, s így mindössze csak arról van szó, hogy a városok néhány hónapig várjanak. A városok segélyének ezt az újabb emelését pedig első sorban a tisztviselői státusz rendezésére szántuk s az erre szükséges összeget a jövő évi költségvetés feltehetően tartalmazni fogja.

De a vármegyék érdemes tisztviselői anyagi helyzetének javításáról is törvényjavaslattal jövök az ősszel a ház elé és azt ismét hangsúlyozom, hogy megyei tisztviselők az ország egyéb tisztviselőivel szemben hátrányba jutni nem fognak, mert olyan anyagi helyzetbe akarom őket juttatni, a minő őket érdemeiknél és szolgálati fontosságuknál fogva megilleti.

Ezen a ponton ráirányítottam a kormányelnök frgyelmét arra, hogy minő nagy érdeklődést keltett parlamenti felszólalásának az a része is, amelyben a vidéki városok rendőrségi intézményének rendezését helyezte kiállításba és hogy ellenzéki oldalról aggodalom nyilvánult az államosítási tendencia ellen. A kormányelnök így válaszolt:

— Ebben a kérdésben csak az országos

érdeket szabad tekinteni. Ebből a szempontból pedig kétségtelen, hogy a városi rendszert kérdését helyesen csak úgy intézhetjük, ha az országszerte egységes rendezés alá kerül s ha az, különösen a városokban, amelyek mint kulturcentrumok leginkább rászorulnak helyes és jól szervezett rendszerre, az egész országban egységes területet alkot. Jól tudom, hogy városaink legnagyobb része ma modern rendszert fenntartani nem képes és bizony ez az ügy is csak akkor fog megoldást nyerni, ha itt is az állam megy segítségére a városoknak.

A kormányelnök itt röviden érintette, a parlamenti és politikai szituációt és a következőleg fejezte be a beszélgetést:

— Nem győzöm eléggé hangsúlyozni, hogy az ország belügyi politikájának céltudatos kiépítése ma egyedül és kizárólag attól függ, hogy a katonai kérdések végre valahára a napirendről lekerüljenek. Ezek a kérdések egy évtizednél hosszabb idő óta eltorlaszolták a magyar politikát. Igen rövid idő múlva meg lesz rá a mód és lehetőség, hogy a törvényhozás ezeket a kérdéseket elintézzék és ezáltal a kormányt abba a helyzetbe hozza, hogy lekötött munkáerejét végre belső erősödésünkre fordíthassa. A vidéki kulturcentrumoknak, de az egész országnak is nagy érdeke, hogy ez így legyen. Eppen azért bizvást számítok arra, hogy a kormányt és a többséget az egész ország támogatni fogja abban a becsületes törekvésben, hogy szabadabbá tegye az utat a belügyi alkotások számára.

Péntek délelőtt az aradi fogházban.

— Vendégeket fogadnak a rabok. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 14.

Péntek reggel úgy nyolc óra tájt különös látványt nyújt az aradi fogház Maros-utcai bejárata és az igazságszolgáltatás hajlékának környéke. A rosszul kövezett sáros utcán apró szomorú csapatok baktatnak a törvényszéki palota felé. Fehér fűrtű, hajlott dereku, görnyedt hátú öregek, beesett arcu, fáradt nézésű, a munkától megviselt asszonyok, fiatal leányok és apró gyerekek tiszta ünneplő ruhában, bámuló szemü megszeppent falusi jószágok, akik áhítatos félelemmel, megilletődött álmélkodással nézik a nagyváros sohase látott esodáit. A különböző népviseletek tarkasága lassan hullámzik előre az egyenes utcán a nagy négy-szögletű, szürkefestésű palota felé. Magyarok, németek és főként románok, városi és falusi emberek, szegény, istenverte proletárok lecsüggesztett fővel fáradtan igyekeznek előre a komor épülettömb felé, amely nyugodt és szigorú méltósággal ül a sárga folyó partján, hidegen, komolyan, fölényes nyugalommal.

A sokféle különböző ember, a sokfajta, sok nemzetiségű, sok foglalkozású egy célban olvad össze. Egy az igyekvésük mindnyájuknak, egyformán szótlanok, gondterhesek az arcok és egyformán gyul ki az öröm és izgalom heve, amint a hatalmas tölgyfakapuzhoz érnek. A szájak felnyílnak, halk zsongás fut végig a csoporton és az izgatott készülődések láza. Leoldódnak a tüszők, a háti zsákok, kinyílnak a piros virágokkal kihimezett román tarisznyák szegény napszámos asszonyok szürkekendő, lázas keresés és utánanézés indul meg a kézi kosarakban. Zümmögés fut végig a sorokon és nevek hangzanak el sűrű egymásutánban, férfinevek, amelyeknek a viselőit a törvény szigorú keze tartja fogva hónapok és évek óta a homályos ablaku, keskeny cellákban. Bizonytalan sejtések rezegnek végig, reminiscenciák támadnak fel és a régvárt viszontlátás bus öröme veti előre fényét a várakozók csoportjában.

A péntek a látogatások napja az aradi fogházban. A törvény humanus intézkedése foly-

tán a fogvatartottak hozzátartozói egy hónapban egyszer látogatást tehetnek és élelmet vihetnek be a fogházba. A látogatások ideje ugyan csak néhány percre terjed, de úgy látszik, megéri a hosszú ut fáradalmait, mert minden pénteken száznál többen várakoznak a tágas kapualján és kint az utcán, hogy pár szót válthassanak a kedves hozzátartozóval, akit oly nagy-nagy időre elszakasztott tőlük a törvény.

A húsvét előtti pénteken különösen nagy a tolongás és valóságos megrohanják az ügyészégi irodát engedélyért. És amikor az irást megkapták, boldogan szorongatják a kezeiket és türelmesen üldögélnék a lépcsőn, várva a percet, amikor megnyílik a nagy vasajtó, amely mögött aggódó örömmel várakozik a megtévedt kedves, az apa, a férj, a fiu.

Pontban kilenckor megjelenik Dezsőfi Mihály fogházfelügyelő alacsony, zömök alakja. A látogatók már ismerik és mintegy adott jelre felemelkedik az egész nagy társaság. Csend támad, a szó elhal az ajkakon és a nagy eszmák, a kopogós cipők hangos döngéssel vonulnak végig a vizsgálóbíróház folyosóján, amelynek a végén egyszerű barna vasajtó vezet a fogházba.

A vasajtó előtt Dezsőfi elhelyezi az embereket. A folyosó hosszában két sorjában állnak fel, az egyik sor a fal mellett, a másik az ablak mellett helyezkedik el. Aztán a fogházfelügyelő eltűnik s néhány pillanat múlva megjelenik az őrmester és egymásután enged be az egyes rabok hozzátartozóit.

Ezalatt bent a tágas, világos fogházfolyosón, melynek ablakain beragyog a napsugár és virágok nyiladoznak mindenfelé — hosszú sorban felállították a darócruhás rabokat. Fiatal csupaszarcu legények, bozontos nagy bajuszu, borostás állu férfiak, az arcuk sápadt a börtön levegőjétől várakozásteljes izgalommal sorakoznak egymás mellé.

A fogházfelügyelő lajstromot tart a kezében. A falnál egy asztalt helyeztek el és két fogházör nagy konyhakéssel a kezében ott áll az asztal mellett. A késeknek egészen speciális rendeltetésük van. Arra szolgálnak, hogy a rabok hozzátartozói által hozott kenyereket és általában az olyan ételnemüket, amelyek alkalmasak arra, hogy bennük pénzt, vagy egyebet elrejtessenek, felvágják és megvizsgálják. Az előbbi eset még most is előfordul néha-néha, az utóbbi eset azonban csaknem kizárt. A modern fogházakból megszökni, ugyszólván a lehetetlenségek közé tartozik, még ha feszítő vas állana is a fogoly rendelkezésére. Az előleges ellenőrzés azonban ezt is lehetetlenné teszi.

A fogházfelügyelő hangosan olvassa az első nevet:

— Zsulán János!

Zömök sovány, igénytelen arcu, fakó bajuszu ember lép elő. A szeme az ajtóra mered. A vasajtó felnyílik és belép rajta egy idősebb, meg egy fiatalabb parasztságos és egy hét-nyolc éves fiu. Zsulán odarohan hozzájuk és hosszasan öleli, csókolja őket. A szemei könybelábadnak és ahogy átkarolja a kis fiát, hangosan tör elő a melléből a zokogás. Hosszasan csókolja Petrut, alig akarja kiengedni a karjai közül. Az asszonyok két nagy kenyeret csomagolnak ki és leteszik az asztalra, két herringgel együtt. Az ember türelmetlenül nézi és odaszól:

— Minek ez a sok kenyér? Már mondtam, ne hozzatok semmit. Jól el vagyok én itt látva mindennel.

Aztán az anyjától és a testvérétől ismét a fiához fordul. Kérdésekkel ostromolja és tanácsokkal látja el.

— Viseld jól magadat Petru. Fogadj szót a gazdádak, a juhásznak. Ne veszekedjél senkivel. Ne menj rossz gyerekek közé. Ha a gazdától pénzt kapsz, add oda a nagyanyádnak.

És amíg ezeket mondta, szeretetteljesen simogatta a kis fiu fejét.

Zsulán János egyike a legszerencsétlenebb, legszálnalomraméltóbb embereknek. Kurtieson élt sokáig megelégedetten, míg egyszer nem szállotta a szerzés vágya. Egy pár hold szántóföldet vásárolt az egyik falujabelitől hitelbe. Abban állapotok meg, hogy rézalotok-

ben fogja a vételárat megfizetni. Az utóbbi évek rossz termései miatt Zsulán nem volt képes fizetni. A vevő pedig egyre sürgette a pénzét és árveréssel fenyegetőzött. Egy alkalommal vad szidalmakkal illette Zsulánt, akit elragadott a düh és fejszét fogott a gazdára. Ez bieskát rántott elő de Zsulán és feleség rárohan tak és agyonverték. A törvényszék az enyhítő körülmények figyelembevételével az embert három évi börtönre, az asszonyt pedig hat havi fogházra ítélte. A szerencsétlen házaspárnak négy gyereke volt és Zsulánné, amikor az urát bevitték zokogva állított be a gyerekekkel az ügyészre. Ha a törvény elvette az apjukat, gondoskodják a gyerekekről is. Szakolczay Lajos kir. ügyész intézkedésére két gyereket az aradi menhelyen helyeztek el, a legkisebb egy hét hónapos csecsemő az anyjával a fogházba került, a legnagyobbat, Petrut a nagyanyja vette magához.

Zsulán most az öreg asszonyhoz fordul és a két másik gyerek után tudakozódik. Megnyugtató, nincsen semmi bajuk, csak vágyódnak az anyjuk után. Zsulán felsóhajt. Az anyjukat nemsokára ismét megölelhetik. Kiszabadul. De mikor kerül reá a sor?

De mulik az idő és sokan vannak Zsulán után. A fogházfelügyelő int és néhány gyors eső után becsukódik az ajtó az első három látogató mögött.

Más következik. Az őrmester kikiált:

— István Tódor!

István Tódor 30—35 év körüli parasztember, kifejezéstelen arccal, savószínű szemekkel. Gyilkosságért és gyújtogatásért hét évi fegyházra van ítélve. Visszaeső bűnös. Első ízben emberölésért négy évet kapott, büntetésének háromnegyed részét kitöltötte és feltételes szabadlábra helyezték. Első dolga volt, hogy hazatérve Galsára, felgyújtotta régi haragosának házáat, amely porrá is égett.

Rádásul még súlyosan meg is sebesítette haragosát, aki hónapokig nyomta az ágyat.

Bizony sajnálja most István Tódor, hogy a szenvedély szavára hallgatott. A régi büntetésén kívül öt új esztendő szabtak ki rá a szigorú bírák. Öt hosszú esztendőt!

A felesége, a sógora, meg a hat éves kis fia jöttek be hozzá az ünnep előtt. A sógor üríti ki a mindenféle jóval megtömött tarisznyát. Van ott szalonna, tojás, alma, kenyér, fonott kalács, só, paprika, olajos hajtogatott, különös tekintettel a bőjti hétre. De István figyelemre se méltatja az enniválót. Felveszi a fiát Györgyét és kérdésekkel ostromolja a feleségét. Mi ujság otthon Galsán, mi van a gazdaságban, eladták-e az egyik tehenet? Az asszony mindenre válaszol, minden rendben megy, ne aggódjon, István azonban ki nem fog a kérdésekből. Hiszen két nónapja nem látta őket.

A kis Györgye, aki gyönyörű nagy fekete szemű fiúcska, kíváncsian nézeget körül. Odamegyek hozzá és egy arany krajcárt nyomok a markába. Györgye nagyon meg van lepve. Rám bámul és görcsösen szoritja a nagy kincset a markába. Tétován áll, nem tudja mit csináljon. Az apja meg az anyja unszolják:

— Menj csókolj kezet az urnak!

Györgye erre nekem rohan és hasztalan dugdosom a kezemet előle, addig nem nyugszik, amíg meg nem kapja és rá nem cuppant egy csókot.

— Hát mit fogsz venni rajta Györgye? kérdem.

A kis fiu az anyja mellé bujik és úgy felel:

— Cukrot!

— Az anyja meg feddi:

— Nem cukrot kell rajta venni, hanem irkát. Mert Györgye nagy fiu. Már iskolába jár.

De letelt a látogatási idő. István megöleli megcsókolja a feleségét, kezet fog a sógorával, de mikor a kis fiára kerül a sor, kibugygyan a könnye. És amíg a vasajtóhoz nem érnek egyre csókolja Györgyét, aki szótlanul türi, de lopva folyton csak az aranykrajcárt nézi. Képzetelenek kapuját kinyitotta a nagy kincs.

Walluch Józsefet, akit csalásért és lopásért két évi börtönre ítélték, az öreg özvegy édesanyja jött meglátogatni. Szalámit, tojást, kenyeret hozott neki és végül egy lepecsételt borítékot veti elő, amelyen nem volt semmiféle

címzés. Oda akarta csusztatni a fia kezébe, de a felügyelő észrevette:

— Micsoda levél az?

— Semmi, rebegi zavartan az öreg asszony, a Mariska küldi. Tetszik tudni a fiam menyasszonya, ő ir.

És könyörög pillantást vet a felügyelőre.

— Nem lehet jó asszony, mondja Dezsőfi. Adja fel postán, vagy láttamoztassa a királyi ügyész ural.

Az öreg asszony szomorúan vonul félre a fiával. Halkan beszélnek, csak egy-egy töredéket lehet hallani. A fiu indulatosan mondja:

— Nem kell. Semmi sem kell. Nem küldjenek nekem semmit. Nem akarom, hogy az öreg megint felbánya, hogy most jó volt. Nem akarok neki leköttelezttje lenni. Mondja meg neki édesanyám.

Az öregasszony csillapítja, de Walluchmár másra tereli a szót:

— A rubáimra vigyázzanak. A bőrkabátot a bőrral kifelé hajtsák, mert csupa vörös lesz megint. A téli ruhákat mind szellőztessék...

Walluch József nagy nöcsábitó. A szabóság volt a mestersége, de szeretett szépen öltözködni, jól élni. Mivel a jövedelméből nem tett, a bűnre vette magát.

Dumele Ferenc következik. Fiatal csupaszképi, nagycsontu sváb legény, aki lopásért ül három hónapot. Nem veszi nagyon szívére a dolgot és az arca szélesre derül, amikor az anyja, meg a két nővére kiöntik az asztalra a sok jó husvét elemózsiát. Annyit hoztak, hogy abból az egész fogház jóllakhat. Az egyik börtönőr meg is jegyzi:

— Warum bringens so viel? Eer bekommt ja was essen!

De Dumeléné tiltakozik:

— Net, net lieber Herr. Jetzt können wir net mer.

És megkönnyebbülve sóhajt fel, amikor látja, hogy Franz az enivalók nagy tömegével utnak indul a cellájába.

Magas, erős, zord arcu, kegyetlen vonásu ember kerül sorra. A felügyelő figyelmeztet.

— Ez Dáb Ábrahám a radnai feleséggyilkos. Akiről annak idején tetszettek írni. Rémes kegyetlenséggel ölte meg a szegény asszonyt, aztán megszökött. A csendőrök nem tudták megtalálni. Egy napon aztán lerongyolódva, piszkosan betegen beállított az aradi ügyészhez és jelentkezett.

— Meguntam a bujkálást. Itt vagyok, tartóztassanak le.

Dáb igazi gonosztevő típus. Alacsony homlok, mélyen ülő szemek, csontos nagy áll. A vonásai akkor sem enyhülnek meg, amikor az öccsét megeskölja. Rögtön a pöréről kezd beszélni. A pöréről, amely a megölt asszony rokonai ellen néhány hold földért folytat. Tanácsokat ad öccsének.

— Menj be Ursu ügyvéd urhoz és meg kell apellálni. A földet nem hagyom.

Ki tudja, mikor fogja ő művelés alá venni azt a földet. Hoesszu évek múltán. Ha ugyan örültnek nem deklarálják.

Mert most orvosi megfigyelés alatt áll. A felügyelő int és a fiatal Dábot kivezetik.

Nyílik az ajtó mások jönnek, aztán újra mások. A kép változik, de nagyjában ugyanaz marad. Sirás, ölelés, csókok. Csak nuanszbeli eltérések vannak. A szomorú menet órák hosszáig tart és csak néha-néha merül fel egy-egy derős, vidám epizód, hogy még élesebbé tegye a kontraszt.

A derűt rendszerint a cigányok szolgáltatják. Egész csomó ül vizsgálati fogságban apró és nagyobb tolvajlások miatt. Nagyon jól érzik magukat a szellős, világos meleg fogházban és nem is gondolnak a távozásra. A fogház egyáltalán nincs hatással rájuk, nem félnek semmitől és nem respektálják az intézkedéseket. Sőt a legnagyobb virtust abban találják, ha kijátszhatják az örök figyelmét. Persze rendszerint rajta vesztenek. Így történt most is. Lolé Jánosnak, az egyik cigánynak látogatója akadt. A nagybátyja jött be, akivel hosszasan esköltöztak. Vagy egy percig ölegették egymást, amikor egyszerre a fogházfelügyelő szigorúan ráförmedt Loléra:

— Köpd ki azonnal!

A cigány kezdett sáppadozni.

— Mit, kőnyörgöm alásan? dadogta.

— Azt, amit ez a másik gazember a szádba

adott. Köpd ki azonnal, mert rögtön lecsuklak.

A fenyegetés hatott. Lolé nagyot sóhajtott és a következő pillanatban egy nagy csomó bagót vett ki a szájából. Mert ha valami ugy csak ez hiányzik a cigányoknak a fogházban. Persze Lolét így is sötét zárkába tették, ez azonban nem riasztotta vissza őket a nagyobb csinyek elkövetésétől sem. Így egy látogatási nap alkalmával az egyik cigány rab a fogházi törülközőt akarta becsémpészni a távozó rokon zsebébe. Persze rajtakapták őket és a rokot is ott tartották.

Déli tizenkét óraker véget ért ez a látogatás. A vasajtó becsukódik és a rabok levonulnak a munkatermekbe és a nagy komor épületre rátorol a csönd.

Az aradi részvényvásár.

— Színek az aradi börzéről.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, április 15.

Örök igazság marad: valamely életre hivatalos intézményt nem az alapszabályok csinálják meg, hanem maga az élet. Az aradi börze se úgy születik meg, hogy a Kamara megcsinálja a tervezetet és Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter életet fuj bele, — hanem önként, lassanként, észrevétlen lassu gyarapodással, erősödéssel kiágazással. A forma már csak olyan, mint a pózna, amelyet a serdüző fához kötnek, hogy el ne korcsosodjék, és az olló, amelylyel a roszt kinövéseket nyesegetik.

Az aradi börze tulajdonképpen már meg is van, különösen, a mi az értékbörzét illeti. Külön csarnok és szabályok nélkül olyan eleven, mindennapos és rendszeres forgalom fejlődött ki a részvényvásárlásokban, hogy az természetes tözsdei életet jelent. Hogy ez nem a rendes börze-sablon szerint történik, annál érdekesebbé teszi a dolgot.

Hát erről a sajtóságos börzei életéről, annak kifejlődéséről és jövőjéről írunk néhány sort.

(A családi papiroktól — a spekulációig.)

Az aradi részvények azelőtt keveset vándoroltak. Ahogy ma is sok vidéki intézetnél — és ahogy speciális népies szóval szokták mondani: a nagy takaréknál — ma is szokás, a részvények ugynevezett családi papirok voltak. A pénzügyi részvények apáról fiúra szálltak s néha olyan szegényeknek tartották, hogy azoktól megváljanak, mintha valaki az évtizedes dominiumot adja el. Az ilyen takarékpénztárak, az egyesületekhez hasonlóan, az évi jelentésekben kinyomatják a részvényesek neveit, ami egy kis büszkélkedésre adott alkalmat azoknak, akik tíz, husz, vagy egyenesen ötven takaréki részvény birtokosának hirdethették magukat.

A pénzügyi részvények azelőtt szerették is ezt a gyakorlatot. A takarékpénztárat úgy képzelték: szilárdabbá, állandóbbá tette, ha a részvények „erős kezekbe” voltak. Később azonban a forgalom fejlődésével, az bizonyult az intézet érdekében valónak, ha a papirok élénk vásárra kerülnek. A családi Wertheimiekben, ládafiakban heverő részvények értéke alig változott, s többnyire az alapító és tartalékok után kiszámított „belérték” körül állott. A részvényforgalom élénkítése pedig nemcsak a papirok értékét növelte, de megkönnyítette a tőkeemeléseket, sőt az új alapításokat is. E mellett pedig jelentősen kifejlesztette a pénzügyi lombard-üzletágát. Ez idő alatt ugyanis megszűnt kényes dolognak lenni, ha valakinek részvényei kosztban vannak. Egyszerű számítás dolga, hogy a számla-kamat mennyit vesz el az ármelekedés folytán elérhető haszonból, s a legvagyonosabb ember se tartózkodik attól, hogy részvényei ilyen zálogban legyenek.

Természetes, hogy ilyen módon a részvényvásárlás sokkal jövedelmezőbbé tette a tőkebefektetést, mint a betét. Ez adott tápot az okos spekulációnak, amely az érték-forgalmat annyira kifejlesztette.

(A börze székhelye)

Az aradi értéktőzsde székhelye, központja: a Városi-kávéház. Különösen a reggeli, meg ebédutáni órákban érezhető az üzlet láza itt. Vannak emberek, akik azért hagyják ott a családi tejeskávét, azért foglalnak le egy kávéházi fülkét, hogy a részvény-forgalom központjában legyenek.

Nem harci lármával, „adok-veszek” kiáltások kíséretében, sőt ellenkezőleg, süttogó beszéléssel folyik itt az üzlet.

Főként két ember az intézője ennek a forgalomnak: Robitsek Samu, meg Strasser Zsigmond, az értékpapírügynökök. Az anszienitás Robitseké, aki azelőtt a fejében tudta, hogy kiknél vannak az összes aradi részvények. Ma már nehezebb az ilyen nyilvántartás. Az öreg ur, a mellett, hogy avatott szakember, tudva-levően jeles és szenvedélyes művelője a filharmonikus zenének. (Néha meg is esik diskurzusban, hogy valakivel diskurál; ő azt hiszi, hogy valamelyik szonátáról van szó, a beszélgető pedig, hogy valamelyik papírról, s csak felőrai beszélgetés után derül ki a tévedés.) Strasser a fiatalabb, de szintén állandó gyökeret vert, s élénk szinpatáját élvezzi a részvényvásárlóknak.

Közömbös arccal és télikabáttal járnak a kávéházban; ha valakinek venni eladni valója van, fél füllel meghallgatják, azután beírják a noteszükhöz.

— Jó. Holnapig talán szerzek. De anynyiert bajos lesz. Talán két koronával drágábban...

Kivülök magánbankháza, banktisztviselők is foglalkoznak a helyi értékpapírok vásárlásával. S az így hullámzó üzletek révén, minden hivatalos árjegyzés nélkül alakul ki a papírok árfolyama. Mert nemesak a Városiban tudják, hanem egy óra alatt végigmegy az egész városon, ahol csak részvényekről szó van.

— Aradi első husszal drágább...

Lehetne még egyéb ssemélyekről szólni: részvény-matadorokról, a kik bizonyos papírban „mindent fölvesznek”. Azután érdekesportokról, a kik, akár Budapesten Krausz Simiék, „együtt utaznak”, végül a „patkányokról”, a kik egy-két részvénynyel vagy opcióval spekulálnak, — de annyira megse nyílt börze az aradi börze, hogy ezeket meg lehetne nevezni.

(A főszszon.)

A részvényvásár legélénkebb ideje az új kibocsátás, a tőkeemelés. A legutóbbi időkből bőségesen volt erre alkalom. Az elmúlt félvben az Aradi Ipar és Népbank 5625 darab részvényéhez 3125 darab újabbat bocsátott ki 500 koronás árfolyamon, az Aradi Polgári Takarékpénztár 15,000 darab részvényhez 7500 új 200 koronás árfolyamon, az Aradi Első Takarékpénztár pedig 3400 részvényhez 3400 darab új 1200 koronás árfolyamon; tehát az összesen 7.142.500 korona új befektetést jelentett.

Elképzeltető, hogy ez a tekintélyes részvény mennyiség milyen élénk üzletnek volt a talaja. A legérdekesebb azonban, s igen jelentős, hogy az új részvények a kibocsátástól számított igen rövid idő alatt milyen tekintélyes áremelkedést értek el.

Az Aradi Ipar- és Népbank opciójának ára 35 koronánál kezdődött és 80 koronáig emelkedett; a részvény árfolyama ma 660 korona; ez tehát egy-egy részvényenél 125 korona emelkedést jelent; a Polgári opciója került 10-15 koronába; ma az árfolyam 278 koronánál tart, tehát a 200 korona kibocsátási részvény áremelkedése 60-70 korona; az Aradi Első részvényei a közgyűlés után, szelvény nélkül 2640 koronába kerültek; ma az opció joggal együtt 2880-2890 koronáig emelkedett. Az Aradmegyei Takarékpénztár részvényei legutóbb egy-két hét alatt száz-százötven koronával emelkedtek.

Persze, ez az emelkedés, bármilyen természetes és indokolt is, nem szabad, hogy akárkit is meglepettessen s minden áron való spekulációba ugrasson. Minden emelkedésnek megvan a határa, amelyen túl a mesterséges akció se vihető. Hogy egy-egy papír mikor éri el ezt a határt: — hát ehhez, amint a börzén mondják, *orr kell*, amely megszagolja.

Két nagyobb pénzügyi intézetünk részvényei nem igen jutnak a részvényvásárra. Az Arad és Szatmár gazdasági takarékpénztár, amelynek

hatalmas részvénytőkője többnyire nagy részvényesek között oszlik meg, akik azokat nem adják tul. A Victoria takaré- és hitelintézet pedig a maga jellegénél fogva, lehetőleg ügyel arra, hogy a részvényesek román kezében maradjanak.

Ipar-részvényekből élénk üzlet csak a Weitzer-vagongyár papírjaiból fejlődik; azután ez a budapesti áru- és értéktőzsdén jelezve van, az aradi üzletkötések is természetesen a budapesti árjegyzéshez alkalmazkodnak. A többi iparvállalatok papírjaiból ritkább az üzlet. Ép azért van szükség a valóságos börtönré, hogy ezek is élénk kereslet, a mindennapos vásár csatornájába jussanak.

(A részvény-export)

Följegyezni való része az aradi értékpapírvásárnak, hogy az nem marad meg Arad, se pedig a közvetlen vidék határain belül, hanem eleinte kapcsolatban van más vidéki nagy városokkal, a honnét nagy előszeretettel vásárolták az aradi részvényeket. Az egyik kibocsátás idején például egyszerre ettől a kiáltástól lett hangos az aradi piac:

Temesvár vesz!

De nemcsak Temesvár vett, — amely például az Aradi Első részvényekből nyomban a közgyűlés után több darabot szivott át, — hanem Debrecen, Nagyvárad, Szeged, Oroszáza és Lugos, ahonnan többnyire az Aradi Első és Polgári új kibocsátás részvényei iránt érdeklődtek és kötötték jelentős tételeket.

(Hol lesz az új börze?)

Persze kétségtelen, hogy a fejlődő és még nagyobb jövőre váró értéktőzsde nem maradhat meg a „kávéházi magánforgalom” keretei között. Steiner Ferenc erősen siettetti az aradi tőzsde születését, s az ügy annyira van, hogy már a felül is gondolkodnak: hol legyen a valóságos börze?

Sokan a mai Városi sörcsarnok helyiségeit tippelik, amely legalább kapcsolatos lenne a régi, kávéház-börzével, s amelynek az az előnye is lenne, hogy a város jobban adná ki egy boltját. Mások el nem engednék, hogy a börze külön palotában legyen, annál is inkább, mert Temesvár is külön palotát épít félmillió korona költséggel, az ottani gabonatőzsdének. A palotának lehetne azután helyet találni. Kombinációban van az is, hogy az aradi kereskedelmi és iparkamara, amelynek a mai ház kissé szűk, azt a tőzsde céljaira adja át s a maga részére új, megfelelő palotát emeljen.

De hát ezt majd meg lehet oldani, ha valósággal meglesz az aradi börze, élénk forgalommal, hausse- és baisse-mozgalmakkal, conlissér-kezelés és kontraminörökkel, milliós nyereségekkel és — áldozatokkal. Mert a börze az üzlet háboruja: a diadal mellett — elvérezéseknek, elesetteknek is kell lenni.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Vasárnap: Délután mérsékelt helyárakkal: S árg a lilium, szimf. Este rendez helyárakkal: Cigány-szerelm. operett. 25-ik jubileus előadás.

Hétfő: Délután mérsékelt helyárakkal: Medikus, szimf. Este rendez helyárakkal: Babuska, operett.

Kedd: Babuska, operett. A) bérlet.

Szerda: Babuska, operett. B) bérlet.

Csütörtök: Babuska, operett. C) bérlet.

Péntek: Aida, opera. Lovag Ferrari bucsufel- lépte. A) bérlet.

Szombat: A medve, komédia. Bemutató-elő- adás. B) bérlet.

Vasárnap: Este: A medve, komédia. C) bérlet.

* Vas Sándor — Brzezinsky Ferenc. Ez a két név sokat jelent. Brzezinsky a dermedten alvó Lengyelország nagy zeneköltője, ki ott most néhányad magával képviseli a hajnalt, a feltámadást! Ez a pár fiatal ember akarja új életre, kelteni a már halálra szánt tömeget. Talán a legerősebb egyéniség köztük Brzezinsky. Igazi lengyel. Szenvedélyes, lágy, fanatikus és ilyen a zenéje. Ennek a hatalmas, tomboló muzsikának kiváló megszólal- tatója lett Vas Sándor, aki végig koncertezte már a kontinens nagy városait és mindenütt tapsoltak neki. Fejedelmek bókoltak már művészetét előtt és 6 erre talán nem olyan büszke, mint arra, hogy a lódi közönséggel hallgatta szorult lélekzettel a „Spinzelött” mystikus melódiáját.

* Szenczáción az Urániában. Páratlan gazdag műsorról gondoskodott az ünnepnapra az Uránia színház igazgatósága. Vasárnap az ünnep első napján a fenomenális Karin Michaelis regénye, A veszedelmes életkor kerül színre. A nagy- szerű kép a bemutatón előadás frappirozta a közönséget. A remek kiállítás világszenczációt hétfőn új meglepetés követi. Ekkor mutatja be az Uránia a legújabb olasz kinematográf esodát A trojai háborút. Ezt az ókori történetet a legraffináltabb eszközökkel oldotta meg a mozgófényképész. Ezer szereplő kelt teljes illúziót. A görögök és trojaiak harca maga a valóság, és a históriai trojai falovat előtűnk vonszolja be a trojaiak városok kapuin. Helena és Páris szerelmi regénye a valóság könnyösében áll előttünk. 175

* Husvét előadások az Apollóban. A husvét két napján értékes produkciókból összeállított ünnepi műsort mutat be az Apolló-színház. Mind a két ünnepnapon külön-külön új műsort tűzött ki a színház igazgatósága, amely a bemutatásra kerülő mozgóképeket magas anyagi áldozatok árán szerezte meg, hogy a közönségnek olyan látványban lehessen része, amelyhez foghatót mozgószínház még nem produkált. Különös érdekessége is lesz az Apolló ünnepi előadásának. Es pedig az igazgatóság mind a két napra egy-egy irodalmi nivóju szinpadit alkotást szerzett meg, amelyet a legelőkelőbb francia és német színészek játszanak. Első nap „A szerelmes apród” című klasszikus munka van műsoron, második nap pedig „Az anya és fia” című hatalmas drámai művet mutatja be az Apolló. Külön említést érdemelne mind a két műsor valamennyi száma s ezért a legmélyebben ajánljuk a közönségnek husvét szórakozásul az Apolló előadásainak megtekintését. Az ünnepnap előadások délután 2 órától megszakítás nélkül esti 11 óráig tartanak. 177

Fontos újítások a hadseregben.

— Tanítók mint önkéntesek. — Ki lehet egyéves önkéntes?

(Saját tudósítók telefonjelentése.)

Budapest április 15.

Nagyfontosságú kijelentéseket tett ma Hazai Samu honvédelmi miniszter a P. L. szerkesztője előtt a katonai újításokra vonatkozólag. E szerint az új véderőtörvényjavaslatban benne lesz a két éves szolgálat a gyalogságnál, három éves a tüzérségnél és négy éves a tengerészetnél. Az ujonckontingenset illetőleg a magyar honvédség 25000 ujoncból az osztrák Landwehr pedig 28000 emberből fog állani és az egész létszám 103000-ról 159000-re szaporodik. Az önkéntesi jogot kiterjesztik a tudományos, irodalmi, művészeti, műipari intézetek növendékei is önkéntesi jogot nyerhetnek. Önkéntesi jogot nyernek a tanítók is, akik szolgálati idejük alatt az ifjúság testi nevelésére is kiképzést nyernek. A tanító tehát a jövőben tartalékos tiszt lesz. Az önkéntesek ezentúl államköltségen szolgálnak, csak azok szolgálhatnak önköltségen, akik azt külön kérelmezik. A fegyvergyakorlatok idejét a honvédségnél 175 napról 98 napra szállítják le. A honvédséget tüzérséggel látják el, haubic és lovas batériákkal.

— Az új véderőtörvény keresztálvitele — mondta Hazai — legalább 4—6 évet fog igénybe venni, mert Németországtól megtanultuk, hogy a reorganizáció által a hadsereg mobilizáló képességének nem szabad szenvednie. Mindezen újítások sok pénzbe fognak kerülni és jelentékeny létszámemeléssel járnak.

A miniszterelnök ezt mondta:

— Legközelebb előterjesztjük a véderőreformot, mert ennek sürgősségéről meggyőztük az osztrák politikusokat is és azok nem gördítenek ez elé akadályt. A véderő-reform első részét valószínűleg még a nyári szünet előtt, a másik részét pedig a szünet után tárgyaljuk le.

HIREK.

Két főispán az aradi megyetéről.

— Joanovich Sándor és Hlatky Endre nyilatkozata. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, április 15.

Ismeretes, hogy a harmadik tudományegyetem helyének megállapítása mellett a vidéki városok között élénk versengés indult meg a tekintetben is, hogy a második új megyetemet melyik város kapja meg.

Az aspiráns városok között első helyen áll Arad városa és éppen ezért érdekesnek tartjuk közölni Joanovich temesvári és Hlatky nagyváradi főispánok véleményét annál is inkább, mert a főispánok városai szintén versengenek a második megyetemért.

A főispánoknak az Aradi Közlönyhöz küldött véleményét itt adjuk:

Joanovich Sándor ezt felelte:

— Kétségtelen, hogy Arad a maga eleven, lüktető nemzeti szellemével, jelentékeny kereskedelmével és hatalmas kulturális intézményeivel a vidék egyik legelőkelőbb és legvirágzóbb városa és minden tekintetben méltó arra, hogy egyetemi város legyen. Erős a meggyőződés, hogy az egyetem elnyeréséért folyó küzdelemben Arad sikeresen veheti fel a versenyt akár Szegeddel, akár Nagyváradal.

De ami a második megyetemet illeti, arra véleményem szerint Temesvár sokkal alkalmasabb Aradnál, vagy a vidék bármely városánál. Kiválóan és sokoldalúan fejlett gyáripára és a Balkán államokhoz való közvetlen szomszéd-sága egyenesen predestinálja Temesvárt arra, hogy itt állítsák fel a második technikai főiskola. Kiváló tisztelettel stb.

Hlatky Endre válasza:

— Határozott nézetem az, hogy legkisebb kétség sem férhet ahhoz, vajjon Arad alkalmas-e egy megyetemet felállítására. Arad nagysága, lakóinak száma, ipari és kereskedelmi fejlettsége, magas intelligenciája, természeti, helyesebben földrajzi fekvése mind oly kedvező föltételek, melyek egy új megyetemet létesítésére nézve öt kvalifikáltá teszik. Sőt még a nemzetiségi szempontok is mellette szólnak. Aradnak erősödése, fejlődése nézetem szerint nagy nemzeti érdek s ha egyáltalában szó van róla, hogy új megyetemet a vidéken létesítsék, Aradot olyannak ismerem, mint amely ezen nagy nemzeti érdeknek igazi szolgálatában áll s ily uton is támogatást érdemel.

— Az Aradi Közlöny legközelebbi száma a kétszázötvenedik ünnep miatt szerdán reggel jelenik meg.

— Az Aradi Közlöny husvét száma nyolcvannégy oldalon jelenik meg gazdag és érdekes tartalommal. A husvét mellékleten, amelyekhez Csécsi Imre irt emelkedett hangu bevezető sorokat, irodalmi értékű novellák és versek jelennek meg. A vezércikk helyén közöljük Urbán Ivánnak, Arad város és a vármegye főispánjának nagyértékű nyilatkozatait. A főlap tárcá rovatóban közöljük Grallertné-Martini Hilda aradi poéta asszony kedves új verseit, amelyek a költőnő folyton izmosodó tehetségének újabb bizonyítékai. A tárcában olvasható még Kara Győző nagyértékű történelmi kutatásainak eredménye: A Habsburg-Lotharingiai ház és anyja. — A vezércikk után budapesti politikai tudósítók levelét közöljük a politika legújabb eseményeiről. — Műlek Lajos dr. cikke Arad hanyatlását tárgyalja a népszámlálás szomorú eredményének kapcsán. Tolnai János dr. a költségvetési tárgyalások reformjáról tesz okos észrevételeket. — Werner Sándor dr. aradi orvos Berlinben töltött éveinek impresz-

szíjót mondja el. — Értékes riport cikk következik ezután. Országosan ismert művészek mondják el véleményüket arról: *milyen monumentális emléket kellene állítani az aradi vértanuk emlékének megőrkítésére.* — A gyermekek gondolkozását jellemzi az a 70 válasz, amelyet arra a kérdésre kaptunk a gyerekektől: mit csinálnak, ha tiz koronát találnának és azt nem kellene visszaadni? — *Őrs* az ujságírást humoros oldaláról mutatja be tréfás ötletekkel *A műhely* címen írott cikkében. — A főlapot még számos érdekes riport cikk, karcolat, karrikatura, s gazdag hírvonat teszi változatossá.

Az Aradi Közlöny e tartalmas lapon kívül még külön meglepetéssel is szolgált olvasóinak, különösen a hölgyközönségnek. Az ez évben aradi műkedvelői előadásokon szerepelt urasszonyok és urleányok fényképét külön mellékleten adjuk közre Ennek a négy oldalas, izléssel, csinosan kiállított fénykép-mellékletének címe: „Aradi urinők arckép sorozata.”

— Uj udvari tanácsos. Budapestről jelentik: A király Márk Endre dr.-t, a debreceni ügyvédi kamara elnökét udvari tanácsossá nevezte ki.

— Miért késik a választójogi reform? Fővárosi tudósítónk jelenti: *Khuen gróf miniszterelnök* ma kijelentette a *P. Ll.* szerkesztőjének, hogy a választójogi reform beterjesztése egyelőre késik, mert a népszámlálás adatait nagyon pontosan át kell tanulmányozni és a javaslattal együtt több organitórius javaslatot akarnak beterjeszteni. — A miniszterelnök azt is kijelentette, hogy kedden Bécsbe utazik és akkor föltétlenül döntést provokál.

— Az aradi kivégzés osztrák szemtanuja. Megírtuk a napokban, hogy a csehországi Budwitz közegben lakik egy öreg volt katonatorvos, aki állítólag szemtanuja volt az aradi tizenhárom vértanú kivégzésének. Ezt ő jelentette levélben az aradi vesztőhely-bizottságnak, amely kiküldte megbízottját a nyolevanöt éves agastyánhoz. A bizottság kiküldöttje ma terjesztette be jelentését, amelyben elmondja, hogy az öreg katonatorvos, *Waschek Ferenc dr.* a saját állítása szerint már csak a kivégzés után ment ki a vesztőhelyre. Szerinte a kivégzés a vár délkeleti sarka mellett történt. Itt állott a kilenc bitófa, ezek közelében lőttek föbe a négy vértanút is. *Waschek dr.* azt mondja, hogy az obeliszk nem a kivégzés helyén áll. A vértanúk holttestét nem a kivégzés helyén temették el, hanem a hóhér elhurcolta azokat és néhányat belőlük jó pénzért eladott. Akiért a rokonság nem jelentkezett, azt valahol a vár területén elföldelte. Hogy ki volt a vértanúk hóhéra, azt szerinte lehetetlenség megállapítani. Akik eddig polgári szemtanuként szerepeltek, azok *Waschek dr.* szerint teljesen megbízhatatlanok, mert a katonaság még a környékről is elzavart mindenkit, úgy hogy a kivégzésnek nem volt polgári szemtanuja. Ez alapon a vesztőhelyi bizottság valószínűleg a tavasszal megkezdte az ásásokat a vár délkeleti oldalán, a vártól mintegy ezer lépésnyire, ahol különben most tanya van.

— Apponyi nem lesz egyetemi tanár? Egy budapesti estilap ma azt a feltűnést keltő hírt közölte, hogy a minisztertanács foglalkozott a budapesti tudomány-egyetem tanácsának ama határozatával, hogy *Apponyi Albert* gróft a közjog tanári székébe meghívja s egyhangulag elhatározta, hogy az uralkodónak nem terjeszti föl kinevezésre. A kormány felhatalmazta a Bud. Tud.-ot annak kijelentésére, hogy a hír teljességgel valótlán, mert a kormány még nem foglalkozott *Apponyi* tanárságával.

— Eljegyzések. *Ottenberg* Tivadarnak, az aradi kereskedelmi és iparkamara elnökének, az Aradi Első Takarékpénztár vezérigazgatójának házában bensőségteljes és meleg családi ünnepély folyt le tegnap. *Telkes Vilmos* fővárosi mérnök vállalkozó, a budapesti előkelő társaságok általános ismert és kedvelt tagja eljegyezte *Ottenberg Erzsikét*, *Ottenberg* Tivadar nagyműveltségű kedves leányát. A családi ünnepély alkalmából a népszerű vezérigazgatót és családját Arad társadalmának kiválóságai elhalmozták szerencsekívánataikkal.

Korbuly László magyar királyi honvédszárhadnagy tegnap tartotta eljegyzését *Fodor* Lilivel, özvegy báró *Wasmer* Antalné bájos nővérével.

— Elintézett affér eimen irtunk arról a lovagias ügyről, amely *Varjassy* Lajos aradi polgármester és *Zerkovitz* Rezső, az Arad-hegyaljai Motoros Vasut vezérigazgatója között keletkezett. *Vizer* Lajos és *Thomka* Zoltán, a polgármester megbízottai ma megjelentek szerkesztőségünkben és közölték velünk, hogy téves a lapoknak az a közleménye, amely a polgármester állítólagos kijelentését tartalmazza, s amelynek alapján az affért elintézték. Ennek dokumentálására rendelkezésünkre bocsájtották az alábbi jegyzőkönyvet:

„*Jegyzőkönyv.* Felvétel Aradon, 1911. évi április hó 14. napján d. u. 5 órakor *Beles* János aradi kir. közjegyző irodájában *Zerkovitz* Rudolf urnak *Varjassy* Lajos ur elleni ügyében. Jelen voltak: alulírottak. *Zerkovitz* Rudolf ur megbízásából *Leopold* Zsigmond és *Pálmai* Lajos elégtételt kérnek *Varjassy* Lajos urtól azért, hogy Arad sz. kir. város törvényhatóságának f. hó 13-án tartott közgyűlésén *Zerkovitz* Rudolf törv. hat. biz. tagnak egy bizottságba való beválasztása ellen érdekeltég okán kifogást emelt. *Varjassy* Lajos ur megbízottai *Vizer* Lajos és *Thomka* Zoltán kijelentik, hogy amennyiben *Zerkovitz* Rudolf magát sértve érzi, ügyfelük fegyveres elégtételt adni hajlandó. Megállapítatik azonban, hogy ugyanazon közgyűlés alkalmával *Varjassy* Lajos ur indokolta kifogását azzal, hogy *Zerkovitz* Rudolf ur egy érdekelt társaság vezetője lévén, ily minőségben tekinti őt érdekeltnek. *Zerkovitz* Rudolf ur megbízottai ezt tudomásul veszik és megállapítják, hogy ügyfelüknek sem oka, sem joga nincs magát sértettnnek tekinteni, minek folytán ez ügyben lovagias eljárásnak helye nincs. Ezzel a megbízottak az ügyet befejezettnek nyilvánítják. Kelt mint fent. *Leopold* Zsigmond s. k. *Pálmai* Lajos dr. s. k. *Zerkovitz* Rudolf ur megbízottai. *Vizer* Lajos s. k. *Thomka* Zoltán s. k. *Varjassy* Lajos ur megbízottai.

— Az aradi országos fényképkiállítás. A fotóklub vezetősége végleg megállapodott abban, hogy a kiállítást április 30-ikán nyitja meg.

— Cáfolat. Budapestről jelentik: A reggeli lapok ama hírét, hogy a leendő trónörökös *Károly Ferenc József* főherceg a román király idősebb leányát, *Erzsébet* főhercegnőt szándékoznék eljegyezni és az ehhez fűzött összes kombinációkat hivatalosan *valótlanoknak* jelentik ki.

— Felolvasás. A közismert humoros költő, *Réthy* László dr. Aradra érkezett és humoros verseiből április 17-én hétfőn délután 5 órakor a Millenium külön termében felolvasást tart, melyre ismerőseit s barátait ezuton is meghívja *Lówy* Árpád.

— Halálozások. Özv. *Román* Györgyné, szül. *Lendzso* Mária, április 14-én, életének 67-ik évében meghalt. Április 16-án, délután 3 órakor temetik a *Munkácsy* Mihály-utca 7. sz. házból. Az elhunytat ismert aradi család gyászolja.

Fischer Lipót olajgyáros és volt fanagykereskedő életének 65-ik évében, hosszas szenvedés után Gyulán meghalt. Holttestét hazaszállították és 16-án délelőtt fél 12 órakor temetik el az aradi zsidó temetőbe. Feleségén kívül 5 gyermeke és nagy rokonság gyászolja.

— *Esküvő.* *Novák* Erzsike, *Novák* Péter vaszójai nagybirtokos, aradi gőzfűrészgár tulajdonos és fakereskedő leánya ma tartja esküvőjét *Zakariás* Jenő okl. gazdász, *Zakariás* József dr. áll. főorvos és fürdőtulajdonos fiával a vaszójai birtok kastélyában *Hollósy* Géza máv. felügyelő és *Zakariás* Aladár cs. és kir. kapitány násznagyk és sok vendég jelenlétében.

— *Panasz* Aradváros törvényhatósági bizottsága ellen. A perjámosi gőztéglagyár részvénytársaság nevében *Röser* Testvérek bepanaszolták Arad városát a kereskedelmi miniszternél. A közgyűlés — mint ismeretes — nem engedte meg, hogy *Kotsis* Lajos vállalkozó a kulturpálotta építésénél a szerződésileg kikötött agyagtégla helyett a *Röser* testvérektől vásárolt mészktéglát használja. *Kotsis* a közgyűléshez beadott kérvényéhez csatoltan, bemutatta a kereskedelmi minisztérium által a *Röser* testvérek részére kiadott szakvéleményt, mely szerint az állami építkezéseknél épp úgy lehet pályázni agyag, mint mészktéglával. A közgyűlés ezt a szakvéleményt nem vette figyelembe, hanem ragaszkodva a vállalkozó szerződéséhez, kötelezte őt az agyagtégla egyedüli használatára. A téglagyárosok ezt sérelmesnek találják és úgy értelmezik a közgyűlés határozatát, hogy a törvényhatóság rosszabb minőségű anyagnak nyilvánította a mészktéglát az agyagtéglánál. Panaszukban azt kérik, hogy a kereskedelmi miniszter a belügyminiszterrel egyetemben *semmisítse meg a közgyűlés határozatát.* Ezzel szemben a tanács a közgyűlési határozat felterjesztésekor tudomására adja a miniszternek, hogy a törvényhatóság abszolote nem mondott véleményt a téglá minőségéről. A tanács szerint a törvényhatóság szuverén joga, hogy abból építhessen, amiből neki tetszik.

— „*Roszul vagyok, de nem tudom miért!*” Ezt a panaszt nagyon sokszor lehet hallani. Az orvos a legtöbb esetben külön kérdőszó nélkül is tudja, hogy a *gyomorban* van a hiba és egy-egy borospohányi természetes *Ferencz József*-keserűvizet rendel, melyet naponként a reggelizés előtt kell meginni. Már néhány óra múlva elmúlik a rosszullét, az élet- és munkakedv csakhamar visszatér. A valódi *Ferencz József* keserűviz biztos és enyhe hatása utólrérhetetlen. Kapható a jobb fűszerüzletekben és az összes gyógytárakban. 24—XVII.

— *A vashidak deficitje.* A múlt év november 18-ikán nyit meg a forgalom a vashidakon és a megnyitás napjától vezetett számadások szerint már eddig 43834 korona deficit mutatkozik. 25016 korona volt az összes bevétel április elsejéig és a kiadás, beleértve a hidkölcsön után január elsején kifizetett, annuitással együtt 68850 korona. Junius 30-án ismét esedékes a törlesztési részlet és ezért a tanács szükségét látja annak, hogy a kereskedelmi minisztertől az államségélyt kérje. Nem várhat valami kedvező választ, mert a miniszter mindig egy évi elszámolás és mérleg alapján ígerte a támogatást még pedig makszimálisan 30 ezer koronáig. Ez az összeg még a félelvi deficit fedezésére sem elégséges.

— *Kérelem.* A feltámadás és ujjászületés magasztos ünnepe gondoljunk szeretettel beteg embertársainkra és áldozzuk örömmel fil-léreinket ama könyörgő perselybe, mely esedezve szól hozzánk. „*Osak két fillért*” a tudóbetegeknek kér az aradvárosi vörös kereszt egyelet. A szenvedő emberiség nevében: *Wadowsky Gusztávné* elnöknő.

— *Véresre vert ügyvéd.* Budapestről jelentik: *Fehér* Ottó dr. ügyvéd *Vimmer* Ernő végrehajtó kíséretében a Kelemen és Társa rézműáros cégnél foglalni akart. A cég főnöke, *Kelemen* Emil szidalmakkal árasztotta el, majd vabbottal támadt rá. Mikor ezt kiesavarták a kezéből, szabad kézzel esett neki az ügyvédnek és véresre verte. *Fehér* dr. feljelentést tett a kereskedő ellen.

— Az aradi Közgazdasági Bank vezetője. A napokban megalakult Aradi Közgazd. Bank R. T. igazgatósága ma a pénzügyintézet vezetésével Kenedi Ervint bízta meg, akit vezértitkárnak nevezett ki és cégjegyzésre hatalmazott föl. Kenedi az Aradmegyei Takarékpénztár kiváló főtisztviselője, aki gazdag szak tudásával és agilitásával predestinálva van az új intézet vezetésére. Itt említjük meg, hogy az Aradi Közgazd. Bank május első napjaiban kezd meg működését. Az intézet helyisége az Andrassy-téri Lőcs-ház első emeletének utcai frontján lesz, amelyet eddig a Hegyaljai motoros vasút és a kir. tanfelügyelőség bérelt.

— Husvétii fényképfelállítás. Figyelemreméltó és érdekes szipia platin fényképnagyításokat állított ki városunk előkelőbb ismert egyéneiről Kossak Sándor fotografiai műintézete Reinhart Fülöp Andrassy-téri kirakataban. A kitétt képek elismerésre méltó művészi kivitelei élethű munkák, melyek megtekintésre valóban méltók. Nem mulaszthatjuk el ez alkalommal az uri közönség szives figyelmébe ajánlani, hogy fent megnevezett műterem új tulajdonosa teljes igyekezetével arra törekszik, hogy speciális szak tudásával megrendelőinek legkényesebb igényeit is mindenkor legjobban kielégítse és bizalmát méltán kiérdemlje.

— Barth Lajos sikerei. Barth Lajos, akinek könyvében a világ legkitünőbb embereinek autogramjai foglalnak helyet, újabban a szász király és trónörökös aláírásait is megszerezte. Legközelebb Korfuba utazik, ahol a német császár aláírását fogja megszerezni, aztán Amerikába megy, ahol a legelőkelőbb államférfiak helyezték kilátásba autogrammaikat.

— Meglepő olcsó áron árusítja töltsüfolt raktár folytán összes művészi képes levelezőlapjait, Kerpel Izsó könyvkereskedése. Nagyobb mennyiségnél a cég külön árkedvezményt nyújt.

— A fűmagtermelés meghonosítása Magyarországon. Figyelmébe ajánljuk mindazon gazdáknak, akik Magyarországon fűmagtermeléssel szándékoznak foglalkozni, hogy e célból Mauthner Ödön cs. és kir. udvari magkereskedő céghez Budapest, forduljanak. — A Mauthner cég, mely a gazdák jövedelmének nagyobbítása terén már oly gyakran volt uttörő, készséggel bocsájt rendelkezésre egy régi, tapasztalatokban gazdag fűmagtermelőt, ki a szükséges utbaigazításokkal és szakszerű tanácsokkal szolgál. A cég ezt minden költség felszámítása nélkül teszi, sőt még a szakember utiköltségeit is viseli. — Ha figyelembe vesszük, hogy Ausztria-Magyarországban a múlt évben is külföldről csupán fűmagot 2 1/2—3 millió korona értékben hozták be, úgy a Mauthner cég ezen mozgalmára a gazdák körében bizonyára nagy tetszéssel fog találkozni. 6974

— Az Országos Magyar Vasutas Takarékpénztár Aradi fiókja ezton értesíti t. üzletfeleit, hogy helyiségeit május hó 1-én, Szabadság-tér 21. szám, (1. emelet) alá helyezi át. 1729

— A legolcsóbb permeterozóanyag. Két év óta egy új permeterozóanyag van forgalomban, melynek hívei egyre szaporodnak és ez a szer a Dr. Wagner-féle „Pro-Vino”, melyet a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete” (Budapest) hoz forgalomba. Ezen szernek előnye az olcsóságon kívül (kb. 20 0/0-kal olcsóbb a rézgálicnál) könnyű és tökéletes oldhatósága, szivós tapadása és végre az a körülmény, hogy az oldat napokig eltartható anélkül, hogy elromlana, vagy akár csak üledéket képezne. Olyan években, a midőn az időjárás szélsősége minduntalan megzavarja a permeterozást, ez igen fontos tulajdonság. — Tessék ismertető füzetet kérni!

— A földkeréken magyar ásványvizeinket keresik és élvezik. Nem divatcikk, minden magyar büszkesége, nincs ráutalva drága külföldiek fogyasztani. A legértékesebb asztali, élvezeti ásványvíz a lippafüredi Apolló-borvíz forrásvíze, mely rohamosan tért hódít, mint-hogy teljesen bakteriummentes kristálytisza, szénsavdus, vasmentes, borral, pezsgővel vegyítve, nagyon élvezetes, az italt nem feketíti, sőt javítja. Tisztán, ivóvíz helyett, bármily járványos időkben nélkülözhetlen szer. Utóíze nincs. Pártoljuk, kérjük erélyesen hazánk gyöngvét, a lippafüredi Apolló-borvizet. Aradon házhhoz szállítva Kardos Miklós Szabadság-tér 12. Telefon 647. Olcsóbb a szódavíznél.

— Kertész-zölök, kertész-képek, oltókések és konyhakések és választékban ugyszintén görkorsolyák mérsékelt áron kaphatók, Náder J. késművesnél Andrassy-tért, (Miaorita palota) 491

— Báró Nopcsa Elek né uradalmi sörgyára Ujaradon a husvétii ünnepéktől kezdve egy oly speciális maláta sörrel fogja a fogyasztó közönséget meglepni, mely a legnagyobb igényeket is ki fogja elégíteni. Ezen speciális sör a „Diadal”-bikasör nevet fogja kapni. A gyár az utóbbi időben oly nagyszabású átalakításokon ment ismét keresztül, hogy az eddig is jó hírnévnek örvendő söreit még jobb minőségben fogja gyártani és ezáltal be akarja bizonyítani, hogy nemcsak speciális, hanem konzum söreivel is rövid idő alatt még nagyobb hírnevet fog szerezni sörgyártmányai részére. 1612

— Selyamujdonságok. Jelen számunkban az előnyösen ismert fővárosi selyemáruház: Sznány, Hoffmann és Társa (IV. Bécsi-utca 4.) van képviselve egy féloldalas hirdetéssel, melyre olvasóink figyelmét felhívjuk. A cég egy levelezőlapon nyilvánított óhajra tavaszi és nyári selymujdonságai-ból díjmentesen küldi gazdag mintagyűjteményét.

— A ruhák megjvására mindenfelé előszerttel használják a kellemes illatu „Mof” molypusztító szert, mely nemcsak elijeszti a molyoknak a ruhákhoz való közeledését, hanem biztos sikerrel meg is öli őket. „Mof” ezerszer erősebb, mint a kámför és a naftalin s csomagonként kapható 1.—, 2.20 és 4 koronáért. Szállítja Első amerikai „Oja” illatszer palota Bécs, Letersplatz 11. Szétküldés naponta. 6861

— Legujabb női bőrtáskák, oldal, szivar és pénztárcák nagyobb és kisebbszertű uti bőröndök és mindennemű sport cikkek olcsó árban lesznek árusítva Kramerovits József, bőröndös üzletében, Szabadság-tér 3. Javításokat szakszerűen eszközöl. 1027

— Figyeljük meg a tavaszi kalap-ujdonságokat Münz I. elsőrendű uri divat cég modern kirakataiban. 1206

— Üzletáthelyezés. Van szerencsénk bacses vevőinket értesíteni, hogy elővirágüzletünket a Weitzer János-utcai új leányiskola épületbe (főpostával szemben) helyeztük át. Főigyekezetünk továbbra is, hogy legszebb virágainkkal mindig legújtanysabban igen tisztelt vevőinket legjobban kielégítsük. Kiváló tisztelettel Pauzár Sándor és neje, mű- és kereskedelmi ker-tész. 1572

— Discretió mellett azonnal és olcsón készítt mindennemű irásmaukat és sokszorosítást Ziffer Sándor írógépvállalata Forray-utca, gr. Hunyady-palota. 688

— Ridikul, kezításka ujdomságok, bőröndök, sportcikkeek, tenniszverők, labdák és hálók fotbal, fúleslabda, sétabotok, illatszerek, kölni vizek, hajvizek, fogporok, mosdószappanok, kefe, fésű és pipere aruk, legnagyobb választékban és legolcsóbban kaphatók Hegedűs Gyula üzletében, Aradon, Andrassy-tér 15. 228

— Szabó-féle pármái ibolya szappan a legfinomabb mosdószappan azok közt, amiket eddig forgalomba hoztak. E szappan lágy habja az arcot üdíti, tisztítja, finomítja. Nők és férfiak egyaránt kedvelik, mert többet ér mint egy 2 koronás francia szappan. Egy drb. pármái ibolyaszappan 70 fillér, 3 drb. 2 kor. Kapható Aradon Vojtek és Weisz, Hanzu Nesztor droguistáknál. E szappan egyedüli készítője Szabó Béla pipere-szappangyáros Miskolcon. 1081

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi izraelita kiházasító egylet a hó 16-án, vasárnap délelőtt fél 12 órakor, saját helyiségében (Árpád-tér 5. I. em.) évi rendező közgyűlést tart, melyre az egylet tagjait ezton is tisztelettel meghívja Kohn S. N., elnök.

TANÜGY.

(—) Magánvizsgálatok. Az aradi polgári leányiskolában a tanévvégi magánvizsgálatok június hó második felében tartatnak meg. A kérvények május hó 1-ig nyújtandók be. — Az aradi Kazinczy-utcai polgári fiúiskolában a tanévvégi magánviz-

sgálatok június hó 26-án és a következő napokon tartatnak meg. A magánvizsgálat engedélyezéséért május hó 13 ig lehet folyamodni.

VÁROS ÉS MEGYE.

Uj rend a homok bárcák kiadásánál. A tanács a jövő héttől kezdve új rendet léptet életbe a homok bárcák kiváltásánál és ezzel sok felesleges idő veszteségtől, ácsorgástól kíméli meg a feleket. Elrendelte, hogy a gáji közönség ezentul Rámer István rendőrkapitány-nál váltsák meg a bárcát és ott fizessék a homok árát. A városi felek a fogyasztási hivatalban kapnak bárcát és ott egyuttal lefizethetik a homok árát.

KULISSZATITKOK.

★

(Két koszoru.) Zalay Margitnak, a legbájosabb színésznők egyikének kisebb konfliktusa támadt Heltai Jenővel, az ötletes komikusal. A tréfas háboru Az elvált aszszony egyik legutóbbi előadásán keletkezett. A darabban tudvalóvleg Heltai a részog kalauz szerepét adja, Zalay pedig a finom pálinkát hordozó szobalányt. A becsipett kalauz, mint ismeretes, ilyen kérdéseket intéz a szobalányhoz:

— Mi van ebben az üvegben?

— Maraszkin, — feleli a szobalány.

— Maraszben, — szól és felhajt az üvegből. És a publikum nevet.

— Mi van a másik üvegben?

Weisz Lajos rajza.

— Viszki.

— Visz be, — és behajtja a snapszot. A publikum mit tesz erre? A publikum erre kéjesen nevet.

A legutóbbi előadásán azonban Zalay megtréfálta Heltait. A kérdésre nem mondott se marasz-kint, se viszkit, hanem ezt felelte:

— Ebben az üvegben zöld pálinka van, amaban piros pálinka van.

Heltainak erre leesett az álla, mert a váratlan feleletre nem tudott vicceket rögtönözni. Ettől fogva a komikus haragos pillantást vetett a színésznőre és ahol lehetett apró tréfákkal „meghецcelte”. A minap Heltai ezt mondta:

— Legközelebb jubilálni fogok. A vig özvegyben játszom el Daniló szerepét és azt fogom mondani Szendreynek, hogy jubilaris ajándéku lapjen meg egy ígérettel.

— Milyen ígérettel? — tudakolta Zalay.

— Azzal a: ígérettel, hogy többet nem enged meg, hogy ragácska legyen a partnerem.

A színésznő az ajkára harapott.

— Én is adok magának jubilaris ajándéku.

— És mit — kérdezte Heltai.

— Két szép koszoru. Az egyiknek a szalagján ezt fogja olvasni: „A legkövőbb Danilónak”, — a másikon pedig ezt: „A legrosszabb danolónak”.

(Titokzatos távirat.) A minap Beregi Sándor az aradi Nemzeti Színháznak hivatalból szerelmes színésze csaknem egy napig futkározott egy távirat után, amelyiel a sürgönyhordó szintén egy fél napig futkosott. A szerelem művésze egy este előadás után bement a vendéglőbe vasorázni.

— A sürgönyhordó kereste Beregi urat — ujságotla neki a főpincér. — Azt mondta, hogy a színháznál is kereste, de onnan már el tetszett menni.

SALVATOR

kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél, vörhenynél, emésztési és légzési szervek hurutjainál kiünő hatása. — Természetes vasmentes savanyuviz.

Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszertárakban.

SCHULTES ÁGOST

Szinye-Lipóczi Salvatorforrás-vállalat, Budapest, V., Rudolf-rakpart 8.

Beregi azonnal fölsietett a póstára s ott hagyta a jó vacsorát. A sürgönyhivatalban azt mondták:

— Még nem jött vissza a távirátkézbésítő.

A művész visszament a vendéglőbe és busan elfogyasztotta hideg vacsoráját, onnan a kávéháza sietett, ahol ezzel fogadta a főpincér:

— A sürgönyhordó egy félórával ez előtt ke-
reste.

— Na, akkor majd visszajön — gondolta Beregi és gyászos hangulatban fogyasztotta el a feketéjét. Közben csevegett és meg is feledkezett a sürgönyről. Egy órakeresztment. Megdöbbenve konstátálta, hogy az ajtóra a sürgönyhordó értesítést ragasztott ki, mely szerint „tessék azonnal a távirathivatalba menni és ott a Budapestről érkezett táviratot tessék átvenni.”

„A Budapest” szó erősen gondolkozóba ejtette Beregit. Hiszen ő csak a minap jött haza Budapestről és összes rokonaival, jóbarátaival beszélt. Mit akarhatnak tőle? Eszébe jutott, hogy a Vigszínház igazgatójától biztatást kapott, hogy mielőtt a repertoár megengedi, fősürgönyözi őt vendégszereplésre. Beregi tehát azonnal elsietett a sürgönyhivatalba. Igen ám, de Aradon csak éjfél van nyitva a távirat. Leverten bandukolt el a postáról a művész.

— Ha vendégszereplésre hívnak — gondolta — akkor sürgős lehet az ügy; akkor nekem már a reggeli gyorsal el kellene utaznom.

A lakása felé sietett.

— De hátha nem ebrednek föl korán reggel? — gondolta és erre megdöbbsent — isten tudja, hányadszor ma már.

— Le fogom kézni a gyorsvonatot és akkor fuccs a karriérem — tépelődött.

Megdöbbenhetlen igazságként állapította meg, hogy neki ma nem szabad lefeküdni, mert különben már reggel 7 órakor nem jelenhetik meg a postahivatalban. Nem is feküdt le, hanem végigjárta az összes kávéházakat, hajnalban pedig betért a gőzfürdőbe. Ott elszundikált és délelőtt kilenc órakor ébredt föl.

— Már lekéstem a gyorsat — mondta magában és izgatottan ment a sürgönyhivatalba.

— A táviratomért jöttem — szölt, amire a szolgálattéví tisztviselő ezt felelte:

— Nem győztük Beregi urat várni, hát kiküldtük a lakására a sürgényt.

Beregi konflisba vágta magát, mert a sok futkosástól teljesen kifáradt. Otthon ezzel fogadták:

— Most volt itt a távirathordó.

Vissza a postahivatalba.

— Hol az a sürgöny? — hebegte.

— Még nem jött vissza a kézbesítő — felelték — sok sürgényt vitt magával. Eltart délig, míg visszaér.

— Hát én nem megyek el innen — jelentette ki a művész, — míg a táviratot meg nem kapom.

És leült. Délben megjelent a távirathordó és álmélkodva látta Beregit.

— Én kérem meguntam a sok keresést és egy negyedórával ez előtt a lakásán átadtam a sürgényt a háziasszonyának — mondta.

Beregi visszasietett a lakására, ahol végre megkapta a hajsított sürgényt. Reszketett a keze az izgatottságtól, amíg felbontotta. Szó szerint ez volt benne:

*Nem akarom Vilmácskát a sürgöny-
nyel megijeszteni. Légy szives, mond meg
neki, hogy Janka néni esti gyorsvonat-
tal Aradra érkezik. Vendrey tata.”*

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Százhatvanöt ezer korona egy halottért. Né-
hány héttel ez előtt részletesen beszámoltunk
Hanthó István volt aradi jószágigazgatósági
számvizsgáló tragédiájáról. A szerencsétlen em-
ber Radnán — ahova hivatalos vizsgálat meg-
tartása végett ment ki — az államvasutak
ujjonnan épített hidfeljárójáról, mely késő este
sem volt kivilágítva, leesett a három méternyi
mély uttestre, még pedig oly szerencsétlenül,
hogy hátgerincét eltörte. Hanthót beszállították
a radnai kórházba, majd Aradon ápolták né-
hány héttig, aztán családja felszállította a Ró-
kus kórházba, ahol megoperálták, de hiába.
Hanthó pár heti szenvedés után Budapesten
meghalt. Miután úgy látszott, mintha a sze-

rencsétlenség a Máv. hibájából történt volna, mert
a hidfeljáró sem karfával ellátva, sem vilá-
gítva nem volt, az elhunyt családja kártéri-
tésért fordult az államvasutakhoz. A tárgyalá-
sok azonban nem vezettek eredményre, mire
aztán ma özv. Hanthó Istvánné kártérítési ke-
resetet adott be az aradi törvényszéken a Máv.
ellen. A keresetben a szerencsétlenül járt szám-
vizsgáló özvegye 175.000 korona összeget kö-
vetel kártérítésül, vagy pedig 7000 korona évi
járadékot. Kimutatja, hogy elhunyt ura aki
életerős, egészséges ember volt, 7800 koronát
keresett évente. Halálával neki 800 korona
nyugdíj jut. Miután Hanthó még legalább 25
évig keresetképes maradt volna, kára amelyet
szenvedett a fenti összeget teszi ki.

VITA FORRÁS

**Biztos gyógyszer: gyomor- és cukorbetegnek
köszvény hólyag- és vesebetegnek.**
Félpohár VITA-forrás a gyomorerőst azonnal megszűnteti.
A vállalat tulajdonosa: 1556
„CONSUM” kereskedelmi részvénytársaság
Budapest, VI., Teréz-körút 4. Telefon 10-12.
Főraktár: Nagy Farkas cégnél Aradon.
Kapható minden jebb fűszerüzletben és gyógyszerárban.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

A gabonaiület husvétkor.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad. április 15.

Az időjárás alakulása a vetések fejlődésére
mindenkor befolyással van, de főként nagy sze-
repet játszik a tavaszi hónapokban, amikor az
áttelelt őszi vetések gyarapodását és az elve-
tett tavaszi kalászok sikeres kikelését várjuk.

Az idén ismét rendellenes az idő. A kivá-
natos enyhe tavaszi napok késnek, helyettük
még ma is állandó hidegről és éjszakai fagyról
számolhatunk be, mely körülmény folytan pan-
aszok hallhatók. Sok szó esett mostanában
az egér és fagykárokról, ezzel kapcsolatosan
bevetett területek kiszántásáról.

Erre vonatkozólag a m. kir. földművelés-
ügyi miniszterhez a gazdasági tudósítóktól
április 9-iki kelettel beérkezett jelentések alap-
ján az egér és az ez időszert fagy által kár-
osodottnak látszó, valamint a kiszántott te-
rületeknek százalékos kimutatása a következő:

Egér- és fagy- károsított területek nabán	Az őszi sze- rűnt látszó fagy- kárak területe nabán		Egér és fagy- károsított fagy- szántás területe nabán		Egér és fagy- károsított területek nabán	
	gabo- nában	és lucser- nabán	gabo- nában	és lucser- nabán		
Duna balpartja	80.0	19.0	2.0	1.0	4.0	9.0
Duna jobbpart	10.0	22.0	1.0	—	2.0	12.0
Duna-Tisza köze	3.2	7.0	0.6	0.2	0.9	2.0
Tisza jobbpart	8.9	18.4	3.2	1.2	2.6	5.9
Tisza balpartja	6.8	9.7	7.7	4.3	4.6	3.7
Tisza-Mar. szöge	4.2	10.0	2.2	1.4	3.2	4.7
Királyh. t. vm.	8.0	18.0	6.0	6.0	1.0	3.0
Országos átlag.	7.2	14.9	3.1	1.8	2.8	6.0

Ami pedig a hivatalos jelentés ama részét
illeti, amely a vetések állásáról és a mezőgaz-
daság állapotáról számol be, meglepéssel ál-
lapíthatjuk meg, hogy a helyzet nagyjában
nem kedvezőtlen, vagyis a vetésekről keringő
riasztó hírek kissé túlzottak voltak.

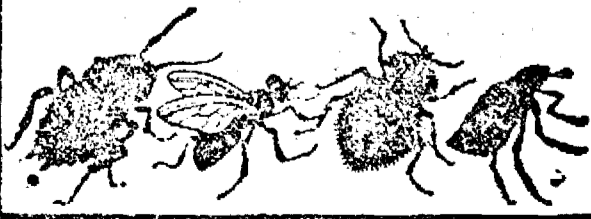
A vetések sorsa attól függ, hogy milyen
jellegzetű lesz a következő időjárás? Az idei
termés eredménye forog kockán, miért is ért-
hető, ha a gabonárok alapos hullámzásnak
vannak kitéve, mert amint változik az idő, úgy
variálódnak az árak. Az üzlet irányzata, mint-
hogy a vetésekről most is jobbadára nem ki-
elégítő tudósítások vannak forgalomban, szil-
lárd s amennyiben az időjárás jobbra nem for-
dul, a kilátások meg nem javulnak, további ár-
emelkedés várható.



Sokszorosán utánzott, de
**soha el nem ért eredmé-
nyekhez Zacherlin**
Válóságos csodálatraméltó bármely rovar
ellen.

Soha nincs zacskóban, hanem kizárólag üvegben és kapható:

- Arad:**
Nagy Farkas, Färber Lajos és Testvére, Eles Armin, Vojtek és Weisz, Polák József, Hegedüs Gyula, Weigl A. és Társa, Ehrenfeld Ignátz, Dürr Gusztáv, Belgrader K. & C. Daimel Lajos, Braun Antal, Weisz Dávid, Steinitzer N., Meer Mór és Fia, Hoffmann Ottó, Lázár Gyula, Guttman Samu, Dusek Ferenc, Dürr Kocsárd, Rothstein Mór, Kovács Gusztáv, Donáth Simon, Braun Antal, Baumann B., Rlesz Mátyás, Glück József, Schwarz M. és Társa, Schwarz János, Prolich István, Hendl Testvérek, Gróf László, Altmann Ede, Erbeszkern Béla, Schlesinger Béla,
Uj-Arad:
Orth A. J. utóda, Theiss Miklós, Zinner Mátyás, Haekel Gyula és társa.
Battanya:
Fischer Hermann, Geller Ferenc. 1655.
- Borosjenő:** Blau Dávid, Radó Adolf, Strauss Ignátz.
Butyán: Klein Márton.
Csemő: Holländer Samuel Fia.
Gurahoncz: Weiszberger Samu ut.
Kisjenő: Messer Lipót.
Mária-Radna: Felix Károly, Jesztl Árpád, Weissberger Pál.
Pankota: Barna Lajos, Messer Lipót és Fia, Pavlevics Konstantin.
Pécska: Turszky Nándor.
Radna-Lippa: Eisele János, Huszarek Agoston, Schwarz Ferenc, Wingeron József, Wingeron Miklós.
Szoboszló: Hirschmann Márk, Roth Bernát, Roth Mór.
Uj-Sat.-Anna: Henry Károly. 1655.
Világos: Kreidler Vilmos, Weber János.
Zádorlak: Henzen Ferenc.
Vinga: Kleemann N. ut. Tóth András, Bánfi Béla, Irsa Dániel, Kaufmann Ignátz utóda Kaufmann Róza.



Végeladás! 1258 **Csak rövid ideig!**
Konyhaberendezési és háztartási cikkekben
 gyári áron jóval alul. **Alkalmi bevásárlási forrás.**
KOHN JÓZSEF hádogos, vízvezeték berendező és jégvezeték gyár Arad, Minorita-palota

Végeladás!
 Üzletfelosztás végett alkalmi vétel.
 Műhelyem és jégvezeték nagyraktáram tovább fejlesztve.
 Arad, Batthyányi-utca 32. szám.
 Telefon szám 333.

Budapesti áru- és értéktőzsde.
 Távirati tudósítás
 Budapest, április 15.
 Kínálat, vételkérlet mérsékelt, 10 ezer mm. 10 fillérrel olcsóbb.

Arak 50 kilónkénti számítva:

	Dél-szárlat	3 órai szárlat
Buza 1911. áprilisra	11 36 - 11 37	12 49 - 12 50
Buza 1911. májusra	12 11 - 12 12	12 17 - 12 18
Buza 1911. októberre	10 96 - 10 97	10 97 - 10 98
Rozsa 1911. áprilisra	8 40 - 8 41	8 83 - 8 84
Rozsa 1911. októberre	8 41 - 8 42	8 49 - 8 50
Tengeri 1911. májusra	5 83 - 5 84	5 89 - 5 90
Zab 1911. áprilisra	8 15 - 8 16	8 21 - 8 22
Zab 1911. októberre	7 42 - 7 43	7 43 - 7 44

A Temesvári Lloyd-Társulat
 terményosarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonkénti korona ártékben.)
 1910. Ápr. 15.

Buza (eszakvány-minőség):

75 kilogrammos	10 70 - 10 80
75 "	10 80 - 10 90
77 "	10 90 - 11 00
78 "	11 00 - 11 00

Buza (Temesvári keresk. áru):

75 kilogrammos	10 65 - 10 75
Rozsa	7 50 - 7 60
Arpa	7 60 - 7 70
Zab	8 00 - 8 10
Tengeri(ul)	5 20 - 5 25

Feladós szerkesztő
BOLGAR LAJOS

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1911. április hó 16-án:

Délután 3 és fél óraker mérsékelt helyárrakkal:

Sárga lillom,

világi történet 3 felvonásban.

Este 7/8 óraker rendes helyárrakkal:

B bérlet. B bérlet.
 25-ik előadás.

Cigányszeretem,

operette.

[Hétfőn, 1911. április 17-én:

Délután 3 1/2 óraker mérsékelt helyárrakkal:

A medikus,

életkép 3 felvonásban.

Este 7/8 óraker rendes helyárrakkal:

C) bérlet. C) bérlet.

Itt először:

BABUSKA.

Operett 3 felvonásban. Szövegét írta: Stein és Wilner. Zenéjét szerezte: Fall Leo. Fordította: Gábor Ardor. Rendező: Polgár Sándor.

SZEMÉLYEK:

Mme Prunier	Zalay Margit	Talmi	Heltai Jenő
Yvette	Dócsy Nusi	Plebános	Kahler K.
Márki	Polgár S.	Poche	Rozsnyói I.
Tiborius	Huszá K.	Daudelon	Szabó Lajos
Buffon	Vass Jenő	Levasseurné	Tilgerné
Rosalilla	Sz. Rontay B.	Merlinné	László Etel

Kezdete este 7 és fél óraker.

URANIA

mozgófénykép színház.

Műsor 1911. apr. 16-án, vasárnap

(Bérsó Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-ter mellett.)

1. Tancospár. Mulatságos. — 2. A Guerero csoport. Varieté Mexikói equilibriumisták. — 3. A jövőt jósló haj. Komikus. — 4. Haláltánc. — 5. A groteszk múzeumban. Komikus. — 6. A magdapsi vízesések. Természet után. — 7. Veszedelmes életkor. Dráma a Karin Michaelis világhírű regénye után 3 felvonásban.

Előadások d. n. 2 órától kezdve.

Utolsó előadás este 11 óráig.

1911. április 17. 18. 19. hétfő, kedd, szerda.

A trojai háboru,

Paris és Helena. Ókori történet 2 felvonásban 16 jelenetben.

Ez-nkívül az elsőrendű műsor — Rendes helyárrak.

Kezdete hétfőn délután 2 órától 2 órától 11-ig, kedden, szerdán 6 órától 11-ig.

APOLLÓ SZÍNHÁZ

az Andrássy-téri új Lloyd-palotában.

Urania Magyar Tudományos Színház aradi színpadja.

Ma vasárnap, 1911. április 16-án:

Ünnepi előadás! Ünnepi előadás!

1. Nyitány. Előadja a zenekar. — 2. A világ bolygói. Tudományos kép. — 3. Maxi automobilozik. Kacagató. — 4. A szerelmes apród. Dráma. — 5. A kiváslt rozsák. Humoros kép. — 6. A sátán hatalma. Gyönyörű drámai kép. — 7. A csibész, mint lovag. Bohózat. — 8. Zárinduló. Előadja a zenekar.

Helyárrak: Páholy ülésenként 1 kor. Zartszék 1 kor. I-ső hely 80 fillér, II-ik hely 60 fill., III-ik hely 40 fill., IV-ik hely 20 fill.

Az előadások délután 3 óraker kezdődnek.

A hölgyek kéretnek a nézőtérre kalap nélkül megjelenni.

Saját zenekar.

Műsört ingyen kapul a jegyesedöknél.

Ruhatar. — Buffet.

Hétfőn, 1911. április 17-én.

Ünnepi előadás! Ünnepi előadás!

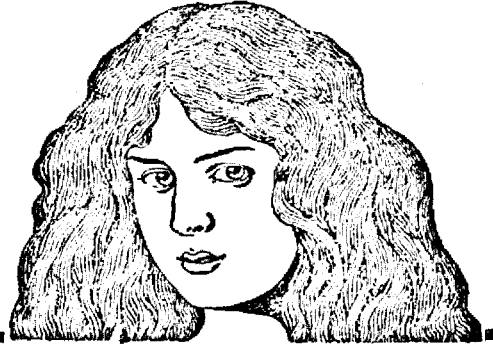
1. Nyitány. Előadja a zenekar. — 2. Játékgyártás Párisban. Természetutáni felvétel. — 3. A kiváslt rozsák. Humoros kép — 4. Az anya és a fia. Dráma egy felvonásban. — 5. A cowboy tragédiája. Amerikai életkép. — 6. A csibész, mint lovag. Bohózat. — 7. Maxi automobilozik. Kacagató. — 8. Zárinduló. Előadja a zenekar.

NYILTÉR.*

Felszólítom mindazokat, a kik nekem tartoznak, hogy tartozásukat azonnal kiegyenlítsék, mert ellenkező esetben, ugyan ezen módon és helyen fogom őket és számlájukat nyilvánosságra hozni.

1/16

Tisztelettel
 Regyis Pál.



A titkot, fiatalnak és
 :: szépnek lenni ::

mondja a szellemes művésznő Annie Dirkens, megfejtett az amerikai „OJA” csoda-szappan egyszeri alkalmazása által. „OJA” egy feltétlenül hatásos, biztos eredményű szépség szer. Mindenkit ámulatba ejt, hogy a kezét milyen puhává és simává teszi. Mindenféle arc tisztatlanság, így pattanás, májfolt, vörösség, bőratka stb. teljesen eltűnik „OJA” használatát által, mely a legdurvább kezét puhává, tisztává, gyöngéddé és finommá teszi. Győződjék meg „OJA” bámulatos eredményéről. Egy nagy adag 2 korona, egy kis adag 1 korona. 6861

Tömegesen jelentkező értéktelen utánzatoktól mindenkit óva figyelmeztetünk!

Erster amerikanischer
 Parfümerie-Palast „OJA”

WIEN, I. Petersplatz 11.

Kapható Aradon: HEGEDÜS
 GYULA és RIEDL ÖDÖN üzletében.

Évszázadok óta ismert

NATIONALE
GLESSHURLER
 SÁVANYUVIZ

segítő gyógyító tényező
 Karlsbad, Marienbad,
 Franzensbad stb.
 kuráknál; mindig
 fényesen bevált.

A dugó elmozdítása

6397

SALAMANDER
 cipők elárúsítása.

1216

A n. é. közönséggel tisztelettel közlöm, hogy a világhírű „SALAMANDER” gyártmányú cipők aradi kizárólagos egvedárúsítását sikerült megszereznem. Forma, kiállítás és tartósság tekintetében a „SALAMANDER” cipők versenyen felül állanak, vételáruk pedig oly alacsony, hogy ma már mindenki kevés pénzért tartós és elegáns cipőt viselhet. Egységárak: Hölgyek és urak részére 16 K. 50 f. luxus kivétel 20 „ 50 „

Telefon- 312. sz. **WEINBERGER JÁNOS, ARAD** Telefon 312. sz.
 ELSŐRENDÜ CIPŐÁRUHÁZA. TESSÉK A KIRAKATOT MEGTEKINTENI

Schweiger és Békési
 női kalap divatterme
Arad, Andrassy-tér 20. szám
 (Fischer Eliz palota) az udvarban.

Tudatjuk a n. é. hölgyközönséggel, hogy a legujabb eredeti párisi és bécsi modell kalapjaink megérkeztek. Kérjük azok szives megtekintését.

Rohíts!

Tempel forrás. Szénasavdús, áztatékus, oldító asztali ital. - Elősegíti az emésztést és anyagcserét.

Styria Legteljesebb gyógyforrás. - Indikálva: idült gyomorhurutnál, aszkerekedésnél, Bright-féle vesebajnál, lépégságnál, májbaajknál, sárgaságnál, anyagcsere betegségeknek, a légutak hurutos bántalmainál.

Donati a maga nemében a leggazdagabb tartalmú gyógyforrás legelőnyösebb hatással. Foképen indikálva: idült bélhurutnál, obstitipiónál, székélőnél, elhízásnál, hajlamos, szűz és onkabetegységek.

Legelőnyösebb természetes magnézium-glaubersósforrások.

Főraktár Magyarország részére: Hoffmann József
 Budapest, V., Báthory-utca. 8. 6913

Paratlan a maga nemében
RUSZÁNDÁ
GYÓGYISZAP-FÜRDŐ

bármely más nemzetközi fürdőt is felülmul
Vasuti-, posta- és távirat-állomás
 Dél-Magyarország, Melenca, (Torontáim.)
 Nyitva május hó 15-től szeptember 15-ig.
 Négy modernül berendezett 74 szobából álló szállodával.
 A fürdön orvosi szaktekintélyek rendelnek.
 Javalva: Kiszvény, idült izületi rheuma, sorophusis minden alakjában, kenőgyógyomódnak ellenálló bőrbetegség, psoriasis és prurigóban, vérzésben szenvedő nők, idegbetegség, osont-bántalmak, Carias Neurosianál és idült lues bántalmaknál is biztosan gyógyt.
 Kitűnő jó magyar konyha, valódi hamisitatlan borok, olvasó- és zongoraterem, tekeasztal és tekepálya nagy világos és árnyékos park padokkal, naponta cigányhangverseny tartatik. - Prospektust kívánatra díjtalanul küld a
fürdőigazgatóság.

Az Arad-Nagykikindai H. É. Vasut
 építéséből visszamaradt
 és Ujaradon elfekvő különféle leltári tárgyak, mint folyóméterenként: ca. 5 1/4, valamint 7 kg-os hordozható és Fix görpalya sinek és váltók, másodrangú (fmrként ca. 23, 6 kg súlyu) használt és új acélsinek és váltók, első és másodrangú talpfák, valamint extrafák új és használt állapotban 60, 76 cm. és szabványos nyomtávu vas-, fabillenő- valamint plateau kocsik, továbbá: szivattyúk, lapátok, ásók, csákányok, kovács- és lakatosszerszámok, valamint más vasutépítési és egyéb szerszámok és anyagok **alkalmi áron kaphatók.**

Ajánlatokkal szolgál a tulajdonos:
Schlesinger Alajos,
 6969 vas- és gépnagykereskedő
 Budapest, V. ker. Váci-út 30. sz.
 Folyó hó 20-ától kezdve fenti cég megbízta az ujaradi raktártelepen lesz.

ATLANTIKA
KÁVÉ
TEA és RUM
 speciális üzlet.

Csakis itt kaphatók ezen cikkek fűszer és egyéb káros szagtól mentesen. 207

Villanyüzemű kávépörkölőn minden órában friss pörkölés.

ARAD, Andrassy-tér 20.
 Szemben a vármegyeházzal.
 Városl és megyei telefon 609.

1868. óta fényesen bevált
BERGER-FÉLE GYÓGY-KÁTRÁNY-SZAPPAN
 G. Heil & Co. gyártmánya.

Kiváló bécsi orvosok ajánlatára Európa legtöbb államában 26-nyes eredménnyel alkalmazzák **mindennemű bőrküritések**

főleg krónikus és pikkelysömör és 60-65 kiütések, továbbá rezes, fertőzések, pikkelysömör, fejt- és szakálpikkelyek ellen. Berger kátrány-szappanna 40 százalékos fakátrányt tartalmaz és bőrtömegesen ellen a kereskedelemben felleő egyéb kátrány-szappanoktól. Milyen bőrbajoknál alkalmazzák a nagy hatású

Berger-féle kátrány-kénszappant
 a leghebb kátrány-szappan anyagát, a bőr tisztáltságáig ellen. a gyermeknek 1 év- és fejei való küritések ellen, valamint minden napi használatra mint a fürdőkátrány mosó- és fürdő-szappan szolgál a

Berger-féle glicerín-pipereszappan
 melyben 35 százalékos glicerint tartalmaznak és a mely illatosítva van. Kiváló bőr-pótló szerként használják továbbá kiűnő sikerrel a

Berger-féle borax-szappant
 a leghebb pörkölések, napégés, szepők, fűsdiék és más bőrbajok ellen.

Ára darabonként minden fajtából 70 fillér, használatra a csomagolás együtt. Kérjen a vásárlásnál személyesen Berger-féle kátrány-szappanokat, borax-szappanokat, G. Heil & Co. gyártmányait és vizsgáljon az itt ábrázolt védjegyre és a mellette levő cégjelzésre, mely minden címkén ott kell hogy legyen.

Kitüntette Bécsben 1883-ban díszokmányával és a párisi 1900. évi világiállításon arany éremmel.

A Berger védjegye minden más gyógy- és higiénikus szappannak a hozzájuk mellékelte használati utasításokon fel vannak sorolva. Kaphatók minden gyógyszerertárban és szakbarágo üzletben.

Nagyban: G. Heil & Comp., Wien I., Fieberstr. 8.
 Magyarországi főraktár: Török József gyógyszerertár, Budapest, Király-ú. 12. Thalmsayr és Soltz, Zrínyi-utca, Koohmeister Fr. utóda, Hold-utca 2, Molnár és Moser drogulisták, IV., Koronahéreg-utca 9. szám. Detsinyi Frigyes drogeria, Marokói-utca 2. Készítenek Magyarországon összes gyógy-szertárakban.

Arad: G. Földes Kelemen, Hajós Árpád és Rozsnyay Matyás gyógyszerész uraknál, Vojtek és Weiss droguerijában, Hegedűs Gyula üzletében Andrassy-tér 15. és kapható az összes hazai gyógyszerarokban. 1427

AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE
HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYÁNAK
 heti kimutatása.

Hivatalos helyiség Szabadság-tér 7. sz. I. em.
 Telefon 224. sz. Telefon 224. sz.

Hivatalos órák: délelőtt 9—1 óráig.

Vidéki megkeresésekre — azoknak, akik a körnek nem tagjai — csak válaszbélyeg ellenében válaszolunk.

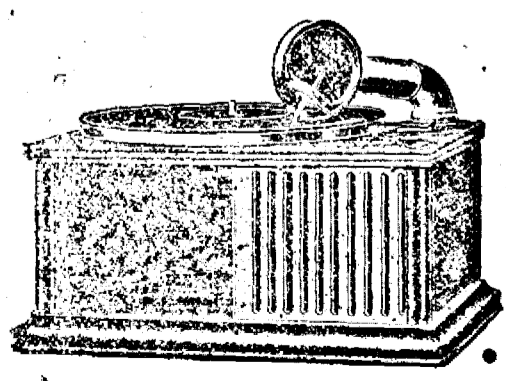
1911. április hó 15.

Keresünk:
 Aradra: Fűszer nagykereskedés részére fiatal könyvelőt.
 Vidékre: 3 fűszer, rőfös és rövid, 2 vas és fűszer, 2 fűszer, vas és rövid és 4 vegyesszakkabeli magyar, román és részben német, tót és szerb nyelvismerettel bíró segédet és több tanoncot.

Ajánlunk:
 1 mérlegképes könyvelőt, továbbá 1 raktárost, 4 fűszer és rövid, 1 vas és fűszer, 2 rőfös és rövid és 3 vegyesszakkabeli segédet.

Az elhelyezés teljesen díjtalan; az Aradi Kereskedők Köre tagjai előnyben részesülnek.

AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE
 HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYA 301
 Klein Sándor, Képpich Zsigmond,
 titkár. igazgató



„EUFON“

a legkisebb tőrfogatu és legolcsóbb tölcseár nélküli **BESZÉLŐGÉPEK** kizárólanos egyedarusítói ARADON 838

Rauch és Szathmári
 üveg-és porcellánkereskedőse
József főherceg-ut 9.

ahol kedvező fizetési feltételek mellett, úgy „EUFON“ mint PATHE rendszerű „EUFON“ beszélőgépek és hozzávaló művész felvételi lemezek kaphatók. Kívánatra árjegyzék ingyen és bérmentve küldetik.



HA

hull a haja

vagy

korpás a fejbőre

mint a legtökéletesebb
és biztos hatású szer,
egyedül a világhírű:::

Dr. William Patterson-

féle

American-Hair Petrol-t

használja.

Egy üveg ára 2 kor.

Főraktár:

1191

Arad és vidéke részére

HÁNZU NESTOR

Vöröskereszt Drogeria

Arad, Weitzer J.-u. 2. sz.

Városi és megyei telefon 455. sz.

Magyarországi vezérképviselőt:

Barabás és Stefanovits,
Budapest, Alag-utca 5. szám.

A magyar és nemzet

pótjegyzék megjelent!

Következő

ujdonságok

érkeztek

KERPEL IZSÓ

100,000 kötetes

kölcsönkönyvtárába:

Biró Lajos: Nyári zivatar, Lovászy Károly: Pesti versek, Kóbor Tamás: Egyveleg, Bang Hermann: A fehér ház, Kóbor Tamás: Egy test, egy lélek, Szomaházy J: Milliomosok és kalandorok, Schnitzler: Anatol, Mici grófnő, Sienkiewicz: A hős, Mason: A rózsaszínű villa, Lengyel Laura: Máb királyné, Lovik Károly: A préda, Krudy Gyula: A podoloni takácsné és a többiek, Lagerlöf Selma: Egy udvarház története, Caesar és Cleopatra, X.: Az árva Mariska napjai, Szerelmehegyiné: A társalgás művészete, Doyle C.: Napoleon, Bródy Sándor: A orvos, Pekár Gy.: A szerencsenek összeesküvése, Bródy S.: Jegyzetek a szerelemtől, Borsszem Jankó naptára 1911, Évre, Karin Michaelis: A veszedelmes életkor, Egó: Kleinmann Márta, Molnár Ferenc: Hétáru sip, Balázsházy P.: Forrongások, Suderman H.: Énekek éneke, Rákosi Viktor: Rejtett zugok, Őszi termés, Kis emberek világa.

Németben: Brandenfels Hanna: Der Stallbaron, Bennet Arnold: Das Gespents, Geijerstam Gusztáv: Das Haupt der Medusa, Wassermann Jakob: Die Masken Erwin Reiners, Storch Arthur: Licht und Finsterniss; Die Geheimnisse des Praters, Mihaelis Karin: Das gefährliche Alter, Andoux M.: Marie Claire, Crocker B. M.: Entgleist, Franzos E. K. Die Juden v. Barnow, Zittelmann K.: Vor den grossen Mauern, Georgy Ernst: Theater, Doyle Connan: Ein Duett, Franklin Edgar: Der Meergrüne Wandschirm, Rittland Klaus: Wenn die Fackel sich senkt.

**Kölcsöndíj havonként 1 korona
40 fillér vagy kötetenként fi-
zetve 10 fillér.**

A vidéki bérlők is a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek.

A zenemű-kölcsöntárba

is meglepő szép

ujdonságok érkeztek.

Zenekölcsöntári díj havi 2 kor.,
vagy fizetenkint 20 fill.

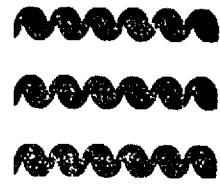
Legújabbak: Zerkovitz: Az okos Adolka, Szirmai: Testőr, Zserbó-ban, Zarándok, Dr. Rényi: Tavasz dal, Csöndes éjjel, Heidelberg: Palkó! Te drága rajkó! Zerkovitz: Páris feől furcsa szelek fujnak... Lehár: Herceg kisasszony, Fall: Babuska, Syrenen, Farkas: Ninnon levele, Hogy szerettem az első, Fráter L.: Magam sem tudom én... Leégett egy árva kunyhó... Elhagyatva, Hogyha szeretsz... Pap Z.: Négy magyar dal... Dostal: Isteni éj, Kun M.: Dóra! Dóra! Hetényi: Három magyar dal... Pintér: Aranka keringő, Visszaemlékezés, Ilonka keringő, Fall: Édes öregem, Doy Fredesick: Vidd, vidd!

Egyes könyvek és egész
könyvtárak vétele; könyv-
tárak kiegészítése és
berendezése

KERPEL IZSU,

könyv-, zenemű és papír-
kereskedőse Aradon.

881



B

O

U

R

B

O

N



színes vagy vízi nyomás nélkül, teljesen maradvány
és hammentes, ami által teljesen ártalmatlan.

Gyári raktár nagyban és kicsinybeni eladásra

HUSSERL M.

dohánykülönlegességi tőzsdéjében.

4565

Szivarkalüvely

Verge szivarka-papír.



A MŰVÉSZET VENDÉGEI.

Aradi urinők arckép sorozata.



Jelenet „A varázslat” című darabból. Előadták a szegény tanulók estélyén.

FÁBRY NÓRA.

Sokféle jelzővel hivatkozott már, jogosan és jog nélkül Arad. Nem akarjuk a helyi önértéket megbántani s ezért nem disztingoálunk, milyen cím illette meg igazságosan, s melyik alap nélkül ezt a sajtóságos várost.

Van azonban egy elnevezés, a melyet nem viselünk méltatlanul. Ez: A művészetek otthona.

Ne méltóztassanak ebben valami büszkélkedő, kupolás, parádés címet látni. Nem jelent annyit ez, mint például: a zeneváros. Vagy: A magyar Meiningen, A magyar Barbison, A magyar Bayreuth, — a világért se. Annyit jelent ez, hogy a művészetek barátságos környezetben érzik magukat, s hogy az otthonokban, a családi tűzhelyek mellett sohase marad el a művészetek igaz, őszinte és tartalmas kultusza.

Hatvan-hetven esztendőre visszamenő emlékei vannak ennek. Világot járó, klasszikus nevek viselőinek mindig kedves állomása volt Arad, s a nagy színpadok, hangverseny-dobogók nem egy híressége itt kezdte meg, vagy ezen a városon keresztül folytatta a csillagok felé vezető útját. Viszont: a polgároknak, háziasszonyoknak maradt, békés pályára és a főzőkanál mellé jutott aradiak között nagy



DARÁNYINÉ-TAUSCH FRIDA
aradi írónő.

csapat van, a kik igazi, hivatott emberei a művészetnek, nem egyszerű műkedvelők, s a kikkél csak az alkalom hiányán, a körülmények alakulásán, a „cigány-pálya” rögeitől való félelmen mulott, hogy kenyérkeresetül nem választották tehetségüket. Bizonyára jellemző, hogy a város legutóbbi polgármestere is a művészpályán kezdte közéleti tevékenységét.

A mostani generáció soraiban is sokan vannak ilyenek, akiket az amatőr név helyett talán sokkal inkább megillet ez a szó: a művészet vendégei. Mert művészek ők, ha nem is valamennyien a legmagasabb iskolákban, s a hivatásbeliektől az különbözteti meg őket, hogy nem a merész nyílbanosság előtt, hanem a magunk városának intim körében adnak az előttük ismerős publikumnak a művészetükből.

Az otthon művésznőinek egy egy kedves csoportját mutatjuk be ezen a mellékleten, fényképek reprodukcióiban. Talán fölösleges megjegyezni, hogy ez a sorozat távolról se teljes, s nem jelenti azt, hogy a művészettel foglalkozó hölgyek közül azok a legkiválóbbak, a kiknek fotográfiai ábráját megszereznünk sikerült. Ellenkezőleg: annyian vannak még ezeken kívül az értékesek, az előkelő tehetségek, hogy ez a csoport csak egy töredékét jelenti az egésznek. Az újságíró munkájának lázas, halasztást nem tűrő természete fölmenti attól, hogy mindenben teljeset és tökéleteset alkosson. Ez a gyűjtemény is hiányos, — de a közönség így is bizonyára szívesen veszi, hogy a hangversenyekről, az alkalmi színpadról ismerős arcképeket, a mi művészi életünk fejlettsége eleven bizonyítékául, elébe adjuk.



GRALLERTNÉ MARTINI HILDA
az aradi pótaasszony.



SIMON KAROLA,
az Iskolatárenők Szövetségének megalakítója és a szövetség előadásainak főrendezője.



DEUTSCH ANDORNÉ
a Lloydestélyek konferenciája.



Dr. WAGNER JÓZSEFNÉ
az aradi koncertek
hegedű-virtuóza.



A katolikus kör
házasító ünnepérsője: **KARA MANCI.**



ASSAEL GITTI
a koncertek zongora szereplője.



GLÜCK ILONKA
műkedvelő színjátzó.



LOWY RÓZSI
műkedvelői koncertek énekesnője.



WEIL MAGDA
hegedű-virtuóz.



GYÖRGYÖSSY BÖSKE
a műkedvelői koncertek énekesnője.



A katolikus kör
házasító ünnepérsője: **KOHÁNYI ZELMA.**



CSÉCSY IMRENE
poétaasszony.

Az iskolatársnők színelőadásának szereplői.



GREÉN BERTA
(Szavaló, rózsza baba.)



SINGER VILMA
(„Az álom” c. darabból.)



SZATHMÁRY BERTA
(Tündér baba.)



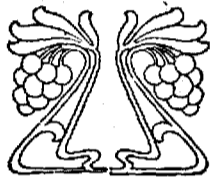
Dr. PROHÁSZKA LÁSZLÓNÉ
Író, konferanszié.



MONTAG ILONKA
(Táncoló baba.)



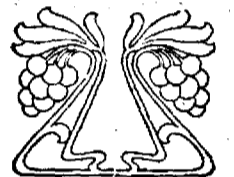
DÜRR AUGUSZTA
(Cigánytánc.)



SCHILL MAGDA
(Az álomból.)



Gyöngyvirágok: (Az álom című darabból.)
1. BERGERJANNA. 2. URBÁNYI MAGDA. 3. RUBINEK ELLA. 4. SZABÓ GYÖRGYI. 5. CSEPREGI ILONA. 6. PETRÁNYI EMMA. 7. MAROSI MARISKA. 8. NÉMETHY IRMA. 9. NÄDLER ILONA. 10. MIKÓ EMILIA. 11. HERLING IRÉN. 12. RÖGLER MAGDA. 13. BIHARI ETELKA. 14. PRECUPÁS LUIZA. 15. SCHWARCZ RÓZA. 16. PAPP EMILIA.



VERTÁN MARGIT
(Csárdás.)



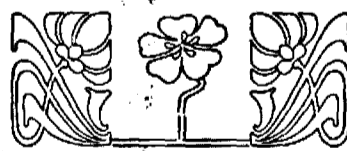
Tornászó babák.



ÁCS OLGA SZAKOLCZAY BERTA
(„Az álom” szereplői.)



FLEISCHMANN GIZELLA ÁCS MARGIT
BAKONYI ELLA
(Táncoló babák.)



STEINBERGER ERZSI MORGENSTERN RÓZSI
(Tót táncosok.)



VAJDA ILONKA BIHARI ILONA SONN IRMA SINGER VILMA.
(Menyasszony babák.)





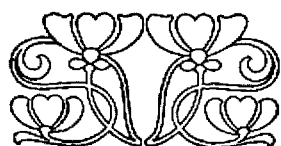
AKNAY KATÓ,
a műkedvelő-előadások ismert
szereplője.



A román nőgyelet
matinéjának szereplői: **SUCIU STELLA —**
PAP ANNUS.



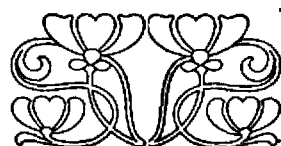
A román nőgyelet
matinéjának szereplője: **BOCU SZEVERNÉ**
aradi román' trónó.



STEIGENBERGER LEONA
(Hollandi táncosnő.)



Rózsababák: (Az Álom c. darabból)
1. VANNAY BÖSKE 3. BOKOR BELLA 5. BÄNFI IRÉN
2. KOPP ILONKA 4. SALAMON HEDVIG 6. FISCHER TRÉZ



PROHÁSZKA ELVIRKA
(Az Álomból.)



FRICK MILI
Műkedvelő koncertek
zongora szereplője.



ZOLTAY MÁTYÁS NÉ
zongora-virtuóz.



KOPP ILONKA,
az Iskolatársnők előadásának
egyik éneklő babája.



HUSVÉT.

Az élet igazsága.

Irta: Csécsi Imre ref. lelkész.

Minden nemes és fiszta gondolatnak egyetlen magasztos vágya lehet: az emberiséget, ha a legparányibb részben is, az előhaladásban, az erkölcsi tökéletesedésben, a lelki megnyugodásban elősegíteni. És ha ezzel a fiszta gondolattal ellenkező törekvéseket tapasztalunk: szomorú levertséget érzünk ugyan, de csak kevés időre, mert az ilyen tapasztalatok inkább ösztönt adnak a további harcra. Levertség, csüggedés pedig sohasem voltak a harc igazi eszközei.

Nagy igazságok, nagy eredményeket nyújtanak. Örökigazságok megdönthetetlen eredményeket. Az igazság, ha már az emberiség életében kétezer évnek kemény próbáját kiállotta és meg nem semmisült, öröknek is nevezhető és bizhatunk az előhozott eredmény maradandó voltában. Érttem itt a Krisztus igazságát, mely a világot bűnös életéből kiemelte, új célt tűzött az emberiség törekvése elé és hasonlíthatatlan erkölcsi alapot emelt az emberi haladásnak.

És mi az az igazság, melyet nyugtalan elmék annyiszor bántanak, megtépnék, de minden támadás után erőben megújodik? Az, hogy Isten, a lételel kuffeje, az embereket magához öleli szeretettel, megbocsátással a Krisztus által és ennek a szeretetmunkának egyetlen feltétele az ember megjobbítása, az „ember megöklése, az új ember felöltözése.“ Eredménye pedig remény: jobb élet iránt, üdvösség iránt, jutalom iránt. Ez a krisztusi gondolat és tan alapja és ez ellen folyik a nyughatatlan tusakodás?

A hitetlen is hisz valamiben. A krisztusi tant gyűlölköző lélek is ajánl valamit, joga van erre, de hol lesz az eredmény, ki tud benne hinni? Mi a kifogás a kétezer éves igazság ellen? Hogy könnyű és vér patakozott miatta? Igen, ez tagadhatatlan. Már érette patakozott a Krisztus vére is. Küzdelem teremti a békét, nem lehet másképpen a hit és erkölcs dolgaival sem.

A krisztusi tant az élet igazságának nevezem. Igazság nélkül nincs élet. Nem fejtheted meg a tér, az idő, a végtelenség és örökkévalóság titkait soha, de soha. Hinned kell és szükség, hogy hited a legfenségesebb eredettel birjon. A hit pedig örökkévalóság után áhítozik: tiltsd el tőle, ha képes vagy rá. A bántalom növelni fogja ezt a lelki áhítatot.

... A tavasz idejére illik a Krisztus életének nagy ünnepe. Ő az életet adta: nem lehetett a halál martaléka. Hozsánna az élet mesterének!

Egy nagy ember, kit hitetlennek átkozott a hatalom, e szavakat írja: „nem kell azt hinni, hogy a vallás és a

vallásos társulatok valaha megszűnhetnének. Az ujkori társadalomnak haladásában tett minden lépésével parancsolóbban nyilvánul a vallás és vallásos közösség szüksége... Az emberiség tökéletesedésével a vallásosság növekedni és nem megszűnni vagy csökkenni fog.“ Ezt hiszem én is és vallom, hogy ez a „növekedő vallásosság“ csak fiszta, lélekben és igazságban álló lehet, mert más iránynak jövője nincs.

Hozsánna az Élet mesterének! Országá oly nagy és oly erős, ellenségei oly kicsinyek, oly gyengék!

Szeretted az ő köziklájá, azon pedig a pokol sem vehet diadalmat. Szeretjük Őt, védjük Őt, harcolunk vele és érette dicsőségben, nyomorban; ha kell, még megcsufoltatások között is. Ő él és mi vele élünk!

Ropsz, az ezermester.

Irta: Kanizsai Ferenc.

— Segítsen rájtam! — kiáltott Tropp Jakab, nyugalmazott konzul és a felindulástól kimerülten roskadt bele a bőrkarszékbe. De ugyanabban a pillanatban visszapattant, mint a gummilabda, azzal a különbséggel, hogy rövid, de velőtrázó ordítást hallatott.

— Csak nyugalom! — szólt rá száraz fahangján Ropsz, a híres detektív, — önnek kedves konzul ur, ma reggel megstoppolták a nadrágját.

— Valóban; de talán...

— Csekélység. A parrótút bentfelejtették a nadrágban.

A konzul kissé keresgélt, miközben a kiváló detektív diszkrétan elfordult, — és csakhamar megtalálta a tűt.

— Valóban, mester, ön eltalálta. Önnek ördöge van. De engedje meg, hogy mindenekelett tájékoztassam egy szárnyú esetről; nem is esetről, hanem egy állandó rémségről, melylyel hetek óta egy ismeretlen maffia üldöz, feldulva családi békémet, főnkretébe napjaimat és éjszakáimat...

Ropsz, a híres detektív, barátságosan figyelt, és eközben, némelyek furcsa szokása szerint, ki- és begombolta a vele tárgyoló embertársának kabátját. De, mint azonnal észre vesszük, ez nála nem rossz szokás volt, hanem munka, intuíció, szakértelem. Mert hirtelen belevágott a konzul szavába:

— Parrdon... Önöknél mindennap paradicsom-levesel kezdődik az ebéd, — mondta ellenmondást kizáró határozottsággal, mi alatt kisujjával vésővé növesztett körmével radirozni kezdé a redingoton észlelhető foltokat.

— Valóban, de azt hiszem, ez nem tartozik a tárgyhoz, — jegyezte meg finoman a nyugalmazott konzul, akit már kezdett bosszantani, hogy a detektív folyvást kisiklatja őt az elmondandók sineiből. A helyzet ahhoz kezdett hasonlítani, mintha valaki egy életbevágó dolgot akar alaposan kifejteni, de ezenközben egy másik egy légyecsapóval ugrál a szobában és „Parrdon!“-kiáltással egy-egy dongót üt agyon. Így nem lehet tárgyalni.

— Anyira szereti ön a paradicsom-levest? — kérdezte szúrós pillantással a nagy detektív..

— Utálom.

— Hát a felesége szereti?

— Engem?

— Nem. A paradicsomlevest.

— Ő is utálja.

A detektív a bal szeme fölött összeráncolta a homlokát, a jobb szemével pedig jelentősen hunyorított:

— Ki fáz?

— A szakácsnő.

— Tehát nő főz, nem férfi. Érdekes... Hm, — mondotta a kiváló detektív és minden átmenet nélkül ráordított látogatójára:

— Ön egy goromba disznó!

— Urtram!

— Hidegér, hidegér. Ezt nem mint gentleman mondtam a gentlemannek, hanem mint detektív a kliensnek. Ön valakit cudarul megsértett.

— Valóban. Honnét tudja?

— Arról az ótágu lila foltról, mely jobb arcát oly érdekessé teszi. Ez pofától van. Aki ekkorra pofont mért öntre, az nagyon dühös lehetett, azt ön rappantul megbánthatta. Nézzük csak...

— Mielőtt tovább mennénk, — szólott ünnepélyesen a konzul, közelebbi kötelességem kijelenteni, hogy ma reggel már megtörtént a párbaj.

— És pedig pisztolypárbaj.

— Honnan tudja?

— Mert semmi baja sincs. És most megfogom állapítani kitől kapta a pofont.

— Bocsánat, ezt már tudom.

— Mindegy. Az ön tudását hitelesítenem kell.

Ezzel a detektív egy vastag könyvet vett elő. Az ujjlenyomatokhoz hasonló fényképfelvételek voltak benne, azzal a különbséggel, hogy ezek a gondosan beiktatott ábrák pofonlevoatok voltak.

— Páratlan ez a gyűjtemény a maga nemében, — magyarázta önértékesen Ropsz, a hírneves detektív. — Itt megtalálhatja ön a szakszerű pofonok mellett az amatőr-nyakleveseket; ez a lenyomat például egy hivatasos pofozóé, emez egy huszárcapitányé; (látja a középső ujjnál a pecsétgyűrűt a nemesi címerrel? egy boldogtalan aszfaltbetyár arcáról fotografáltam le), na, és ez itt, lássa csak ez disze a kötetnek, ez egy eredeti Johnson pofon, direkt a gyűjteményem számára pofozva... hát lássuk csak. Ide nézzen! Lássa, ez a lenyomat hajszálig egyezik az ön arcán látható ábrával. Hivatasos Pofon. Nagyméretű tenyér, vaskos ujjak. Ezt a pofont, mint a gyűjteménytár vonatkozó telenyomata alá írt név megerősíti, csakis Gurgulák M. Timót a „Vig örökshöz” címzett, villanyerőre berendezett temetkezési intézet igazgató-tulajdonosa adhatta önnek.

— Valóban...

— Gurgulák M. Timót, az ismert pofozó-bajnok, notórius veszekedő, aki egyszer a városligeti pofozógépet úgy kupán trafálta, hogy a pofozógép gömbje, mint az ágyúgolyó süvítve robbant a mogyoróba, onnét nagy ivben az állatkertben, és agyonlőtte a vizilovat. Egyébként jó fiú. Csendes butaságban szenved. Csak akkor veszedelmes, ha kihozzák a sodrából. Maga ugyan jól megsérthette!

A nyugalmazott konzul végre elkaphatta a szó végét:

— De hiszen ép erről lesz most szó. Illetve, erről is. Mert a pofon benne szerepel a szárnnyű hajszában, amelyet a maffia...

— Önt tehát üldözik. És azt akarja hogy...

— Arra kérem, hogy kutassa ki esküdtt ellenségeimet és szabadítsa meg tőlük. Nem tudok utbaigazítást adni. Soha én a légynek nem vételetem.

— Ne arról beszéljen, hogy tud-e, vagy sem, utbaigazítást adni. Mindig eltér a fátorgatótól. Nem képes egy dolgot összefüggően előadni. Itt van már egy negyedórája s még egy szót sem mondott el arról, hogy ki, mit csinált, kinek, hol és mily eszközök által. Tessek egy szivar. Gyujtsa rá. És beszéljen.

A konzul beszélt. A detektív hallgatta. Hosszadalmas volna a konzul panaszát szószerint ismételni, épp ezért a tényállást csak kiegészítően ismertetjük, bizonyos átfogó tömörségre szorítva:

Tropp Jakob nyugalmazott címzetes pennsylvániai konzul, miután visszaonult pénzügyi tevékenységétől, csinos vagyonának kamataiból és kevésbé csinos feleségével nyugodtan éldegélt egy kétszobás budapesti lakásban, melyet olcsón, pofon 3000 koronáért bérelt, tekintettel arra, hogy gyermekei nincsenek s már nem is lesznek. Általában jó fiú volt és a házmesterektől mindenütt jó bizonyítványt kapott. Csak egy ízben bukott meg, vagy tíz esztendeje, a májusi szemeszterben: de akkor is csak rendkívüli tantárgyból, a zenéből. Tagja volt akkor a budapesti címzetes konzulok műkedvelő zenekarának s mivelhogy a grammofoonon és az arisztónon kívül semmiféle hangszerhez nem értett és különben is boffulú volt, ráosztották a nagybögőt. Minthogy bögözni nem tudott, elhatározta, hogy megtanul. És mivel napközben el volt foglalva üzleti dolgokkal, csak éjszaka ért rá otthon magát a bögözésben gyakorolni. A lakók panaszt emeltek, hogy Troppék a lakásukban egy borjút tartanak és hogy a borju nappal alszik, éjjel bög. Az éjjeli bögözés miatt bukott meg tehát Tropper egyszer, tíz éve, a májusi szemeszterben. A szekundát azonban hamar kijavította, mert a bögőt a házmesternek ajánlkozta, aki azóta éjszakánként, ahelyett, hogy a lakóknak kinyitná a kaput, magyar népdalokat játszik a bögön.

Mondom tehát, hogy a Tropp-házaspár békében és szabályosan éldegélt. Pár hete azonban, mint a költő mondja, békeségük egén felhők kezdtek fonyosulni. Kisebbség és nagyobbak. Előbb bárnyfelhők, aztán cethalfelhők. Aztán elkezdett villámlani és dörögni, rémséges zivatar keletkezett, és — mint új fent a költő mondja — a Tropp házaspár sorsának sajkája kisdud dióhéjként hánykolódott az ocean haragzó hullámhegyein.

A bonyodalom egész sajátzerűen, észrevétlenül kezdődött azzal, hogy Tropp Jakabnak a posta egy árjegyzéket hozott. Ez hétfőn volt, reggel nyolc órakor. Ugyanekkor Troppné megfogta az árjegyzéket és „ez jól gyön”-kiáltással darabokra metélte és háziasszonyi gondadal madzagra fűzte. Tíz órakor egy másik árjegyzék jött. Más már Troppnének. Délben egy órakor megint egy árjegyzék, megint Troppnak. Aztán a feleségének, aztán neki, felolva, délután háromkor, ötkor, este nyolckor.

— Mamuska, — mondta Tropp, — máma sok árjegyzéket kaptunk.

— Nem baj. Elhasználjuk. Tüzelőnek, miegyébnek.

Másnap ismét jöttek az árjegyzékek. Harmadnap. Tizednap is. Most már egész szemétdombnyi árjegyzék gyűlt egybe és Tropp mérgeledött.

— Megbolondultak ezek a kereskedők? Vagy azt hiszik, hogy megütöttem a főnyereményt és most már én vagyok az, aki balek, aki koffereket rendezek, angol kalucsnikat, automobilokat és hogy én majd arra lörekszem, hogy három év múlva legyen a zongora? Szépen!

Mi több, némelykor késő éjjel verte föl a levélhordó a mélyen szendergő házaspárt. Cenelet hozott, expressz, éjjel is kézbesítendő.

— Végre levél és nem árjegyzék! — kiáltott örömmel Tropp. Felbontotta a levelet és tiszta levélpapír volt benne, egy sor írás nélkül.

Hát ez már sok. Tropp a fogát vicssorgatta dühében. Másnap újabb árjegyzék lapina.

— Mamuska, ezeket az árjegyzékeket te hozatod. Venni akarsz valamit, részletre. Hát abból nem eszel.

— De, apuska, fű, így folyon ki a szemem, ha én hozattam csak egyetlen árjegyzéket is.

A nyugalmazott konzul kezdett nyugtalan lenni, amikor egy árjegyzékbe, szórakozottságból, belepillantott és tapasztalta, hogy azt egy kozmetikai intézet küldte:

— Mamuska, te pirostitani akarod a pofádat? Kell neked egy kebelnövesztő? Meg vagy bolondulva vénségedre? Minek neked a kebelnövesztő? Isten őrizzen.

Másnap a konzulné támadt a férjére:

— Hát így vagyunk, te óén csirkefogó? Az én kedvemért soha sem ápollad magad. Kinek a kedvéért abarsz te villamos-övet hozatni? Kinek a kedvéért akarsz te újból fiatal lenni? Oh, én boldogtalan teremtes! Megyek haza a mamámhoz.

— Menj! — kiáltott a konzul, de a konzulné persze azért sem ment.

Ime, tehát látni való, hogy az árjegyzékek a házaspár egymáshoz való bizalmát is megrendítették. Hetenként pedig, legalább kétszer, de olykor háromszor is, fel kellett riadniok átmukból az ajánlott expresszlevél miatt, amelyben nem volt semmi. Bizonyos, hogy valaki rut tréfát űz velük, vagy nem is valaki, hanem valakik, egy egész maffia. Tropp, a nyugalmazott konzul, végleg elvesztette a nyugalmát, egy egészen nyugtalan konzul vált belőle; nem köszönt az ismerőseinek, mindegyikben a már őrlődő való árjegyzékes és expresszleveles üldözés intézőjét gyanítva. Ideges lett, lobbanékony; és félni lehetett, hogy a legközelebbi alkalommal rettentőt fog cselekedni.

Három nap előtt az aznapi árjegyzékek tömegéből egy gyászkeretes füzet vonta magára figyelmét. A füzet címlapján, gyászkeretben, ez a pár szívélyes sor volt olvasható:

„Marha! Miért busul ön? Miért él ön ebben a nagy drágaságban, holott már ötven koronától feljebb diszesen eltemetjük önt, részletre is. Hogyha utódai havonta 20 koronát fizetnek, három év múlva öné a higiénikus, légmentes és gótstílusú érckoporsó. Ne mulassza el! Siessen! Kár minden napért!”

Itt aztán felrobbant a konzul. Ezt nem bírta lenyelni. Egy gyöngeje volt: utálta a halált. Rettentően meggyőződéssel utálta. Nahát, mégis szemtelenség, ilyen pimasz árjegyzéket küldeni neki, amikor nem is kérte. Jól megnézte a nyomtatványt: „A Vig örökshöz” címzett villanyerőre berendezett temetkezési intézet prospektusa volt; telefonszám 317-42.

Rohant a legközelebbi kávéházba és be, egyenesen a telefonfülkébe. Felhívta a „Vig özegegy” igazgatóságát.

— Halló, ott van az igazgató?

— Igen én vagyok éppen. Maga Gurgulák, személyesen.

- Személyesen?
- Személyesen.
- Nőhát, tudja mit, maga egy pimasz, utolsó gazember.
- Halló, halló, zug a telefon. Nem jól értem.

A konzul ordítva, üdölte trombitálta bele a telefonba a legsértőbb invektiókat. Gurgulák Timót nyugodtan végighallgatta és nyugodtan válaszolt:

- Kihez van szerencsém?
- Semmi köze hozzá.
- Nem addig van az! Akkor az ur gyáva, ha meg nem nevezi magát.

A konzult előntötte az epe és felháborodásának rohamában bemondta a nevét:

- Tropp Jakab vagyok, Pennsylvánia konzulja.
- Jól van, — felelte Gurgulák azon a hangon, amelyről a hetvenes esztendőök novellistái azt írják, hogy: „szentelen” és a maga részéről befejezte a beszélgetést, visszakasztoán a kagylót.

Tropp, amikor dühe lehült, kezdte furcsálni Gurgulák direktor előkelő flegmáját. Itt baj lesz. Az is lett. Gurgulák nyomozást indított, megmutattatta magának a konzult az utcán. Jól megjegyezte az arcát. És amikor a konzul tegnap reggel egy kávéházban nyugodtan újságot olvasott, elébe állt és minden bevezetés nélkül felpofozta.

Tropp, szegény, mindössze ennyit válaszolt:

— Ön egy idegen állatot inzultált. Figyelmeztetem a súlyos következményekre.

De Gurgulák nem ijedt meg, hanem nyugodtan sarkon fordult leült egy másik asztalhoz és teát ivott, rummal. A konzul bosszút lihegve, távozott a kávéházból, annál inkább, mert Gurgulák rákiáltott:

— Mégis itt van? Mars ki!

Ma reggel megoolt a pisztolypárba, sebesülés nélkül. A felek kibékültek, és Gurgulák becsületszával erősítette, hogy az árjegyzéket azért küldötte, mert felszólítást kapott rá. Meg is mutatta a konzulnak a levelezőlapot.

— Itt van, Tropp ur, hiszen láthatja, megrendelte: „Kérem sziveskedjék alanti címre egy árjegyzéket küldeni”.

— Ez nem az én írásom! — jegyezte meg a konzul.

És ez a kijelentés a bonyodalmas helyzet titkait még inkább feltűntette, mintegy megpecsételte.

Ropsz, a gáncs- és félelemnélküli detektív, figyelmesen végighallgatta az elbeszélést és így szólt:

— Adjon ide száz koronát és menjen haza!

— Miért menjek haza és miért adjak száz koronát?!

— Miért ne adjon, és miért ne menjen? Csak gubi azt a dohányt, üregem és huszonnégy órán belül végére járok a dolognak. Estére önöknél vacsorázom.

... A kitűnő detektív tényleg megjelent este Troppéknál. A vacsora levessel kezdődött.

— Paradicsom-leves! — jegyezte meg a detektív, bizonyos nyomatlékkal, — Önök nem esznek belőle?

— Nem, — felelt a konzul; sőt egyáltalán, este nem szoktunk levest enni. A szakácsnének mániája, hogy a vacsora is levessel kezdődjék.

— És pedig paradicsomlevessel! — mondta fompán a detektív. Vacsora közben nem történt egyéb, csak az, hogy a detektív evett és ivott. Tíz óra tájt így szólt:

— És most jó éjszakát. Megyek.

A konzul csodálkozva nézett rá; bután, mint a sült hal:

— Már megy? A száz koronát zsebre tette, jól bevacsorált és semmi eredmény, semmi nyom?

De a detektív fölényesen mosolygott:

— Bizza rám.

És ezzel eltávozott. Öt perc múlva a konzul meglepődve vette észre, hogy a detektív visszatért.

— Mi az? Itt felejtette az esernyőjét?

— Csendesen! Ne vegyen észre! Seküdjék le gyorsan. A felesége is. Térjenek aludni. Én elrejtőzöm a szekrénybe.

Tizenegy óra tájt a levélhordó ajánlott expressz-levelet hozott. Tartalma ismét üres levélpapíros.

— Jó éjt, nagyságos ur! — mondta a levélhordó és kiment a szobából.

A detektív nesztelenül előbujt a szekrényből. Kissé hallgatódzott. Aztán csendet intve lábujjhegyen a konyha bezárt ajtajáig osont. A kulcslyukon fülelt egy kissé, majd hirtelen benyitott az ajtón:

— A főrnéy nevében!

A konyhában volt a levélhordó. Éppen a paradicsomlevest kanalazta. Ez volt a kedvenc eledele. Ezzel traktálta a szakácsné.

Ropsz, a híres detektív, gyorsan megállapította a többit. A levélhordó szerelmes volt a szakácsnéba és bizony; hogy pedig mi-

Vizvezetékek, csatornázás :-: berendező műhely :-:

hol mindennemű csatornázást, fürdőszobát, szagtalan ürkösetteket, vízfűtést, acetelin- és Benoid felszerelést és ezek átalakítását, valamint mindenféle

szivattyukat, nordon-kutakat

6 óra alatt üzembevehető, úgy helyben, mint vidéken gyorsan és pontosan eszközlők. 24 évi tapasztalatom, valamint 15 évi aradi működésem biztosítékot nyújt t. rendelőimnek arra, hogy az elvállalt munkát szakszerűen, pontosan és lelkiismeretesen eszközlöm.

A n. é. közönségnek becses pártfogását kéri

1444

MÓKOS MÁRTON

Telefon 748.

szerező mester, Petőfi-utca 4. szám.

Telefon 748.

nél többször találkozassanak, kieszellék, hogy a házaspár címére árjegyzékeket hozainok, ekkép a levélhardónak vemcsak módjában, de kötelességében is állt, hogy a szakácsné minél többször láthassa minden nap. Hogy pedig, néha, a pásztorórák is biztosítva lehessenek express leveleket adtak föl úgy, hogy éjjel kelljen kézbesíteni. A detektio végül rámutatott arra a körülményre, melyet a konzul nem vett észre, hogy f. i. az árjegyzék-íróina kezdődésének időpontja egybeesik azzal, amikor a szakácsné elment és helyébe szegődött az új. Öt héttel ezelőtt. A konzul redingotján levő paradicsom-foltok is igazolják az adatoknak e pontos egybeállítását.

Marc.

*S ha százszor is, ezerszer is lehullok,
Ezredszer is az ég felé török!
Az én hitem örök! ...*

*Reménynyel, fénynyel törtetek a fénybe
S a telkem mégis mindig lezuhan:
Bármint is szálljak, odafönn élémbe
Egy árnyalak suhan ...*

*Föl, szárnyaim csak újra föl az égre!
E csöpp dalok szívébe vágjanak!
Kajrá, heverjen lábaimnál végre
A szürke árnyalak!*

Szírtes Artur.

A HÁLA.

Írta: Lengyel Géza

Józsi bácsi a jószívű rokon. Magorva ember, a szeme szurós, a szakállja bozontos. Mosolyogni senki sem látta, de a szíve arany. Marcsát ő vette magához, mikor meghalt az özvegy anyja, aki huga volt Józsi bácsinak. Az egész család ellágyulva, tisztelettel, hálával emlegette ezt a cselekedetét. Józsi bácsinak magának is három gyermeke volt, mégis, mégis megesett a szíve az árván. Levette a nagy gondot a család nyakáról.

— Megbecsüld magad — mondta Józsi bácsi Marcsának.

— Igen, tette hozzá a vértelen, szótalan, csendes Máli néni — a bácsi olyan nagyon jó hozzád.

Marcsa tizenöt éves volt. Megsíratta az anyját, amint illik, azután hálás volt. Reggel takarítani segített, azután felöltöztette a gyerekeket, délelőtt a konyhában dolgozott, délután kézimunkát varrt, hímezett, este, ha kellett, fürdőt csinált. Nem lehet mondani, megbecsülte magát.

A rokonok ezt mondták:

— Milyen kitűnő gazdasszony lesz belőle. Reggeltől estig azt tanulja, mi kell egy háztartásban. Még az ura is hálás lehet Józsi bácsiéknak.

A lány szóltanul fejt, vett, dolgozott. A szavát csak a konyhában lehet olykor hallani. Itt is csendesen, effajta beszélt, de nagyon gyorsan. A szakácsné, amikor elment, azt mondotta az új helyén, hogy Marcsa kisasszony megszólja még a repülő madarat is. De ez csak az elküldött cseléd szeles beszéde.

*

Az ebédlőben, a hálóban, az örökké haragos bácsi, a meg-savanyodott néni előtt lesütötte a szemét és hallgatott. Kivánsága nem volt soha, sehova se járt, színházat nem ismert, új ruhát nem kapott. Egyszerűen hálás volt, hét esztendeig.

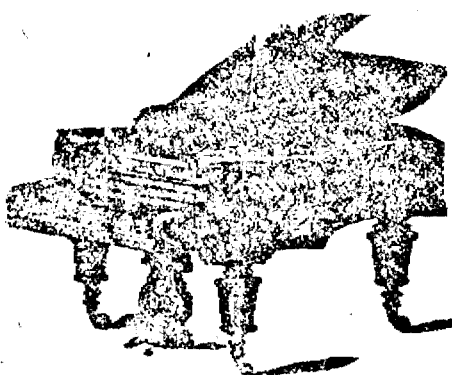
Józsi bácsi ekkor összehívta a rokonságot és elmondta, hogy volna itt egy boltos, derék, igyekvő üzletember, el is venné Marcsát, de hozomány kellene neki, legalább hétszáz forint. Már most a lányt ő tartotta hét esztendeig, ezért nem vár se hálát, se köszönetet, a lakodalmat is kiállítja, de a pénzt, azt adják össze a többiek.

A rokonok sóhajtoztak, bólintottak és kezdtek azon veszekedni,

FAIX JACQUES

zongoraterme és készítési műhelye

Arad, Batthyányi-utca 35. szám.



Állandó raktár: Elsőrendű külföldi gyárosok készítményei, ugyszintén saját gyártmányú kitűnő zongorákból.

1418

Javítások szakszerűen, jótállás mellett.

Hangolások pontosan és tisztán.

A „PHONOLA” zongora játszó hangszer egyedüli képviselője.

Zongora-kölcsön jutányos árban.

ki mennyit adjon. Egy rosszmájú testvér, maszatos szénkereskedő odasugott a szomszédjának:

— Hiszen, ha cselédet tartott volna hét esztendeig, az legálább kétszer annyi pénzébe került volna, mint Marcsa.

A szomszéd leplezetlen felháborodással utasította vissza a gonosz megjegyzést és sietett besugni Máli néninél az epés szénkereskedőt, akinek kivételével mindenki el volt ragadtatva Józsi bácsitól:

— Micsoda sziv, micsoda sziv! Még férjhez is adja az ároát.

A lakodalom hangos volt. Zene szólt és Józsi bácsi felköszöntötte a boltost, a szorgalmas üzletembert.

Marcsa vörös volt, hallgatott és lesütötte a szemét. Már haza készültek, mikor jött a szakácsné, hogy Pista, a legkisebbik gyerek, a viláért sem alszik el. Eddig Marcsa volt mellette minden este, most is a kisasszonyért kiabál.

Marcsa felkelt és bement a gyerekszobába. Félóráig, amíg Pista elaludt, várt még rá a türelmetlen ölegény. A rokonok pedig ellágyulva mondták:

— Ennek a Marcsának is arany a szive. Nem hiába, hogy Józsiék nevelték.

Az új otthonban persze megváltozott egy kissé Marcsa. A szava megváltozott, a szemét nem sütötte már le és a piacon úgy veszekedett a kofákkal, mintha egész életében egyebet se tett volna a parancsolgatáson felül. Istenem eleget hallgatott szegényke hét esztendeig. Kissé papucs alatt is volt a derék boltos, de egyébként nem volt semmi baj, Marcsa rendben tartotta az egyetlen szobát, maga főzött, takarított, mosott és vigyázott a pénzre.

— Ezt is Józsi bácsiéknak köszönheted — mondotta egyik-másik néni. Megtanítottak gazdálkodni.

Rövid idő múlva megjött a gyerek. A boltos olvadozott örömben és oda volt, amikor Marcsa az első hét végén fel akart kelni.

— Cselédet veszünk — jelentette ki szokatlan erélylyel. — Az üzlet meggy valahogy, eleget spóroltunk össze eddig, ezentúl nem is győznéd magad.

Marcsa haragosan intette le. Egy takarító asszony járt be, amíg feküdt, azután újra maga látott a munkához. Nehezen ment. Az apróság éhes volt, mint a farkas, elhuzta az erejét. Az ura minden nap újra előhozakodott azzal, hogy cselédet kell venni.

— Nem győzzük — tiltakozott Marcsa, de most már nem olyan erős meggyőződéssel.

Egész este tanakodtak ezen, de sehogy sem tudtak megegyezni. Végre összevesztek és két napig nem esett szó a cselédügyről. A harmadik este Marcsa törte meg a csendet.

— Nézd csak fiam, itt van ez a te öreg nénéd, aki hat leányával kinlódik.

— Igen — felelte bámulva az ura.

— A legidősebb a Julis.

— Igen.

— Hát én azt gondoltam, hogy cselédet ne fogadjunk mégse, mert rettentő sok bért követelnek mostanában. Hanem ide vesszük a szegény Julist. Nagy teher, de a szegény nénédért is kell tenni valamit. Örök életében hálás lehet érte.

— Hogy ez nekem eszembe nem jutott — felelte a férfi. És bámulva nézett az ő okos, aranyszivű feleségére.

Valaki valahol...

Valaki valahol zongorázik,
Idehangzik szobámba fel, —
Ülök némán a féhomályban,
Kereslek téged minden árnyban:
Téged — akit nem érek el.

A multnak egyik fájo akkordja
Szalad a régi zongorán...
Hallgatom és zogokni kezdek,
Az ifju álmok, ifju évek
Vérvörös, izzó alkonyán...

F. L.

FUNKELSTEIN JÓZSEF

ARADON, Petőfi-utca, Bing-ház.

Vásárol magyar veres lóheremagot és lucernát nagy és kis mennyiségben.

Ugyanott kapható **ARANKAMENTES** magyar here- és lucernamag, mely a budapesti m. kir. magvizsgáló állomás által felülvizsgáltatott s ólomzárral ellátott, valamint muharmag is.

KÉT TÖRTÉNET.

I. ATELIER TÖRTÉNET.

Irta: Biró János.

I.

A harmadik emeleten laktam egy két ablakos utcai szobában. Napokig heverésztem a pamlagon és elvostam egyik könyvet a másik után, szittam egyik cigarettet a másik után. Közben pedig álmódoztam, szép leányokról, nagy uraságról, meg sok miudnerről. Husz éves voltam; azt hittem, meg fogom hódítani az egész világot. Nem voltam vele tisztában, hogyan, mivel, de nem is gondolkoztam fölötte. Majd jön az magától...

A szomszédomban egy kis atelier volt. Egy leány festett benne. Csak annyit tudtam róla, hogy Rikának hívják s egy öreg cseléddel lakik. Sokáig nem is láttam, mert nem áldogáltam soha a folyosón, hanem odabent heverésztem a pamlagon. Talán meg sem ismerkedünk soha, ha az öreg kisasszonynak, a kié a ház volt, nem teszek valami apró sziveséget. Hálából megengedte kegyesen, hogy lemehessek a kertjébe olvasni. Mert el is felejtettem mondani, a ház mögött kertje volt az öreg kisasszonynak, esendes, virágos kertje. Megköszöntem a kegyességét. Majd lemegyek.

Egy hét múlva eszembe is jutott. Kezembe vettem egy könyvet és a kert kulcsát elkértem a jó öreg kisasszonytól. Egy virágzó gesztenyefa alatt leültem a karosszékre. A nap sugar édes melege átjárta a tagjaimat. A kezembe tartott könyv lapjain táncolni kezdett a betű s elálmosodtam. Ledobtam a kalapomat, a könyvet és behunytam a szemeimet. Fél-óraig aludtam talán. Mikor felébredtem nem voltam egyedül a kertben. Öt lépésnyire előttem egy festőállvány támaszkodott a pázsitra és egy kis batisztszoknya látszott ki alóla.

Tisztában voltam a helyzettel egyszerre. Szomszédom, a festőleány meglepett álmomban s most studiumot csinál rólam. Nem zavarom a multságát, gondoltam. Csak tessék. Behunytam a szemem újból, de aludni nem tudtam tovább s a karosszék támláján megfájult már a nyakam is. Felemeltem a fejemet.

— Milyen kár, hogy felébredt, szólalt meg egyszerre.

Kijött a festőállvány alól és megállott előttem. Meglepett a szépsége. Karcsu volt és hajlékony, mint az olyan leányok, akik nem viselnek fűzőt, mint a párdue. Hirtelen nem tudtam máshoz hasonlítani. Az arca fehér volt, különösen fehér, a haja, a szeme ragyogó fekete s kicsi ajka, mint egy piros virág. Mielőtt még szólhattam volna, hogy sajnálom, a miért zavartam a multságát, újból szólt:

— A szomszédja vagyok. Festeri tanulok. Rikának hívnak. Viszonoztam a barátságos bemutatkozást.

— Pálnak hívnak. Nem csinállok semmit, nem vagyok semmi.

Elnevette magát. Zengő, mély nevetés volt, amely megborzongatta a hátamat.

— Akkor van ideje is, ugye — Pál?

— Önnek adom az egészet — Rika, feleltem, ahogy ő kérdezett.

... S neki adtam az egészet. Ő Pálnak szölitott engem, én Rikának őt.

II.

Délelőtt járt a festőiskolába, délután a műtermében dolgozott. Nem járt hozzá senki néhány olesó modellen kívül, de mióta megismerkedtünk, azok is elmaradtak. Rika engem festett s én tütem nyugodtan. Csak azt kötöttem ki, hogy vagy foteuilben ülök, amíg ő fest, vagy a pamlagon fekszem.

Mikor beállott az alkonyat s a nyugovó nap rózsaszínre festette a feckofészket — ahogyan Rika nevezte — abba hagyta a munkát és leült mellém a pamlagra játszani. Mert játszottunk valósággal, mint két kicsi gyerek. Játékaink azonban nem voltak érzéki fellángolások. Ő valahogy modellnek nézett engem, semmi egyébnek, én meg csak a pamlagon szerettem heverészni és szeretkezni nem kívántam. Így mult el a nyár s az ősz...

Mikorra beállott a tél, Pálnak hívott már s tegezett. Én is tegeztem őt. Az atelier olyan volt, mint valami puha fészek, meleg s barátságos, a hatalmas eserépkályhában lobogott a tűz és Rikának nem volt más modellje, mint én. Lefestett tizszer egymásután. Változó pózokban, más-más arckifejezéssel — mindig idealizálva. S egy napon örömtől táncolva jött haza.

Kell Manó cég

1362

ajánlja nyári divat újdonságait.

Filet csipkék minden alakban,

Tarka divat himzések

Gyöngy diszek Voilirozáshoz és

harisnya és keztyű különlegességek.

— Palika, szolt. Aranyérmét nyertem a fejeddel. Hallod, aranyérmét. Meg is vették! Egy vendéglős vette meg.

Tuláradó boldogsággal megölelt és megcsókolt — először. Ekkor fájt a csókja. Észre sem vette, leült mellém, a vállamra támaszkodott és fennhangon ábrándozott.

— Azt mondták, hogy nagy tehetség vagyok. Oh, én tudtam már régen. Te is tudad, ugy-e Pali? Majd, majd. Festek olyat nekik, hogy elkábulnak tőle. Téged festelek meg Pali, szent Sebestyénnek. Nem úgy, ahogyan mások festették. Nem leszel boldog martir, sem aszkéta. Az igazi szent Sebestyén leszel, az igazi. A milyen még nem volt. Pogánynak festelek, szépnek, fiatalnak . . .

— Palika, szolt másnap halkán. Egy nagy kérésem van. Megteszed-e?

Intettem a fejemmel.

— Jó vagy és kedves. Férfi vagy erős, fiatal: de a leked olyan, mint egy leányé. Te nem fogsz félreérteni. Állasz-e aktot nekem?

Kimondta. Nyomasztó csend támadt. Rika a földre nézett, én meg ő rá. Láttam az arcán, hogy tépelődik, vajjon ne vonja-e vissza a kérését. Megelőztem:

— Miért ne. kicsikém.

Ő a művészetnek, én neki hoztam áldozatot.

III.

. . . Az akt-állás nagyon fárasztó volt. Egy falhoz erősített cölöphöz támaszkodtam. Mikor elfáradtam egy lepedőbe burkolóztam és lehevertem a kopott medvebőrre a cserépkályha előtt.

A pajtáskodásnak vége volt immár s a beszélgetésünk is fesesebb lett. Valami közénk jött. Hogy ő mit érzett, nem tudom. A szemei egyszerűen, tisztán néztek reám, mint az előtt, de én már nem mertem a szemébe nézni. Egy hétig tartott ez az állapot, azután megváltozott minden.

Az este korán beállott. Felvettem a ruháimat és egymás mellett ültünk. A szobában félhomály volt és csak a kályhából világított ki a tűz.

Mellettem éreztem karesu, hajlékony testét s egyszerre őrjöngő szűlés lepett meg. A hajának az illata megmámo-

rosított és már kitártam a karjaimat, hogy egy durva, támadó öleléssel szétzuzzam, agyontiporjam azt a tiszta, meleg barátságot, melyet félve ápoltam, mióta Rikát ismerem . . . De nem tettem meg.

IV.

Az izgalomtól rekedten szoltam:

— Rika édes, ülj távolabb!

Kérdőleg nézett reám.

— Mert félek. Attól félek, hogy beléd harapok. Ülj távolabb, édes Rika, vagy talán én mennék el inkább. Kimegyek az utcára egy kicsit. Épen esik a hó s a szél majd az arcomba csapkodja. Az majd lehűt — talán. Ne simogasd az arcomat, nem vagyok jó és kedves fiu és nem vagyok szentimentális, mint egy vén, német kisasszony. Én szeretni akarok s azt akarom, hogy te is szeress. Bele akarok fojtani a csókjaimba, az öleléseimbe. Fiatalok vagyunk, erősek vagyunk . . . Jöjj a karjaimba, majd meglátod, hogy elringatlak.

És beszéltem tovább s a felszabadult szenvedély szerelmes szavak zuhogó áradatát fakasztotta az ajkamon. Nem tudom mit és nem tudom, meddig beszéltem, nem is Rikának, hanem magamnak. Jól esett beszélni.

De egyszerre elesukló zokogás szakított félbe. Rika sirt mellett, fájdalmas, panaszos zokogással. Leborult a pamlagra és úgy sirt, hogy elszorult tőle a szívem.

Odatérdeltem elébe.

— Ugy-e megbántottalak? Ugy-e durva, kiméletlen voltam? Ne sirj édes, nem szólok egy szót sem többet. Vége van már. Ugy-e, nem fogsz sirni? Ugy-e, kicsikém.

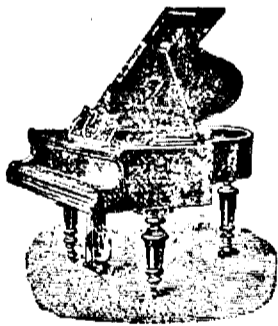
A vállamra hajtotta a fejét és sokáig pihegett még, mint egy megijesztett kis madár. Én sem szoltam, de arra gondoltam, hogy mennem kell messzire, mennél messzibbre Rikától. S mikor lecsöndesedett s nem remegett többé, szelid szóval bucsuzni kezdtem.

— Isten veled, édes kicsikém. Bucsuzom tőled, mert én elmegyek messzire. El kell mennem, mert nem akarom, hogy gyűlölj engem. Felejtsd el, hogy megbántottalak és gondolj rám jó szívvél.

És vettem a kalapomat, hogy elmegyek. Rika szóltanul ült a pamlagon és a földre nézett. Odamentem hozzá:

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a mai kor igényeinek megfelelőleg berendezett

Zongora készítő



— műhelyemben —

szakszerűen eszközlök zongorák ujitását, átalakítását és ugy- szintén tiszta hangolást, jótállás és jutányos ár mellett.

Vidéki megbízásokat személyesen és legrövidebb idő alatt teljesítek.

Kiváló tisztelettel

1414

Neumann Antal

zongora készítő Arad, József főherceg-ut 6. szám.

— Ölelj meg, kiesikém. Bucsuzásra.

Lehajoltam hozzá, ő felállott és lágyan, szelíden megölelt. Az ateliert megvilágította a téli hold és a háttérből kisugárzott szent Sebestyén alakja. A meztelen és pogány szent Sebestyéné, aki az én meztelenségemből született.

Egyszerre pillantottunk feléje mindketten a Rika bánatosan, szerelmesen sugta a fülembe:

— És mi lesz szent Sebestyénnel . . .

És én maradtam . . .

II. BOSZÚ.

Átányi Imréné, a gazdag kereskedő felesége egy napon kétségbevonhatatlan bizonyítékokat szerzett a férje hüllenségéről. Tíz éves asszony volt már és mégis úgy érezte, hogy összeroskad erre a felfedezésre. Megtudta, hogy csak két hónapos asszony volt még, amikor viszonyt kezdett a férje egy rossz leánnyal és hogy még most is tart ez a viszony. Csordultig tele lett a lelke keserőséggel.

Tízennyolc esztendőskorában ment Átányihoz vonzalomból. Nem szerette Átányit, de becsülte és hű maradt hozzá, mert tisztességes asszony volt. Huszonnolc esztendőskorában volt, szépségének teljes pompájában, mikor ez a vihar lecsapott rá.

Először öngyilkos akart lenni a szörnyű felfedezés után. Megundorodott a férjétől, ettől a hitvány embertől, akinek hazugság az egész élete, aki hazudott neki folyton erkölcsöt, becsületességet, amitől nem látta meg, nem akarta meglátni, hogy a férje köznapis ember.

Gyermekek nem voltak. Eddig epedő, kimondhatatlan vágygyal kívánt gyereket Átányiné, most örült neki, hogy nincs.

Nem azt érezte, hogy most vigaszt találna benne, ha gyermeke volna, hanem, hogy gyűlölné a gyermekét is, akinek az apja megrontotta az életét.

Az öngyilkosságról letett. Emiatt az ember miatt nem öli meg magát. A férje elleni gyűlölet rohamosan kiött belőle minden más érzést. Izzó poklot érzett magában, úgy hitte, hogy minden lelki ismeretfurdalás nélkül meg tudná ölni Átányit. Maga is megijedt ezen a gondolatán. Azután megértődött benne egy elhatározás. Meg fogja alázni a férjét; megalázza súlyosabban és keservebben, mint az megalázta, megrontotta őt.

Átányinak közönyös arcot mutatott. Azt mondotta, hogy a feje fáj és nem engedte, hogy közeledjék hozzá. Pár nap alatt készen volt a férével . . .

Lengyel Pál, a jónevű, fiatal novellairó egy verőfényes májusi napon pompás hangulatban ödögött a korzón és fürösztötte magát a nehezen várt napsugárban. Nyílt az orgona. Édes illata áterjedt a házak falán, illatos párázatokkal töltötte meg a levegőt. Az utcákon pompázó ruhákban asszonyok, leányok sétáltak.

Szemközt jött vele egy asszony, szép, szőke, kékszemű asszony Lengyel régebről ismerte Átányi Imrénéét. Futólagos ismerettség volt alig emlékezett rá vissza Lengyel. Ekkora már közelébe ért Átányiné és ő köszöntötte.

— Maga az Lengyel, szált mosolyogva az asszony, milyen régen nem láttam.

Lengyel egy pár udvarias szóval válaszolt.

— Nem illik magától, hogy meg sem látogatott.

Már ekkor estefelé járt az idő és nagyon kevesen jártak arra.

— Haza kísér? szált újból.

Lengyel, akit kísé zavarba hozott az asszony bizalmas megszólítása, szó nélkül hajtotta meg magát. Eleinte közömbös dolgokról beszélgettek.

Azután Lengyel buta férfiszokás szerint udvarolni kezdett, minden vágy nélkül, céltalanul, csak azért, hogy ne mondja unalmas embernek az asszony. Mikor azután látta, milyen odaadással hallgatja szavait Átányiné, valami kényelmellenséget érzett magában. Nem volt elbizakodott ember s nem kívánta, hogy udvarias szavait így fogadja a szép, szőke asszony. Másról próbált hát beszélni, de Átányiné, mintha minden más iránt érzéketlen lett volna, nemcsak a szemével, de szóval is provokálta, hogy udvaroljon tovább. Lengyel hát tovább beszélt s érezte az asszony testének melegségét, amint menetközben hozzásimult egy-egy pillanatra.

Mikor a lakásuk elé értek, Átányiné megszorította erősen a Lengyel bucsuzásra nyújtott kezét. A keble lázasan emelkedett, finom metszésű orrcimpái megremegtek, a mikor szált:

— Jöjjön be hozzánk egy kicsit. Átányi — a férje nevét úgy mondotta, mintha valami idegené lenne — nincs idehaza. Nos, jöjjön, szált. A szava parancsnak is beillett. Ezzel még mindig erősen szorítva a félig vonakodó Lengyel kezét, felfelé indult vele a lépcsőn.

DEIN PAULA

női kalap divatterme

ARAD, Weitzer János-utca.

(Uj leányiskola-épület)

Lengyel nagyon különösen kezdte magát érezni. Őt lisszességes asszonynak tudta Átányinét s ahogy a lépcsőn felfelé mentek, őn kénytelenül is arra gondolt, hogy az asszony — nem tudja miért — vele akar boszút állani a férjén.

Az ilyen boszúállás nagyon közönséges dolog. Lengyel is, ak, nem érzett különösebb vágyakat az asszony iránt, arra gondolt, hogy Átányiné, erre az őt éppen nem lelkesítő célra, más objektumot választhatott volna.

Mikor gondolkozásában idáig jutott, akkor már ott ültek a kis ebédlőszoba pamlagán. Átányiné egészen közel ült hozzá s Lengyel szorongó érzése mellett is arra gondolt, hogy milyen sokan lennének szívesen az ő helyén. Ez a gondolat megvigasztalta egy kissé. Minden erkölcstelen szándék nélkül gyöngéden csókolgatta az asszony kezét és feléje nyújtott kívánatos ajkát.

Az ajtót nyitva hagyta Átányiné. Lengyel egyszerre lépéseket hallott a szomszéd szobában és hirtelen felállott, hogy távol legyen az asszonytól, ha valaki belép.

Lengyel nem volt gyáva, nem is magát féltette.

De Átányiné nem engedte el. Minél inkább erőlködött Lengyel, hogy a karjaiból kiszabadítsa magát, annál szorosabban ölelte az asszony. Mindez egy pillanat alatt történt.

Átányi, ő volt az akinek a léptei hallatszottak, belépett a szobába s Átányiné még mindig erősen átöle tartotta a Lengyel nyakát, aki már nem is erőlködött, hogy kiszabadítsa magát. Olyan ijedelemféle vett erőt rajta, mikor a férj haragtól vörös arcát látta. Átányiné azonban nem ijedt meg. Inkább öröm látszott a szemében. Nem engedte el Lengyelt, így szólt közönyös hangon:

— Ez az ur a szeretőm.

Átányi úgy tett, mint a férfiek tesznek rendszeren hasonló esetben. Kiabált.

— Nyomorult, becsstelen asszony, gyalázatosak!

Lengyel szabadkozni próbált. Nem tudta, hogy mivel igazolja magát, mert minden ellene bizonyított, hát csak dadogott:

— De szabadamra mondom, én nem . . . de hagyja el, hogy nem . . .

Átányiné közbeszólt:

— Ne hazudj, gyáva!

Lengyel még mindig mentegetőzni próbált.

— De asszonyom, de uram . . .

— Takarodjék ki a házamból, kiáltott Átányi.

Lengyelt kezdte érdekelni a képtelen helyzet. Felébredt benne a novellairó s immár feljes nyugalommal mondotta Átányinak, hogy rendelkezésére áll . . .

Átányi egyedül maradt a feleségével. Izgatottan járt fel és alá a szobában egy pár percig, közben többször megrándult a szája, mintha beszélni, kiáltani akart volna. A kezét is fölemelte néhányszor, de azután ismét leeresztette. Látszott rajta, hogy erős küzdelmet vív magával.

Átányiné ott állott ezalatt az ablaknál, kiszámított közönyösséggel nézett az utcára, majd a férjét nézte megoető szemmel.

Egyszerre megállott Átányi. Gyors léptekkel ment a felesége felé. Megállott előtte szoros közelségben, megragadta a kezét is. Átányinét undorral föltötte el a lehellete. Hideg szemmel nézett férje szemébe, mintha az egész dolog nem ő rá tartoznék. A kezét sem igyekezett kivonni a férje kezéből.

Egy pillanatig néztek csak farkasszemet. Azután Átányi hirtelen elhatározással elengedte a felesége kezét és szótlanul kisértett a szobából.

Megértette, hogy nem csalta meg a felesége . . .

A jól nevelt ember legyen tekintettel embertársai egyéniségére. Nem szabad senkire azt mondani, hogy: Nem lehet vele együtt élni. Meg kell bocsátanunk, lármát, hideget, meleget, odaégett peccsenyét, rossz vicceket és nekünk nem tetazó orrot is.

Koldust és macskát kerülj. Vagy azt akarod, hogy ne tudj azért aludni, mert egy idegen ember azt mondta, hogy édesanyja a padlón hál és két hete nem evett?

Légy tekintettel másokra is és éppen azért fizess ki adóságaidat.

Ne hazudj — még tréfából sem.

Ne panaszkodj, ne légy megsértve, ne játszd a meg nem értettet.

Guttmann és Berger

uri divat különlegességi üzlete

Arad, Andrassy-tér 21. szám.

285. Városi és megyei telefon 285.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát a legszebb és legdivatosabb kalapok, ingek, gallérok és kézelők, legdivatosabb nyakkendők, zsebkendők, keztyük, harisnyák, esőernyők, sétabotok, sport sapkák és minden e szakmába vágó cikkek.

1534

Ujdonságok naponta érkeznek.

Vidéki megrendelések a legpontosabban eszközölnetnek.

Szives pártfogásukat kéri

Guttmann és Berger.

MILLENIUM

sörcsarnok és étterem.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a

Dreher Antal sörfőzde

sőrei.

Szent János sör

lesz friss csapolásban kimérve.

Az ujonnan és díszesen berendezett separé társaságoknak és lakodalmaknak o o o o o rendelkezésére áll. o o o o o

1520

Tisztelettel

Schuch Ferenc,

a Millenium söröcsarnok tulajdonosa.

Jó magyaros konyha!

Kitűnő hegyaljai borok!

VÉLETLEN?

Írta: dr. Irsai Artúrné.

„Több dolog van ég és föld között . . .“

Dr. Fehér elegáns magánirodájában két ur ült: 'Dombováry miniszteri tanácsos és a miniszter magántitkára. A beszélgetésnek bizalmas, intim jellege volt, noha hivatalos ügyről volt szó. Illetékes helyen arról beszéltek, hogy dr. Fehérnek bizalmas és magas állást ajánlanak fel a miniszteriumban, amire őt fényes képessége, jogász tudása és nagyszerű összeköttetései praedestinálták. Minden és mindenki arra szorította, hogy fogadja el azt az állást. Ő maga régóta ambicionálta azt. És noha most a konstellációk a képzelhető legjobbak voltak, noha a misszionáriusok most az utolsó, döntő szót várták, még sem mondhatta azt ki. Kiesiny, könnyen leküzdhető akadály tolódt közéje és becsúgya közé. Egyetlen föltételt szabtak neki felülről: keresztelkedjék meg.

S miért ne tette volna? Semmiféle religiózus aggályai nem voltak és vallási dogmákra nem adott semmit. Szülei, akiknek esetleg-fájdalmat okozhatott volna, már nem voltak. Feleségének a vallásváltozás közömbös lett volna. És mégis retentő nehezen tudta magát elhatározni. Lealacsonyításnak látszott előtte ezt az állást, mely megillette, melyre minden praedestinálta, amelyen minden mérvadó személyiség szívesen látta volna, ily módon megszerezni. — Hát más lenne, ha a keresztviz a fejére csorogna és oly hitvallást tenne, melyben nem hitt, minthogy nem nyújtott neki egyebet, mint üres formát tartalom nélkül?

— Nyakasság — szólta a miniszteri tanácsos, amikor erről az aggályról beszélt, — hisz az ön számára a zsidó vallás is csak tartalom nélkül való forma. Így hát az egyik üres formát cseréli ki a másikkal. Másképen állna a dolog, ha zsidó volna.

— De mi az ördögért ragaszkodnak önök ehhez a feltételhez? Más leszek akkor, mint a mi most vagyok, ha megkeresztelkedem?

— Ajh, ezek meddő kérdések, felelt az öreg méltóságos ur, — nem is érdemes a kérdéssel bibelődni. Ezzel tisztában vagyunk. De sem én, sem ön, kedves Fehér, nem tudjuk majd

ezeket az elbitéleteket megszüntetni. Ha tehát akarunk valamit, amivel ezek szemben állnak, arra kell törekednünk, hogy megkerüljük azokat. Ne tartson bennünket tehát bizonytalanságban. Adjon döntő választ és intézze el gyorsan a szükséges formalitásokat.

— Holnap reggelig kérek megfontolási időt.

Ebben a pillanatban kopogtak. Dr. Fehért rosszul érintette az, hogy zavarták és az ajtóhoz ment, hogy megnézzék, ki a betolakodó?

Egy szolga állt az ajtó előtt, aki rövid néhány szóval a gyermekszobába hívta. Azt mondta, hogy a fiatal ur hirtelen rosszul lett és elájult.

Ijedten kért bocsánatot Fehér az uraktól és a gyermekszobába sietett. Ott feküdt egyetlen gyermeke, a tizenkétéves Béla, mély alétságban. Körülötte sűrögtek-forogtak a szobalány és a házitánító. Az anya nem volt odahaza.

— De mi történt? Az istenért, mi baja a gyermeknek?

— Fogalmam sincs róla, doktor ur. Éppen hittant tanultunk, — mondta a tanító, — már olvasás közben észrevettem, hogy Béla gyakran megakad. De azt szórakozottságának tulajdonítottam. Aztán imádkoztunk. Eleintén jól ment, de mikor a „Semá“hoz értünk, egyszerre elsápadt. Két háromszor ismételte: „Adonáj“, aztán szó nélkül lebukott a székről.

Orvost hívtak, aki ápolásba vette a gyermeket. Levetkőztették és ágyba fektették. Az anya hazaérkezett és sirögöresöt kapott, mikor gyermekét újultán látta.

A miniszteriumbeli urak eltávoztak, mikor az incidensről értesítették őket. Kérték Fehért, hogy a dolgok fordulását adja tudtukra.

Hosszú, aggodalmas órák után a fiu végre életjelt adott. De eszmélete csak heves rángásokban nyilvánult. Napokig mesterségesen táplálták. Teljes öntudatlanság váltakozott lázas képzetekkel, amelyeket szörnyű göresök váltottak föl.

— Agykéreggyulladás, — mondták az orvosok és lemondtak a reményről.

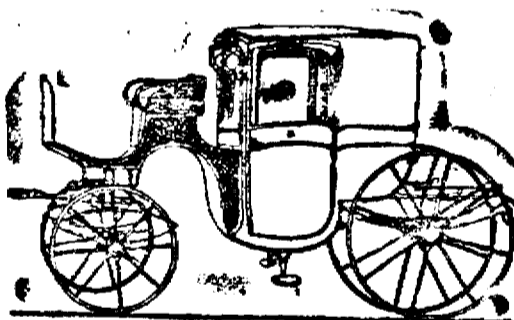
Napok, hetek multak el, s a fiu állapota nem változott. Szívós életereje azonban viaskodott a halállal. Az orvosok módosították a véleményüket. Már adtak reményt, de ha életben

Knitzky Ignátz

Kocsigyártó

Aradon, József főherceg-ut II.

Május 1-től Varjassy J.-u., megyei kórházzal szemben, saját ház.



Atkötözés miatt ajánlja dusan felszerelt

kész kocsiraktárát

a t. vevőközönség figyelmébe, ahol a legszebb kocsik jutányos árért kaphatók. Elvállalja minden szakba vágó új munkák készítését és javítását a legpontosabb kivitelben. 846

::: Husvétii illatszerek nagy választékban. :::

A legjobb minőségű

házi mosószappanok

pipereszappanok, illatszerek, stearin és templom-gyertyák ugyszintén mindenféle mosócikkek a legolcsóbban beszerezhetők

1207

Lorenz Károly

szappangyárosnál

Arad, Forray-utca.

::: Husvétii illatszerek nagy választékban. :::

Ajánljuk a tavaszi idény alkalmából a vásárló közönség szives figyelmébe legjobb minőségű és legdivatosabb

saját készítményü

uri, női és gyermek
cipőinket



szolid szabott árak mellett.

Kiváló tisztelettel

1368

Aradi Cipészek Termelő Szövetkezete
mint az Orsz. Központi Hitelszövetkezet tagja.

Arad, Szabadság-tér.

Telefon: 474.

„Piros csizmához.“

marad, ez az élet nem sok haszonnal fog járni, mert a fiu szellemi képessége örökre oda van.

A szülők ott ültek a beteg ágya mellett és nézték a szörnyű viaskodást. Bátorság, remény és vigasz nélkül ültek ott. Eltörpültek az anya kis hiúságai, az apa nagy becsvágyai. Csak légbuborékok voltak felkorbácsolt lelkükben. Egek! Hát ilyen is megtörténhetik? Vérényből való vér, husunkból való hús ily módon mehet tönkre, míg mi élünk és lélegzünk? És miért? . . . Miért?

A hosszú éjszakákon, mialatt az ügyvéd lélegző, de már alig élő gyermeke ágya szélén ült, elvonultak előtte a legutóbbi események kinematográfia felvételei gyanánt. Magasan szárnyaló tervei, politikai ambíciói, a befolyás, melyet már megszerzett, s amelyet a felajánlott állás a szertelenségig fokozott: ez mind körüllebegte és pillanatig enyhítette a viharzó fájdalmat, mely nem hagyta el.

Eleintén visszautasította ezeket a képeket. Olybá tünt fel, mintha szenvedéseit profanizálták, megszenteltelenítették volna. Sőt minden gondolatot, mely gyermekétől elvonta, rablásnak minősített, melyet gyermekén követ el.

Erőszakkal kényszerítette magát arra, hogy hallgatózzék minden hangra, mely a haldokló kebléből tört elő. De lassanként, öntudatlanul megint elkapták az élet hullámai és elsodorták a fájdalom ama szigetétől, amelyen gyermekével együtt a halállal viaskodott. És mind nehezebben lehetett száműzni azokat a képeket, melyek mutatták, hogy befolyás és hatalom egyre jobban emelik, egészen magasra, az ormokig. Igen, emelkedni fog, emelkedni kellett . . .

Fog, kell, valóban, ha eltudná határozni magát erre az egy áldozatra. Amikor az ajánlattal először eljöttek hozzá és a közvetítők előtt alig tudta leleplezni, hogy végre vágyainak céljához ért, akkor második gondolata a gyermek volt. A fiam? A büszkeségem! Hadd legyen a fiu is büszke az apjára.

De most? . . . Minek? . . .

A gondolatok mentek, jöttek, kavarogtak s nem lehetett száműzni azokat.

Vajjon életének könyve be volt-e már csukva? Mindent a kis koporsóba tenne-e és maga élő testtel halottá válna? Talán éppen most kellett törekednie, fölfelé haladnia és küzdenie,

hogy az élettel való érintkezést fentartsa. Mert, ha alattunk törrik is a hid és az, ami nekünk legkedvesebb, az örvénybe hullik, mégis ösztönszerűen fogózzunk valamibe, hogy az elmerüléstől megmeneküljünk.

Igen: fölfelé törekedni! És akkor áldozatot kell hoznia és a vallásától meg kell válnia. De hát voltaképpen zsidó volt-e még? Vajjon volt-e benne az ősei vallásával való összetartozandóság érzete? Nem. Megmondta azt az uraknak. Üres forma. Nos hát, akkor . . . mégis voltak még képesek és titokzatos bilinesek. Hát nem nevelte-e a fiát zsidónak? Nem tanította-e hittanra? És nem éppen akkor . . . A circulus vitiosus visszavezette a gyermekhez és ahhoz a végzetes órához, amikor a sors keze a fiut a földre sodorta. A hittanórán történt, abban a pillanatban, amikor Isten nevét említette.

A fájdalom karmai megint belevágodtak. A jövő élet csábos képei eltűntek és lelkében felmerült apáinak rég elmúlt imája: „Semá Jiszroel” . . .

Felmerült az ima vágyakon és álmokon, reményeken és várakozásokon át és ajkára tódult vad, fájdalmas sikolyban.

Az ügyvéd eszméletlen gyermekére borult. Égő csókokkal borította csukott szemhéjait és fájdalomtól eltorzult ajkait. És újra, meg újra említette Istenének, Israel Istenének nevét.

Ekkor . . . Mi volt ez? A gyermek szemhéjai nyilni kezdtek, az ajkak megmozdultak és leheletszerűen, mint egy már elbocsátott hang visszhangja, szólt a gyermek: „Semá Jiszroel, Adonáj!”

Az első szavak voltak ezek hét heti síri némaság után, minthogy az utolsó szavak voltak, amikor eszméletlenségbe esett.

A halálveszély meg volt törve. Lassan, nagyon lassan kezdett az elhamvadó élet megint égni. Visszatért az eszmélet. A fiu meg volt mentve.

Azon a napon, amikor a fiut az ágyból a karosszékre vitték, megírta dr. Fehér a politikai karrierjéről való végleges lemondását. Zsidó volt és zsidó akart maradni.

Molyok ellen



Óva intünk minden házi asszonyt,
:-: ne mulassza el :-:

ruhái, bundái, szőnyegjei

s egyéb ruhaneműi eltevésénél
az évek óta legbiztosabban bevált

moly-pusztítónkat

használni, mely egyedül nálunk
:-: kapható :-:

Vojtek és Weisz

Arad.

Ajánljuk továbbá

Rovarporainkat

Terpentin szesz

Naphtalin

Patsouli levél

FÜSZER-, CSEMEGE- ÉS ÁSVÁNYVIZEK KERESKEDÉSE.

Telefon 311 sz.

Telefon 311. sz.



A fekete

kutyához.

— Alapított 1882. —

Färber Lajos, Arad

fűszer- és csemege-üzletben kapható:

Kizárólag általam, saját módszerem alapján,
óránként pörkölt

„Japan-kávé”

mely minőségére és zamatra minden más fajtát
felülmul.

A tavaszi idényre ajánlok ólom-

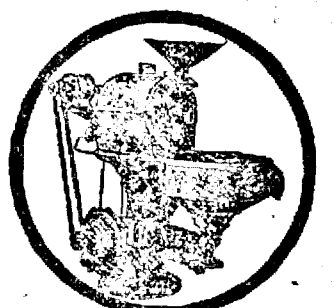
zárólt lucerna és heremagvakat,

fűmagot, továbbá MAUTHNER-féle

konyhakertészeti és virágmagva-

kat, valamint valódi MAUTHNER-

féle takarmányrépa-magvakat. :-:



Szabadalma-ott világy-
üzemű kávépörkölt.

Második asszony.

Irta: Kató József.

Ott mokuskált a három ember a szekérszin körül. A csákányt keresték, de nem lelték. Ásó már volt három. Hanem aki a csákány hollétéről számottudott volna adni, az öreg Kóródi, az már nem szólt eleven ember kérdésére. Ott feküdt a tisztaházba, holtan.

Az egyik ember hosszú, avas nádat húzott ki a tetőből. Méréknek kellett az a padmalyhoz. Miközben megindult a vita a csákányról.

— Pedig tudom, hogy vót... — mondta az egyik.

— Még pedig jóféle...

— Emlékszek, még nyócvanba vette a vásárba. Még kérdeztem is, hogy mondanak mi lesz avval az nagy szerszámmal. Mert hogy szekszinds vót egy kicsit.

— Az ám. Szőlőt akart ültetni. Fel is forgatták a nagy darab földet, ősszel meg semmisse lett belőle.

Egyik, ahogy a felhércre hágott, észrevette a csákányt a szarufa alatt. Igen szemügyre vették.

— Ászodom, még a nyele is kőrifa.

— Nem a. Ákácának nézem. Erősebb a kőrifa.

Éppen indulni akartak, mikor kijött az asszony. A szemei vörösrre voltak sirva, hangos szával panaszkodta, hogy ime milyen mostoha a sorsa, milyen hamar jut második özvegyiségre. Azt hitte, hogy most lesz csak boldog, de hát az ember nem ura a sorsnak. Törülgette a szemeit hol a keze fejével, hol meg a kötőjével. Mély és igazi megilletődés tükröződött a három ember arcán. Csöndesen, lehajtott fejjel mondták, hogy hiszen mindnyájokkal szabad a jó Isten.

Lassan, elgondolkozva indult meg a három ember. A temető nyitott kapuval várta őket. Olyan volt annak a kapunak a két szárnya, mint valami nagy, szomorú könyvből kitépelt két levél. Fekete fejfa-erdőben, a sok süppedt, mohosodott sir közt könnyű volt megtalálni az első asszonyét. Új volt még rajta a földhányás, aztán meg felistele volt az virággal. Törökszegfüvel, meg sarkantyuvirággal.

Mert nem is olyan régen történt az, alig egy éve, hogy meghalt a Kóródi István első felesége. Semmi baja se volt a világon, olyan volt mint maga az eleven élet, aztán hirtelen egyet gondolt és meghalt. Sohse sirattak még úgy meg asszonyt, mint ahogy ak-

kor sirt az öreg Kóródi. Az erős vonásu, paraszti arcán omolva omlott a könny. Mint a patak, amelyiknek nagy emberi belső indulat a forrása. A durva rögöket saját maga szórta be virággal. Aból lett az a sok törökszegfü, meg sarkantyuvirág.

Hanem azok a virágok mégis csak maguktól nőttek. Elfagytak télen, de tavaszra kelvén megint kinyíltak. A jó Isten goodozta őket, Kóródi István már nem ért rá, mert csodálatos, de úgy volt, hogy három hét múlva új asszonyt vitt a házba. Második asszonyt. Bajosan hitte, hogy ime alig egy esztendő, ő is utána megy az elsőnek.

És mintha bucsuszavakat suttogtak volna egymásnak azok a törökszegfük, sarkantyuvirágek, csokolódzva borultak össze, ahogy a három ember nekik vetette az ást. Ropogva szakadtak meg az élő gyökerek és különös, sejtelmes illattal tört fel a friss földszag.

A sírásók csöndesen beszélgetni kezdtek.

— Nem sokáig votte...

— Nem ám...

— Láttam is, hogy nagyon össze van esve.

— Pedig beteg se igen vót.

— A második asszony...

— Az az. A fiatal asszony.

— Ugy akart élni, mint a fiatalok.

— Belehát...

— Jó módja lesz az asszonynak.

— Éddig se dógozott.

— Nem szokott a második. Első gyerekkel, második asszonnyal úgy bánnak, mintha aranybul vónának.

— Való igaz. Pedig az első asszony mégis csak jobban megérdemelné. A szenved legtöbbet. Azt lesi mindig, hogy mi kék az embernek, oszt az ember meg semmibe se veszi.

— Azt az okát adom, hogy olyankor még erős az ember. Mozoghat a világba, ahogy akar. A második asszonynál meg úgy van, hogy mikor már arra a sorsra jut az ember, igen csak megkaptak a kerekék, oszt jó szóval pótolja az ember az erőt...

— Kóródi István se a vót, aki azelőtt.

— Italos ember lett.

— Már is az asszony viselte a kalapot.

— Nem tudom meddig tartja eszibe.

— Siratja pedig.

— Most csak nem nevethet.



Ura k figyelmébe



ki akar elegánsan öltözködni, az tekintse meg minden rendelési kényszer nélkül nagy bel- és külföldi szövet raktáramat az

Angol uri szabó üzletében

Deák Ferencz-utca 40. sz. (Dr. Winter-féle házban) nálam már 60 koronától kezdve egy elegáns szabásu zahó öltöny vagy felöltő, finom szövetekből kifogástalan kivitelben, mérték után részletfizetésre is kapható. 1908

Becsés pártfogásukat kérve, maradok tisztelettel

Horváth Flórián, angol uri szabó.



FOCK MÁRIA

derék fűzőkészítő

1365

Aradon, Weitzer János-utca 6. szám.

A főposta mellett.



Sűrű egymásutánban villantak meg az ősök, az emberek körül egyre magasabb lett a föld és mélyebb a négysegletes fekete árok. Keresztül-kasul főzték az erős akácfaágok, amit el nem csapott az ős, az megszakadt a nehéz csákányütés alatt.

Alkonyat is eljött, mikorra készen lettek. Az apró akácfaelegeken, orgonabokrokra a vérpiros napfény egyre halványult. Cihelődtek az emberek is és nemsokára magára maradt az öreg temető s betakaródt az est szürke, nedves fátyolával.

Másnap hosszú, nagy utra kísérte el Kóródi Istvánt a második asszony. Megsajnálták sokan, nem az asszonyt, hanem a halottembert. Jó helyzetbe maradt az asszony, hanem az az ember is élhetett volna még. Visszament az első asszonyhoz...

A három ember maradt legutoljára. Eligazították a földet, gondosan laposra simogatták a durva göröngyöt, aztán elballagtak ők is.

És olyan lett a Kóródi István sírja, mint ezerannyi más. Besüppedt, megszakadt, gyepes. Az ő sírjára nem ültetett senki se törökszegfűt, se sarkantyúvirágot... Erről egészen megfeledkezett a második asszony.

A FÁN NE NYILJON...

A fán ne nyiljon, csak fehér virág.
Fakó álmat ringasson az ág:
Gyümölcs balóle sohasem legyen.
Mit dér megfogna őszi éjjelen

Csak így maradj velem. Álom legyen.
Ne érjen hozzád a való, a dér.
És az idő, a rut, a mostoha. —
Szépségedhez ne nyulhasson soha.

S ha jó az ős, ha szürke árnya hull.
S a pusztuláson lelkem elborul
És ha majdan megtanított a bu.
Hogy az utolért álom mint hiu:

Mig az alkonyból az estbe megyek,
Fejem' tavaszi szellő csapja meg.
S velem marad — hervadnak bár a fák —
A meg nem érett álom: a virág.

POGÁNY GYÖRGY.

AZ ELSŐ BÁL.

Irta: Kelemenné Zathureczky Berta.

Az emberi életnek sok följegyezni való, ugynevezett: nagy momentumai vannak, Például: csipkével és selyemmel diszitett bölesőjében fekszik egy emberi palánt és bambán néz bele a nagyvilágba. Az apa ott hadar kezével a kis féreg előtt; de ez nem reagál. Pár nap múlva szemecskéivel hunyorgatni kezd. Ez a fejlődő értelem első megnyilatkozása. Van öröm a háznál.

— Meglátjátok, a gyerekből lesz valami! — bölcsleg az apa.

Ez egyike a fontosabb momentumoknak. Ezt követi: az első fog, az első lépés, az első iskolába menetel. A gyerek büszkesége, midőn először tintázhatja be az ujját. A hosszú nadrág, az első frakk. Az első szerelem, mely diadalmas bevonulást tart a bámuló szivbe.

E sok életbevágó momentumok között talán egy sem bir olyan fontossággal, mint a fiatal leányoknál: az első bál.

Milyen sajtóságos felindulás, öröm és félelem vegyülete dobogtatja meg a kis lányok szivét e bűvös-bajos szó hallatára: első bál!...

Bálvándy Lilike is ilyen érzelmeknek a behatása alatt fogott az öltözködéshez. E művelet közben egyre sóhajtozott.

— Maresa, ugy félek — mondja végre a esinos szobacicanak. — A szemem kiég arra a gondolatra, hogy petrezselymet fogok árulni!

— Azon egyet se busuljon a kisasszony — feleli Maresa. — Majd annyit hordozzák, hogy még a lába sem éri a földet.

Ezalatt vigyázva adja Lilikére a havasigypárral ékitett fehér túllruhát, mely olyan volt, mint egy lírai költemény. Beletűzte a gombostűt a könnyedén odalehelt szalagesokorba. Ez képezte a képen az utolsó esetvonást.

Maresa müértő szemekkel bírálta meg befejezett művét.

— Ma Lilike kisasszony lesz a bálkirályné. Hisz olyan; mint egy földi angyal. — Mondja teljes meggyőződéssel.

A kis lánynak e kijelentésre fölragyogott a szeme és boldogan nézett a nagy álló tükörbe, mely visszasugározta könnyű nádként hajladozó sugár alakját. Gyönyörű fekete szeméit. Vi-

Gyors és pontos kiszolgálás!

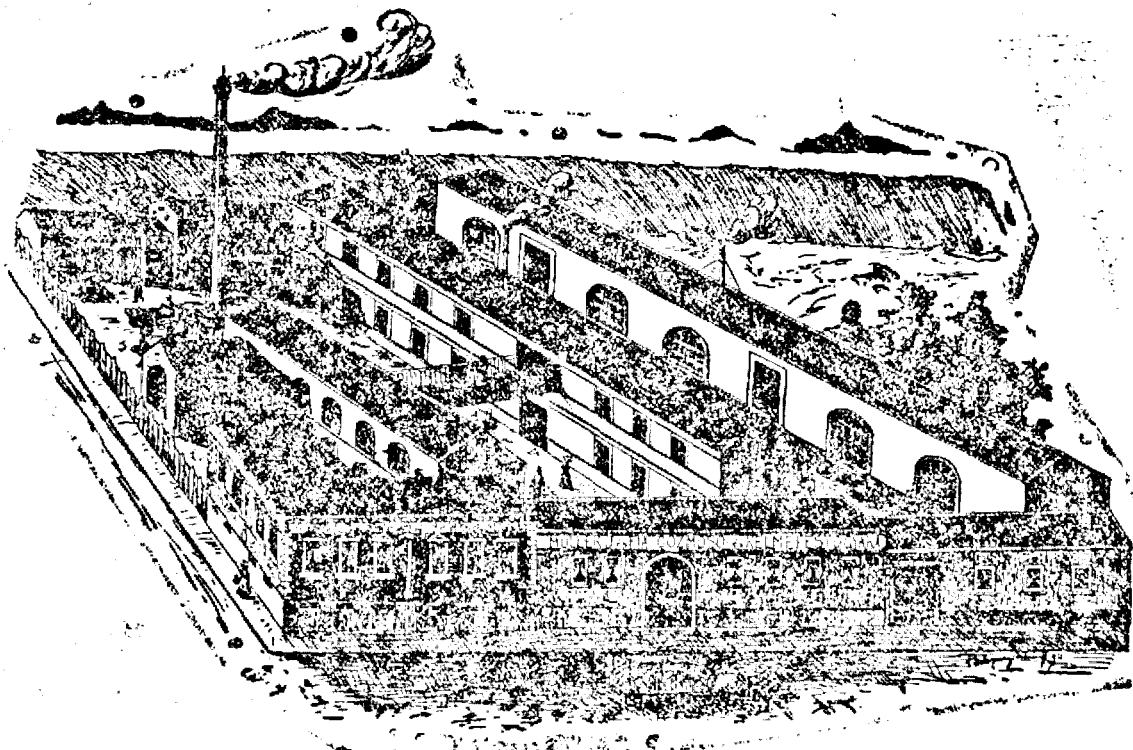
MÜLLER J. ÉS FIA

ruhafestő, vegytisztító és fehérnemű gőzmosógyára

Aradon, gyár és iroda: Tököly Imre-utca 38—40—42.

Alapítva: 1858.

Mindennemű
férfi és
női fel-
öltőket
és
ruhákat
egészben fest,
vagy vegyileg
tisztít.



Telefon szám
459.

Ingeket, gallé-
rokat, kézelő-
ket, házi ruhát,
kelengyékstb.
hófehéren
(minden maró-
szer kizárása-
val) mos és fé-
nyesen vasal.

Helybéli gyűjtőtelepek: JÓZSEF FŐHERCEG-UT 11. SZ., FORRAY-UTCA 20. SZ. ÉS ASZTALOS SÁNDOR-UTCA 2-3. SZ.
Vidéki gyűjtőtelepek: DÉVA, BRASSÓ, GYULAFEHÉRVÁR, SEGESVÁR, VAJDAHUNYAD ÉS SZÁSZVÁROS.

Szíves pártfogást kér kész szolgálattal **MÜLLER J. ÉS FIA.**

Postaküldemények gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Rendkívül olcsó árak!

Rendkívül olcsó árak!

rágszerű areoskáját. Rózsaszíromhoz hasonló ajakát, fehér fogait. Az arcát körülhullámzó sötét haját.

A néni, a bácsi nagy lelki gyönyörűséggel forgolódtak körülötte.

— Ingó — bingó rózsabimbó! — morogja bajusza alatt a nagybácsi.

Belép a mama. Bálvándy Gáborné feltűnő szépségű aszazony. A legszebb korban van. Kivágott fekete csipkeruha omlik végig királynői természetén. Csillogó fekete hajából néhány rózsza bájosan esüngött alá gyönyörű vállaira. Fehér homloka alól nyugodtan néztek szét derült szemei.

— Felöltöttem Gábort, — nevet vidáman — nem ment könnyen a dolog!

Szép szemei fölragyogtak, meglátva a teljes báli díszben pompázó Lilikét.

— Kis leányom, meg vagyok veled elégedve!

Lilike kitörő örömmel borult a szép mama nyakába.

— Meg ne edd az édes anyádat gyerek! — kedélyeskedik a nagybácsi. — Jobb, menjünk vacsorálni, én nem lakom jól gyönyörűséggel.

Lilike izgatottan szedi össze a toalettet kiegészítő hosszú keztyűket, pici legyezőt, orgonával illatosított zsebkendőt, Nyakát egy illúzió fátyolba burkolja. Ma van rajta először kivágott ruha.

Lopva még egy tekintetet vet a tükörbe és dobogó szível megy a többi után.

Hogyné dobogna a szivecskéje, mikor az ebédlőben várja: „Ó! A fess cousin: Bálvándy Andor huszárhadnagy.

Andor egész oda van az elragadtatástól a midőn Lilikét meglátja:

— Ó, milyen szép, milyen bájos vagy! — sugja a kis lány fülébe, — igazi tündér!... Az én tündérem, ugy-e bár?

Lilikét zavarba hozza a szenvedélyes hang és tekintet.

— Gyorsan, gyorsan asztalhoz gyerekek, — Hangzik a néni szava.

Andor Lilikét asztalhoz vezeti.

— Milyen szép pár! — suttoják elégedetten egymás között a boldog szülők.

Tényleg ugy is volt.

A esios huszár alakja magas, nyulánk. Arca kreolbarna, melyet sötét pilláktól árnyalt mandulavágású szürke szempár világít meg. Veszedelmes, szint változtató szempár. Mely, ha abrándozik: kék, ha haragszik: fekete. A szenvedélytől zöldes fényben esillog.

Ebbe veszett bele a kis fruska lelke egészen.

Vacsora után Lilike Andor elé áll.

— Nos, meg sem dicséred ezt az illizióból és gyopárból összeállított gyönyörűséget? Kérdi, keccesen forogva maga körül.

— Én csak egy gyönyörűséget látok, egyet ismerek és az: te vagy! — Áradozik a hadnagy ur.

Bálvándy Gábor az ő feltett kincsét, hermelinnel szegélyezett fehér köpenybe burkolva, megadja a jelt az indulásra.

A társaság a legjobb kedélyben érkezik meg a fényesen kivilágított bálteremhez.

Bálvándy Gábor gazdag ember és tekintélyes földbirtokos. A megye székhelyétől csak pár óra távolságra lakott. Gyönyörű nejét és egyetlen gyereket a bálványozásig szereti.

Andor, Bálvándy Károly alispánnak a fia, azt írta Lilikének, hogy részt fog venni a fényesnek ígérkező „Katalin Bálon.”

A kis fruska e levél által mintegy suggerálva, addig-addig hízelt imádott anyuskájának, míg ez kieszközölte a papánál a beleegyezést.

Bálvándy alispán — Gábornak a testvérbátyja — a megye székhelyén lakott. Így Bálvándiék otthonról, valósággal hazamentek.

A fényárban uszó bálterem pompás látványt nyújtott. A zene vidám hangja mellett kiderültek az arcok, hangosabban dobogtak a szívek.

A női öltözékek gyönyörűek voltak. De még sokkal szebbek azok, a kik viselték.

Képviselve volt ottan a virágzó tavasz, a mámorító nyár, a buja ősz.

A fekete frakkos urak — ősi szokás szerint — nagy csoportokban állottak a terem közepén.

Két elegáns fiatal ember, a tömegtől egy kissé különválva, kedélyes bírálatot végzett.

4382

Alapítatott 1860. évben.

Náder J.

késmüves, ARAD, Minorita-palota.

Raktáron tart:

Mindennemű legkitűnőbb minőségű angol és Szolingen pengéjű zsebkéseket, a legfinomabbtól a legegyszerűbb kivitelig. Ugymint: gyöngyház, elefántcsont, sildkrot, szaru, szarvasagancs és paleszander fanyelű zsebkéseket. Továbbá a legjobb minőségű acébból készült konyhakések, ugymint: zöld-éghamozás, tészta-vágás, husvágó, sonka, szalámi és sajt-vágó kések, meg sajt-szurók számtalan formában és itt föl nem sorolható kivitelben.

A mészáros és hentes urak részére a legkitűnőbb anyagból készült kések, melyekre különös gondot fordítok: tőke, kéziszuró beltisztító és több efféle kések. Nemkülönböző jó minőségű mágnesezett fenő-acélok ugymint: gyöngyház, szarvas, szaru és niklirózott nyéllal. A házi szükségletre melegen ajánlom a remek kivitelű és jó minőségű ollóimat, melyeknek jóságát felülmúlhatatlan, fehérneműekre, kézivarásra és bármennemű célokra megfelelőek, fodrász ollók, slingelő, hínézó gombtűk, köröm-ollók, továbbá köröm csipők, köröm, gyökér-bőr ollók, papír- és szabó-ollók, melyek amerikai módszerre készültek.

A fodrász-borbélyok részére hajvágó-gépek bármennemű kivitelben, finoman homorúra köszörült borotvák, melyek eddig a legjobbaknak bizonyultak. Továbbá mindennemű manikűröző kélekek: köröm-reszelő, köröm-simitó, szőrhuzó csipeszek stb.

Ajánlom a nagyérdemű közönségnek az elsőrendű minőségű alpacca, pación, klóri evőeszközöket, francia kés, villa és kanál

különlegességeket, továbbá angol és szolingeni gyártmányú borotvát készítő gépek különféle kivitelben, tyukszemkések, tyukszemgyaluk, dugóhúzó, radirkések, borotva lehúzó szíjj és kövek. Továbbá husvágó-gép, kávé-, és borsdaráló, kulcstartó, szivarvágók. Különféle sajt-szuró vasak, bármennemű kivitelben. Timárkések, kertész-kések, ollók és kertész-ollók különféle nagyságban és kivitelben. Ló- és kutyanyíró ollók, husvágó bárdok, spekelő-tűk, pec-enye-villák, csemege-villák és száz meg száz fel nem sorolható tárgyak vannak raktáron, melyeket a tisztelt vendőimnek olcsón és pontosan kiszolgállok.

Bátorkodom a nagyérdemű közönséget felkérni, hogy e szakmába vágó bármennemű javítások és köszörüléseket villanyerőre berendezett műhelyemben jutányos árak mellett elkészíttetnek.

Maradtam a nagyérdemű közönség szives pártfogását kérve kiváló tisztelettel:

Náder J.

késmüves, Minorita-palota.

— Lám, lám, a szép Zsazsa mily istenien le van vetkőzve! — Nevet Telkes Villy, a fiatal körorvos.

— Talán inkább, felöltözve, — feleli Széki Arthur szolgabíró.

— Megmaradok első kifejezésem mellett. Nézd meg jól. Mélyen kivágott, halvány rózsaszínű tapadó ruhájában, nem úgy néz-e ki távolról, mint a habokból kiemelkedő Vénusz?

— Mondasz valamit. Különben Tereby Zsuzsa férjhezmenetele óta még szebb, még kívánatosabb lett.

— Igaz, — feleli Telkes — és még sem szeretnék a férje helyén lenni. Nézd csak a karikákkal övezett szenvedélyes szemeit, milyen nyugtalanító tüzből égnek ... A kezei milyen türelmetlenül mozognak. Olyan, mint egy prédára leső tigris ... Ez ma meg fog valakit! ...

— Szegény tatár! ...

A fiatal emberek jóízűen nevetnek.

— Ni, ott jön egy rózsza a bimbójával! Mondd csak, kik ezek? — érdeklődik Villy.

— A Bálvány alispán huga és sógorasszonya. Ugy-e, remek ez a kis lány az ő lilomfehérségében?

— De még remekebb az asszony az ő rózsapiros üdeségében! Olyan vállalai vannak, a minőt régen nem láttam.

— Igaz, hogy Bálványné gyönyörű asszony, de a modora hideg. Nem lehet vele flirtelni. Különben, próbálj szerencsét. Te ugy is szereted a fagyaltot. — Nevet Széki.

— Ugy van, szeretem a fagyaltot is, a tartózkodó modoru asszonyt is. Hogy hívják a lány lovagját? Azt a veszedelmes szemű huszárt.

— Ez leendő vőlegénye, Bálvány Andor.

— Sajnálom azt a rokonszenves arcú babát. Ez az ember arra van teremtve, hogy kinozza azokat, a kik őt szeretik. Alapvonása a hiuság és az érzékiség. Olyan feleség kellene neki, mint Halasyné, az isteni Zsazsa. Egy szív és érzés nélküli szirén.

A férfiak belevegyültek a táncolók forgatagába.

Lilike és Andor a csárdást szenvedélyes tüzzel ropták. A fess huszár szerelmes szavakat sugott a táncosnéja fülébe.

— Ne feledd a nekem ígért négyest és szupé-csárdást! — Tette hozzá figyelmeztetőleg.

— Légy nyugodt: majd várni foglak. — Feleli a tulboldog kis lány.

— Jó estét Lilike. Jó estét Bálvány. — Szólal meg egy dallamos hang. A szép Halasyné állt előttük.

— Bálvány, én magát okkupálni fogom ma estére! — Kedveskedik Zsazsa. — Legyen elkészülve arra, hogy: nehezen fog szabadulni tőlem! Hisz ezer esztendeje, hogy nem láttam! ... Remélem édes Lilikém, nem neheztelsz meg, ha magammal viszem a gavallérodát. Hisz ti — mint rokonok — ugyanis gyakran találkoztok együtt.

Be sem várva a választ, ellenállhatatlan mosolyával fölfegyverkezve, kezét a hadnagy karjába ölti.

Andor kissé vonakodva követte a bűbajos asszonyt. Pár pere múlva azonban a legkellemesebben csevegtek egymással. Lilike üres tekintettel nézett utánok.

— Látod Arthur, mennyire igazam volt! ... sugta Villy a barátjának. — Hanem most mutass be. Vigasztaljuk meg a kis lányt. Nem szeretem a tekintetét ...

A két jó barát Lilike mellé szegődött. Bemutatták neki a fiatalembereket.

Egymást érték a táncosok. Lilike tánc közben úgy repült, hajladozott, mint egy vízben ringó virág. A zene által fölvilványozva, feledte sérelmét és bájosan csiesergett az őt körülhajongó udvarlókval.

A hadnagy ur titokban figyelte a kis lány minden mozdulatát és nem volt inyére a dolog.

— Ha te ugy, én is ugy! — gondolta magában s erre még feltünőbben foglalkozott a veszedelmes asszonnyal.

A második négyesre is vele állt fel.

Szegény Lilike megkövülten nézte. Arca elsápadt a belső küzdelemtől.

Villy észrevette a változást és fölkérte a négyesre.

— De ... kérem ... nekem már van táncosom.

— Ki az? — érdeklődik Bánfalvyné.

Széki odarohan.

— Ki lehetne más, mint én? — Villy álljatok fel gyorsan.

A fiatal orvos erre Bánfalvynénak nyújtja a karját.

Lilike ugy nőtt fel a szülői háznál, mint egy öntudatlan virág. A bánatot csak hirből ismerte.

Jó, tiszta buza-szalmát megfelelő ár mellett vesz a

Magyar szalmaanyag-gyár

részvénytársaság Aradon.

Ugyanott trágya kapható.

Laendler Aladár

mindennemű puha és keményfa ter-
melése és kivitele

Központ: Budapest, V. ker. Perczel Mór-
utca (Szabadság-tér sarkán.) Gőzfűrészek:

Arad, Ágya, Garamszécs, Breznobánya,

Erdőköz. Erdőkezelőségek: Bokszeg-Beél,

Ágya, Karánsebes, Feketebátor. Kádár-

telepek: Magyarországon, Szlavóniában

és Németországban. Képviseletek: London,

∴ Páris, Brüsszel, Milano, Stuttgart. ∴

1415

Aprított tölgyfa és



fűrészpor-brikett



mint legjobb tüzelőanyag

állandóan kapható az **aradi gőzfűrésztelepen.**

Mint félig gyermek, szeretett bele az unokabátyjába... Ideálját magas piedesztálra helyezte... Szívében oltárt épített a számára. És ime: a bálvány porba omlott... Az oltár összedőlt!...

— Miért ment el Zsaszával? S ha már elment: miért nem tért vissza? — Sójajtja magában, e nagy csalódás fájdalma alatt.

— Istenem, de jó lenne meghalni!

Szívében éles szurást érzett, a midőn Andorral a négyes utolsó figurájában találkozott.

— Lilikém, haragszol? — kérdi önhitt mosolylyal a szép huszár.

A kis lány szája vonaglott, de száraz nyelve nem birt egy szót kiejteni.

— Á, így vagyunk? ... Tehát, harc és háború? — Majd elválik: ki unja meg hamarabb?!

A eszében — karján a meseszép asszonygyal — egyre ott ugrált, kurjongatott megbántott ideálja előtt.

Bánfalvyék vacsorázni mentek. Telkes és Széki csatlakozott.

A cigány húzta a szebbnél szebb notákat. Hangos kacaj vegyült össze a zene hangjaival. A jókedv tetőpontját érte.

Csak Lilike szive volt halálosan szomorú.

Zsazsa — elhódított zsákmányával — a Bánfalvy család asztala mellett foglalt helyet.

A szép asszony arcára rendre a mámor, a szerelem és a viágról való teljes megfélekedés kifejezése ült. Cigaretázott... és úgy beburkolózott a füstbe, mint egy istennő a fehér felhőbe. Észbontóan nézett ki.

Az Andor szemeiben veszedelmes zöld fény lobogott.

Tüzet kért szép partnerétől. Ez a már majdnem leégett, szájában levő cigarettáját nyújtotta feléje.

Lilike e látványra úgy érezte, hogy jéggá fagy a vére.

Az egész család tünetőleg kelt fel az asztaltól.

Andor komoran nézett a távozók után. Egyszerre duhajkodni kezdett.

— Ide jer Béla, az áldóját! Huzzad fülébe a világ legszébb asszonyának az én nótámat.

Csakhamar fölhangzott egy sirón fájó nóta:

„Balog Örzse keszkenőjét égő könnyel sirta tele.“

Lilike megtántorodott: Hisz ez volt az ő nótája... Andor mindig ezt huzatta az éjjeli zenékben!... És most...

Ugy érezte, mintha megpattant volna a szívében valami.

Lelkében megérlelődött egy gondolat:

— Meghalni, mint Balog Örzse... Meghalni!... De a hűtlen szeme láttára!...

Édes anyja szeretettel ölelte át a remegő kis leányt.

— Jer édesem, itt légvonot van.

Visszamentek a bálterembe.

A cigányok csakhamar ráhúzták a talpalávalót.

Lilike Székivel táncolt. Szokatlan élénkséggel felelt elbűvölt táncosának pazar bókjaira. Az ujrának alig akart vége lenni.

A kis lány idegeit, a szívet marcangoló bánat a legmagasabb fokra csigázta fel.

— Kérem Széki, hozzon egy pohár vizet, de jeges legyen ám! — Rendelkezik a táncosának.

Széki szolgálatkészen rohan tova. A tántól erősen fölhevült leány a hideg vizet az utolsó csöppig kiitta.

Villy dühösen kapta ki kezéből az üres poharat.

— Az Istenért, mit csinál? Talán megakarja ölni magát? Erre rákiált a megrémült Székire: — Gyorspólkát huzzass! De azonnal!...

A szolgabíró rohamléptekben távozik. Csakhamar fölhangzik a zene.

A fiatal orvos derékon kapta Lilikét és eszeveszett gyorsasággal kétszer rohant vele végig a teremben.

Tánc közben érezte, hogy a lány egyre sulyosabban nehezedik a karjaira. Erre elbocsátja... És Lilike, mint egy darab fa, végig vágódott a padlón.

Bálvándyné azonnal ott volt a leánya mellett.

— A tüdővésztlő akartam megmenteni nagyságos asszonyom! — Védekezik Villy szomorúan, — de nem vettem számot a föl zavart idegekkel.

A teremben nagy zürzavar támadt.

Andor, mint egy őrült rohant az eszméletlen leányhoz. Kiakarta ragadni az orvos karjaiból.

Egy kis kéz sulyosan nehezedett a vállára. Tekintete a nénje szép, sápadt arcára esett: kinek szemeiben halálos rettegés volt kifejezve... E tekintet ezt látszott mondani:

GUBER FORRÁS
A LEGHÖNYNYEBBEN EMÉSZTHETŐ

ARZÉNES VIZ
VÉRSEGGÉNYSÉG SÁPKÓR
IDEGGYENGESÉG
ÁLMATLANSÁG
ÉS MINDENFÉLE GYENGESÉGI ÁLLAPOTOKNÁL ADHATÓ

KAPHATÓ: GYÓGYSZERTÁRAK, DROGUÉRIÁK ÉS ÁSVÁNYVIZKERESKEDÉSEKBEN

6994

Gyorsan pusztul a bőr sezt Ön bánja.
Ha Fernolent NIGRIN-jét nem használja.

6835

Védjegy: „Hergony“

A Liniment. Capsici comp., a Hergony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyos háziasszer, mely már sok év óta legjobb hatásúknak bizonyult kőszvények, csontok és meghűléseknél.

Figyelmeztetés: Súlyos hamisítványok miatt bevitelkor óvatosan legyünk és csak olyan eredeti üveget használjunk el, mely a „Hergony“ védjeggyel és a Hergony cégjelzővel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K.-80, K.1.40 és K.2.-és üvegekben minden gyógyszertárban kapható. — Főszékhely: Yörök János gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Hergony gyógyszerésznél, Budapest.
Prágában, Mischelstrasse 5. sz.

3717

EGÉSZSÉGES
marad a gyomor,

ha legfőképpen az emésztés állandó, folytonos szabályosságára vigyázunk és el tudjuk kerülni a kellemetlen székrekedést. Van erre mód. Bevált és a legbiztosabbban f. válogatott és leghatásosabb gyógyfűvekből készített, étvágygerjesztő, emésztésregesztő és könnyű székletet okozó háziasszer kell használni, a mely a rendtelenség következményeit, a táplálkozás hibáit, a hűlés és veszedelmes székrekedés és kísérő körülményeit, így például gyomorfájdalmat, lefolyást, túlságos savképződést és a fájdalmas göröcsöket nemcsak csillapítja, hanem eltűri. Ez Ross doktor gyomor balzsama. **FRAGNER B. gyógyszerésznél, Prágában.**

FIGYELMEZTETÉS! A csomag minden részén látható a törvényes védjegy.

Főraktár:
FRAGNER B. os. és kir. udvari szállító
gyógyszertára, P R A G A. Kleinselte 203.
Nepontai postai szállítás. Neruda-utca sarkán.

Egész üveg 2 K., félüveg 1 K.
Póstán a pénz előleges beutalása ellenében küld egy kis üveget 1-50 K., 280 K. ellenében nagy üveget, 4 kor. 70 fill. ellenében két nagy üveget, 8 kor. ellenében négy nagy üveget, 28 korona ellenében 14 nagy üveget küldünk bérmentve az osztrák magyar monarchia minden állomására.

Raktárak Magyarország és Ausztria minden gyógyszerésznél.

Kalmár és Engel
Mótor és Gépgyár

Varos raktár és Iroda: **BUDAPEST, VI. Üteg-utca 19.**
V. Lipót-körút 22. Világhírű! Eredeti! Gyár: „Benz“

Szivógásmotor telep. — A jelenkor legolcsóbb üzeme „Benz“ nyersolaj motor.

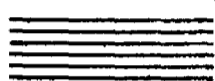
DIESEL RENDSZER

Elismert legjobb gyártmány. 6678
Ajánlja benzin-lokomobilos cséplőkészleteit, melyek bámulatos egyszerű szerkezetűek.

Teljes jótállás, kedvező fizetési feltételek. — Költségvetés és árjegyzék ingyen és bérmentve.

NEUMAN TESTVÉREK

műmalom szesz és élesztő gyárosok



ARADON.



Ajánlják tiszta

gabona-élesztőjüket,

mely felülmulhatatlan kelesztőképessége és tartóssága folytán bel- és külföldi kiállításon
 kitüntetésben részesült.

Ugyanott

istálló trágya

érett és félérett állapotban, valamint légen szárítva,

1609

méltányos áron kapható.

Istálló trágya használatának előnyeiről ujabban a „Mezőgaz-
 gasági Szemle” márciusi füzetében olvasható:

„A szárazság ellen erős istállótrágyázással birjuk csak
 terméseink átlagát sikeresen biztosítani”

— Távozz innen! ... mert megölted az én egyetlenemet.

A száj másképpen beszélt:

— Kérlek, hozz gyorsan kocsit!

A fiatal ember ész nélkül rohant tova. Szívét marcangolta az önvád, a kétségbeesés ...

Lilikét az alispánéknál csakhamar puha ágyba fektették. Az orvos mindent elpróbált, de nem tudta eszméletre téríteni.

Pár óra múlva felült ágyában és fantázirozni kezdett. Arca ki volt gyulva. Szemei mesés fényben égtek.

— Hol van Andor? — kérdezte egyre. — Az én Andorom merre van? ... Adjátok vissza őt! ... Oh, ne vegyétek el tőlem! ... Istenem! ... elveszik és én nem élhetek nála nélkül! ...

A bűnbánó fiatal ember ott térdelt az ágy előtt. Becéző szavakkal szólította.

Kért, könyörgött.

Nem hallgatott rá a lázbeteg. Egy képzelt lénynek egyre sirt, panaszkodott.

Zokogva kiabált az ő elveszett Andora után ...

Ez így tartott hetekig.

Bálvándyné éjjel-nappal ott ült a lánya beteg ágyánál és szónélkül türte az ura szemrehányásait.

Villy egy szép napon derült arccal lépett ki a betegszobából. Az aggodó apának nagy fölindulással szorongatta a kezét.

— Lilike meg van mentve! — mondotta meghatottságtól remegő hangon.

A nagy, erős ember zokogva borult az asztalra.

Bálvándyné térdén állva adott hálát az egek urának. Csak Andor állt némán, hangtalan. Tudta, hogy e perctől kezdve ki van tiltva a betegszobából.

A lábadozás végtelennek tetsző ideje alatt még mennyi gondozásra volt szükség!

Minő öröm volt a háznál, midőn Villy megengedte az első befött élvezetét. Hát még az első lány tojás? Melyik beteg ne ismerné a lány tojás boldogságát? Kinek szemei ragyognak a rá váró élvezettől. Sovány kezei reszketnek a türelmetlenségtől. Hisz már alig-alig várja a szép, a friss, fehér hajában megfőtt lány tojást.

Lilikének a nagy betegség után sajátos jelenség adta elő magát. Mindenkinek örült. Mindenkit megismert. A távollévők után kérdezősködött; de — Andort soha egy szóval sem említette.

A betegséget előidéző esemény és a fiatal ember képe, mintha ki lett volna törülve az emlékezetéből. Ez a szenvedélyes embert majdnem örültté tette.

— Engedjetelek hozzá, hogy lüsson, akkor majd megismer. — Mondotta untalan.

— A beteg agynak még pihenni kell, — volt rendesen a válasz. — A hirtelen visszaemlékezés veszélyes lehetne.

A szülők rábeszéltek, hogy térjen vissza az ezredéhez. Andor szót is fogadott.

Teltek, multak a hetek, a napok. Közeledett karácsony.

Bálvándy alispánék házában nagy a sürgés, forgás. Mára várják Andort és karácsony estére tervezték a szerelmesek közötti találkozást. Villy vállalta magára a rendezést.

Bálvándy Gáborné nagy lelki szorongások között disziti a szalonban felállított karácsonyfát. A szerelmesek részére ott van az ajándékok között egy kis doboz a jegygyűrűvel.

Lilike ezalatt a budoárban egy kereveten pihen. Átlátszó fehér arcát a rövid, göndör haj úgy veszi körül, mint sötét levdísz a halovány virágot.

Betegsége óta most van egyedül. Feszült arckifejezésén, merev tekintetén, meglátszik a tünődés, a tépelődés valami felett.

Ugy tetszik előtte, mintha hiányozna valami az életéből ... De mi? ... Nem tud rájönni sehogy sem. Rendkívül izgatott. Ugy vár valamit és úgy fél valamitől. De mitől? ...

A szalonban esőgetnek. Szülői balkan lépnek be.

— Megjött az angyal! — jelenti Bálvándyné mosolyogva.

Lilike felugrik és kissé támolyogva indul a szalon felé.

A családtagok és a fiatal orvos ott állanak a pazarul diszitett karácsonyfa mellett.

Lilike ragyogó arccal néz körül, de csalódottan sűti le nagy, sötét szeméit. Valakije hiányzik. E nélkül nem lehet teljes az öröm.

Villyre — az ő bizalmas jó barátja — kérdő és kérő tekintetet vet egyszersmind.

A doktor szó nélkül a zongorához ül és játszani kezdi Beethovennek egy adagióját, mely a rejtett örömök és kimondhatatlan gyönyörűségek díszét zengte. Olyan volt az isteni

dallam, mint egy fehér galamb, mely kiterjesztett szárnyakkal békét hirdetve repül az ég felé.

Lilike visszafojtott lélekzettel, átszellemült arccal hallgatja. Az orvos lágyan csengő akkordokkal megy át egy régi karácsonyi énekbe.

A kis lány boldogan mosolyog. Ekkor váratlanul csendül fel egy érzésteljes bariton.

„Karácsonyi hét, ez a dal tied,

Te meleg, igaz barátom.

Csendüljön a dal, öreg, fiatal,

Karácsony tégedet áldjon!”

Az ének tartama alatt a beteg arcán nagy küzdelem látszik. Végre örömteljesen felsikolt:

— Andor! ... Andor! ... Hol van Andor? Andor előre jön.

— Egyetlenem! ... Boesás meg! Koldus vagyok, a ki térdén állva könyörög ...

A reszkető leányt egyszerre rohanja meg a visszaemlékezés. Kifejezésteljes vonásain visszatükröződik az erős lelki harc. Belső gyötrelmem.

— Lehetetlen! ... sutlogja halkán és zokogva aborul az édes anyja karjaiba.

— Lilikém, édes drágám, hibáztam, de meg is vezekeltem érte ... Mentségem az, hogy a féltékenység úgy rohant meg, mint az őrület!

A lány nem válaszolt.

— Szólj ... könyörülj ... az életemről van szó.

Lilike izgalomtól kipirult arccoját lassan fordítja az ifju felé. Andor kitárja a karjait ... és ő sírva, nevetve borul széles mellére ...

Künn hideg, zord az éjszaka zug, tombol a vihar, nagy tömegekben kergeti maga előtt a havat ...

A Bánfalvy-család szívébe nyugalom és menyei béke szállt.

Versek.

Csak az álmok ...

*Csak az álmok hozzák el újra képed!
Csak álmaimban járok újra véled ...
Jgazán boldog ilyenkor vagyok!
Ha jő a hajnal elszáll minden álmom
Az utaimat busan magam járom ...
Melletted édes mért nem járhatok?!*

*Csak az álmok adnak nékem egészen
Csak álmaimban talál rád a lelkem ...
Ha jő a hajnal elveszítelek! ...
Óh mért is van ébredés e világon?
Mért száll el tőlünk minden fényes álmom?
A tied édes mért nem lehetek?!*

Szívem eddig ...

*Szívem eddig egy álmodó virág volt
Egy eljövendő kikeletre várt!
Szélid mosolyod ébredésbe vonja,
Kelyhét előtted már remegve bontja ...
Féled leheli minden illatát!*

*Ne vond el tőle szép szemed világot
Ne vond el tőle lelked melegét!
Szemed sugara az ő napja — fénye
Mámorba ejtéd s most gyönyörbe égve
Neked virul már! ... Jépd le! A Jied!!*

Ha egyedül vagyok ...

*Ha egyedül vagyok — velem van a bánat!
Mindenütt kereslek, egyre téged várlak!
Vágy ragadja lelkem ... nem tudok pihenni
Eliudnék utánnad akárhova menni! ...*

*Mikor melletted vagyok — mikor veled járok
Reánk mosolyognak utszéli virágok:
Megnyugszik a szívem ... Nincs velem a bánat
Mikor veled vagyok elhalnak a vágyak! ...*

GIZA.

Irta: Pogány Béla.

1.

Verőfényes tavaszi napokon délben járt haza és estig aludt. Többnyire részegen jött és végigparolázott a külvárosi ház lakóival, akik — nagyrészt, tudóveszes éjjeli muzsikások, beteg öreg emberek — ott sütkéreztek a második emeleti folyosón. Ki karosszékben ült és úgy bámulta a szökellő, visszaverődő napsugarakat, ki meg föl-alá járkálva akart magába szívni egy kis életet. A nagy ripacsos-arcú pincér többnyire részeg volt ilyenkor és a míg a szánalmas öreg kezét szorongatta, mindenki számára volt néhány kellemetlen kérdése.

— Hát maga még mindig él Matyók ur? — kérdezett meg egy nagyon kehes öreget — hiszen már nagyon köhög.

— És a leánya? Igaz-e, hogy az tartja ki magukat? Jól megy a szeretőjének?

Az öreg Matyókot, a ki bár előbb foltozó varga volt, apró uzsorakölesönökkel foglalkozott, egyszerre elütötte valami fakó színű, kopott pirosság, majd megint viaszszárgává vált az arca. Nem szólt azonban semmit, hanem tovább járt föl-alá a maga egy ablaka előtt.

Rezső tovább ment s közben nagyot nevetett.

Tulajdonképen olyan volt így tavasszal az a folyosó, mintha egy nagy kórházhoz tartozott volna. Csupa betegek, csupa nagykendő és karosszék. A pincér végigtátorgott közöttük, s csak az utolsónak, egy sokat élt és most rohamosan sorvadó öreg nőnek mondta:

— Bizony isten, undorodom már tőletek. Csak az a szerencsések, hogy egyszer én is közétek jutok. Én is itt fogok köhögni a Giza berliner kendőjében. Te utálatos vén dög — és odább lökte a nőt.

Az ajtaja előtt ott volt szemetes láda, azt berugta a konyhába, aztán maga is bement. Almos asszonyhangok halatszottak ki. Giza szólt, a primás leánya, aki csak pár órával előbb feküdt le. A férfi részeg volt, dühöngött, zajt csinált. Aztán csönd lett a leeresztett függönyű egy ablak mögött. Bent ideges, riktó álmokat álmódott két ember, miközben tönkretett szervezetük némi csekély, szomorú frissesé-

get szedett magára. Döcögős, tehetetlen álom az ilyen, amely nem a nyugalom fekete csöndjét, hanem a féltalom zavaros színeit borítja a fáradt agyvelőre. Mikor fölkeltek, késő délután a pincér, borostás arccal, fölhajtott gallérral rohant keresztül a folyosón, a primásleány meg lázas sietséggel süttötte a haját.

Szép, nagy leány volt. Szőke haju, kellemes vonalakkal a testén. Az arcán azonban tüzrózsák virultak és köhögött. Szegény, odaadó teremtés volt. Olyan hűséges kutya természet, amely mindent elvisel, még azt is, hogy ne szeressék. Volt is tünni valója. Ez a pincér egy napon megváltozott és durva, részeges lett. Nem szerette már a leányt, tehát féltékenységi jeleneteket csinált. Erőszakosan ivott délig, mikor hazament, fölforgatott mindent és ezerféle okot talált, a miért Gizával pörölhetett. Az pedig ideges lett ebben a lázas és szomorú életben. A tüzrózsák és a köhögés azonban reménytadtak neki, hogy közeledik ebből a borzalmas életből való megváltás. Hogy még jobban közeledjék, rávetette magát a pálinkára. Amíg a haját kisütötte, amíg az arcát kikente, már az agyában pálinkaködök szálltak és ilyenkor merésznek, erősnek érezte magát. A köhögés azonban nem szünetelt. Amikor Rezső dudolva, füttyörészve bejött a borbélytól, akkor is arera borulva dőlt a leány a tükör elé, amelyben a haját igazgatta. Mint mikor a bányákban a sziklákat robbantanak dinamittal, úgy szakadtak föl tüdejéből a beteg sejtek. A pincér gunyosan nézett, abbahagyta a füttyülést és azt mondta:

— Mikor esz meg már a fene? Mond, mikor?

A leány már nem köhögött. Egy pillanat alatt haraggal, keserűséggel telt meg a pálinkás feje. Végtelen elkeseredést, leküzdhetetlen bátorságot és hazug erőt érzett. A szeméi alatt trónoló apró tüzrózsákhoz mintha varázsló pálcája ért volna, egyszerre kinyitak, szétterültek, befedték vérvörös szirmaikkal az egész arcát. Fölkapott egy festékes skatulyát és minden erejével a pincér felé dobta. Nem talált. A skatulya lezuhant a sarokban és összezuzódott. Az ember pedig röhögve, vigyorogva állt a szoba közepén.

És a leány most még inkább érezte a végtelen elkeseredést, a leküzdhetetlen bátorságot és a hazug erőt. Fölszakította az ajtót, kirohant a kórházszerű folyosóra, félrelökte az

A „Magyar Bank Kereskedelmi részvénytársaság“ Bélapátfalvi Portland cementgyárának képviselőjét átvettük.

1367

Megrendeléseket felveszünk waggonrakományonként és kisebb mennyiségű eladásra raktárt tartunk.

Korniss Testvérek

A R A D.

Telefon 187 és 501.

Telefon 187 és 501.

Állami ezüst
éremmel
kitüntetve!!



Pártoljuk a
magyar
kalap ipart.

Megérkeztek a
legújabb női modell szalma kalapok

ugyszintén a legújabb divatu saját készítményű nyulészőr, kemény- és puha-, férfi- és gyermek kalapok. — Nagy raktár minden színben és divat formában.

Panama kalapok csakis a legszebben vegyileg nálam tisztítottak. — Vidékről 3 darab tisztítás vagy festés végett beküldött kalap portómentesen visszaküldetik. A n. é. közönség pártfogását kéri tisztelettel 1248

Bittenbinder Konrád

kalapos mester

Arad, Deák Ferenc-utca 42.

Ertesítés!

Van szerencsénk egy a helybell, mint a vidéki nagyerdemű közönséget tisztelettel értesíteni, hogy Aradon, Bockó-utca és Háltér sarkán, a Rákóczi-kávéházzal szemben egy teljesen újonnan berendezett

mosó és fényvasaló intézetet nyitottunk.

Elvállalunk minden e szakmába vágó munkákat, u. m.: gallérokat, közelöket, fészlingeket és bármilyen fehérneműket, melyeket hófehérre mosunk. — Egyben tudatom a n. é. közönséggel, hogy 5 éven át a Müller-féle vegytisztító gyár gőzmosó osztályának vezetője voltam s így abban a helyzetben vagyok, hogy a legnagyobb meglepedésre szolgálom ki b. rendelésemet. — A n. é. közönség szíves jóindulatát és támogatását kérve vagyunk

kiváló tisztelettel

Apró István és Társa

tulajdonosok.

449

Garai Károly
réz- és vasbutor készítő
Aradon, Zoltán-utca 6.

Készíték vas és rézbutorokat, rugógybetéteket, kocsii üléseket, tűzmentes pénzszekrényeket és ezen szakmába vágó fényezéseket és javításokat elvállalok. 1967



6561

Lenkey Ferencz

ÉPÜLET- ÉS MŰLAKATOS

1518

ARADON, Közép-utca 12. sz.

Tisztelettel van szerencsém t. Cimed figyelmét műhelyemre felhívni, ahol mindennemű épületvasalást, takaréktűzhelyet, sirkerítést, folyosó és erkélyrácsot, egyszerű és legdiszesebb kivitelben készítek. Minden e szakmába vágó javítások jutányos árak mellett. — Költségvetéseket díjmentesen készítek.

éjszaka kiszolgált vén keheseit. A festékmarta arcú nők és alkoholtól megrezesedett orru férfiak dühösen néztek utána, amint veszett dühvel rohant végig a folyosón.

2.

A tavasz kezdett már nyárba hajlani és Giza tükrösen nézegette magát a folyosón. A folyosó többé nem a kőkörösintecai házé volt, bár nagyon hasonlított hozzá. Csupa beteg asszonyka, töpörödöttek, munkában vagy züllésben fergesedettek, üldögéltek karosszékekben piros és kékesikos hosszú vászonkabátokban. Giza is a maga kékesikos vászonkabátját nézegette és úgy tetszett neki, hogy az ő fehérbőrű arcához ez is jól áll. Testének szépségei a zsákszerű szabáson is átütnek. Általában jó érzései voltak. Senki sem gorombáskodott vele, pálinkát sem ivott és nem is köhögött. Alig vette észre, hogy egy kis fakó leányka, a civil életben minden bizonynyal eseléd, már egy fél óra óta mesél. Most itt tartott...

— Azután bementem a Goldstein urhoz, vettem gyujtót. Megittam, de észrevették és most itt vagyok. Villamos kalauz miatt. Hát a kisasszony másképen csinálta?

— Én? ... — dadogott a meglepett Giza. — Igen ... A Duna.

— Duna? Nehéz volt az elszánás?

— Nem. Kicsit sétáltam a hidon és zsupsz ...

— Ki miatt?

— Pincér.

— És ki fogta ki?

— A száztizennégyes.

És jöttek a többiek. Mind dédelgették, mind szerették. A doktorok meg különösen jól bántak vele. Veregették a vállát, simogatták az arcát. Rezső egyszer bejött, de Giza nem állt szóba vele. Akkor még nehéz volt az állapota és csak ennyit mondott neki:

— Már megesz a fene, már megesz.

A pincér úgy tett, mintha busulna. Nagy pózzal ment ki a szobából:

— Hát megtagadsz. Jó, az Isten megáldjon.

Harmadnap bejött meglátogatni Gizát az öreg Matyók, aki ott szokott kint üldögélni a kőkörösintecai ház folyosóján nagy berliner kendőbe csavarva. Elmondta, hogy a pincér máris vigasztalódott. Betelepített a Giza örökébe egy negyvenesztendő kasziros kisasszonyt.

— Jó nő — mondta az öreg Matyók — jó nő, bár maga jobb volt, de maga már nem jöhet oda többet vissza.

3.

Egy hét múlva Giza elhagyta a kórházat. Levetette a kékesikos kabátot és fölvette azt a ruhát, amiben a Dunából kimentették. A betegek pénzt raktak össze neki, hogy legyen amiből újra kezdi az életet, az apácák megsimogatták az arcát, megcsókolták a homlokát. A doktorok pedig esokrot küldtek neki.

Este már a Délibáb kávéházban muzsikált a női zenekar élén. Harmad-negyednapra uri vendégek érkeztek a kávéházba, A kórházi orvosok voltak. A szeparéban mulattak Gizával és még két leánynyal. Pezsgőt ittak.

A doktor urak aztán elküldték a barátaikat is. Mind és mindig Gizával mulattak. Azelőtt piszkos és durva iparosoknak kellett szolgálatára lennie. Most csupa urak jöttek és keresték. Csupa ur, csupa virág és csupa pezsgő.

4.

Természetesen, hogy így fölvitte a dolgát az isten, nem maradhatott tovább a Kőkörösintecában sem. Előkelőbb városrészben költözött, ahol pazar lakást tartott. Délajt fölkel, selyem pongyolát öltött és beleült a hinta-székre. Lapott olvasott. Ez volt benne:

— Az életmentés áldozata. Egy hónap előtt megirtuk, hogy a száztizennégyes számú rendőr kimentett a Dunából egy zenészleányt, aki öngyilkos akart lenni. Az életmentés azonban életébe került. A száztizennégyes rendőr, névszerint Kovács Gábor, bravuros tette közben meghütötte magát és ma hosszas szenvedés után meghalt. A rendőr, akit méltán nevezhetünk az életmentés áldozatának, fiatal özvegyet és négy árvaat hagyott hátra.

Én:

I.

Nem tudom én, mi lesz a végem
De rá kíváncsi sem vagyok.
Járok kint a virágos réten
S örrendek, hogy a nap ragyog.

Szedek virágot, amíg nyílik,
S mit nyujt a jó sors: élvezem
S hiszem, hogy majd egész a sirig
Ilyen maradj az életem.
S ha nem marad? Rajt nem segíték
Azzal, ha már most zokogok
Ha kihül: rászolgált a szívem
Hisz olyan vadul lobogott

II.

S miért átkoznám szívem már most
Azért, hogy egyszer csak kihül?
Imádom a tavaszt, a mámort
Ha tudom is, hogy elröpül.
Nem tudom én, mi lesz a végem
De rá kíváncsi sem vagyok.
Napom ha elmúlik, a sötétben
Kigyulnak majd a csillagok.

A csillagok: a mult emlékei.
Egy szó, egy csók emléke tán?
S szívem a halált nem is érzi
Emlékesillagos éjszakán . . .

III.

Nem járok én országuton
Gyaloguton járok.
Az szélesebb, de ott por van
S nincsenek virágok.
Láthatnék ott többet, szebbet,
Itt csak egyet látok.
Járhatnék ott többet, szebbet,
Itt csak egygyel járok.
De ez az egy több énnekem
Az egész világnál.
Többet ér ez a virágszál
Száz csokor virágnál . . .
Gazos az út; meg is tépáz
Engem is, meg őt is
Sajnálunk is engem is, meg
Az én szeretőm is.

Mi meg őket! Tiszta szívből
Jaj de lesajnáljuk.
Míg a magunk tüskés, bokros
De virágos, napsugáros
Gyalogutját járjuk.

IV.

Nem akarok sokáig élni
A vénülésig nem megyek.
Nem várom be a rut aggságot
Fiatal, szép halott leszek.

Emelt fővel járok, míg élek
Szívem szerelemmel tele —
S be nem várom, míg szép magamra
Ráborul az élet tele.

Büszkén, vidoran, ahogy éltem
A búcsumat is úgy veszem —
A szívem lángol akkor is még
S nem reszket lábam sem kezem.

Nem lesz panasz az ajkamon még
Nem lepi be könny szememet —
Az ajkamon még csókok égnek
Mikor szeretve elhagyok . . .

TAVASZI ÉVFORDULÓN.

(Naplótörök.)

Irtta: Bibicz.

Máj. 4. Minden este látok valakit, a tekintetünk összesimul, hogy aztán szétrebbenve más pontot keressen, amely nem feltűnő, amelyet nem vesznek észre, nem figyelnek, nem figyel valaki — a bátyja. Ha összeér tekintetünk lopva, tovább simul nézése, mintha valamit keresnek s a bátyja rám meresztett fürkésző, őrző szemek akad meg, melyhez mosolygó arcom igyekszik a lopva ejtett tekintetet, — melyet Ő vele váltottam s melyen rajtakaptak — megcáfolni, meghazudtolni.

Ma este egyedül jöttem haza egyik barátnőmtől s vele találkozom, hazáig kísért. Annyi mondanivalónk lett volna egymásnak s csak közömbös, sablonos dolgokat beszélünk, pedig ezer kérdés motoszkált fejünkben, csak megszólalni volt nehéz — de ha nem is beszélünk: éreztük a levegő kábító, álomba ringató bűvös erejét. Mikor elváltunk, azt mondtam: holnap is találkozhatunk. Tehát holnap!

Máj. 5. Nem mehettem ma sehova, mert szüleim nem voltak itthon. Remegve néztem az órát, mikor ahhoz a számhoz ért, mely órában a tegnapi találkoztunk, mert tudtam, hogy Ő várni fog. Ugy éreztem, hogy most nem volnék olyan néma, s ha Ő itt volna, megtudnám mondani, hogy már régen figyelem, néma vallomását megértettem egy tekintetéből, megtudnám mondani, hogy én is szeretem, hogy vágyom utána s ha most itt lenne, itt mellettem, a nyakába borulnék s meg tudnám ölelni... csókolni.

Merengésemben nem vettem észre, hogy valaki — aki talán kellőképpen, kopogás után lépett be — megjelent előttem. Mindketten rendkívül megvultunk lepedő, kínos csöndben ültünk, nem jött szó ajkunkra; tekintetünk révedezve lesiklott egymásról — hallgattunk.

Én a gyűrűt néztem kezemen — egy zefirköves kis gyűrűt — forgattam, néztem, mintha tőle várnék biztatást a megszólalásra; Ő is a kezét nézte s egy antik briliáns kis gyűrűt e közben lehuzott ujjáról s elfogult hangon azt kérdezte: egyforma-e ez a két kis gyűrű? mutassa. Felpróbálta az ujjamra s kezemet egy pillanatra a magáéban tartotta, amit én sem igyekeztem valami nagyon elvonni, aztán az áteremet nézte, az érverést számlálta. Kezem, ujjaim jéghidegek voltak s az Ő forró kezeinek érintése hevesebbé tették

szívem dobogását, vérem keringését, lüktetését. Szívemre pontam kezét, halkán kérdezve: ugye, hogy dobog? . . .

Arcom égett, füzrózsák gyultak ki rajta; szememben is valami parázs játszadozott — pajzánul csillogva. Keze az arcomhoz ért: simogatta bársonyos, rózsás bőrömet s aztán magához vont, erős karjai átöleltek, remegő ajka az enyémet kereste s én hozzásimultam lágyan, vállára hajtoán lázas fejemet.

Augusztus 18. Menyasszony voltam; az édesapám főnökének az öccse volt a vőlegényem. Mi boldogok voltunk, de szegény édesapám mind gyakrabban és szomorúbban panaszkodott, hogy a főnöke milyen szigorúan és igazságtalanul bánik vele, holott eddig ő volt a legkedvesebb embere. Ez mindnyájunkat elsomorított. Édesanyámat nem egyszer láttam könnyezni, mert attól kellett tartanunk, hogy az apám elveszti állását.

Igy történt, hogy én visszaküldtem a jeggyűrűt; számításom beoált: az apám rövid idő múlva boldogan újságolta, hogy elsejéti fizetésjavítást kap; egy másik alkalommal pedig komoly arccal, fürkésző tekintettel adta tudtomra, hogy a főnöke, az a dugaszdag ember, engem feleségül kért. Nem emlékszem már a főbbi beszédre, Menyasszony lettem.

Máj. 5. Háromszor halasztottam el az esküvőt, különböző ürügyeket keresve. Ma reggel a postás ajánlott levelet hozott — jól ismert irás — csak annyi volt benne: „Évforduló . . . élek! Te veled mi van? Boldogtalan Miló! és én ennek a pár szónak hatása alatt: nevetve, mosolyogva, önkéntelenül huztam le ujjamról ezt a második gyűrűt s Ő neki pedig levelet írtam: Ujjá születtem, a tavasz új érzéket csal ki belőlem, eszembe juttatja az elmúlt tavaszt, új szenvedélyeket vált ki fantáziám, szeretni vágyom és szerettetni; a tavasz kábító illata megbizsergeti a vért ereimben, vágyaim születnek s érzem, hogy ezt a tavaszt . . . ezt a tavaszt nem szabad egyedül föltenem, csókolni, szeretni vágyom. Az elmúlt tavasz egy-egy estéje jut eszembe, amikor ketten voltunk s most olyan üresnek érzem az életemet így egyedül; úgy vágyom az én igazi páromra, aki először érintette csókjaival szűzies ajkamat, aki először ébresztette föl bennem a vágyat — szeretni.

Te vagy az, Te voltál az és én most azt kérdelem Tőled: akarod-e, hogy újra olyan boldogok lehessünk, mint voltunk s még boldogabbak . . .? legyünk újra gyerekek s szeressük egymást, akarod . . .? Nem lehet erre más a válasza mint az, hogy „jó!“. Én

Ablakredők

Valódi amerikai önműködő ablakredőnyök gyári raktára, 1547 valamint valódi

lignum sanctum tekegolyók

és bábu legjutányosabb árakban kaphatók:

Zimmermann Ignác

norinbergi diszmű és játék-áru üzletében

ARAD, Szabadság-tér 21.

Barthl János

épület és műlakatos
Arad, Rákóczi-utca 9.

Elvállal minden e szakmába vágó munkákat, u. m.: épületvasalásokat, vaskerítéseket, sűrűcsokat, takaréktűzhelyeket és mindennemű javításokat pontosan és jutányos árakon.

Költségvetéseket úgy helyben, mint vidéken díjmentesen.

A n. é. közönség becses pártfogását kéri, kiváló tisztelettel

1175

Barthl János.

Gyermekek és felnőttek által

egyaránt kedvelt friss és kellemes ízű **Hajós-főle**

Csukamájolaj most érkezett meg. E fontos és nagy táperejű szer kitűnő hatásának bizonyult

mindenféle légzőszervi bajoknál, köhögéskor, fejlődésben visszamaradt gyermekeknél, stb. stb. 491

Ára egy üvegnek 2 korona.

Fagydagaganatok elmulasztására, fagyviszketegség biztos megszüntetésére legjobb szer a „Frigin.“

Ára egy üvegnek ecsettel és utasítással 70 fillér.

Legjobb fekete a „MELOGEN“ Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ára 2 korona.

Kitűnő amerikai a „NITER“ 6 darab egy eredeti fémdobozban 2 korona.

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád gyógyszerárában ARAD, Andrassy-tér 22. sz. a megyeházzal szemben. —

Kitűnő nyálkaoldó és diuretikus szer
Tisztán vagy berraligen kellemes ízű gyógyital a

Málnási borvíz-forrás

természetes alkalikus savanyúvíz.

Készítette a
Főraktár: „SIGULA“ R.-I. Málnásfürdő Háromszék M.
Aradon: Rubinstein M.
Telefon 188. sz.
Ára 1 liternek hához vivo
buzogásról 20 fillér.

smerlek, tudom, hogy te is szeretsz még... szeretsz ugye?...
Ne írj semmit, hanem jöjj! Ez a tavasz nem vonulhat el a lelke-
m fölött napsugár vagy vihar nélkül... kell, hogy megérts. Sáradt
vagyok, sokat küzdöttem — s másokért mindig — most már boldog
akarok lenni, akarsz megérteni?... Várlak?

ÁLMODOTT SZERELEM.

I.

Koronája nem volt s mégis
Mindig olyan büszkén nézett,
Mintha hozományul vinne
Egy nagy, fényes hercegséget.

Imádóját úgy bántotta,
Hogy a hangja nem is reszket —
Mikor elbucsuzott tőle
Szép, érzelmes szavak mellett.

S bár a férfi nem látott mást,
Csak egy hideg, büszke arcot,
Tudja isten, egy sóhajtást
Talán mégis visszatartott.

II

A templomban egyszer láttam
Elmerülni imádságban;
Végignévezve a sok szentet,
Vértanukért könnyet ejtett.

De az, aki hűn kíséerte,
Aki megszenvedett érte,
Hiába jött vele össze,
Még egy jó szót sem nyert tőle,

Tán azt hitte: a szerelem
Jobb hogy mindig álom legyen
Egész éltén tartó álom...
Hogy még egy percig se fájjon.

Szabó Sándor...

A nagyon okos asszony levele.

Írta: Vértessy Gyula.

— Nem értem, hogy az a Laci miért nem mutatja magát?, Talán
maga, édes, megbántotta valamilyen?

— Én? Volt eszembe!

— Talán mégis mondott neki valami olyat, amit nem kellett
olna? Tudja, hogy milyen érzékeny gyerek.

— Hogyne tudnám! Respektálom is az érzékenységet az urfinak.

— Mégis csak maga lehet az oka az elmaradásának? Bi-
zonyára megint leckéztette. Elvégre egy olyan neves író, mint Laci,
és aki nem is olyan éretlen gyerek már, hát akármilyen jó barátom
is, nem köteles túrni, hogy maga úgy bánjék vele, mint valami
iskolás kölyökkel. A minap is hallottam, hogy kiszidta. Most is
bizonyára megbántotta valamilyen.

— Köszönje meg a maga híres barátja, hogy egyáltalában
érdeklődöm iránta. Nézze meg az ember, még felhuzza az orrát,
amiért arra unszoló, hogy ne lumpoljon, de éljen szolid életet,
házasodjék meg, alapítson magának családi otthonot, mert így el-
züllik, minden tehetsége mellett és semmi nagy dolgot se fog tudni
alkotni.

— De mi közöd neked, édesem, az ő jövőjéhez? Se anyja, se
felesége nem vagy.

— De a legjobb barátja felesége vagyok, s ha te szereted, én
is szeretem és nem akarom engedni elzúlni. Derék, jó fiu, de
könnyelmű, szigorúan kell tartanunk.

— Oh, te édes, kis csacsi asszonykám, te akarsz szigorúan
tartani azt a bohémlegényt? Szépen sikerül az akarásod! Most is
itt hagyott a faképnél.

— Nem lehet olyan ostoba, hogy vissza ne jöjjön ide, ahol
tudja, hogy önzetlenül szeretik. Pláne neki, akinek nincs otthona,
neki nagyon meg kell becsülni azt a helyet, hol meleg szeretet
várja. Mondja meg majd neki, ha találkozik vele.

— Igen, igen, mondd meg neki, hogy mind a ketten apprehendálunk rá.

— Irénke is haragszik Laci bácsira, — szólt közbe a kis
leányuk is.

— Helyes, mondd meg neki, hogy mind a hárman haragszunk
rá s jaj neki, ha el nem jön hamarosan!

Denaturálszesz

hordókban valamint dugaszolt pa-
lackokban viszontelárusítók részére
kapható 1519

Donáth Simon
engedélyezett Denaturált
szesz nagyárusnál.

Továbbá nagy raktár:

saját főzésű törkölypálinka,
seprő, szilvorum, rum és
az összes édes pálinkákban. Bor.

Kapható: Donáth Simonnál

Telefon 524. sz.

Szöllőkötöző-fonal

karikás- és zöldhajtás kötéshez
eredeti minőségben a legju-
tányosabb árban kapható:

az Erdélyi- és Bácskai Iparáru
Raktár

Reich B. Károly Fia és Társa
cégnél 1484

Andrássy-tér 6. (Verbos-ház.)

Kitűnő husvéti illatszerek

locsoló vizek nagy választékban.

Ibolya, gyöngyvirág, rózsá, ideál, serail stbi illatokban.

50 fillér, 1 kor. 50 fillér és 2 korona árakban.

Ragyogó színű méregmentes tojásfestékek
különböző színekben

1 csomag 6 fillér. 411

Különböző tojásfestő papirosok

1 csomag 16 fillér.

Alcoholmentes illatszerek

egy üveg 90 fillér.

Kapható:

Rozsnyay Mátyás

gyógyszertárában Arad, Szabadság-tér.

Telefon

12-83.

Stiller József

cégnél és klr. szab.
jégsekrengyára

Telefon

12-83.

Gyár és iroda: VII., Nagydíófa-utca 22. és 23. sz. (Wesselyni-utca sarkán.)

Ajánlja törvényesen védett és elismert legjobb szerkezetű, kitüntetést
nyert hűtőköszörműket sör, víz, vaj, nyers hússal hűtésére, ételhűtőket
házi szükségletre, fagyalt készítőket és fagyalt-reszervoárokat, bor-
mérési berendezéseket és legújabb szerkezetű pezsgető-csapokat. —
Képes árjegyzékek lent gyártmányokról, valamint a legújabb találmányu hús-
hűtőkről, ételhűtőkről, továbbá a sörkimerő készülékekről (légtét levegőnyomással)
kivonatára ingyen.

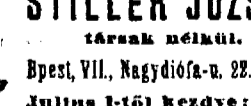
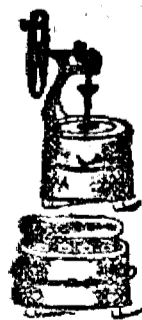
Tévedések elkerülése végett kérem cégemre ügyelni és más hasonló nevű
cégekkel össze nem tévesztetni; gyáram 1873-ban lett alapítva. 6874

Egyedüli tulajdonosa:

STILLER JÓZSEF
társak nélkül.

Bpest, VII., Nagydíófa-u. 22. és 23.

Julius 1-től kezdve: Ka-
sinezy-utca 6 B. sajtóház.



Új képkeretező műhely Aradon!

Értesitem úgy a helybel, mint a
vidéki közönséget, hogy Aradon, Salacz-
utca 3. szám alatt egy a mai kor igé-
nyeinek teljesen megfelelő speciál

Képkeretező műhelyt

nyitottam, hol raktáron tartom
a legmodernebb képkereteket dus
választékban. 107

Képkeretezéseket saját műhelyemben a
legprecízebben készítik. — Elvállalok min-
den e szakmába tartozó munkákat a legju-
tányosabb árak mellett. — Üvegezési mun-
kákat szolid árban eszközölök. — Olajfestmé-
nyeket eladásra elfogadok!

Szíves pártfogást kér, kiváló tisztelettel!

Freimann József.

Steiner József

okl. építész, építőmester műszaki irodája

Budapest: I. Mészöly-utca 6. sz. Interurban telefon 149-04. sz.

Arad: Szent László-utca 7. szám. Interurban telefon 36. szám.

Budapest: I. ker., Fehérvári-ut 19a. (Grimm és Steiner) interurban telefon 44-04. szám. ::

Elvállal az építészet körébe vágó mindenféle tervezést, művezetést, felülvizsgálatot, szakértői megbízást és teljesíti

bármely építményszakszerű, szolid kivitelét versenyképes olcsó árakon.

Eddig végzett nagyobb tervezések:

Vármegyei székházak restaurálása, Arad.
Nagyságos nyéki Kintzig János ur bérháza, Arad.
Nagyságos nyéki Kintzig János ur kastélya, Puszt-Tövisgyház.
Nagyságos Paikert Henrik ur lakóháza, Arad.
Méltóságos monyorói Urbán Iván ur kastélya, Arad.
Méltóságos gróf Porcia Lajos ur bérháza, Arad.
Méltóságos báró gyoroki Andrányi Károly ur vasraktára, Arad.
Méltóságos báró gyoroki Andrányi Károly ur kriptája, Arad.
Méltóságos báró gyoroki Andrányi Károly ur villája, Menyháza.
Nagyságos özv. gyoroki Andrányi Károlyné urnő villája, Menyháza.
Tekintetes Dr. Tisch Mór ur bérháza, Arad.
Nagyságos bellusi Dr. Baross Ferenc ur kriptája, Arad.
Tekintetes Rozsnyay Testvérek bérház-restaurálása, Arad.
Méltóságos Rónay-nővérek bérháza, Arad.
Tekintetes Dr. Darányi János ur bérháza-restaurációja, Arad.
Tekintetes Grosz József ur lakóháza, Lippp.
Tekintetes Grosz Izsó ur lakóháza, Lippp.
Tekintetes Dr. Steiner János ur lakóháza, Lippp.
Nagyságos Vásárhelyi család sirboltja, Arad.
Tekintetes Weisz Mór és Fiai cukorkagyár, Arad.
Nagyságos Király Dezső huszárcapitány ur lakóház restaurációja, Arad.
Tekintetes Domán Sándor ur lakóháza Arad.
Nagyságos Nyéky Ilona urnő lakóháza Arad.

Tekintetes Geiger Simon ur lakóháza, Debrecen.
Arad sz. kir. város leányiskola, Weitzer-utca.
Nagyságos Urmánczy János ur bérháza, Arad.
Nagyságos Laendler Aladár ur gyártelepe, Arad.
Nagyságos bajcay Beliczey Géza ur kastélya, Gerendás stb.
Tekintetes Dr. Grossman Jakab ur jéggyár építkezése.

Eddig végzett nagyobb építkezések.

Nagyságos nyéki Kintzig János ur bérháza, Arad.
Méltóságos gróf Porcia Lajos ur bérháza, Arad.
Méltóságos báró gyoroki Andrányi Károly ur villája, Menyháza.
Méltóságos báró gyoroki Andrányi Károly ur kriptája, Arad.
Nagyságos özv. gyoroki Andrányi Károlyné urnő villája, Menyháza.
Nagyságos bellusi Baross család sirboltja, Arad.
Nagyságos vásárhelyi Vásárhelyi család sirboltja, Arad.
Méltóságos Rónay nővérek bérháza, Arad.
Tks Grosz József ur lakóháza, Lippp.
Tks Grosz Izsó ur lakóháza, Lippp.
Kózkórház telepe, Lippp.
Tks Geiger Simon ur bérháza, Debrecen.
Arad sz. kir. város Fürj-utcai emeletes iskolája, Arad.
M. kir. államvasutak állomási épület Szajol.
M. kir. államvasutak rendező pályaudvar, Piski.
M. kir. államvasutak magas építmények, Váralja.

M. kir. államvasutak magas építmények Piski.
M. kir. államvasutak magas építmények, Petrozsény.
M. kir. államvasutak állomás-épület, Tövis.
M. kir. államvasutak, mozdonyain, Nagyszében.
Nagyságos okányi Schwarcz József ur kastélya, Okány.
Nagyságos Urmánczy János ur bérháza, Arad.
Nagyságos Laendler Aladár ur gyártelepe, Arad.
M. kir. államkincstári nagy szálloda, Herkulesfürdő.
M. kir. államkincstári gyógyteremi étkező.
M. kir. államkincstári vágóhid. Herkulesfürdő.
Törökszentmiklósi nagy városház.
Budapest székesfőváros számára: III-ik kerületi iskola, óvoda, gazdasági iskola, V. ker. iskola Pannonia-utcában, IX. ker. iskola a Dugonics-utcában, IX. ker. városi bérház a Mester-utcában.
Nagys. Kállay ur bérháza Zárda-u. Budapest.
Nagyságos Spitz ur villája Fásor. Budapest.
Nagyságos Böhm-féle bérház, Budapest.
Nagyságos Dr. Deutsch bérház, Budapest.
M. kir. államvasutak mozdonyain és lakóépületek építése Fogaras.
M. kir. államvasutak mozdonyain építése Váralja.
Tekintetes N. Udvarny András ur 3 emeletes bérház és színház építése Kolozsvár.
Ráday-u. 59. és Lónyay-u. 58. sz. bérházak, Budapest.
Nagys. Koroknay ur 5 emeletes bérháza, Budapest.
Tek. dr. Vadász Armand ur bérháza Arad.

Kivittel való megbízás esetén a tervezésért külön díjat nem számítok.

Még is mondtam, mihelyt találkoztam vele.

— Azt üzenik Perényiek, hogy többé látni se akarnak, ha még sokáig kerülöd őket. Miért is nem megy el már hozzájuk? Nem szeretnek téged sehol se úgy, mint ott.

— Jó, jó, majd beszélünk még erről. Nézd, milyen remek idő van idekint a Dunaparton és alig lézeng itt egy két ember; mindenki bent szorong a Koronaherceg-utcán, meg a Kossuth Lajos-utcán. Mindenki a többi ember kedvéért csavarog ott. A többi kedvéért megyünk valahová, ez még csak hagyján; de a többi kedvéért nem megyünk valahová: ez már ostobaság! A többi kedvéért nem merünk eljárni oda, ahol jól érezzük magunkat.

— Például Perényiekhez, ugy-e?

— Igen, hozzájuk. Ennek a buta tömegnek az áldozata vagyok, amely, mint valami vén kofa, beleüti az orrát mindenki privátdolgába. Még akarja szabni, hogy én hová járhatok, hová nem. Gyanusít, leselkedik, pletykákat kohol, úgy hogy el kellett maradnom a legkedvesebb barátom házából, ha csak azt nem akartam, hogy az emberek hármunkon koptassák a nyelvüket. Én pedig inkább meghalok, minthogy azokat az embereket a gyanunak még csak árnya is érje. Különösen azt a drága, szent asszonyt, akire úgy nézek, mint valami Madonnára. Ott kellett hagynom őket, pedig milyen boldog, elégedett, nyugodt voltam közöttük. Ebből a szennyes, piszkos mindennapi életből, úgy menekültem az ő otthonukba, mint valami tiszta, kedves szigetre a hajótörött a zugó, szennyes, háborgó tengerről. Megváltásom volt az ő tiszta körük s én, aki idekint az életben, magam is léha, könnyelmű vagyok, egészen mássá lettem a közelükben. Megtisztultam, megvigasztalódtam és visszanyertem magamban való elbeszített hitemet. Hiszen tudod, hogy néhány év előtt kicsoda életet kezdtem élni. Minden időmet a szeretőim meg a korcsmaasztalok mellett fecseleltem el. Alig irtam valamit. S amit irtam is, haszontalan semmi dolog volt, csak mióta Perényi megházasodott és hozzájuk kezdtem járni, azóta lettem más emberré. Az ő boldog családi életük tisztasága tisztított meg engem is. Szégyeltem oda bűnösen, szennyes lélekkel belépni és igyekeztem olyaná lenni, aminők ők voltak. S különösen mennyit köszönhetek az asszonynak: Annuskának. Hogy korhelt, ha léhaságom híré hallotta s milyen boldog volt, ha sikerült valami dolgom, ha irtam valami szépet, ha dicsérték, ha elismerték a dolgoimat. Ő élesztette fel bennem az ambíciót, neki köszönhetek mindent! És neki, nekik köszönhetem életem legboldogabb óráit. Mikor ott lehettem az ő kedves családi körükben. Mikor náluk lehettem, mikor otthon lehettem. A kis Irénkével néha órákon át eljászolunk. A mamája, ő és én. Perényi nevetve ment fel az irodába, ha dolga akadt:

— A gyerekek csak játszanak tovább!

S csakugyan gyerekek is voltunk mind a hárman. Én is. Mert mellettük olyan ártatlannak, olyan tisztának éreztem magam, mint aminők ők voltak. Egész délutánokat ott töltöttünk hármasban a gyerekszobában és nekem még csak gondolatomban sem fordult meg, hogy egy bájos, fiatal asszonynyal vagyok, akinek talán udvarolni is lehetne. Szépségének az érzéki varázsát nem is éreztem, csak kedvességének, tiszta lelkének derűs melegét. S egyszerre vége lett mindennek. Az ostoba, bitang, irigy emberek kikergettek az én paradicsomomból. A piszkosok, nem tudták megérteni a mi tiszta vonzalmunkat és vartogott a pletyka uton-útfélen. Ez a gyalázatos nagy Galeottó, ez az undok, feketelelkű társaság, mely fel se tételez szeretetet, aljas szeretkezés nélkül; ez az undok nagy Rágalmazó, mely megkeseríti a tisztességes emberek életét.

— Biz' az megkeseríti. De azért néha jó, hogy beszél. Óvatosságra inti az embert.

— Eh, óvatos voltam én anélkül is. Hiszen előttem szentebb az ő becsületük, mint a magamé.

— Te, Laci, tudod mi lenne a legjobb megoldás? ha megnősülnél. Lásd, neked van érzéked a házasság poézise iránt, szereted a gyereket is, boldoggá is tehetnél valakit, még magad is azzá lehetnél. El kell menni valakit.

— Valakit, valakit? De ki az a valaki? Ha lenne még egy olyan nő a világon, mint Anna?

— Te, Laci, ez nagyon gyanus. Én nem vagyok ugyan a nagy Galeottó táborában.

— Csak mond ki! Te is azt hiszed, hogy szerelmes vagyok Perényinébe. Ugy-e? Te sem hiszed el, hogy lehet egy fiatal embernek egy fiatal asszonyt úgy szeretni, mintha az a huga lenne. Ugy-e, te se?

— El én, elhiszem. Hanem mégis...

— Hanem mégis, te is azt hiszed, hogy jobb lenne nekem nem járni Perényiekhez. Ugy-e azt hiszed!

— Legalább is veszedelmes a dolog.

— Egészen nyugodt lehetsz. Boldog vagyok, ha láthatom őt, ha hallhatom a szavát; vágyódom utána, de nem a teste, hanem a

lelke után. A minap egy verset is irtam erről az érzésemről. Hallgasd meg, ez kifejez mindent:

Én nem vagyok beléd szerelmes,
Csak veled lenni szeretek,
Nem is szerelem ez az érzés,
Csak tiszta, fehér szeretet.

Nincs ebbe láng, nincs szenvedély se,
Se bűn, se tűz, se csókra vágy —
Ha látlak: megtisztul a lelkem
S bűn hangulata odahagy.

Amíg velem vagy, milyen jó is
S magam is milyen jó vagyok!
Érzéki vágy helyett szememből
Megértés sugara ragyog.

S csupán kezvedre hull a csókom,
Sohse vágyom ajkaid —
Ézért maradsz legjobb barátom
Életem végső napjaim...

Igen, ez a vers kifejez s megmagyaráz mindent. Ez nem szerelem, de szeretet. Ez nem földi, de égi érzés. Hároméves ismeretségünk alatt csak egyszer, csak egy pillanatra vegyült a szeretetünkbe érzékiség. De az is olyan muló, fehér leheletszerű folt volt, hogy neked is elmondhatom. Irénke köztünk ült és a mamája megcsókolta; utána mindjárt én is megcsókoltam a kis lány arcának azon a helyén, ahol a mamája csókja érte. Ezt is észrevette az anyja s belépírlt. Hát ez bűn volt?

— Nem, ez még nem volt bűn. De a közvetett csók sokszor átalakulnak közvetlen csókokká. Tanácsolom, hogy utazz el pár hónapra...

Bertey meg is fogadta tanácsomat. És hogy nekem volt igazam, mikor rábeszéltem az elutazásra, akkor láttam, mikor elutazása után először beszéltem az asszonykával. Nagyon rosszkedvű volt és mintha fájdalmasan rezgett volna a hangja, mikor mondta a kis leányának:

— Az a rossz Laci bácsi, látod elutazott!

— Meghorogudott ránk?

— Nem, csak nem szeret már minket.

Azután sokáig szótlánul nézett maga elé s mintha nem is nekem mondta volna, csak magának:

— Nem jó valakit így megszokni...

Én részemről őszintén örültem, sőt büszke is voltam rá, hogy ilyen tapintatosan és okosan elválasztottam ezt a két embert.

De nem sokáig tartott az örömöm. Alig pár hét múlva Laci csak itthon termet.

— Nem gondolod, hogy még kőrán jöttél haza?

— Nem, nem gondolom. Pajtás, megjött az eszem. Vége van az ostoba szentimentáliskodásnak. Nem féltem már a szívem a szerelemtől.

Bizonyára beleszeretett valaki másba — gondoltam. De erre a sejtelmemre hamar rácsófol, mert megint csak kezdett sübbe-fübbe ott ülni Perényiéknel. Nem is csinált titkot belőle előttem:

— Igen megint járok oda s fogok is járni. Mert boldog vagyok, ha ott lehetek. S a boldogsághoz mindenkinek van jussa.

— De nem azon az áron, hogy a más boldogságát feldulja.

— Csak nem gondolod, hogy én Perényit, az én legjobb barátomat meg tudnám csinálni?

— Az lesz a vége.

— Soha! Becsületesre mondom neked, soha!

Nem tartottam ugyan Lacit gazembernek s a becsületét respektáltam, hanem, hanem mégis kételkedtem benne.

Csak most a napokban aszlott el a kételyem, mikor végigolvas-tam Laci barátunk új regényét. A nagy port felvert „Megalkuvás”-t.

A regény maga is érdekes, a mai kor embereinek mindenben való megalkuvásáról szól. De engem legjobban érdekelt a szerelmi megalkuvásról szóló rész, melyben egy nagyon okos asszony levelet ír rajongó szerelmesének. Csak azt a pár sort írom ki belőle, ami engem meggyőzött arról, hogy ha Bertey Laci reggeltől estig ott is ül Perényiéknel, a Perényi barátunk hamloka sohse viszkethet. Nem üt ott ki szaro sohse...

Ugyanis a nagyon okos asszony azt írta a nagyon csacsi gallylérjának:

Menekülsz előlem, itt akarsz hagyni? Félsz a büntől? Félsz attól, hogy meg fogod velem csinálni a barátodat, a férjemet? Oh, te drága, édes, nagy gyerekelem! Efelől visszajöhetsz. Sokkal jobban szeretlek én téged, semhogy közönségesen, szabad személy módjára eléd dobjam magamat és azt hiszem a te vágyaidnak se az a célja, hogy birtokba vegyél, mint valami megfizetett cselédet, vagy mint valami feleséget. Az én vágyam az, hogy lássalak, beszéljek veled, halljam a hangodat, lássam a szemedet, fogjam a kezedet, néha arcodhoz hajolhassak és megcsókolhassalak tiszta, fehér szeretéssel

és hogy a bizalmasod, a lelked meghítt fele legyenek. S a te vágyad? Ugy-e, hogy találg nálam egy fehér tiszta otthont, ahová a lelkedet pihenni hozhasd haza, ha nagyon kifáradt, ha nagyon bepiszkolódott odakint. Testiség nem köt minket. Az én erős, hatalmas uracskám: férj tetőtől talpig. Boldog vagyok, hogy rajta kívül más nem hivatkozhat férj jogokra. Őt szeretem hitvesi hűséggel, mint a gyermekem apját, mint a leendő gyermekeim apját, de ez a szerelem nekem nem gyönyör, de robot. A gyönyör nekem az a szerelem, ahogy téged szeretlek. Ami salak, ami testiség van a szerelemben, azt én a hálószobánkban hagyom, te pedig a legénylakásodon a fested szeretői között... Ettől a mi szerelmünkől nem kell félned, ebből sohase lesz becstelenség. A szomjuságot nem fokaji borral oltjuk el — de vízzel vagy boros vízzel. A fokajit élvezni kell — a fokaji egy csók, egy kézfogás, egy kapcsolódó tekintet s ebben nincs aljasság, nincs bűn, nincs barátunk elárulása... Gyere haza a lelkeddel, várlak a lelkemmel...

Csak azt szeretném tudni, hogy Perényi megértette-e a regénynek ezt a részét? S ha megértette, vajjon büszke volt-e a felesége llyetén hűségére!...

A FÖLD RABJAI.

Künn a zöldelő határka,
Gyöngyös harmat hull a hajnalon;
Hol a sárguló kalászra
Hol a föld érces göröngye,
Izzadással megöntözve.
Terem dusan gazdagon.

Hol a széles, nyílt mezőben
Tarkán, illatozva bőven,
A virágok himes kelyhe nyit;
Hol a nap első sugára
Kemény munkában találja
A szorgalmas méhek ezreit:

Ott van a kincs, ott a bánya;
A föld fia garmadába
Gyűjti, mit a bánya méhe rejt.
S amig fárad nappal-éjjel,
Soha nem szűnő erélylyel —
Önmagáért tenhi elfelejt.

Munkálkodik, szenved, ázik
És meghordja roskadásig
A világ dus, fényes asztalát,
Barna kérges tenyerébe
Népek sorsa van letéve —
S önmagának kenyeret sem ad.

Ha úgy egyszer, nagy csudára
Az ekéje, a kaszája
Csöknyösen megkötné magát! —
Tán a föld nem is teremne —
Ugyan akkor mi is lenne...?
Hallanánk-e majd a fűj szavát...?

Csizmadia Sándor.

Boldagok, akik esalódnak, — mert ők még hisznek.

Minden ember ragyoghat kisebb-nagyobb mértékben, mint a csillagok, de világítani másoknak is, csak az erősek, a napok tudnak.

Ragy baj az, hogy nekünk embereknek legtöbbször semmi sem elég és mégis minden sok.

Sokszor csak azért beszélünk, mert félünk, hogy a hallgatással többet árulnánk el, mint amennyit szeretnénk.

Talán nincs is se boldogság, se fájdalom, mert minden érzés csak az egyéni felfogás dolga.

Igen nagy embernek kell lennie annak, kinek elnézzük az apró fogyatékososságait.

Nem az borzasztó a halál gondolatánál, hogy mi is elpusztulunk, hanem hogy kiket kell majd elfemetnünk.

A TÜKÖR.

Irta: Lia

A butoresarnok egyik melléktermében fellázdak a butorok. Azok, a melyek már „használt” állapotban jutottak a kereskedő tulajdonába, holmi árverés, költözködés, vagy más eféle dolog révén.

Fényes villanyárban uszott a nagy butoresarnok és a különféle butordarabok kívánatos formában mutatkoztak a szemlélő előtt.

— Ez mégse járja, — lázdak fel a mellékteremben lévő „használt” butorok. Hát mi már csak lenézésre valók vagyunk? ... Hisz azok odabenn, élettelenek, mi ellenben már egy egész regényt élünk keresztül. Mindegyiknek tartalmas, érdekes a pályafutása.

— De milyen érdekes — dörmögött egy elhomályosodott részág egyik sarokból.

— A legérdekesebb tartalommal azonban mégis csak én bírok — büszkélkedett egy hatalmas tükör. Nekem megfigyeléseim vannak. Én vagyok a legértékesebb itt köztetek. Előttem nincs titka a nőnek. Ha könnyes a szeme, vagy ha mosolyog az arca, én vagyok az első, aki megpillantom ezt. Mert a nő úgy bánatában, mint vig hangulatában hozzám szalad... Előttem nincs szégyene a nőnek. Hány fehér, gömbölyű vállat pillantottam én meg... Be sok titkot rejtek én magamban... Ugy-szólván egész életét előttem bonyolítja le a nő. Ha tetszetős akar lenni, én vagyok az első a ki látom, mily módon alkalmazza a különféle kozmetikai szereket... Ha esőket kap és kipirul az arca, remegve lép elem, hogy lássa a esők nyomát. Ha megbántják annyira, hogy könnyek jönnek a szemébe még akkor is felém szalad és mintegy panaszkodó lélekkel vizsgálja a szempilláit... Uj toilletjét én pillantom meg legelőször, én látom nála a hatást. A nő minden titkát ismerem. A hamis fogtól kezdve a hamis idomokig. Én tudnék csak igazán bírálatot mondani egy nőről. Mert én látom a nőt neglizsében, borzas hajjal, duzzadt arccal, veszedelmes szájjal... És ugyan-ezt a nőt látom kedves, szolid ábrázattal, loknis frizurával, és suttogó ajakkal... Csakhogy még az első eset legtöbbször a férje oldalán nyilvánul, addig a bájos ábrázat, a suttogásszerű hang mindig bizonyos idegen férfi jelenlétének keretében mutatkozik... A férfiak, ha igazán ki akarnak ismerni a nőt, akkor kellene kísérletezniök, mikor én bizalmas együttesben vagyok vele, mikor kivülem senki sincs mellette. A mosolygó arcú szerelmes leány előttem nem varázsol arcára mosolyt, előttem úgy mutatkozik a hogy érez és én látom, hogy a legtöbb szerelmes leány élete színészkedés, mert még vidám, bájos tekintettel jár-kei az emberek előtt, addig előttem elszáll e vidámság és helyébe sóhaj-sóhaj után jön az ajakra...

— Tulságosan sokat tartasz magadról — dörmögött a részág. Még elhitelnéd velünk, hogy a te életed a legtartalmasabb. Lásd én fehér bőrű, kívánatos husu nőket ringattam álomba, rózsás, boldogító álomba... Nekem köszönhetik, hogy reggel hamvas arccal, friss kedélylyel köszöntötték újból a napot...

— Ez semmise — szólalt meg egy szekrény. Én rejtem el a nő fehér, csipkés intim ruhadarabjait... Amit én elrejték, az mind ingerlő, minden érdekes...

— Ti beszéltek — szólt közbe egy filigrán, aranysegélyű, bársonyos íróasztal. Én rejtem a legtöbb titkot. Fiókjaimnak egyikében az érdekes, vérforraló asszonyi regények, másokban a bűnös, szerelmes levelek, harmadikban a titkon őrzött emlékek voltak zárva... És mit rejtett még a többi fiók!

A tükör mosolygott és hiába igyekezett meggyőzni társait. Egy napon felnyílt ennek a teremnek az ajtaja. Vevők jöttek. Az üzlettulajdonos mellett egy férfi és egy nő lépkedett.

— Jaj lelkem — fordult a férfi a nőhöz — kikapcsolódott a nyakkendőm.

— Majd megigazítom — szólt a nő.

— Köszönöm szívem, de a nyakkendő feltevésehez soha se szerettem a segítséget. Ezt magam tudom megigazítani legjobban.

És ebben a pillanatban megpillantotta a tükröt.

— Na hisz ez nagyszerű, itt van egy tükör — és ezzel kényelmesen megigazította a nyakkendőjét...

... — Lássátok? — szólt a tükör, mikor bezárult az ajtó — én csak a nőkről beszéltem nektek és lime most magatok is meggyőződhattetek róla, hogy nemcsak a nőnek, de a férfinak is nélkülözhetetlen vagyok...

... A butorok hallgattak. És meghajoltak a tükör előtt.

A legelőkelőbb hölgyek kedvenc szépítő szere

Földes-féle

MARGIT-CREME

mert zsirtalan, ártalmatlan és rögtön szépít.

Hogy a **MARGIT-CREME** páratlan hatású szer, azt nemcsak az elismerő levelek ezrei bizonyítják, hanem az a körülmény is, hogy a milliókra menő arcszépítő szerrek tömkelegében is vezérszerepet visz és minden konkurens készítmény dacára napról-napra jobban terjed.

Franciaország a kosmetikus készítmények klasszikus hazája, ezer-számra készülnek ott a legkiválóbb kosmetikumok; mégis a francia hölgyek ezrei használják a **MARGIT-CREMET**, mert a francia nők finomult ízlésének a **MARGIT-CREME** felel meg legjobban.

A **MARGIT CREME**, miként azt számtalan vegykísérleti állomás vizsgálatai bizonyítják, minden tekintetben ártalmatlan készítmény, amely az arc szépségét, teltségét és üdőségét a legkésőbb öreg korig megtartja, úgy, hogy kizárt dolog az, hogy egy hölgy, ki a **MARGIT-CREMET** használja, megráncosodjon, vagy arca szépségét csak a legkisebb mérvben is elveszítse. A **MARGIT-CREMET** használó hölgyek fölött nyom nélkül repül el az idő.

4539

Kapható a világ minden nagyobb gyógyszer-tárában és illatszerüzletében, 1 koronás adagokban,
 ——— 6 darabot bérmentve küld. ———

Saját gyártmányu elsőrangu
kötélárúk,
bácskai és erdélyi legfinomabb
pokrócok
nagy választékban.

Ponyvák, zsinegfonatok, lótakarók,
zsákok, legnagyobb és legolcsóbb

bevásárlási forrása

1622

Mattuschek J. és Fia

ARADON, Andrásy-tér

(a Minorita-templom átellenében.)

ORSZÁGUTON.

Irta: Ádám Éva.

Vannak dolgok, melyeket ha megteszünk: nem érdem; ha azouban meg nem tesszük: bűn. Ezt a tételt azzal igazolom, hogy az embertársaink iránti közöny a lélek pangására vall. Mindenkinél részt kell vennie a társadalmi és szociális élet nemes kilendüléseiben úgy és oly eszközökkel, amilyen megadatott és a mely megfelel egyéniségének. A benső ösztönök megsugják az embernek, melyik az az út, melyen legfőbbet osztogathat szét lelke melegéből, értékeiből. Én azt hiszem a harmonikus lelkiéletnek, az igazi megnyugvásnak és boldogságnak első feltétele az, hogy ezt a mélyen járó halk zenét megértsük és annak nemes útjai szerint járjunk a világban.

Ezekkel a szavakkal némi magyarázatát óhajtom adni azoknak, a kik enélkül meg nem értenék, mi ok vezethet egy nőt messze országutakra.

Egy hónap óta rogom az országutakat. Bizony nem tudom, melyik volt ezek közül az államé, melyik a megyéé vagy községeké. Annyi azonban szent igaz, hogy olyan utakon is jártam, a melyekről azt hittem eddig, hogy valahol erdők mélyén, ember nem járta helyeken húzódnak meg, most azonban saját szememmel látam, hogy a vármegyék fővárosaitól alig 2—3 órányira, rendes közlekedésül szolgálnak ezek a kedélyes kis utak.

Kettős feladatot végeztem. A földművelésügyi minisztérium székhelyföldi kirendeltsége felszólítására gazdasági előadásokat tartottam a vármegyében. Jobban mondom: népnevelő, erkölcsnemesítő tanításokat. Ráműtöttem azokra az erkölcsi okokra, melyek végeredményében a nép gazdasági romlását és ethikai értékét befolyásolhatják s a melyek, mint valami kóros rákbetegség kikezdették az erős székhely faj sok próbát kiállott ősananyagát. Ennek a megbízatásnak, mint népnevelő igyekeztem megfelelni és bizony oda kellett ütnöm, a hol legjobban fáj a népnek.

A másik megbízatásomat, mint az orsz. hírlapíró szövetség tagja, az „Alkoholizmus Ellen” c. lap szerkesztőségétől kaptam. Az első pillanatra világos volt előttem, hogy a két helyről kapott megbízatás lényegileg ugyanegy. Összekapcsoltam tehát előadásaimat.

A cinikusok, a hitetlenek kétségbe vonhatják ezeknek a tanításoknak hasznát, eredményét. Én azonban merem állítani tiszta lelkiismerettel, hogy a szeretet szava megtalálja az utat a nép szívébe. Oly megható lelkimegnyilatkozásokkal találkoztam a nép körében, melyek akkor is fentartanak a nép erkölcsi tisztulásába vetett hitemet, ha százan és százan állanak elém, hogy fáradságom hiába valóságáról meggyőzzenek! Az áhitatos, meghatott arcok, a lehulló könnyecsek nem hazudnak. Hangos, elcsukló zokogás mi egyebet mutatna, minthogy szívékhöz talált a meleg szó?!

A mikor az a hallgató azt érzi, hogy az ő érzés és gondolatvilágából, az ő erkölcsi életköréből markol ki az előadó egy csomó indulatot, szenvedélyt, hibát, erényt, akkor figyelni kezd a lelke. A mikor tiszta tükörlapként áll előtte az ő családi és társas életének, egész erkölcsi világának szennyje, salakja, a mikor azt érzi, hogy nem ellenséges kéz szaggatja fel a sebeket, hanem a szeretet tisztítja meg a fekélyes kiütéseket: akkor az a hallgató érez valamit, a minnek a nevét talán nem tudja, de a pszichével foglalkozó előadó érzi, látja, hogy megmozdul valami nemes alvó vágy az emberek szívében.

Istenem! Hiszen csak Jézus Krisztus szabának volt akkora hatalma, hogy megtértek az emberek.

Az emberi szó gyöngé. Az emberi szíve ingadozó. Elmosódik a vágy a jobbulás iránt. Kitorli ezt a harmatos finom zománcot a nap élet gondja, a megszokás.

En láttam, én éreztem az emberek szívében a meghatottságot és merem kérni úgy a miniszteri kirendeltséget, mint az alkohol ellen küzdő bizottságot, hogy a megkezdett munkát folytassa. Hálózza be az országot, a nép lelkét az ő törekvéseivel.

De amikor erre kérem, azt is hozzáfeszem, hogy nem elég ezeket a tanításokat egy évben egyszer tartani. Közbe-közbe meg kellene azt ismételni. Állandó behatás alatt, fokozatos fejlődésben tartani egy-egy falu népét.

Papok, tanítók és más vezető emberek ezért küzdenek minden faluban. Az már a dolog ujszerűségével, szokatlanságával, a néplelke pszichéjével jár, hogy ugyanazt az erkölcsi oktatást jobban beveszi egy idegentől, mint a saját vezető embereitől.

Néhány faluban arra kértek, hogy ezeket a tanításokat — természetesen kibővítve — füzetekbe szedve a népnek ki kellene osztani, hogy feljúlva ismét átérzeze a lelke a célt. Tanakodtak azonban, micsoda alaptól lehetne ezt tenni? Egyik ref. lelkész, azt ajánlotta, hogy 5—10—20 fill. belépti díjjal kellene tartani ezeket a

tanításokat s valamely az ők javára szolgáló kulturális célra fordítani a bevételt. Egyik plébános azt gondolja, hogy az egyház segítségével kellene ily füzeteket kiadni, mert hiszen lényegileg csakugyan az egyházak missziót végez minden ily előadó.

Ugy vélem, nem felesleges dolog, mikor a vármegyék közönségét ezekről a benyomásokról tájékoztatom. Egyik falu okulhat vagy tanulhat a másik példájából.

Igen természetes, hogy sok emléket gyűjt a lelkem az országutakon. Nem érdekes emlék-e pld. mikor a vasuti állomáson a megrendelt kocsi nem vár és én felkapaszodom egy teherhordó alkalmi szekér lánccal kötözött hosszú gerendájára. Havas nagyerdőkön kanyargó nagy hegyeken, órák hosszáig ballagunk metsző hideg havas esőben, a mikor csak egy már kopott, de sok világot látott kedves turista gallér melegíti az embert és valami odabenn a szívében, a minnek nincs neve, csak érzi az ember, hogy boldog itt egy gerenda tetején is nagy erdők útján, távol a helytől, ahol az alkultura leple alatt néha annyi salak van az életben.

Vagy hát az nem tanulmány tárgy-e, mikor egyik faluba megérkezve nem találom a gazdakör elnökét és tanácsért a ref. lelkészhez megyek, a kinek sehogyse tudok annyira imponálni se igazi, se írói nevémmel, se hivatalos küldetéssel: hogy segítségemre jöjjön és valahogy megtarthassam a tévedés folytán előre ki nem hirdetett előadásomat.

Váltig magyaráztam a dolgot, de ő bizonyára azután is azt hitte, hogy valami pántlika nyújtogató kis komédiáról van szó, különben azt kellett volna mondania: semmit se tudtam előre a te szándékról, de ha te az én népemmel akarsz valami jót: gyere, jó helyre jöttél, majd csak nyélbe ütjük azt az előadást!

Hát az nem élclapba való-e, mikor a másik községben azzal fogadnak, hogy nem lesz előadás! Beteg a kürtös, nem lehetett kihirdetni a dolgot! Tessék kérem elgondolni: a kürtösnek fáj a forka — és megakad a kultura!! legnagyobb községben esett meg ez a kis eset! No de azért csinos kis előadást rögtönöztünk az elnök és a tanár urak segítségével.

Ezekből látható, hogy az országutak vándora, sok mindent lát, hall, tanul. Sok bohémival, sok szeretettel, mondhatnám rajongással kell elindulnunk az országutakon és akkor megértjük az ő évezredes meséjét az életről.

Visszajövök érted!

Ha majd mesáze hí a végzet,
S nem láthatom két szép szemed,
Fogsz-e szeretni akkor is még?
Megőrzöd-e emlékemet?
Gondolsz-e rám, ki úgy imádlak,
Mint Istenét őrzöm képed,
S mit érzel, hogyha arra gondolsz:
„Visszajövök érted!”?

Magányos, csendes, kis szobában
Asztalra hajtva le fejed,
Gondolj rám, távol szenvedőre,
Idézd föl az emlékemet!
Jusson eszedbe mit ígértem,
Bár ezt Te tőlem soha kérted,
Hogy elsőprök mindent utamból,
S visszajövök érted!

Visszajövök szerelmem szárnyán,
Tán megkopottan, ámde hűn.
Legyen az ára bár ez útnak
Tengernyi kín, vagy szörnyű bűn.
De úgy szeretlek, úgy imádlak,
Hogy azt talán Te meg sem érted.
De mint egy Isten van az égben:
Visszajövök érted!

Elviszlek innen más hazába,
Ahol nem ismer senkisem!
Ott élünk egymást boldogítva
Édes örömben, csendesen.
Nem jut neked gond, soha semmi,
Csak boldogság lesz a rézed!
Véget ér minden szenvedésed,
Ha visszajövök érted!

A jó Isten az iskolában.

Irta: dr. Irsai Artúrné.

— Most már bizonyosan tudom, hogy nincs Isten. — mondotta egy kis leány, miután az iskolában az első hitoktatást kapta.

Az, aki ezt a kijelentést tette, valóságos kislány volt; husból-vérből való volt. És a mikor ezeket mondotta, a szíveeskéje meglehetősen nehéz és szomorú volt. Mert gyakran vette pártfogásába az ő jó istenét skeptikus bátyja ellen és nem akarta hinni, hogy odafönn, ahova szeméit imádság közben kérdően, fürkészve és remélve irányította, nincs egyéb, csak kék levegő és végtelen űr.

Mert az istent, akit ő szeretett, ott látta minden növényben, minden kis állatban, mely bizalommal simult hozzá; látta a gyertyafényben, mely karácsonyfáján reszketett; félt büntető igazságszolgáltatásától, ha érezte, hogy helytelenül cselekedett. Mert isten az ő számára természeti törvény volt; ő volt ez etikája és kiegyenlítő igazsága.

De amikor első ízben ment el a hittan-órára, akkor az ő istenéből, aki ott fenn pompában trónol, körülvéve fehér angyaloktól s mindent jóra fordít, olyanforma kinzó szellem lett, akinek a kedvéért oly borzalmasan nehéz dolgokat kell tanulni és tenni. A jó isten tantárgy lett, mint a földrajz, vagy mennyiségtan. Mindaz a szép gondolat, mely létével kapcsolatban jutott, mindazok a jámbor óhajok, amelyek tiszta szívből hozzá fölemelkedtek, félelemmé változtak, hogy rossz lesz a felelet és az osztályozás. És amikor az isten nevében először kapott négyest, miután a hét szentség sorrendjét sehogyan sem tudta megjegyezni, akkor egész bizonyosan tudta, hogy nincs Isten. Hogyan? Isten, aki mindent látott s akinek ilyenformán tudnia kellett volna, hogy tegnap vacsora után, nem is játszott, csak azért, hogy a szakramentumokat jól megtanulja, így súlyosan büntethette, mert nyolcesztendő fejcsékeje ezeket a nehezen érthető dolgokat nem tudta befogadni? És az a másik Isten, a zsidó Isten (vagy ugyanaz volt-e az is, csak a zsidó hittanórán más igényei voltak?) nem ugyanazt követte-e el padbeli szomszédján, mert a hébert nem tudta megjegyezni magának? . . . Ezért hát nincs is Isten és nem is lehet.

Minderre a virágzó, Istenben való bizalomra, minderre a forró boldogságvágyra ráhullott a keserű realizmus pora és elsorvasztotta a transcendentalis vágyak bimbóit.

— Most biztosan tudom, hogy nincs Isten.

A gyermeki megismerés naiv szava egy csapásra megmagyarázta nekem serdülő fiam addig érthetetlen lelki mozgalmait. Ő is hitte, akarta hinni, hogy van egy végső instancia, egy utolsó remény, egy végső támasz, hid, mely ezt és amazt összeköti. És akik tőle ezt a hitét elvették, ugyanazok voltak akik a keresztény mondákat és legendákat történelmi faktumoknak mondták. Az érthetetlen, misztikus történeteket, amelyek Krisztus születése és halála köré fonódtak, bele akarták szorítani a fiatal agyvelőbe, amely tele volt a fejlődéstan abszolút igazságaival.

Ekkor támadt a gyermeklélekben a meghasonlás, mely az Istenbe és boldogság-ideáljába vetett hitet fenn akarta tartani és cserébe nem akarta odaadni érte azt, amit az exakt tudomány logikailag és könyörtelenül tanított.

Az aréna, amelyen a tudás és hit a maga tusáját vivja, a gondolkodó tizenéves gyermek előtt nagyon korán nyílik meg. Mert a mérleget, melyet az értelem és hit örökös bilensében tart, még nem szabályozza az érett értelem. A gyermeki kedély ide-oda imbolyog a kritikus szemlélet közben, amelyre a természettudomány tanai kényszerítik és lelki mozgalmak közben, amelyek a hitre szorítják, de amelyet a hitoktatás meghamisít és türethetlenné tesz.

A religio magánügy. Ne az iskola dolga legyen a felekezeti oktatás. Hadd maradjon az a szülők dolga vagy egyes lelkeseké ha a szülők jónak látják gyermekeik lelki fejlődését rájuk bízni. Egyrészt az istenszeme profanizációját jelenti, ha azt tantárgyá teszik és mechanikusan betanított formulákba oldják fel; másrészt jelenti a tudományon elkövetett erőszakot, ha az ifjú szellemre, mely előtt a modern természetismeret derengeni kezd, olyan képzeteket oltrojjának, melyeket feldolgozni nem tud s csak tiltakozva fogad be. A gyermeki kedélyben konfliktus támad, mely súlyosan károsítja a gyermeket s egyéni diszpozíciójához képest vagy skeptikussá, vagy képmmutatóvá teszi. Nem habozok, amikor állítom, hogy éppen az is-

kolában való hitoktatás adja az első impulzust arra, hogy a gyermekeket vallástalanokká tegye. De bizonyos, hogy intoléran sokká teszi őket.

Franciaországban a hitoktatást az iskolában régen oly tantárggyal cserélték föl, amelyet „polgári” és „erkölesi” nevelésnek neveznek. „Manuel d'Éducation Moral et Cinique”-nek nevezik a kötelező tankönyvet, amelyet a közoktatás főinspektora adott ki. Azokon a tanórákon amelyeket az erkölesi oktatásnak szentelnek, a növendékeket kitanítják azokra a kötelesegeken, amellyel szüleiknek, családjuknak, előljáróknak, alárendeltjeiknek és önmaguknak tartoznak. Megtanulják értékelni a munkát, becsülni a tulajdönt és lelkiismeretet. Megtanítják őket arra, hogy mivel tartoznak a hazának, az emberiségnek. Beavatják őket az ország politikai, gazdasági és szociális viszonyaiba. Az erkölesi bázisa megvan; sokkal szilárdabb és biztosabb az, mint a merev dogmákba szorított papi morál, amelynek követelményeit a gyakorlati élet követelményei nem fedik s mely lépten-nyomon önmagának ellent mond.

Am lépjen a felekezeti oktatás helyébe az iskolákban a monisztikus erkölestan s az összehasonlítható vallástan. A valódi etika tiszta összhangban van az összes természeti törvények megismerésével.

Az iskolában előadott vallástörténetnek csak annyi művelési értékének szabadna lennie, mint amennyi esztétikai anyagot tartalmaz a görög vagy római mitológia. Minden egyebet át kell engedni a magánügy gyanánt a különböző felekezetek hívőinek. Az ő dolguk a gyermekeiket vallásosnak vagy babonásoknak nevelni. A valódi, őszinte, mély hit épp oly kevésbé lehet iskolai tantárgy, mint az erény, tisztesség, kötelességérzet, becsületesség, szóval az etikai kérdések egész komplexuma. A család példája, a tanító magyarázata, aki az erkölesi nevelést tantárggyává teszi, a gyermeknek istenhez való hajlamát inkább növeszti hitté, mint olyan dolgok mechanikus betanítása, amelyeket a gyermek meg nem ért és kérdéseket váltanak ki benne, amelyeknek válasza megzavarja és ki nem elégíti.

Sokkal több a hitvány és felületés ember, mint amennyi annak látszik; és mégis sokkal több jó ember van, mint amennyit jónak tartunk.

Az őszinteség tokozata a barátság mérlege.

Ugy látszik, a nő szalonképessége a huszadik század elején a kalapja nagyságától függ.

A szeretet iskolája.

Kopognak a szobám ajtaján. Belép egy román anyafi és fia: a tanítványom. Az apa panaszkodik, a fiu sir.

— Tanító ur, a fiam fejéhez követ vágta.

— Kiesoda?

— Jakab! Az is a magyar iskolába jár. Büntesse meg tanító ur!

— Igen. Megbüntetem.

Sokat szerettem volna még mondani vendégemnek, de nem lehetett. Nem tudok románul. Ő meg csak törli a magyar nyelvet. El akartam neki mondani, hogyan büntetem meg Jakabot. De talán, ha megérti, nem fogja föl az elméje. Elmondom hát azoknak, akik megértik és fölfogják.

Együtt vannak tanítványaim. Mindenki fél a szigorú büntetéstől. Talán osztozni készülnek büntetésre váró társuk fájdalmában. Ezért esendesültek el. Ezért, hogy beszélgetésükkel meg ne zavarják a részvét szentségét. A „bűnös” asztalom előtt áll s kezdődik a büntetés.

— Kedves gyermekeim. Tudjátok, hogy mi történt tegnap? Ez a fiu a Gyuri fejéhez követ vágott. Mit csináljak vele?

— Verje meg tanító bácsi! — kiáltják.

— Nem verem meg. A rossz gyermeket szokták meg-

verni. Jakab pedig jó fiú. Ő nem tudta, hogy nem szabad dobálni. Nem akarta megütni Gyurit. Csak játszott, mert minden gyermek játszik. De szabad-e mindennel játszani?

— Nem!

(Ebben a tagadó szóban már több szeretetet érzem, mint amit először leolvastam a néma arcokról.)

— Gyermekem! a kővel ne játszatok! Hát ha úgy jártok, mint egy fiú, amikor én iskolába jártam. Nagyon régen volt. Olyan kiesny voltam, mint ti. Hazafelé mentünk az iskolából. Voltunk sokan. Egy fiút Pistának, egy másikat Bandinak hívtak. Pista felvett egy követ és játszott vele. Dobált. A kő beesett Bandiék udvarába. Nagy kő volt. Nagyon puffant. A puffanás után valaki így kiáltott az udvaron: „Jaj!” Tudjátok-e ki volt? . . . Bandi édes anyja. A nagy kő épen a fejére esett és meghalt. Bandi sírt, jajgatott. Kenyeret kért édes anyjától, de a jó anya nem hallotta már ezt! Nem is szólt semmit.

A nap lenyugodott. Besötétedett. Bandi lefeküdt anyja mellé. Köszönt jó anyjának. De a fehérarcú anya örökre elhallgatott. Szemét behuntya. Reggel sem kelt föl. Kivitték a temetőbe. Betették a sirba. Bandi nagyon sírt. És még valaki . . . Pista is. Fogta Bandi kezét. Könyörgött: „Ne haragudj, kedves kis pajtásom. Nem akartam megütni édes anyádat. Nem dobálok többé.” Sírtak mindketten. Ott a sir szélén. Bandi fogta egy bácsi, mert menni akart édesanyjához. A bácsi nem engedte. Már hányták a földet a koporsóra. Dobogott a kis ház. A falház. De már csak Bandi sírt. Pista nem. Beugrott a sirba. Összetörte magát. Föld is hullott rá. Kiásták, de halott volt. . . Csináltak neki is egy kis koporsót. Eltemették őt is. Bandi most jobban sírt. Nincs édes anyja. Édes apja rég meghalt. Most barátját is elvesztette. Mert jó barátok voltak ők. Nem is haragudott Bandi Pistára. Hisz nem akarta Pista, hogy meghaljon Bandi édes anyja.

Egy jó néni a kis Bandit hazavitte. Jó fiú volt. Szorgalmasan tanult. Most már nagy ur. De azért sokszor kimegy a temetőbe. Szép virágot tesz az édesanyja sirjára. A kis Pista sírhalmáról sem feledkezik meg. Azt is felvirágozza, felkiszorítja.

Lássátok, gyermekek, ketten haltak meg, amiért Pista

dobált. Ugy-e nem fogtok soha kővel játszani, dobálni? — Nem. Minden szemben könny esillogott. Pedig román tanítványaim közül többen nem értették a mesét. De megérezték jelentőségét. Talán hanghordozásomból? Talán a már kiesordult könnyekből? Fájhatott az ő szívük is, mert könnyeztek. S igazam van, ha azt mondom, hogy ezek a könnyek szeretetté változtak. S ez a szeretet jutalom számomra a büntetésért.

A megdobott gyermeknek sem fáj már a kő nyoma. Erősen hiszem, hogy most e fiú szívében nagyobb szeretet él dobáló társa iránt, mint ezelőtt.

Talán nem egészen így mondtam el e rögtönzött mesét. Mert mese ez. Hisz nem tudom, volt-e társam, akit épen Pistának, vagy Bandinak hívtak. Nem tudom, hogy épen Pista volt-e a dobáló, vagy Bandi?

Tebát hazudtam a gyermeknek. Nem bánt e tudat. Bár sokan hazudnának így, hogy sokan értenék az igazságot: a tökéletesedésben él a legszentebb igazság. Az ilyen büntetés nyomán megtisztulni, tökéletesedni látom tanítványaim lelkét. Ez a legnagyobb büntetés iskolámban. Ilyenkor mindenkinek kell szenvednie. Kisebb hibáznál csak a tettesnek. Akkor csak hozzá szólok. S ha látom, hogy már esillog a szeme, amit akartam, elértem. Könyezik a lelke is. A testi büntetés csak testi könnyeket fakaszt . . .

Angyal János, tanító.

Ne légy nagykepű. De ha már nem bírod el saját nagyságodat, zárd magadra az ajtót és borulj le a tükör előtt.

Tehetség vagy? Vegyék azt mások észre.

Szeresd a szépet.

PRIBÁN GYULA

férfi szabó

ARAD, Lázár Vilmos-utca.

(Földes palotával szemben.)

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy a **Lázár Vilmos-utcában, egy modernül berendezett**

férfi szabó üzletet nyitottam,

hol mindennemű férfi öltönyöket mérték után a legszebb kivitelben és a legújabb divat szerint készítek. Bel- és külföldi szövetek raktáron. A n. é. közönség pártfogását kéri

1251

Pribán Gyula.

Alapított 1885.

SAVINO CALVASINA UTÓDA

Alapított 1885.

CALVASINA HENRIK

márvány telepe Arad, Wesselényi-utca 33. szám.

Kredenc, trimo, toilette, mosdó, éjjeli szekrény lapok, mézarszék berendezések, Fürdőszoba berendezések, falak bevonása, kávéház berendezések, szálloda berendezések, vendéglő berendezések,

asztal lapok a legolcsóbb árban készíttetnek.

Kívánatra költségvetéssel díjtalanul szolgálók.

Árjegyzék rendelkezésre áll.

1611

Uj butorasztalos mûhely!

Ertesítem Aradváros és vidéke közönségét, hogy **Tökölly-tér 5/a. sz.** alatt a mai kor igényeinek megfelelő **butorasztalos-mûhelyt** nyitottam, hol minden e szakmába vágó munkát készítek.

Különös gondot fordítok

butorok és zongorák

fényezésére

s annak belső szerkezetének kitiisztására

Jutányos árak!

Szives pártfogást kér tisztelettel

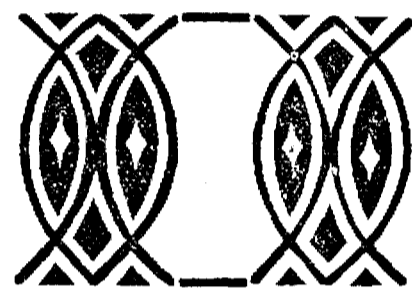
Csernik János,
butorasztalos.

HUSVÉTRA

IGEN FINOM



FRANCIA
ÉS ANGOL



ILLATOSZEREK

A LEGJUTÁNYOSABB ÁRAKON

VOJTEK ÉS WEISZ

Drogueria és parfümeria
nagykereskedés Aradon.

Szénásy, Hoffmann és Tsa

selyemárúháza Budapest, IV., Bécsi-utca 4. sz.

Tavaszi idény!

Divatcikkek:

Fentre double raye köpenyre	■
Satin double üni köpenyre	■
Lecharm de foulard ruhára	■
Marquissette Imprime ruhára	■
Creppe de soie ruhára	■
Ottoman double ruhára	■
Creppe gouvre ruhára	■
Voile de soie üni ruhára	■
Himzett tüssor kosztümre	■
Charmeuse üni ruhára	■

Reklámcikkek:

110 cm. széles Bengaline de soie ruhára	3-40
Japáni kimono armüre	2-90
Chinai kimono liberty	1-10
Foulard imprime 85, 95,	1-10
Chantung üni	1-10
Armure de soie	1-10
Messaline soie	—95
120 cm. széles voile grenadine	1-60
120 cm. széles színes vászon	1-10
Süblime raje kimonora	95, 1.10

2 méter hosszú utazó-écharpe minden színben ... 1.—

Surah-serge tailleur és charmeuse-double minden színben.

Mintákat vidékre bérmentve.

6965

Szénásy, Hoffmann és Tsa
Budapest, csakis IV., Bécsi-utca 4.

ALAPITTATOTT 1888

ALAPITTATOTT 1888

Várhoz László

uri- és női czipész

Arad, Weitzer János-utca 2. szám.

(Minorita-palota a leányiskolával szemben.)

Van szerencsém a t. helybeli és vidéki közönség figyelmét felhívni 19 év óta fennálló jó hírnévnek örvendő **czipész üzletemre**. A bekövetkezett idényre beszereztem mindennemű bőrkülönlegességeket.

Az önkéntes uraknak figyelmüket felhívom, hogy lábbelit készítek mindennemű fegyvernemhez a legjobb kivitelben előírás szerint.

Vissza maradt czipők előnyös árban kaphatók.

Az egyenruházati egyletnek több év óta szállítója vagyok.

Rendelések huszonnégy óra alatt eszközöltek.

Kiváló tisztelettel

VÁRHOL LÁSZLÓ.

A legjobb minőségű

gyertyánfa-bábuk és I-ső oszt. „Lygnum-sanktum” teke-golyók nagy választékban kaphatók Bauer Gyula

Arad, Minorita-palota.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan elintéztetnek. 1868

Akinek

isméretség híján

házasárra, nevelőre, üzletvezetőre, könyvelőre, segédre, ispánra, gazdatisztra, kulcsárra, vinczellőre, kertészre,	kulcsárnőre, gazdasszonyra, szavácsnőre szobaleányra, házi- vagy irodaszolgára, pénzbeszedőre, házmesterre, stb-re van szüksége,
---	---

Aki

eladni kíván

butort, zongorát, bort, gyümölcsöt, gabonát,	üzletet, műhelyt, lakást, stb. vagy
--	--

Aki

bérbeadni kíván

birtokot, házat, vadászterületet,	kocsit, lovat, halászatot, telket,
---	---

Aki

mindezeket vétel vagy bérbevétel céljából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban érteztet, ha az

„Aradi Közlöny”
kiszírdetési
rovatát használja.

Apró hirdetések.

Zálogházból

kváltott arany, ezüst- és
gyémánt-árakat vesz és el-
ad Farkas Streicher
Arad, Tökölly-tér 1. 2974

Egy jó karban levő

dupla ajtós jégszekrény jutányosan eladó. Megtekinthető Petőfi-utca 10. I. em. 3. ajtó, délelőttönként. 1624

Szaks kladi

Petőfi-utca 10. sz. alatt a III. emeleten, mely áll: 5 szoba, nagy előszobából valamint modernül berendezett meliék helyiségekből. (2 Closett.) A szoba beosztás nagy van berendezve, hogy 3 szobának egyike balkonnal van ellátva és az utcára nyújt kilátást. Két szoba, melyeknek egyike utcai teljesen különálló és albérletbe adható. Bővebbet ott a házban. 1515

Elegánsan butorozott

különbejárati szoba, esetleg 2 ur részére kiadó, Szabadság-tér 17. Bővebbet házfelügyelőnél. 1614

Kerpel Jzso

ajánlja 100,000 kötetes kölcsönkönyvtárát, melyben minden újdonság azonnal kapható. 80.000 kötetes zenemű-kölcsönző intézet. Előnyös vidéki bérlet zeneművekre és könyvekre. Veszek egész könyvtárakat és hangjegyeket legmagasabb áron. Uzteti könyvek, u. m. sirazzák, naplók, stb. gyári raktára. Bonyilvántartási ivek készlete. A Révai Lexikon részletfizetésre is kapható. Kerpel Jzso könyv- és papírkereskedése Aradon. 1451

Eladó

három 3 szobás és három 2 szobás lakásokból álló ház Flórián-utca 14a. Bővebbet ugyanott. 1270.

Egy jó forgalmu kovács üzlet

a mely husz év óta fennáll, más vállalat miatt haszonbérbe kiadó vagyis eladó minden órában. Aradon, Fejsze-utca 2. sz. 1598

Keresek egy 100—150 holdas

földet bérletbe vagy eladásra. Cim a kiadóban. 1658

Mester Frigyes

kereskedelemtudományi tanfolyama, korábban az európai híru kereskedelmi akadémia, Lipcse. Prospektusok ingyen. 6911

Ügynökök

magas jutalék mellett felvétetnek a Singer Co. varrógép részvénytársaságnál Arad, József főhercegtér 9. 1657

Kell munkáslapok és könyvercskék.

A zsebkönyvecskék erős vászonkötésben, javított új, célszerű vonalozással 1 koronáért, puha vászonkötésben 60 fillérért kaphatók Ingusz I. és Fia könyv- és papírkereskedésében. Andrássy-tér 16. Telefon 517. 555

A gyermekek számát

2 vagy 3-ra korlátozni okos és sok pénz takarít meg. A biztos utmutatást ehhez — melyre vonatkozólag sok ezer hálalrat érkezett be, 90 fillér magyar bélyeg ellenében diszkrétan küldi: Frau A. Kaupa Berlin S. W. 266 Lindenstrasse 51. 1224.

Eladó.

Boros Béni-tér 24. szám alatt néhány butor darab. 1723

Segédet keresek

ki a fűszer és vas szakmában járta. Ajánlatokat Hirschmann Márk, Soborsin kérek. Ugyanott fűszerberendezés eladó. 1725

Kladi

Szabadság-tér 2. II. emeleten egy elegánsan berendezett, nagy világos butorozott szoba külön bejárattal és légszuszvillagítással. 1712



Valódi francia mellfűzők különlegességek kizárólagos raktára Varga D. Dani

Arad, Andrássy-tér 20.
Fűzőkhöz külön próbaterem.
Ernyő különlegességekben du-
választék. Lavítások és villany-
ernyő készítesek elfogadtatnak
Városi és megyei telefon 808



Hogyan leszünk elegánsak?

Szép ruhához, szép ékszert vegyünk, amit bámulatos olcsón és a legjobbat a készítőnél kapunk

Waldmann I. ékszerésznél

Szabadság-tér 14.
Ugyanott jó házból való tanuló
fizetéssel felvétetik 1512

Erzsébet körút 20. I. 10.

kiadó egy két ablakos világos tiszta udvari szoba esetleg ellátással 1—2 intelligens ur részére. 1718

Keresek 10 éves leányom

mellé fiatal kisasszonyt Arad. Szt. István-utca 8. 1700

Boros Beni-tér 1a. sz.

alatt II. emeleten, külön bejárattal bíró 2 szobás garzon lakás május 1-től kiadó. 1685

Alkalat vétel:

eredeti olajfestmények, kedvező ár mellett kaphatók. Megtekinthető 1911. évi április 19-ig bezárólag Rubinstein Mór szállitonál Arad, Minorita-palota. 1698

Egy jó menetelű

korcsmaüzlet az Uránia színház épületében családi okból, jutányosan átadó. 1682

Telefon 633. szám.

Fischer Armin szobafestő és mázólmester Vörösmarty-utca 3. sz.

Elvállal szobafestő és mázólmester munkákat legegyszerűbb kivitelűtől legdiszesebbig, továbbá természetes fautánzatokat (flo-derozást) színes üvegekkel kirakott gipszfestést úgy helyben, mint vidéken. 101

Könyvvezető

(fiatalabb erő) kerestetik aradi fűszerüzletbe. 1695

Ki venne nőül

19 éves polgárlányt, egyetlen gyermek 400.000 kor. vagyonnal? Azonkívül még sok száz vagyonos hölgy előjegyezve. Csakis azok jelentkezzenek, kiknél gyors házasság lehetséges. Schlesinger L., Berlin 18. 1898

Ügyes kárpitos

ajánlkozik e szakmába bármily kárpitos munkák pontos és kitűnő elvégzésére, ugy saját műhelyben, mint házakhoz is, legolcsóbb árak mellett. Vidékre árfelemlés nélkül. Stáhl M., Bercsényi Miklósetca 82. sz. 561

Ajánlom

a nagyérdemű közönség szives figyelmébe mosó és vasaló intézetemet, ugy szintén mindennemű tisztítást elvállalok. Arad, Deák Ferenc-utca 7. Szabó Balintné. 1062

Pontosan és lelkiismeretesen

végzek bepakolás, félfürdő és maszirozást. Fleischmann Zsófia, szülész-nő maseur, Ferdinánd-utca 7. 1896

Csillárok, Villamos felszerelések

legolcsóbban 1674

Diamant-nál

Atzél Péter-utca 2. (az udvarban.)

Értesítés.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget értesíteni, hogy

építési műszaki

irodám at

folyó évi május hó 1-től Kápolna-utca 6—6ja számú saját házamba helyezem át.

A magas építkezés terén előforduló bármily tervezéseket a mai kor igényeinek megfelelőleg, valamint bármily építkezést elvállalok.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kéri 1749

Teljes tisztelettel

Fábián József,
építész-építőmester

Apró hirdetések.

Eladó

Dezső utca 10/a. sz. ház, szép három utcai szobás lakás, udvarban kis lakások, nagy szőlőskerttel. Értekezhetni lehet Edelspacher-utca 14. sz. alatt. 1720

Kelyben

egy jó forgalmu, szatócs üzlet, korlátlan italmérséssel, haláleset miatt házzal együtt azonnal eladó. Cím a kiadóban. 1684

9 drb. ablak

külső, belső redővel együtt olcsón eladó. Wesselényi-u. 3. sz. 1699

Használt gerendák,

létrák és különféle házi felszerelések eladók. Petőfi-utca 4., a házfelügyelőnél. 1602

Egy jókarban levő

egy sodronybetéttel és lószőr matraccaal jutányosan eladó. Könyök-utca 4 szám, I. emelet. 1624

Nappal elegáns fotel,

éjjel kényelmes ágy a Szopper-laug-féle szabadalmazott zsolye (fotel) már 95 koronától kezdve. Divánok, ottománok, összecusukható párnázott vaságy vagy III. rétű afrik matracok, ruganyos matracok, levarrott szalmazsákok, legolcsóbb bevásárlási forrása Reiner J. Gyula kárpitos és díszítőnél, Arad, Lázár Vilmos-utca 1—2 1656

Kölgyem!

38 éves, keresztény, barna, élet-erős, vagyonnal rendelkező községi főjegyző vagyok, 10,000 korona évi jövedelemmel. Nem iszom, nem kátyázom, jólelkű ember vagyok. Leendő élettársamnál nem nozományra, hanem tisztta, derűs lélekre és háziasságra fektetek súlyt. Csakis teljes című leveleket „Reménység” jellegével a kiadóhivatal továbbít. 1696

Julien Sajos-utca 13. szám

négy szoba stb.-ből álló magányos ház, ugyanott egy rövid zongora és több kitömött madár elköltözés miatt azonnal eladó. 1728

Vörös ökör vendéglő

bérbeadó. Tudakozódni lehet ugyanott. 1735

Budapesti irodánk számára gyakorlott építést vagy elsőrendű rajzolókat keresünk. 1737

Kereskedő segéd fölvetetik

Glesinger József és fia áruházában, kik polgári, női divattüzetben, mint önálló kiszolgálók működtek előnyben részesülnek. 1738

Vécsey-utca 12. sz.

módern földszintes bérház eladó. Bővebbet ugyanott a tulajdonosnál. 1746

Eladó ház Aradon

főut és főposta közelében. Kölcsey-utca 9. számú ház eladó. Ügynököt nem díjazok. Bővebbet a ház-tulajdonosnál ugyanott. 1743

Egy vidéki vegyeskereskedés

kevés tőkével mielőbb átadó. Cím a kiadóban. 1744

Szakácsnő,

aki uriházakban szolgált s jó bizonyítványok felett rendelkezik egy magányos urhoz jó fizetés mellett kerestetik. Bővebbet: Mötös-utca 10. földszint I. ajtó. 1745

Istálló berendezés

jászol, szénalétra és egy 4 lóra való szín fából eladó Florián-u. 16. 1747

Értesítés.

Szobafestő- és mázoló-munkát elfogad a legkisebb kivittől a legnagyobbig. Mandl Sándor, Hal-tér 6. sz. vagy Hunyadi-utcai üzletben. 1748

Üzlet, raktár

vagy műhelynek alkalmas két helyiség az utcára kiadó. Wesselényi-utcai házban. Tudakozhatni Grallert ékszerésznél Andrassy-tér 22. 1756

Három szobás

utcai lakás fürdőszobával minden mellékhelyiséggel kiadó május hó 1-re Teleky-utca 24. 1750

Egy jókarban levő

cséplő garnitúra Ruston és Proctor olcsón eladó Cím a kiadóhivatalban. 1752

Cséplőszekrény

Ruston, hatos és egy malomjártat használt gőzgépek, motorok, előnyösen kaphatók, Kovács Soma és Társánál Aradon. 6757

Dezső-u. 4/a szám

ház eladó. Értekezhetni ugyanott. 1582

8382-911.

Hirdetmény.

Értesítjük a város közönségét, hogy a törvényhatósági bizottságunknak 7890/911. sz. a. kelt határozata értelmében a hatósági jeggyárat ezidő szerint üzembe nem helyeztük s hogy a városnál jégre történt előjegyzéseknek Groszmann Jakab dr. jeggyár tulajdonos fog eleget tenni.

A fentidézett közgyűlési határozat alapján kötött szerződés értelmében Groszmann Jakab dr. egy fél adag (6,5 kiló) természetes vagy műjeget havonként 6 kor., egy egész adag (13 korona) természetes vagy műjeget, havonként 12 koronáért mindenkinek, a távolságra való tekintet nélkül házhoz szállítani köteles.

A vevő jogositva van a mű, vagy természetes jég között szabadon választani.

Azon nagy fogyasztókat, kik magukat arra kötelezik, hogy a f. évben is szükségletüket a hatósági jeggyárból fogják beszerezni, értesítjük, hogy a város közönsége velük szemben a f. évben jogát nem érvényesíti s hogy eszerint jég szükségletüket 1911-ben általuk szabadon változtatható forrásból beszerezhetik. A várossal szerződéses viszonyban álló jeggyár és jégverem tulajdonosok 1911. ápril 15-től 1912. ápril 15-ig gyárában, illetve telepén 1 métermázsa ára mű, vagy természetes jéget 1 kor. 60 fillérért kiszolgáltatni köteles, ha a rendelés f. évi július hó 15-én tul történik, jogositva van a jégnek métermázáját 1 kor. 80 fillérért számlázni.

Esetleges panaszok a városi tanácshoz lesznek intézendők.

Arad, 1911. ápril. 14.

A városi tanács.

7459/911.

Hirdetmény.

Arad szab. kir. város tanácsa ezennel közhírré teszi, hogy a hivatalos honvéd állatorvosi tisztviselőkké való kiképzés céljából, egyévi önkéntessé még fel nem avatott pályázók a m. kir. budapesti állatorvosi főiskolába felvétetnek.

A részletes pályázati feltételek a városi rendőrkapitányi hivatalnál betekintheők.

Arad, 1911. évi április 8.

A városi tanács.

7592-911.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város tanácsa ezennel közhírré teszi, hogy a Fiumei cs. és kir. haditengerészeti akadémiában az 1911-1912. iskolai év kezdetén több egészen ingyenes és feldíjmentes kincstári, illetőleg fizetéses és alapítványi hely fog betöltetni.

A részletes felvételi feltételek a városi katonai ügyosztályban betekintheők.

Arad, 1911. április 8.

A városi tanács

7204-1911.

Hirdetmény.

Arad szab. kir. város rendőrhatalósága által közhírré tétetik, hogy a tavaszi lövizsgálat folyó évi április hó 26-án és 27-én délután 8-12 óráig a nagyvásár-téren a következő sorrendben lesz megtartva.

Április hó 26-án reggel 8-12 óráig Gáj, Sága, Poltura külvárosok és a tanyai lóállomány.

Április hó 27-én reggel 8-12 óráig a Belváros, Sarkad és Erzsébetváros, valamint az Újtelepen lévő lóállomány lesz elővezetendő.

Felhívom az összes lótulajdonosokat, hogy lovaikat a megjelölt napokon annnyival inkább is elővezessék, mert ellenkező esetben ellenük a rendőri büntető bírósági eljárás lesz megindítva.

Arad, 1911. évi április hó 14-én.

Sarlot,
főkapitány.

7333-911.

Hirdetmény.

Az 1911. évi március hónapban engedélyezett italmérések várható forgalmáról az aradi m. kir. pénzügyőri biztosság által küldött összeírási jegyzék 12 drb. ívét, az állami jövedékről szóló 1899. évi XXV. t. c. 17. § a és az erre vonatkozó utasítás 17. §-a értelmében, 1911. évi április hó 12 től számított 8 napra a városi fogyasztási adó felügyelőségénél közszemlére azzal tesszük ki, hogy azokat az érdekeltek, névszerint: Engi Pálné, Lukács Sándor, Kallner Ignác, Markovits Ignác, Kréty Sándor, Folt Feren-czné, Schwartz Pál, Augenblick Ferencz, Schweiger Simon, Kurták Mihály, özv. Szentpéteri Antalné, Stengi Józsefné, kik italmérési engedélyt kaptak nemcsak megtekinthetik, hanem az azokban kitüntetett forgalmi adatokra nézve úgy a nevezettek, mint az aradi kereskedelmi testület és az ipar-testület is nyújthatnak be a fentebb jelzett idő alatt, a városi fogyasztási adó felügyelőségénél észrevételeket.

Arad, 1911. ápril. 7.

A városi tanács.

Eladó esetleg

hosszabb időre bérbeadó f. évi június hó 1-től Aradhoz 8 kilométernyi távolságban fekvő nagy községben

üzletnek és vendéglőnek

igen alkalmas tui lakás, sarokház, magtár, pince és egyéb mellékhelyiségekkel együtt.

Eladás esetén a feltételek igen kedvezőek és 1600 □-öl jó termő a ház mellett fekvő szőlő is kapható.

Bővebbet

1742

Kaufman Sándornál

József főherczeg-ut 13. szám.

Fatelep, gyártelep, vagy háztelkeknek

600 □-öl terjedelmű kert
eladó vagy haszonbérbe kiadó

Választó-utca,
Lengyel butorgyár közelében.
Bővebbet: Zeiner Ignácnál Teleky-utca 22.

1731

Telekkönyvi ügyekben

teljes jártassággal bíró és románul beszélő

ügyvédjelöltet

azonnali belépésre keres

dr. Gál János

ügyvéd, Facseten.

1730

5964—1911. kh.

Hirdetmény.

2575-VII. d. 1911. b. m. számú
körrendelet.

A mesterséges édesítő anyagok
(saccharin stb.) forgalma.

A saccharin a Magyar Gyógyszerkönyvnek az 1909. évi 147, 140. B. M. számú rendelettel kiadott III. kiadásába a X-tel jelzett szerek közé vétetvén fel és kiszolgáltatására az ezekről szóló rendelkezések lévén irányadók, a saccharin és saccharinkészítmények, ugyancsak más hasonló édesítő szerek forgalmát szabályozó 41,272 — 1898 számú B. M. körrendelet a kereskedelemügyi és a pénzügyminiszter urakkal egyetértően hatályon kívül helyeztetett, és a következők lettek elrendelve.

1. Mesterséges édesítő anyagokat (saccharin stb.) akár hazai, akár ausztriai gyárból csak az szerezhethet be, akinek erre engedély van.

Az engedély esetenként, előzetes kérelemre és a 99272 (1910) pénzügyminiszteri rendelet értelmében csak gyógyszerészeknek és vegyszer- és anyagáru-nagykereskedőknek a folyamodók lakhelye szerint illetékes másodfoku közigazgatási (egészségügyi) hatóság adja. Ezen engedély alapján legfeljebb öt kilogrammnyi mesterséges édesítő anyag (saccharin stb.) szerezhethető be, kivételesen nagyobb szükséglet esetén az engedély a belügyminisztertől kérendő.

Az engedélybe a következő adatok foglalandók: A küldő neve és lakása, a küldemény száma és

megjelölése, nyers súlya, a mesterséges édesítő anyag tiszta súlya és alakja, az átvevő neve, lakása és foglalkozása.

A beszerzésre jogosultak a küldemény átvételét beérkezése után, a beérkezés idejének, a küldő nevének, a csomagolás remének, az édesítő anyag tiszta súlyának alakjának bejegyzése mellett megfelelő lajstromba vezetni és az átadási bevényt a lajstromhoz csatolni kötelesek.

A beszerzésre jogosultak a megrendelt mesterséges édesítő anyagot kizárólag Magyarországon, illetőleg Ausztriában hozhatják forgalomba.

A beszerzett mesterséges édesítő anyagnak Magyarországból Ausztriába való kivitelére, illetőleg Ausztriából Magyarországra való behozatalára külön engedélyt kötelesek szerezni az illetékes másodfoku hatóságtól, amely azt a belügyminiszternek bejelenti, az engedély megadásával egyidejűleg.

2. Mesterséges édesítő anyagnak élelmi szerek és italok iparszerű előállításához való használata, ugyancsak mesterséges édesítő anyagokkal édesített élelmiszerek és italok tartása s áruba bocsátása a következő kivétellel tilos.

a. Élelmiszerek előállításával foglalkozó iparosok, akik mesterséges édesítő anyagokkal édesített élelmiszerek készítésével és árusításával kívánnak foglalkozni, előzetesen engedélyt kérni kötelesek az elsőfoku közigazgatási hatóságtól és pedig annak a vegyszer- és anyagáru-nagykereskedőnek megnevezése mellett, akitől mesterséges édesítő anyagot (saccharin stb.) beszerezni szándékoznak.

Az elsőfoku közigazgatási hatóság tisztii orvosának véleménye alapján és a viszonyokra való tekintettel állapítja meg a negyedévenként felhasználható édesítő anyag mennyiségét és az engedélyt a folyamodó iparosnak a kiszolgáltatható mennyiség feltüntetésével adja meg.

Mesterséges édesítő anyagok (saccharin stb.) hozzáadásával készített élelmiszerek csak azoknak adhatók el, okuk kifejezetten olyanokat kérnek.

Az elárúsító helyiségekben a szobán lévő cikkeket egyéb áruk tartására szolgáló álványoktól (polcoktól) elkülönített helyen kell tartani, és a vevőknek csak olyan borítékban vagy edényben kell kiszolgáltatni, amely szembetűnő és el nem törölhető módon „saccharinos cikk” megjelölésével van ellátva.

4. Vegyszer- és anyagáru-nagykereskedők mesterséges édesítő anyagot gyógyszerészek kivül csak olyan iparosoknak szolgáltathatnak ki, akik erre való jogosultságukat az előző pontban foglalt módon az elsőfoku közigazgatási hatóságtól kiállított és névre szóló engedélylyel bizonyítják.

A vegyszer és anyagáru nagykereskedők az eladott mesterséges édesítő anyagok mennyiségéről külön jegyzéket tartóznak vezetni, amelybe a vevők nevét, az eladás idejét és az eladott szer mennyiségét és alakját bejegyezni kötelesek.

5. A jelen rendelet megszegése kihágást képez, és 15 napig ter-

jedhe ő elzárással s 200 koronaig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Arad, 1911. évi március hó 31-én.

Sarlof,
főkapitány.

6990—1911. kh.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy folyó évi április hó 18-tól kezdődőleg minden második héten kedden a Sz. Péter téri iskolában, csütörtökön a Weitzer János és az Illés-utcai iskolában az oltás kötelese gyermekek beoltása kezdetét veszi. A közbeeső hét megfelelő napján az előző héten beoltott gyermekek ugnoda és ugyanazon oltó orvoshoz revisióra elhozandók.

Felhívtnak mindazon szülők, a kiknek oltás kötelese gyermekeik vannak, hogy azokat az idezvények átvétele után az idezvényben megjelölt helyen oltásra hozzák el s a következő hét ugyanazon napján vizsgálatra állítsák elő, mert ellenes tben az 1881. évi XXII. t.-c. 11. §-a értelmében 2 koronától 100 koronáig terjedhető, ismételt mulasztás esetén 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel fognak sújtani, mely pénzbüntetések behajthatatlanság esetén megfelelő elzárásra változtattnak át.

Arad, 1911. évi április hó 13-án.

Sarlof,
főkapitány.

!!Hirnévre!!

szereket azért tenni az Olaszország terén!
Ezt csakis egy érhetem el, ha jó és szép árut olaszán adok. — Eivem eddig is ez volt, hogy a legjobbat, a legjavából, kevés pénzért adjak, amiről már számosan meggyőződést szereztek.

Áruimra még eddig panasz nem volt!

Tehát

száját érdeklében nézze meg azt a halmot választéku

cipő, kalap és uri divat

cikkeket, melyek a tavaszi Saisonra már most megérkeztek.

Kérem, ügyeljen a cégre!

KORÁNYI JENŐ

Szabadság-tér 3. szám.

(A volt Winternitz-féle helyiség.)

Nagy cipőjavító-műhely a vevőkön-
ség rendelkezésére áll. Mérték utáni
rendelések 24 óra alatt eszközölköznek

Kérem kirekatoim megtakintését.

Saját
műhely II**Tulzsufolt raktár miatt****A legszebb, a legolcsóbb és legértékesebb****ékszererek****legnagyobb választéka csakis****Weinberger Ferenc****elsőrendü ékszerésznél****Arad, Andrássy-tér 20. sz. (Fischer Eliz-palota)****Kaphatók!****Schaffhauseni, Longénes, Omega, Eterna****zsebórák nagy raktára****5 évi jótállás!****Nagy elsőrendü china ezüst raktár!****Arad legelső és legrégebb aranyművese.**Tört
arany
becserelés.

Igen tisztelt vevőim és a nagy-
érdemű közönség szives tudomá-
sára hozom, hogy üzletemben a

legdivatosabb
angol és belföldi

Szövetek

igen nagy választékban

vannak raktáron, ame-
lyekszíves megtekintését
kéri kitünő tisztelettel

Hirsch Antal

uri szabó

ARAD, Andrassy-tér 18. sz.

1741

Borossebes járás főszolgabírájától.

1683—1911. szám.

Pályázati hirdetés.

A lemondás folytán megüresedett honczói jegyzői állásra pályázatot hirdetek:

Az állással egybekötött évi javadalmazás a következő:

- 1.) Készpénz fizetés 700 korona.
- 2.) Termény váltság 800 korona.
- 3.) Szénváltság 102 korona.
- 4.) Körön belüli fuvarátalány 120 korona.
- 5.) Tüzifa 12 öl.
- 6.) Bonczafalvai jegyzői föld megváltása ... 64 korona.
- 7.) Rap jegyzői föld megváltása 32 korona.
- 8.) Természetbeni lakás és házikert haszonélvezete
- 9.) Magánmunkálatok szabályrendeletileg megállapított

dijai.

Az 1883 évi I. toz. 6. §-ában, illetőleg az 1900. évi XX. tezik 3. §-ában előirt minősítést és az eddigi alkalmaztatást igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvények hozzám a folyó évi április 26-ának déli 12-óraig nyújtandók be, az ezután beérkező pályázatokat figyelembe venni nem fogom.

A választást folyó évi április hó 27-ének délelőtti 9 és 1/2 órájára a honczói körjegyzői székházhoz tüztem ki.

Borossebes, 1911. április hó 12 én.

1736

Bolyos József,
főszolgabíró.

Városi és megyei telefon 649.

Városi és megyei telefon 649.

Szőlőkötöző fonal

szőlővenyige és karikás kötéséhez

Zsákok. Vizmentes ponyvák. Pokrócok.

Saját gyártású gazdasági kötélárak:

Hajó és tutajkötélek.
Ruhaszárító kötélek fe-
hér kenderből is.
Mindennemű zsinetek.
Színes seprűvarró zsinet.

Kerti zsinórok.
Roletta zsinórok.
Kender és jutahevederek (gurtnik)
Felvonó hevederek.
Vitorlavászon vedrek.

Halász hálók.
Piaci hálótáskák.
Tornaeszközök.
Tennishálók.
Pénzes zsákok.

K á r p i t o s k e l l é k e k:

Fonott lószőr.
Matrac gradlik.
Nyers vásznak.
Bollette gradlik.

Am. önműködő „Fles“
Afrik (tengeri fű) kőc stb.
Bőrvásznak.
Ponyva szövetek.

Jutavásznak.
Szalmazsákok és szal-
mazsákvásznak több-
féle minőségben.

K a p h a t ó a z

Erdélyi és Bácskai Iparáru raktár

Reich B. Károly Fia és Társa

cégnél Andrassy-tér 8. Verbos-ház.

Elvállalják köteles szakmába vágó minden kötelnemű készitét, melyeket saját műhelyünkben a legjobb bácskai fonalból készitünk el.

Elvállaljuk kerti sátrak szállítását csikos és sima nyers vagy vízhatlan ponyva szövetektől készitve. A legjobb kivitelért felelünk. 1740

Alkalmi Vásár

Eredeti olajfestmények
művészi pastellek
képreprodukciók
képkeretek
zeneművek, ugymint a
legújabb couplék
magyar népdalok
operettek
zongoraiskolák
hegedüiskolák
cimbalomiskolák

Nagy választék
divatos levélpapírok
levelező lapok
levelezőlap-albumok
emlékkönyvek
modern névjegyek
hegedük
hegedü felszerelések
ifjusági iratok
dizsművek
képeskönyvek
irodalmi ujdonságok.

Dus raktára:

Weisz Leó

könyv-, papir és zenemű kereskedésében

Arad, Minorita-palota.

Városi és megyei telefon 230.

1729

**Bel- és külföldi napilapok és folyóiratok
a megjelenés napján kaphatók.**

WEISZ HUGÓ

fotóművész

ARAD.

BUDAPEST 1910.

Nemzetközi művészi fénykép-
kiállításon aranyéremmel
első díjjal kitüntetve. =

LONDON 1910.

KIEW 1910.

MOSZKVA 1911.

Nemzetközi művészi
fényképészeti kiállításokon
meghívott kiállító. =

MŰTERME: ANDRÁSSY-UT 16.

TELEFON 211.

TELEFON 211.

„Victoria”

takarék és hitelintézet mint részvénytársaság
 Arad, József főherceg-ut 1-2. sz. (Saját házában.)
 Fiókintézet Kisjenőn, (saját házában) és Világoson.

1645

Befizetett részvénytőke	K 1,200.000	
Tartalékalap	K 1,200.000	Alapított
Betétek	K 12,000.000	1887. évben.
Évi forgalom	300 millió korona.	

Üzletköre:

Atvesz betéteket betéti könyvecskére kamatozás végett és azok után, amelyek 3 hónál rövidebb ideig vannak elhelyezve 4%-ot, 3 hónapnál hosszabb időre elhelyezett betétek után a betett összeg nagyságához képest 4½% és 5% kamatot fizet minden levonás nélkül. A 10%-os betétkamatadót az összes betétek után kivétel nélkül az intézet fizeti meg. — A pénztár állásához képest betétek felmondás nélkül is visszafizettetnek.

Leszámitol váltókat.
 Előlegeket nyújt értékpapírokra.
 Jelzálog kölcsönöket

engedélyez ház-
 és földbirtokokra.

Az igazgatóság.

Városi és egyei telefon 242. szám

Új és használt

Kerékpárok

Kedvező havi részletfizetésre legolcsóbban kaphatók

Kalmár József

Arad, Salacz-utca 2 sz. műszerésznél. Arad, Salacz-utca 2. sz.

Villanycsengő és telephon berendezések, ezeknek szakszerű javítása jutányosan eszközöltetik. — Nagy javító műhely.

1715

Városi és megyei telefon 242 szám.

Kedvező havi részletfizetés

Kedvező havi részletfizetés

KOVALD PÉTER és FIA

cs. és kir. szab. kelme- és szőrmefestő, vegytisztító- és gőzmosó gyár
BUDAPEST, VII., SZÖVETSÉG-UTCA 37. SZÁM

megbízói kényelmét szem előtt tartva elhatározta, hogy minden tekintélyes vidéki városban képviseletet létesít és ez által módot nyújt a nagyérdemű közönségnek arra, hogy cégét — a csomagolás és postaköltségek mellőzésével — közvetlenül felkereshesse

Hoffmann Sándor áruháza Aradon (színház-épület)

vette át a képviseletét és a gyár rendes áráiban vállalja az uri, női és gyermeköltönyök, díszítő és butorszövetek, függönyök, kézimunkák, szőnyegek, csipke- és végaruk, szőrmék stb.iek vegytisztítását és festését.

Ugyanígy ügyintézi tisztítását és lebecsülnékek mosását is. A nagyérdemű közönséget biztosítva kifogástalan munkájáról és mindenkor méltányos áráiról, szíves jóindulatába és figyelmébe ajánlja a képviseletét és számos megbízatást kér a

6872 KOVALD PÉTER és FIA cég.

Gömör-rozsnyói vasas gyógyfürdő és hidegvizgyógyintézet a Tátrák alján fenyvesek között.

Klimatikus gyógyhely, 400 méternyire a tenger színe felett, a szelek ellen teljesen védett kars fekvésű eszesemői völgyben, 27-28 méter magas Ökörhegy alján, Javulva: a női ivarszervek bántalmánál, egyéb női bajoknál s következményeinél: a vér rendellenes összetételén alapuló betegségeknél (vérszegénység, sápkór); súlyos betegségek utáni elgyengülések esetén; görvély és arthritikornál; ideggyógyintézet; tengeri fürdő után utókuránál seb. stb. Egyenletes és kellemes hőmérséklet. (18—22°) Pormentes, ozonduz fenyves levegő, gondos előtények, villamos világítás, Persio rendszer. Vasút, pótlás, kávéház és telefonálomás helyben. Kitűnő vasúti összeköttetés mindenfelé!

KÖZELI KIRÁNDULÓ HELYEK: 1910

Krasznahorka vára a világhírű Andrássy-mausoleummal. Bettiéri kastély, Sárosvai vadaskastély, Dobsinai jégbarlang, Aggteleki és Szilicei esepkőbarlang, világhírű Sztracsenai és Szádelői völgy, Murányi vár. Fürdő-otvások:

Dr. HAJCSI SÁNDOR és Dr. HEINCZ NUCÓ

Bővebbet: A FÜRDŐIGAZGATÓSÁG.

NE FOGADJON EL MA-A-ÁST!



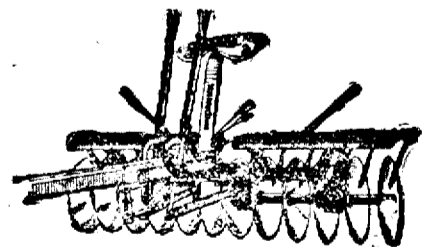
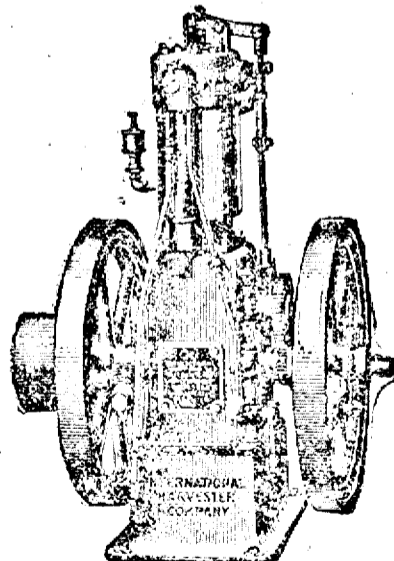
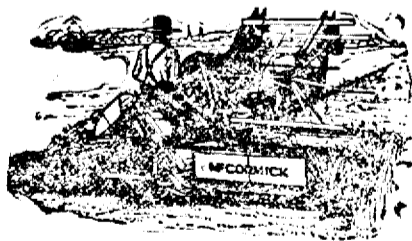
CSAK ORIAS FEDAK-CIPOKREMET

30 ÉLÉREERT

KOVÁCS SOMA és TÁRSA ARAD GÉPÜDVAR.

Mc. Cormick chicagói és Kühne E. mosoni gépgyáros vezérképviselete.

6851



Mc. Cormick fűkaszaló, kévekötő-aratógép, tárcsásborona, tengeri ültető. — Kühne eke, vetőgép, henger, szecskavágó, morzsoló, darálók. — Francia Vermorel és az összes legujabb rendszerű permetezők és kénporfúvók. — Szerszámok és Malomszerek. — Mótörök. — Gépkenőolajok és kenőcsök, szijjak, dobsin, rétegfém, csavarok. —

Zsákok és Ponyvák.

Telefon 789. Telefon 789.
Közeledünk a költözködéshez
 valaki tiszta lakást óhajt az forduljon bizalommal
Lovas Károly
 lakás és ablaktisztítóhoz, 333

aki elvállal parkettás szobák,
 ablakok, kilincsek és szőnyegek
 tisztítását. Téli ablakok leszedé-
 sét, zsaluk felrakását.
 Telefon 789. Lakás: Mihály-u. 86/b.

Gabonaszalmában
 jártas
raktárnok,
 valamint egy fiatal
gyakornok
 alkalmazást nyer
Nemess Géza
 cégnél. 1625

A tavalyi nagy peronospora járvány idején is

kitűnő eredményt értek el szőlősgazdánk a

„Pro-Vino“

1629 nevű új permetező szerrel.

Kitűnően tapad! Azonnal oldódik! Aljat nem képez!

Tessék ismertető füzetet kérni!

A por ára kg.-kint 50 kg.-os zsákban 52 fill., kisebb zsákban
 54 fill. Ugyanannyi anyag kell belőle, mint a rézgálicból s így
 a „PRO-VINO“ a legolcsóbb permetezőszer!

Vezérképviselőt:

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE
 (BUDAPEST, V., ALKOTMÁNY-UTCA 31.)

A nagy közönség szives
 figyelmébe ajánlom

**uri szabó
 műhelyemet**

Elvállalok kiválasztott
 minta szövetből mérték
 után legdivatosabb öltö-
 nyök elkészítését izlé-
 ses kivitelben legjutá-
 -: nyosabb árban. :-

Javításokat, átvásalást
 és tisztítást figyelmesen
 és gyorsan elvállalom.

Szives pártfogást kér 1482

Taglicht Gyula,
 uri szabó
 Arad, Weitzer János-utca 17.

Használt

ó l o m

megvételre kerestetik

Városi és megyei telefon 242. szám.

Villanycsengő

javításokat

villanyvilágítási

bevezetéseket szakszerűen eszközöl

KALMÁR JÓZSEF

ARAD, Salacz-utca 2. sz. **műszerésznél** ARAD, Salacz-utca 2. sz.

Városi és megyei telefon 242. szám

Áprils hó 15-től kezdődőleg
valódi

PERZSA



SMYRNA

szőnyegek régi, szép, értékes darabok.

Tekintettel a nyári idényre,

**minden elfogdható áron
eladattnak.**

1689

DOMÁN SÁNDOR

szőnyegáruháza

ARAD, József főherceg-ut Gazdasági takarékpénztár palota.

Csász. és kir. udvari



és kamarai szállító

1600

Neumann M.

férfi- fiu- és leánykaruha telepe  ARAD.

A tavaszi képes árjegyzék megjelent, kívánatra ingyen és bérmentve.

Hölgyközönség figyelmébe!

Eredeti párisi modellek érkeznek hetenként kétszer, **du választékban nő trotteur és leány** 1678.

kalapok

jutányos árban. — Mindennemű átalakításokat elfogadok. Gyászkalapok azonnal készíttetnek. — Szíves pártfogást kér, kiváló tisztelettel

Maison Ritscher

Salacz-utca I. II. emelet.

Nagy mérlegjavító műhely.

HAMMER ZSIGMOND

lakatos-, varrógép-, kerékpár- és mérleg-üzlet
Arad, Boros Beni-tér 2. sz.

Készít minden e szakmába vágó javításokat olcsón és pontosan. Mérlegek hi elcsészését olcsón és pontosan eszközölöm. Mérleg javításokat és átalakításokat vidéken is árkülönbség nélkül vállalom. Varrógép és kerékpárok jutányos árban kaphatók. 1037

Telefon 370. Telefon 370.

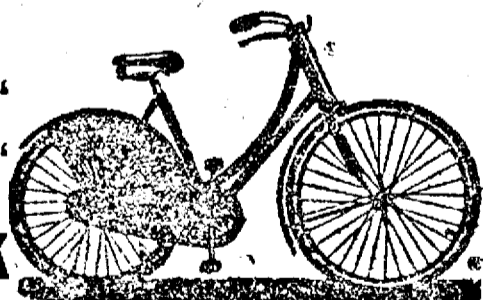
Építetők és építésszek figyelmébe.

Fejsze-utca 3. számú telepen jó minőségű épületfák, deszkák jutányos árban kaphatók, rövid épületfa 1.50—2.00 mtrig. 15 kor. m³-kint, 2.50—4.00 mtrig 20 kor.-ig és hosszabb 12 mtrig 20 kor. 26 kor.-ig m³-kint minőség szerint, továbbá cirka 2500 drb. állványpalló, állványbakok, habarcs ládák, kapesok, kéményfalazó modellek kapesok és egyéb kőműves szerszámok. Gömbfák 3.00 mtr.-től, 4.00 méterig, 15 kor.-ig 4.00 mtr.-től feljebbi hosszba 15 kor., 22 kor.-ig m³-ként minőség szerint kaphatók, azonkívül anyás csavarok 25 cmtől, 1.50 mtrig, teljesen jó 16 fillértől 20 fillérig árba kigrként, rövid lapos és gömbvas 6—10 fillérig kigr. és más egyéb építési szerszámok stb. naponta 9—12 és 3—4-ig a helyszínen. 1659

Cégemet kérem össze nem téveszteni. Kérjen árlapot.

Megérkeztek!

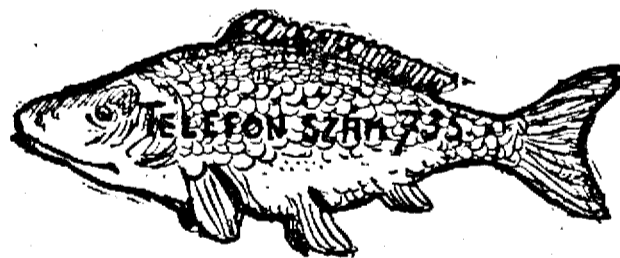
A legújabb modelu „Puch“, „Premier“ és „Adler Viktória“ kerékpárok



rendkívül olcsó árban, jutányos fizetési föltételek mellett.

HAMMER VILMOS
műszerész Arad, Szabadság-tér 7.

Dus választék: gummi, lámpa, csengőkben. — Nagy szakszerű javító-műhely. Telefon 68. szám.



ILLICS SIMON
ARAD, HAL-TÉR 13. SZ.
HALNAGYKERESKEDÉS

Mindennemű magyar, orosz és romániai sóshalak legnagyobb raktára, beszerzési forrása, készlete és szállítása legelőnyösebb napi áron. — Rendelés esetén pontos címet és a végállomás jelölését kérem. 00

Cégemet kérem össze nem téveszteni. Kérjen árlapot.

KAREL JÁNOS

vizvezeték és csatornázás berendező

ARAD, Lázár Vilmos-utca 3. szám.

1654

Telefonszám 776.

Elvállal mindennemű vízvezeték, fürdőszoba, closet, mosdók és kutak felszerelését valamint azok szakszerű javítását.

NE FOGADJON EL
MÁ-Á-ÁST!



CSAK ÓRIÁS
FEDÁK-
CIPŐKRÉMET
30 FILLERERT

Stern Cecilia

kész női és gyermekruha üzlete

— Arad, Forray-utca 2. szám. —

Ajánlja a vásárló közönség viszes figyelmébe
saját készítményü legdivatosabb női bluz,
— pongyola, alj és kosztümeit, —
melyek állandóan dus választékban, legolcsóbb árak mellett kaphatók.
Mértékutáni rendeléseket gyorsan és izlésesen készítek. Gyász-
ruhák 4 óra alatt készülnek. 1298



A gyászoló közönség
szives figyelmébe aján-
lom dusan felszerelt
Sirkőraktáramat.



Mielőtt síremléket ren-
delne, saját érdekében
kérem az igen tisztelt
közönséget raktáram
:: megtekintésére. ::

MENRÁTH JÓZSEF

kőfaragó és sarkó üzlete. — Raktárak: 1487

Arad,

József főherceg-ut 11. és Boros Béni-tér 6.

NAGY KÉSZ MŰBUTOR ÉS BILLIÁRD- ASZTAL RAKTÁR ARADON.

ÉRTESÍTÉS!

1124

Értesitem Aradváros és vidéke n. é. közönségét,
hogy Aradon, a Boros Beni-tér 7. szám alatti házban levő

billiárdkészítő gyáramat

a legmodernebb kivitelü

műbutorraktárral

egészítettem ki, úgy, hogy képe: vagyok a legkény-
sebb igényü kávéházi és szállodai bere-dezéseket is a
legmegbízhatóbb kivitelben a legolcsóbb árért. — Ál-
landó nagy raktárt tartok mindenféle háló, ebédlő, uri
szobákban, szalonokban és irodákban. szükségeltető bu-
torokból, kávéházi és szállodai berendezésekből. Szives
pártfogást kér kész szolgálattal

Hartmann János.

Kenderessy László

villanyerőre berendezett épület- és butor-asztalos telepe
Arad, Kápolna-utca 16. szám. (Saját ház.)

Elvállalok épület-, butor-, portál-, iroda-
és bolti-berendezések teljes elkészítését.

Szolid árak!

Dijmentes költségvetés.

Szolid árak!

Szives pártfogást kérek, kitünő tisztelettel

Kenderessy László,

1617

épület- és butorasztalos.

Értesítés.

Aradváros és vidéke n. é. közönségének szives tudomására adom,
hogy Aradon, a Bocskay-tér 4. szám alatt levő bosnyák ke-
nyérsütődét átvettem s azt a tisztaság teljes követelményeinek meg-
felelően átalakítva, orosházi módra készítendő

házi kenyér sütődének

rendeztem be.

Sütődőmben a nap minden szakában lehet sütni s mindenkor a
legfrissebb kenyér kapható.

Fióküzleteim Csiky Gergely-utca 6., Angyal- és Alsó-
molnár-utcák sarkán és Fényes János ur Tél-utcai házában
vannak. 1675

A n. é. közönség szives pártfogását kéri

Muntzán J.

sütő.

Uj czipő üzlet!

férfi, női és gyermek czipő kész raktár,
mérték utáni megrendelések, czipő felső-
rész készítek, tűzések



1318

KLEIN JÓZSEF-nél

ARAD,

Petőfi-utca sarok.

Alapították 1850.

ZONGORA

A családi élet kellemességéhez minden-
esetre a zongora is tartozik, mely dus
raktárban teljesen új állapotban 700
koronától felfelé és használt zongorák
200 koronától felfelé állanak a nagyér-
demű közönség rendelkezésére.



Zongora-bérlés
havonként 8 ko-
ronától felfelé.

— Zongora hangolásokat
helyben és vidéken szak-
képzett segédem által vé-
geztetem. 62

Nyilvános kölcsönkönyvtárban,
melyben magyar, német és fran-
czia nyelvű szépirodalmi művek
igen nagy választékban vannak
raktáron. Olvasási díj havonként 1
korona kötetenként 8 fillér.

Krispin József

ARAD,

Deák Ferencz-utca 28 sz.

Telefon szám 35.



Megnyilt

Husserl Manó jégsekreny-
gyárának

mintaraktára

Föray-utca Gróf Nádasdy-palota.

Háztartási szekrények, nagy
hűtők. — Különlegesség
szénsav és légnomású sörki-
mérő, szekrényekben.

Uj rendszerű jég és jégsekre-
ny bérlés. 1249



Minden versenyt felülmul

jóság, tartósság és
olcsó ár tekintetében

Czernóczky Mihály

Kossuth-utca 3. szám

alatti saját műhelyében készült
férfi-, női és gyermek cipők fe-
kete- és színes bőrökből készítve,
ugyszintén félcipők minden fa-
zonban kapható!! 1476

AKI

zamatot, igen finom
Rumot akar készíteni,
vegyen 30 fillérért egy
üveg 1524

Rumkivonatot.

Ebből a rajta levő uta-
sítás szerint pár perc
alatt 1 liter finom thea
rumot készíthet.

Kizárólagos raktár:

Földes Kelemen

gyógyszerésznél

Fajtsza *riparia portalis* alanyon oltott, elsőrendű, dus
gyökérzetű bor- és csemegefajta

szőlő-oltványokat

sima valamint *riparia portalis* szőlőveszőket ajánl
gyökere és elsőrendű minőségben

HÁMORY-GAZDASÁG

szőlőoltvány-telepe, ARAD.

Bővebb felvilágosítással szolgál: 4251

Deák Ferenc-utca 3. sz. alatti.

Telefon 229.

Használjon Nagysád Földes-léle

Margit-Cremet,

hogy arca tiuzta, üde és bájos legyen.

A MARGIT-CREME a főrangú hölgyek kedvenc szé-
pítő szere, az egész világon el van terjedve.

Páratlan hatása szerencsés összeállításában rejlik,
a bőrázzal felveszi és kiváló hatása már pár óra
lefolyása alatt észlelhető.

Mivel a MARGIT-CREMET utánozzák és hamisítják,
tessék eredeti védjeggyel lezárt dobozt elfogadni, mert
csak ilyen készítményért vállal a készítő mindennemű
felelősséget.

A MARGIT-CREME ártalmatlan, zsírtalan, vegytiszta
készítmény, a mely a külföldön általános feltűnést
keített.

ARA 1 KORONA.

Margit-szappan 70 fillér. - Margit-pouder 1.20.

Gyártja:

Földes Kelemen laboratóriuma

ARADON.

1505

Nélkülözhetetlen háziszer

'Doré' sósborszesz.

A Doré sósborszesz az összes használatban levő sóbor-
szeszek közül a legjobb hatásának
bizonyult.

A Doré sósborszesz kitűnő eredménnyel használható mint
bedörzsölőszer, mindazon esetekben,
midőn a bedörzsölést szükségének
tartják, vagy ott, hol az orvos a bedörzsölést előírja. Különösen minden-
féle reumatikus fájdalmaknál, fejfájás, lábfejás, oldalszurás, hátfájás és
csuszos fájdalmaknál. 421

Belsőleg: 20-40 cseppet cukorra csepeentve kitűnő
fájdalomcsillapító és gyomorerosító szer.

Ára egy eredeti üvegnek utasítással együtt

44 fillér.

Főraktár: HAJÓS ÁRPAD gyógyszerárában,

továbbá: Ring Lajos gyógyszerárában és Vojtek és Weisz droguerárájában kapható.

Vigyázat a DORÉ névre.

ELSŐRANGU GYÓGYFÜRDŐ
LIPK
 SZLAUONIA
 ALKALMUS, SÓS, JÓDOS VÍZEM
 Radioaktiv források 64°C forrók
BIZTOSAN GYÓGYIT
 Pálmát, lechtat, anyagcsere zavart, cukorbetegséget, alvást bajokat, gyermekbőrgyógyászati, szívtöréseket és ismétlődőket.
 Idény egész éven át! Kivámtra prospektus ingyen!

Egy ügyes
kifutó fiu
 nyomdánkban
felvétetik.

Sürgős megbízásunk van 4-4 1/2% kamatozású
 10.000.000 korona törlesztéses jelzálogkölcsön
 elhelyezésére földbirtokokra és törvényszéki székhelyvel bíró városokban levő házakra.
 Kölcsönök a legmagasabb becsérték kétharmad része erejéig a legelőnyösebb feltételek mellett engedélyeztetnek.
 Felvilágosítással költségmentesen szolgál 6984
Propper és Öreli
 bank- és váltóüzlete
 Budapest, VI., Andrássy-ut 32.

Aki hetenként 40 koronát állandóan és könnyű módon keresni akar az küldje azonnal pontos címét
L. Schaechter
 cégnek Wien XVI/2. B. Postamt 104.
 6938

A borosjenői
vasuti kávé
 elszámolásra kiadó
 1000 korona óvadék mellett.
 Esetleg teljesen átadó vagy eladó
 junius 1-ére. Bővebbet
Genáth Soma
 tulajdonosnál Borosjenő.

Arad, Salacz-utca 1.
Nagyságos Asszonyom!
 Van szerencsénk tudomására hozni, hogy a legújabb feltűnően szép

Tavaszi Modellt
 magammal hoztam és az kirakatunkban látható, kérjük annak szives megtekintését. Együttal tudatom Nagyságoddal, hogy mint a cég beltagja, az egész tavaszi szezonban itt tartózkodom és személyes vezetésem alatt készülnek a legújabb divatu fűzők.



Eredeti francia modellek.

Ezen legújabb Modell, mely csak 3 részből áll, az ideai párisi saison szenszációja.
 Ajánljuk halcsont nélküli pongyola - fűzőinket, melyek tennisshez, lovaslathoz és mindennemű sporthoz kiválóan alkalmasak.
 Mint egyedüli képviselői egy elsőrangú párisi cégnek, remekszabású női fűzők a legolcsóbban kaphatók nálunk.
 Kiváló gondot fordítunk vidéki rendelőinkre és a levél útján rendelt fűzők a legnagyobb figyelemmel, pontossággal és gyorsan intéztetnek el.
 Amidőn további szives pártfogásába ajánljuk magunkat, vagyunk teljes tisztelettel:

Neustadt és Herzog.
 Főüzlet: Budapest, Belváros Váci-u. 16. sz.
 Augusztus hó 1-től kezdve.

Szabászáti és varrótanintézet
 intelligens nők részére.
 A legújabb szabászáti módszer szerint tanítók intézetemben angol és francia női ruha rajzot, szabást és varrást. Tanítványaim a tanulás ideje alatt saját részükre, vagy hozzátartozóiknak készíthetnek ruhákat. Tehát e célból kiadott költségek már a tanulási idő alatt megtérülnek.
 Vidéki tanítványaim számára az intézetben saját felügyeletem alatt nagy kényelemmel berendezett internátust létesítettem.
 Tisztviselők családtagjai 20% tandíjkedvezményben részesülnek. Beiratkozni állandóan lehet. Levélbeli megkeresésre prospektussal készséggel szolgál 1034
Rákóczyné-Végh Eszter,
 okl. tanítónő, az intézet igazgatója és tulajdonosnője
 Arad, Szabadság-tér 3. sz.

Hagymonnyiségű maculatura
 jutányos áron
eladó.

Permetező javítások elfogadtatnak.
 • M. kir. szabadalmazott •
Borszivattyúk
 és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyári áron.
 A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztatlanságok azonnal továbbittatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéséért 3 évi jótállás, ingyen javítás.
Tűzi fecskendők
 Golyó szelepekkel. Közöseknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéséért 3 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egységes oszvarok és a legjobb minőségű beüli gummirozzott kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak
 a hozzávaló csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.
Hönig-Ottó
 M. királyi szabadalmazott tűzi fecskendők és szivattyu készítő.
 Arad. Rákóczi-utca 27. sz.

Tisztítások, javítások és igazítások vidékieknek is jutányosan és gyorsan eszközöztetnek.

Weisz és Benjámín

kézimunka és rövidáru üzlet

ARAD, Andrászi-tér 22. szám.

Helyi telefon 635.

Vidéki telefon 635.

Ajánljuk az újonnan érkezett nagyon szép

kezdett és kész kézimunkáinkat

valamint mindennemű

rövidárut és női divat

különlegességeinket.

Legjobb bevásárlási forrás!

Hegedűs Gyula

kefe, pipere, illatszer és fodrászati cikkek kereskedése

1721

Aradon, Andrászy-tér 15. szám.

Városi és megyei telefon 506.

Legnagyobb választék ruha-, haj-, fog- és körömkefékben, mindennemű háztartási kefeaprú, falporoló, szőnyeg- és tollporoló, szőnyegtisztító-gépek, gazdasági kefék, kocsimosó szivacsok, szarvasbőr és tisztítószer.

Kókuszszőnyeg és lábtörlők nagy választékban.

Legfinomabb francia és angol illatszerek. Kölni víz, szájviz, fogpor, fogpaszta, arckrém, kézfinomítók, hölgyporok, mosdó-ruhák, szivacsok, fésűárak, acélárak, legfinomabb bőr-árak, utazó bőröndök, pénz-, szivar- és oldaltárcák, nagy választék női táskákban és sok egyéb itt fel nem sorolható árukban.

Fő elv csak jó árut eladni!

Alapított 1845.

Butorok

stílszerű kivitelben kaphatók

jutányos áron

REINHART FÜLÖP

butorgyárosnál


A R A D O N,

Andrássy-tér 17.

1503

Van szerencsém igen tisztelt vevőimet és az uri hölgyközönséget értesíteni, hogy a legújabb divatu

bécsi és párisi kalapujdonságaim

 **megérkeztek!**

Tisztelettel kérem a hölgyközönséget becses látogatásával szerencséltetni. Kiváló tisztelettel

LÁZÁR CZ.

Andrássy-tér 13. Minorita-palota.

1576



MEGHALT

a nagy drágaság, ha megnézi a Zrinyi-
utcai CZIPŐ kirakatok árait meg fog
rőla győződni.

Körösvölgyi pálinka raktár

ajánl

a husvétii ünnepekr

valódi kisüstön főzött szilvo-
rium, törköly és seprű

pálinkát

liköröket és cognacot, vala-
mint Almási Almay Olivér
országgy. képviselő

fajborait

kis és nagy mennyiségben
kiváló tisztelettel 1892

Schwarcz Pál

Alkalmi vételek
és eladások

ékszertárgyakban

arany és ezüstneműekben, Arad legnagyobb
óra- és ékszerraktára

Deutsch Izidor

órák és ékszerész

Weitzer János-utca, Minorita-palota.
691

Zálogcédulák

arany és ezüstneműek, gyémánt és bril-
liáns tárgyak a legmagasabb árban meg-
vételnek vagy más tárgyra átcsereitelnek
TELEFON 438. TELEBEON 438.

Homok,

építkezési célokra

beton kavics

bármily mennyiségben

állandóan

k a p h a t ó.

Pollák Sándor,

gőztéglagyár Mikaléka.
Telefon 55-515. 976

Keresünk

azonnali belépésre

fa, gabona és cirok-
kiviteli üzletünk ré-
szére kellő kép-
zettséggel bíró ma-
gyar, német nyelv-
et értő gyakornok.
Magyar, német
nyelvű ajánlato-
kat kér 1717

Grosz J. és Társa

Magyarbánhegyes (Csanád m.)

Háztelkek

parcellá-va, esetleg egészben, előnyös feltéte-
lek mellett szabadkézből

eladók

Fejsze- és Mihály-utca sarok,
valamint Választó-utca 26. szám
alatt.Bővebbet a tulajdonosnál, Választó-
utca 26. szám alatt. 1486

Költözők

figyelmébe ajánljuk

Klein Testvérek

hatóságilag engedélye-
zett vizsgázott villany-,
gáz- és vízvezeték beren-
dezőket, hol mindennemű
berendezések, átalakítá-
sok és javítások a leg-
jobb és legolcsóbban ké-
szítetnek, 1690

Hunyadi-u 1.

Telefon 707.

Molnár Antal

épület- és bútorasztalos

Arad, Kápolna-u. 3. sz. (sajátház)

Elvállalja minden e szakba
vágó munkák készítését, ugymint
modern lak- és boltberendezé-
seket, portál és épületmunkákat
a legmegbízhatóbb kivitelben, a
legolcsóbb árért.Kész bútorok legolcsóbb beszer-
zési forrása.Szíves pártfogás! kér kész szol-
gálatlalt 8951

Molnár Antal,

épület és műbútorasztalos.

Jó erkölcsű fia tanulónak felvétetik.

Fischer Testvérek

sod onyszövet, kerítésfon t, szitaárak
és acélodrony ágybetét készítőik

Arad, József főherceg-ut 18. sz.

Gyártelep:

Kossuth-utca 45. sz. Telefon 557.

Ajánlják minden e szakmába vágó
dolgozók állandó nagy raktárát a
nagyérdemű közönség szíves fi-
gyelmébe, melyek versenyké-
pes olcsó árért kaphatók.
Árjegyzéket kívánatra bérmentve kül-
dünk 748

Fémmeűvek és Felszerelési Gyár

MÜNSTERMANN E. RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST, III., Szent-Endrei-ut 7526. szám.

Az eredeti Dr. Künzel-féle Phosforbronce egyedüli gyártója. 1722

VAS- és FÉMÖNTVÉNYEK:

minden ipari célra a legmagasabb követelményeknek megfelelően.

Saválló és kovácsolható öntvények.

Gőz-, víz- és légszeszszerezvények gyártása.

Szállítója az összes magy. kir. vasgyáraknak, számtalan malmok, szeszfinomítók, cukor-, waggon- és cellulose-gyáraknak.

DIADAL.

A t. közönség figyelmét felhívjuk, hogy mostan a husvéti ünnepekre a **báró Nopcsa Elek**é ujaradi sörgyára egy egészen elsőrendű, minden más sört felülmuló,

1134

legjobb malátából készült sört

bocsát forgalomba, mely nemcsak egészséges és jó ital, hanem betegeknek, kik elgyengülésben szenvednek, határozottan **kötő hatással** fog leani. — Ezen sör

„DIADAL BIKASÖR”

név alatt lesz kapható és pedig: **Boros Béni-tér 23. szám** valamint **Budapesten IX., Tóth Kálmán-utca 8. szám** alatt **levő sörfőzárakban** és több más üzletekben is. Aki tehát jó-italt akar inni kérje ezen sört, mert ilyent még nem ivott.

Van szerencsém a nagyjérdemi közönség becses tudomására adni, hogy Kápolna-
uton 14. sz. alatt levő cipész üzletemben a mai naptól kezdve mindenféle kész

férfi-, női- és gyermek cipők

a legjobb anyagból és a legolcsóbb árak mellett kaphatók. Mérték utáni rendeléseket a legdrágább kivételtől a legegyszerűbb kivételig készítik, ugyiszintén javításokat is. Gumi sarkok, krémek, fűzők, és cipő szalagok a legnagyobb választékban kaphatók.

A n. é. közönség b. pártfogását kéri kész szolgálattal 1517

PAPSZT REZSŐ,

CIPÉSZ MESTER.

Hazai gyártmány.

Saját készítmény.

Izléses kiállítás.

Kitünő anyag.

Jaj de fáj!!

a fejem a sok

kiadástól!

Ezt hallani mindenkitől! Azonban ha

Korányinál

a Szabadság-téren

vásárol

cipőt, kalapot és ■■■■

■■■■ uri divatcikkeket

sokat megtakarít,

mert majdnem

■■ félárban ■■

szeresheti be nála szükségletét.

877

Elegáns, finom, szép és jó árut csak Korányi tud olcsón adni.

 Győződjék meg!

„ADRIAI” biztosító-társulat

Magyarországi igazgatósága:

BUDAPEST IV., Váci-utca 20.

Alapított 1838. a társulat házában. Alapított 1838.

Biztosítéki alap:	Korona
Részvénytőke	8.000.000—
Vagyon	153.542.198 14
Évi bevételek	46.744.714 19
A későbbi években esedé-	
kes díjkötelezők és vál-	
tók és fedezet díjak	95.348.646 70
A társulat 72 évi fennál-	
lása óta kifizetett kár-	
terítések fejében	669.085.892 28

Az „Adriai” biztosító-társulat

elfogad a legkülönösebb feltételek mel-
lett biztosításokat tűz, villám és robba-
nási károk ellen, továbbá tűz vagy rob-
banás okozta bérveszteségek, valamint
betöréses lopás és tükrűveg törés el-
len, nemkülönbén biztosításokat köt
vízen és szárazon történő szállítási
károk ellen, végül életbiztosításokat kü-
lönféle módzatok szerint és pedig

tőkét és járadékot, melyek vagy a biz-
tosított életbenlétekor, vagy halála után
fizetendők, kfházastási biztosítékok stb.

Az „Adriai” biztosító-társulat

Magyarország nagyobb városaiban es
helyiségekben vezér-, fő- vagy kerületi
ügynökségek által van képviselve, mely
képviseltek a biztosítást illető tudni-
valók iránt a legkészségesebben adnak
felvilágosítást és elfogadnak ajánlatokat.

Az „Adriai” biztosító-társulat

képviselői jégverés elleni biztosításokat
is elfogadnak a déli jég- és viszontbiz-
tosító társaság részére, mely az „Adriai”
Biztosító-Társulat kezdeményezésére
alakult és készpénzben befizetett három
millió korona részvénytőke fölött ren-
delkezik. 1575

Aradi vezérügynöksége:

Salgó Pál titkár,

József főherceg-ut 3. sz. Az Arad Csanádi Gazdasági Ta-
karékpénztár új palotájában.

Tavaszi és nyári



uj szövetek, mosó delain, pompás mintákban; óriási választék. Kérjük
a n. é. közönséget, különösen a vidékről érkezőket, még mielőtt bevá-
sárlásait eszközölné, kirakataink megtekintését. Kivétel: olcsó árak
kijegyezve oly cikkekről, melyek csak nálunk szereshetők be. o o

Verseny-árak.

Selyem taftt Joupon minden
szinben, darabja K 11.60
Moire Joupon darabja K 8.50
„Herweth” fűző legujabb facon
darabja K 7.00
Férfi és női zsebkendők partie
vétél folytán olcsó áron.

Szőnyegek maradékokban.

Ia. Pelüch Axminster szőnyeg
nagy és kisebb, csekély szövés-
hibákkal — rendkívül olcsó áron.

 Kelengyeárak — kész raktár, női ingek,
corsetták, himzett kész ágygarnitúrák. 

Rosenblüh H. és Társa



Arad, Forray-u'ca sarok.
— Autóúsz és JÓVAGYI MEGÁLLÓ.



Verseny-árak.

481
Ösmert jó minőségű alsó lepe-
dők, még mindig a régi árhoz,
darabja K 2.80
Női ingek, jó anyag, dus kézi-
himzéssel, darabonként K 3.30
utólérhetetlen olcsó ár.
Maradék vásznak 26, 64 és 66 fill.
Maradék chiffon 56, 66 és 70 fill.
Ia. cérnavászon maradékokban
K 1.45, 1.50 és 1.60.
A rendes forgalmi árhoz 30 szá-
zalékos megtakarítás.

ARADON
Szabadság-tér
12. szám. 0

FISCHER

**NAGY-
ÁRUHÁZ**

A tavaszi idényre nagy árkedvezmény.

Mélyen leszállított árak. ~~22 23~~ Mélyen leszállított árak.

Férfi ing	finom fehér madepulánból csak cégemnél kapható	most frt.	1.25	1.50	1.75
Férfi ing	divatos színekben, jó mosó voilból, gallér nélkül... ..	most frt.	1.29	1.35	1.50
Férfi ing	egész finom angol Saphierből elegáns mintákban	most frt.	1.45	1.75	1.95
Nyári ing	dupla álló gallérral, jó mosó anyagból	most frt.	1.10	1.25	1.35
Nyári ing	egész finom angol Saphierből dupla álló gallérral, ujdonságok	most frt.	1.50	1.75	1.95
Uri kalap	divatos formában, strappának jó minőségben	most frt.	1.35	1.50	1.75
Uri kalap	egész finom minőségben, divatos formák és színekben	most frt.	1.90	2.25	2.50
Kemény-kalap	elegáns formákban, finom minőségű	most frt.	1.95	2.50	2.90
Gyermek-kalap	minden színben, divatos formában	most frt.	1.—	1.25	1.50
Angol sapkák	nagy választékban férfiak és gyermekek részére ...	most frt.	—50	—90	1.50
Alsó nadrág	finom képper vagy vászonból német és francia szabású ...	most frt.	—75	—95	1.25
Esőernyők	alkalmi vétel, jó minőségű, csak cégemnél olya a olcsók	most frt.	1.39	1.50	1.75

206

Selyem nyakkendő-ujdonságok rendkívül olcsó árban.

Alkalmi vételek, külön osztály, páratlan olcsó áruk csak cégemnél kaphatók.

Finom harisnya divatszínű	19 kr.	Sportsapka szövetből	45 kr.	Női kiegészítők bőrből	65 kr.
Selyem nyakkendő nagy választékban	25 kr.	Sétabot nagy választékban	45 kr.	Női harisnya, divatos	39 kr.
Batiszt zsebkendő finom minőségű	19 kr.	Pénztárcák bőrből	45 kr.	Női gummi övek divatos	50 kr.
Cérna kezyű színes	29 kr.	Cigaretta és szivartárca bőrből ...	75 kr.	Női ingek jó minőség	95 kr.

Gyermekkoszúk gyári raktára. Olcsó árak 5 forinttól 50 forintig.